

موزة همایون

کتابخانه قاجاریه

مُؤَدَّاهُ الْمَايُونِ

مَسْكُوكَاتُ قَلِيمَةِ إِسْلَامِيَّةٍ قَبَائِلِيَّةٍ

ماسایانه دیزاینین طرزنده کی سکر، خلفای امویه و عباسیه مسکوکاتی

فروع عباسیه دن

بنی طولون، بنی اخشید، آن سامن، بنو حمدان، آل بویه، بنی مروان
مسکوکاتی

۱۶

اسماعیل غالب

معارف عمومیہ نظارت جلیہ سنک امریہ طبع و نشر اولئشدر.

قسطینینہ

(مهران) مطبعہ سی — باب عالی چادہ سندہ نومرو ۷

۱۳۱۲

Süleymaniye U. Kütüphanesi

Kismi Zühdi Bey.

جناب حق شهریار کثیر الانار و تاجدار مکارم شعار ولی نعمت
بیتتمز ولی نعمت عالیان الغازی سلطان ﴿عبد الحمید﴾ خان ثانی اقدم
حضر تلرینی تحت عالیبخت هایونلرنده با کمال شوکت و شان پایدار بیورسون.
علو الطاف و عنایات و سمو عواطف و مساعدات ملکدارانه لرندن
حصه مند فیوضات بیغایات اولمقده بولنان موزة هایونک ترقیات مشکو-
ره سی آنارینی مجرد تحویتی نعمت ولی النعمت ضمننده انظار قدر شناسانه
عرض و ابراز و ساطت متمم ذمت عبودیت اولسنه مبنی اوامیه خیریه
استناداً بر مدتدنبری موزة هایونده موجود اولان آنار و مسکوکات
عتیقیه مخصوص اولهرق ترتیب و نشرینه ابتدار اولنان قتالوقلر جمله سندن
اولمق اوزره بوکره دخی آنار مسکوکة اسلامیه نک اک مهملری اولان
خلفای امویه و عباسیه سکلرینی حاوی بولنان اشبو مسکوکات قدیمه
اسلامیه قتالوغی موقع استفادهیه وضع اولمشدر.

سایة کالانوایه حضرت ملکداریده اشبو قتالوغک محتوی اولدینی
مسکوکات اورویاده صوک زمانلرده نشر اولنان قتالوقلرک محتویاتی
راده سنده حائر اهمیت اولدینی کی صورت ترتیب و مندرجاتی دخی مکمل
وهر درلو معلومات تاریخیه و فیه بی جامعدر.

بناءً عليه موزة هاپونك بوكي ترقية احكام ارادات مكارم ايات
حضرت جهانباني به موافق تسهيلات و معاونات جيله ي اصلا دريغ
بيورميان معارف عموميه ناظري دوللو زهدى پاشا حضرتلرينك نام
دولترليني بوراده بر اورده لسان احترام ايتكي وجيه دن عد ايله برابر
اشبو اثر مهمك تاليف وتصيفنه صرف مساعي وغيرت ايتمش
اولان شوراي دولت اعضاسندن برادر م غالب بكك دفعه ثانيه اولمق
اوزره وقوعه كلان خدمت مفتخرمندن طولايي دخي موزة هاپون نامه
اوله رق كندوسنه بيان تشكر ايدر وجهه مزك رضاي معالي احتواي
حضرت خلافتناهي به موافق دهانجه خدمات عرضنه موفقيتمزي تقي
ايلرم .

موزة هاپون مديري

محمد بن ادهم

— مدخل —

مسكوكات قديمه اسلاميه كه خلفاي راشدين رضوان الله تعالى عنهم
اجمعين حضراتيله خلفاي امويه عصرلرنده و اوائل دولت عباسيه ده ضرب
اولان دراهم و دنانير اولوب بونلر فن مسكوكاتجه من كل الوجوه حائز
اهميت فوق العاده در .

دراهم و دنانير اسلاميه نك انواعيله مسكوك اولدقلى نقوش و عباراتي
وبالخاصه امور شرعيه ده كي تطبيقاته نظراً موازين و مقاديري حقنده
كرك كتب فقهيه و كرك تواريخ قديمه ده آز چوق معلومات لازمه اعطا
قلمش ايسه ده مسكوكات مبحوثه نك صدر اسلامه كي احواليه سكه
اسلاميه نك ابتدای احداثه دائر الك زياده ايضاحاتي حاوي اولان مؤلفاته
ماخذ اولان آثار ايكنجي و اوچنجي عصر هجري مؤرخيندن بلا ذري
وراقدي و امشالي كي بعض علمانك روايات موثوقه به مستند اوله رق
يازدقلى كتابلر اولوب انلردن صكره ابن خلدونك مقدمه تاريخيله علامه
مقرزينك كتاب النقودنده اولدقجه ده مفصل معلوماته تصادف اولنقده در .
مع مافيه اشبو ايكي مؤلف قديمي مؤرخينك اقوالندن بشقه سكه اسلاميه نك
بالتدريج كسب ايلديكي احوال و تبدلاتدن دخي بحث ايلمشر ايسه ده
هر ايكي سبك سوزلرنده اصلاً بك دكل ايسه ده فرعاً بعض تناقض موجود
اولديني كي مسكوكاتك انواع و عباراته و سائر سكه دائر اولان روايتلريده
آز چوق نواقصدن خالي دكلدر . بو كيفيت بو كونكي كونده ماده و فنا
تظاهر ايدن حقيقته مستند اوله رق اثبات اولنقده در .

طبقوز يوز تاريخندن صكره مؤرخلريمز سكه بحثيله بك مشغول اولما
مشردر . يالكز مسكوكات عثمانيه نك سنين اخيره ده كي بعض احوالندن

باحث اوله رق تواریخ عثمانیه ده ارم صره فقرات مختصره درج ایدلمش
واو مناسبتله مسکوکات قدیمه دن پک آز بحث ایدنلرده بولنمشدر.

اوروپاچه مسکوکات قدیمه فی فن آثار عتیقه مثللو بر موقع مهم
احراز ایتیش واستدلالات تاریخیچه اکه موتوق ومعتمد مأخذلردن
بولنمش اولدیغندن فن مذکورک شعبات مختلفه سیله مشغول اولان بر طاقم
مشهور ذوات ظهور ایلدشدر. بوندن همان ایکی عصر اول اوروپانک
بعض شهرلرنده بولان موزهلرده وخصوصی مسکوکات قینه لرنده اسلام
مسکوکاتی جمع وتدارکیله اوفق تفک قولکسیونلر وجوده کتورلمکه دخی
باشلانمشدر. مستشرقیندن بعض ذوات تقریباً یوز قرق یوز اللی سنه
مقدم ذکر اولنان قولکسیونلرک - مسکوکات قدیمه سائرته نک اولدینی
مثللو - قتالوقلرینی تصنیف وتنظیمه تشبث ایدرک واسلام مسکوکاتی
حقنده بعض معلومات وایضاحات دخی علاوه ایلیرک بر قاج اثر وجوده
کتورمشلردر.

لهذا علم مسکوکات اسلامیة دخی اوروپاده کیتدکجه اهمیت حاصل
ایدرک مستشرقیندن بو علمده کسب اختصاص ایدنلر ظهور ایلد موزهلرده
بولنان والدرینه کچن نقود اسلامیة نک خطوط مختلفه ومشکله-نی قرائت
واستخراجچه چالیشوب تصادف ایلدکری صعوباته غلبه ایلد یواش یواش
نائل موفقیت اولمشلردر. برطرفدن دخی بونلرک تطبیقات تاریخیچه سنه ده
حصر انظار دقتله بعض حقیقتلر میدانه چیقارمشلردر.

خلفا مسکوکاتنه دائر یکریمی بش اوتوز سنه یه کلنجچه یه قدر معلومات
تاریخیچه وایضاحات لازمه فی حاوی قتالوقلر وخصوصی اثرلر تألیف ونشر
ایدن ارباب مسکوکاتک محدود اولسی حسیله جمله سنک اسملرینی ومدوناتی
وهانکی ملته منسوب اولدقلرینی کوسترمک قابل ایسه ده بوراده او قدر
مفردانه کیرمکه حاجت کورمه مدیکم کی شو تفصیلاتی مشاهیر ارباب
فن مسکوکاندن (تیزن هاوزن) Tiesenhansen مخصوصاً جمع ایلدیکی

برائده صره سیله کوسترمش و ۱۸۷۳ سنه میلادی سنه قدر خلفا مسکو-
کات مهمه سنه دائر نشر اولنان آثارک مندرجاتی پک کوزل ایضاح
ایتیشدر. بونکله برابر فن مسکوکات اسلامیة نک شمیدیکی بولندیفی
درجه کاله ایصالی ایچون اخلاقنه باشلیچه عرض خدمت ووساطت
ایتیش اولان بعض ذوانک اسملرینی تصریح ایتک لازم کاور ایسه انلرده
۱۷۸۲ سالندن باشلایه رق ۱۸۲۴ سنه میلادی سنه قدر یکدیگری متعاقب
نشر آثار ایتیش اولان (آدلر) Adler و (قاستیغلیونی) Castiglioni
و (تیخنن) Tychsen و (فرمن) Fraehn نام ذاتلردر.

بونلرک نشر ایلدکری قتالوقلردن صکره قرق اللی سنه قدر آنلره
نسبتله دهها مکمل قتالوق نشر اولنیوب فقط ینه خلفا مسکوکاتنه دائر
بعض مهم رساله ومخاطره لر چیقاران ذوات بولنمش و فن مذکورک
ترقیاتنه چالشمشدر. مملکتیمزده و قتيله فن مسکوکات عتیقه نک اهمیتی
هر نصل ایسه پک تقدیر اولنه مدیغندن ولو پک کوچک اولسون نه
قولکسیونلر جمع وترتینه ونه ده مختصرجه اولسون بعض رسائل تألیفنه
صرف تقدینه همت ایدن همان بولنماش کیدر. سنین اخیرده بزم
بیلدیکمز فن میحوته اکه زیاده وبلکه اکه اول مملکتیمزده انتساب ایدن
صبیحی پاشا مرحوم اولوب اقوام مختلفه یه عائد خلی مسکوکات قدیمه ایلد
بر جوق نقود اسلامیة جمع وتدارکنه موفق اولمقله برابر دیگر بر قاج
ذاتی دخی بو یولده مساعی به تشویق ایلمش وایشته موزده هایونک ابتدای
کشادینه تصادف ایدن اوزمانلردن اعتباراً اوراجده انواع مسکوکاتک
جمع وتدارکنه باشلانمشدر.

خودت پاشا حضرتلری بوندن اوتوز یدی سنه اول دولت علیه
تاریخنک بشنجی جلدینک حین تبییضنده یعنی ۱۲۷۶ سالنده صبیحی پاشا
مرحومک مسکوکات اسلامیة طاقلرینی بالاطراف تدقیق ایدرک یازمش
اولدقلری فقره استطرادیه فی جلد مذکورده و ۱۲۷۸ سنه سننده نشر

ایتمشدر. مملکتیزده برنجی دفعه اولهرق خلفا مسکوکاتی حقنده تدقیق سکه اوزرینه یعنی فنا اعطا قلنان معلومات ایشته بودر. اندن صکره صبحی پاشا مرحوم دخی ۱۲۷۹ سنهسنده (عیون الاخبار فی النقود والاثار) نام تألیفلرنده مسکوکات اسلامیةك ابتدای ایجاد و قطعی اوزرینه اولان فصل مخصوصی رساله شکلنده طبع ونشر ایتمشدر. بورد. رسالهده خلفا مسکوکاتنه دائر مؤرخین قدیمهك روایاتی مختصراً حکایه وبعض سکهلردن استدلال اولنان احوال شویلهجه محاکمه ایتمشدر. رساله مذکوره ۱۸۶۲ سنه میلادیهسنده بارون شلختا ایله موسیو مورتمان طرفدن آرو آرو ترجمه ایدیلهرك نشر اولتمشدر. بوندن صکره ۱۳۰۱ تاریخنده موضوع موقع انتشار اولان (مرآت الحرمین) نام اثرده دخی مؤرخین قدیمهك روایتلرندن و تاریخ جودندن نقلاً دراهم و ذنایر حقنده بعض معلومات بجمله درج قلمشدر.

یوقارودنبرو ذکر و تعداد ایلدیکمز ذوات ایله عصر حاضرک اسملرینی تصریح لزوم کورمدیکمز سائر فن مسکوکات منتسبینی طرفلرندن میدان استفادهیه وضع اولنان آئاردن برطاقی متقدمینک اقوال و روایاتی نقلدن عبارت و برطاقی دخی جمع و تدارک اولهرق نظر تدقیق و تفحصدن کچوریلان مسکوکات قولکسیونلرندن استنباط اولنان احواله مستند اولوب اشبو قسم ثانی علم مسکوکاتک اس الاساسی و خادم توسع و ترقیسیدر.

(تیزن هاوزن) ک ۱۸۷۳ تاریخی اثر معتبرینه کلنجهیه قدر نشر اولنان رسالهلر و قتلوقلر مسکوکات اسلامیة فن مهمک مقدماتندن معدود اولهرق واقعاً مؤلفین حاضره ایچون برر رهبر اولمش ایسهده معلومات مکملهینی شامل و حائز اهمیت اولدقلری کی او وقته قدر مو- جود اولان قولکسیونلر دخی یک نقصان اولهرق مسکوکات اسلامیةك اهمیت فوق العادهینی تقدیر ایتمشدر. کمالر ایدی. ۱۸۷۵ سنه میلادیهسنده (استانلی لان - پول) Stanley Lane-Poole

انکلتزه موزه سنک برچوق مدتدنبرو خیلی یارهلر و امکالر صرفیه تدارکنه موفق اولمش اولدینی مسکوکات عتیقه اسلامیةدن خلفا مسکوکاتی قو- لکسیوننه مخصوص اولهرق بر قتلوق نشر ایلمشدر. ایشته بو تاریخندن اعتباراً خلفا مسکوکاتک انواعی و اشکال و نقوشی و الحاصل درجه اهمیت میدانه جیقمشدر. بوندن بشقه (استانلی لان - پول) یکدیگرینی متعاقب شرق و غربده حکومت ایتمش اولان هان بالجه دول ماضیه اسلامیةك دولت ابد مدت عثمانیهیه قدر سکهلرینی دخی آرو آرو تصنیف ایدوب قتلوقلرینی و مؤخرأ بونلرک علاوهلرینی نشره صرف مقدرت ایلمشدر. موسی ایله حقیقه یازمش و یازمقده بولنش اولدینی اثار یله مستشرقین میاننده بر موقع ممتاز احراز ایتمشدر.

قتالوقلرک تنظیمی خصوصنده اتخاذ ایلدیکی اصول اوروپاچه فوق العاده مقبول اولوب بو قتلوقلرک شامل اولدینی ایضاحات مکمله و تعریفات مدققانه مسکوکات حقنده مطلوب اولان معلوماتی مع زیاده استحصاله کافل اولغله برابر مسکوکاتک تاریخ و محل ضربلرینی ارائه ایتمک اوزره ترتیب و علاوه ایلدیکی جدوللر ارباب مسکوکاتندن زیاده مؤرخینک سنین متسللهده هر هانکی حکومتک ادارهسنده بولنان ممالکی و ملوک و امرا سنی یک نظرده تعیین ایده بیلملری ایچون یک بیوک استفادهلرینی موجب وسائطدندر. حاصلی سنین اخیرده فرانسهده چیقاریلان قتلوقلرک بو اصولده تنظیمنه مجبوریت کورلمشدر. محرر کمبضاعه ایچون دخی بو بایده بشقه بر صورت ارامق و یکی بر اصول اتخاذ ایتمک ممکن دکل ایدی.

فرانسه مسکوکات قینهسی مسکوکات اسلامیة قونسرواتوری موسیو (هاری لاووا) H. Lavoix دخی (۱۸۸۷ م ۱۳۰۵ ه) سنهسنده مذکور قینهده موجود اولان خلفا سکهلرینی تصنیف و ترتیب ایدوب قتلوغی نشر ایتمشدر. اشبو قتلوقده اساسی و بیزانتین طرز لرنده کی مسکوکات اسلامیة ایله افریقا و اندلسده قطع اولنان لاتین عبارلی

سکه‌ها داخل اولدینی حالد مسکوکات امویه و عباسیه دن التون، کوش و باقر اوله رق تمام بیک التیوز طقسان بر عدد مختلف النوع سکه درج ایلمشدر.

بو قولکسیون و بو قتالوق انکلتزه موزه سنک کیلر مستثا اولق اوزره اوزمانه قدر نشر اولنان قتالوقلری پک اهمیتسز براقیدینی کی فن مسکوکات اربابنک بر طاقم ترددات و شهادتی همان بر طرف ایتکه کافل اوله جق نیجه حقایق میدان چیقارمشدر. موسیو لاووانک اشبو قتالوغه یازدینی مقدمه مسکوکات اسلامییه حقنده عادنا بر تاریخچه عد اوله بیلوب پک جوق دقایق فیه دن بحث و خصوصیه روم و لاتین عبارلی سکه‌لرده شمیدی به قدر حل اوله میهرق مبهم قلمش اولان مسائلی پک کوزل حل ایلمشدر. کندوسنک وسعت قریحه مالک بر صاحب اقتدار اولدینی کرک بو اثریله و کرک اخیراً نشر ایدوب درجه اهمیت دیگری راده سنده بولان اندلس و افریقا ملوک قدیمه سی مسکوکانی قتالوغیله و مسکوکات اسلامییه دائر سائر بر طاقم رسائل مفیده ایله ثابتدر. موسیو لاووا کچن ۱۸۹۲ سنه میلادیه سنده وفات ایدوب موسی الیهک ترجمه حالی و تذکیر نامنی شامل افاضل مستشرقیندن موسیو (هانری صووه) H. Sauvage فرانسز مسکوکات جمعیتک رساله سنویه سنده مفصلجه بر مقاله نشر ایدوب بونده متوفی لاووانک قدرت علمییه سننی و فن مسکوکات اسلامییه کی وقوف و معلوماتی بیان ایتدکن صکره مسکوکات اسلامییه اوزرینه وقوع بولان تحریات و تدقیقاتیله نشریاتی و مذکور قایینه ایچون ممالک شرقیه اجرا ایلدیکی سیاحتلرده نادر سکه‌لر تدارکی و بروجه محرر ایکی مهم قتالوق تألیف و تنظیمی کی سبقت ایدن خدماتی بر صورت ستایشکارانه ده ذکر و تعداد ایلمش و خاتمه مقاله سنده: «اسلام سکه‌لرنجه اوروپا ک زنگین قینه سی اولان فرانسه مسکوکات قینه سنک مالک اولوب متوفی لاووانک تألیفه تشبث ایلدیکی آثار مسکوکا نادره

قتالوقلرینک احتمالکه بعدما نقصان قلمسندن قورقار ایسه کده انشاالله ظنمز بیهودیه چیقار، فقره سننی علاوه کفتار ایتمشدر.

مقاله مذکور صاحب موسیو (صووه) زمانزک اوروپاده بولنان مستشرقینی میاننده شایان تذکار ذواتنددر. مسکوکات اوزرینه آثار متعدده سی اولوب بالخاصه (۱۸۸۲ م ۱۳۰۰ هـ) سنه سنده نقود و اوزان و مقایس اسلامییه دائر دوت جلدن عبارت بر اثر نشر ایلمشدر. مندرجاتی فقها و مؤرخین عربک کتب معتبره سنندن تعیین اسم و شهرتله برابر عیناً نقل و ترجمه قلمشدر. برنجی عصر هجریدن اون ایکنجی عصره قدر ضرب اولنان نقود اسلامییه نک احوالی و كذلك اوزان و مقیاس سنک انواعی تمامیه درج وارائه اولمشدر. اشبو اثر مجرد تاریخ مسکوکات و اوزان و اکیال و مقیاسات اسلامییه خدمت مقصدیله و او نام التده تألیف اولنوب فی الحقیقه او قدر معلومات مفیده بی جامعدر که بوکونکی کونده ارباب فن سکه و هندسه ایچون پک مهم و معتمد بر مأخذ اولمشدر. (دون وازکز کپو) D. V. Vazquez Queipo نام مؤلفدن صکره بو یولده بر اثر وجوده کتورلما مشیدی. موسی الیه کپو بوندن اوتوز التی سنه اول یعنی (۱۸۵۹ م ۱۲۷۶ هـ) سالنده ملل مختلفه قدیمه نک اصول سکه و وزن و مساحه سنه دائر اوج بیوک جلدی حاوی بر کتاب تألیف و نشرینه همت ایتش ایسه ده بونک اسلام مسکوکات و اوزاننه دائر اولان قسمی موسیو صووه رک جمع و تحریر ایلدیکی معلومات درجه سنده مکمل دکندر.

خلاصه کلام مسکوکات اسلامییه عالم مدیتده بحق بر موقع مهم و ممتاز احراز ایدوب اکا عائد اولان فن مخصوصک نیجه منتسین و متخصصینی ظهور ایدرک تحریات و تتبعات عمیقیه بی موجب اولمش و بر بحق ایکی عصر دنبرو اشبو فن مهمک ترقیسنه چالیشیله رق بروجه مشروح شو بولندینی درجه کماله ایصال قلمشدر.

مدخلمزمك بورايه قدر اولان مندرجانی مجرد قارئین کرامت بر
معلومات بحاله حاصل ایدمك اوزره مسكوكات اسلامیه دائر آثار
و مؤلفانك بر تاریخچه سینه حصر اولمش و صده شروعدن اول موزه
هایون قولکسیونتك حاوی اولدینی مسكوكاتك اشبو قتالوقده صورت
ترتیب و تصدیقندن و بعض معلومات تاریخیه ایله ایضاحات مقتضیه دن عبارت
اولان شو مدخلمزمك صورت ترتیب و تقسیماتندن دخی بر نبذه جك بحث
ایتمك لازمه دن کورلمشدر.

موزه هایونده اقوام مختلفیه عائد اوله رق موجود و مدخر اولان
نقود قدیمه دن اسلام مسكوكاتی میاننده كموش اولمق اوزره ایکی بیک
عده قریب خلفای امویه و عباسیه سکسی ظهور ایدوب بونلرک تصنیف
و ترتیبه مباشرت اولندقدنه بونلر دن بتسللاً هر خلیفه عائد و دار الضرب
و سنه لری و طرز و شکلری آز چوق یکرندن فرقلی و الحاصل
قولکسیون تشکیل ایدم بیلجك صورتده سکر یوز الی دوت عدد سکه
تقریب اوله بیلمش و ما باقیسی دیگرلرینک تمایله عینی و یا خود اوقونه
میه حق درجده سیکل و بوزوق اولدینی ایچون انلر طبیعی بر طرف
ایدلمشدر. التون سکرلر مقدار قلیله ظهور ایدوب انسانی ترتیبده موزه
هایون اداره سنک همت مخصوصه سیله یکیدن تدارک اوله بیلانلر ایله برابر
سکسان یدی عده بالغ اولمش و بونلرک بمضیلری بالضروره خاتمه کتابده
علاوه صورتیه کورلمشدر. باقر مسكوكات دخی اولدخه متنوع و فقط
مقدار قلیله بولنه بیللمشدر. ساسانی طرزنده کی اسلام سکرلری پک
مکمل اولوب بیزانتین طرزنده کیلر ایسه انلره نسبتله آزدر. قتالوقده
اولاً ساسانی و ثانیاً بیزانتین شکلنده کیلر کوستریلوب انلر دن صکره طرز
مخصوص اسلامیه کی خلفای امویه و عباسیه سکرلری صره سیله و فقط
باقرلری آروجه نهایتلرنده یازلمشدر.

دولت عباسیه فروغندن عد اولنوب عراقین و جزیره مابین الهیرین

و مصرده حکومت ایدن بعض امرا سکرلرینک دخی اشبو قتالوغه درج
و علاوه سی من جهت موافق کورنمکله انلرده تاریخ اعتباریه خلفای
عباسیه سکرلرندن صکره ترتیب قلمشدر. خاتمه دخی علاوه قسمیه
مسكوكات قتالوقلر یجه لازم ملزوم قیلندن اولان متعدد فهرستلر کورلمشدر.
مسكوكات مندرجه سنک مقدار مجموعی اولیه پک کلیتلی کورنمز
ایسه ده ایچنده خیلدن خیلی بیمل و نادر سکرلر بولنسی و علی العموم شکل
و طرزلرینک تنوعی و ضربخانه لک تعددی کی فن نقطه نظر یجه مقبول
و مانزم اولان احوال دن طولانی اشبو قولکسیون اوروپاده اک صوک
ترتیب و قتالوقلری نشر اولنان قولکسیونلر درجه سنده حائز اهمیت
وبلکه ده ا قیمتدار در دینه بیلور.

مدخلمزمه کلنجه مسكوكات قدیمه اسلامیه نك حال ابتدائیه سیله اكا
متفرع معلومات تاریخیه و قتالوغك حاوی اولدینی سکرلر حقنده ایجابنه
کوره ایضاحات فیه و مقتضیه دن عبارت اولوب دوت قسمه تقسیم قلمشدر.
برنجیسی: صدر اسلامده کی نقود متداوله — شکل کسرویده درهملر.
ایکنجیسی: شکل رومیده دینار و فلسلر — بونلرک انواعی. اوچنجیسی:
طرز اسلامیه کی دینار و درهملرک ابتدای ایجاد و قطعی — مسكوكات
امویه. دردنجیسی: مسكوكات عباسیه — فروغ عباسیه سکرلری حقنده در.

— ۱ —

زمان سعادت اقتران حضرت رسالتپناهیده سکه ضرب اولنیموب
بین العرب ایدی تداوله بولنان نقود قبل البعثه متعامل اولدینی وجهله
ابقا قلمشیدی. ممالک متجاوره ایله جریان ایدن مناسبات تجاریه دن
طولانی هر مملکتک مسكوكاتی اخذ و قبول اولنوب مثلاً وریه قطع سندن
رومی دینکلری روم امپراطورلرینک دینارلری و ایران دن کسروی تعبیر
ایتدکلری ساسانیان حکمدارلرینک درهملری ارزاق و اشیای تجاریه

اخراجانه مقابل کلیله قطعه حجازیه به ادخال قنور ایدی . بمن قطعه .
سندن دخی مسکوکات حیریه ورود ایتکده ایدیسده بونلر دیگرلرینه
نسبتله پک جزئی مقدارده کلور ایدی .

ابو هريرة رضي الله عنهن روایت اولنان بر حدیث شریفده عراقک
درهم وقفیزلری، شامک مد و دینارلری، مصرک اردب و دینارلری ذکر
و بیان بیوریلوب شو صورتله هر مملکتک نقود و اکیانک اسم و جنسی
تعیین بیورلمشدر. وقت سعادت حضرت نبویه اولدینی کی زمان خلافت
ابو بکر صدیقده دخی مسکوکات بر قیمت موضوعه اوزرینه عیناً رایج
اولوب مقادیر وزنیله ایله (تبر) یعنی کولچه حالده اخذ ورد قنور
ایدی . حاصلی اوائل خلافت عمرالفاروق رضی الله عنه قدر کدران
ایدن مدتده معاملات بویله جریان ایلمشدر .

معلوم اولدینی اوزره بین العرب کوش مسکوکات درهم و التون
سکالر دینار نام عمومیسيله موسوم اولوب [۱] فقط مؤرخین قولنجه
ایرانک کسروی سکالری «بغلیه» و «سوداء و افیه» طبریة عتق و رومی
دینارلری «هرقلیه» و یا «قیصریه» کی نامار ایله اسمیه قلمشیدی .
و مختلف اسمار ایله یاد اولنان درهملر وزناً یکدیگرندن فرقلی ایدیکه
سبب تخلف اسامی دخی بوکا مبنی ایدی .

درتیوز یکریمی سنه بی متجاوز عراق و ایرانده حکمفرما اولان ملوک
ساسانیه ممالکی عمرالفاروق رضی الله عنه حضرتلرینک زمان خلافتده
قسماً ضبط اولدینی کی بقیه ممالک وسیعه ساسانیه فتوحات متعاقبه

[۱] درهمک معنای لغویسی سکه ایله مضروب کوشدن بر لوحه مستدیره
و دینار دخی کمالک علی العموم التوندن مسکوک مدور بر پارچه دیمکدر . انحق
لسان فقهده (درهم) مطلق اولدینی حالده کوش سکهک وزن معینه و دینار دخی
بر مثقال ثقلنده کی التونه اطلاق اولنور. سکه لفظی وجوه درهم و دنانیره ضرب
نقوش و عباراته مخصوص تیمور تمغارک اسمی اولدینی حالده بطریق النقل لواج
مسکوکیه علم اولمشدر .

نتیجهسی اوله رق یزد جرد رابع زماننده و ۳۲ سال هجریسنده قطعاً
و کاملاً ایدی اسلامیه یکمشدر .

حضرت فاروق فتح اولنان بلدانده متداول اولان مسکوکات
کسروییهی شکلاً تغییر بیورمیوب هر طرفده بولنان امرا و ولایه اسلامیه
اشاغیده ایضاح ایده جکمز وجهله بعض تعدیلات و علاوات ایله ینه طرز
قدیم کسرویده سکه قطع ایتدیرمشلر و بو حال شرقده خلفای راشدین
حضراتی زمانیه دولت امویهک اوائلنده دوام ایتدیکی کی دولت عباسیه
وقتنده طبرستان قطعه سنده دخی یوز التمش یوز تمش سنه سنه قدر باقی
قالمشدر . شو کیفیت مؤرخین عربک روایاتیه معلوم و مدلل اولدینی
کی شکل کسرویده کی سکهک مدت دوامی و رسم و طرزلری الیوم
موجود اولان سکالر ایله واصل مرتبه نبوتدر .

مسکوکات ساسانیهک موازین و مقادیری متخالف اولمسیله حضرت
عمر رضی الله عنه بونلرک توحید و تصحیح وزنلرینی تنسیب بیورمشلردر .
البلاذری [۱] کتابنک امر نقوده دائر اولان فصلنده روایات موثوقه دن
اوله رق نقل و تحریر ایدر که: «قوم عجمک ضرب ایلدیکی درهم مختلف
اولوب درهم کبار و درهم صغار نامیه بیوک و کوچکلری وار ایدی .
بعضلری بر مثقالک یکریمی قیراط و بعضلری اون ایکی قیراط و بعضلری
دخی اون قیراط یعنی نصف مثقال وزننده ایدی . اسلامیتک ظهوریه
اداء زکاة ایچون برحد وسط بولمغه احتیاج حاصل اولمسیله ذکر اولنان
۲۰ و ۱۲ و ۱۰ قیراطک اخذیه بونک حاصل جمعی ۴۲ قیراطه بالغ اوله رق
عدد مذکورک ثانی مقدار ثقلنده یعنی ۱۴ قیراط وزننده سکه ضرب
ایلدیلر . ایشته (درهم عربی) دینار العزیزک [۲] قیراطلرندن ۱۴

[۱] کتاب فتوح البلدان لاحمد بن یحیی بن جابر البلاذری صحیفه ۴۶۵
[۲] (الدینار العزیز) خلفای عظام طرفلرندن ضرب ایتدیریلان سکهکله اطلاق
اولک یور .

قیراط وزن مسای اولدی، و هر اون درهمك وزنی دخی یدی مثقال اولوب شو حالده ۱۴۰ قیراط وزن سبعة [۱] اولمش اولور.

اوزان شرعیه بحی بك دقیق و اولیاده بك چوق اقوال و روایات اولوب حساب و تفصیلی کتب فقهیه و معتبره ده کوریه جکندن شو قدرله اکتفای مناسب کوردم.

طرز کسرویده ضرب اولتان درهم اسلامیة الك اول ایشته بیان اولسان وزن و ثقلنده اخراج قلمش اولوب خطوط و اشکالنه کلنجه بالاده سویلدیکمز وجهله انموذج کسرویسی، نام خسرویسی، لسانی، خط پهلویسی، منقوش اولان آتشکدهسی، سکهك خالصیته دلالت ایتك اوزره کنارلرینه یازیلان بعض کلماتی وزهره ایله قمرک اقترانه اشارت و ایرانیان بیتنده خیر و سعادت علامت اولان کوکب و هلال رسماری تمامیه ایقا ایدیلرک تقلید و قبول قلمشدر. انجق تاریخ ضربلری سنه هجریه به تحویل اولتدینی کی شعار اسلامیة دن اوله رق بر وجهنك کنارنده خط کوفیه (بسم الله) (بسم الله ربی) (الحمد لله) و بعضاً (بسم الله لا اله الا الله وحده محمد رسول الله) عبارات جلیلهسی درج ایدلمش و خلفای امویه زماننده کیلر ایله عباسیه دورنده طبرستانده ضرب اولسانلرده نام خسروی الفایله والیرك اسماری — ابتداری خط پهلوی و صکره لری خط کوفیه — سکهك محل مخصوصنده سبك و علاوه قلمشدر.

فناً طرز ساسانیده اوله رق اسلامه مخصوص اولان سکه لری تفریق ایدن علامت بوجه محرر اولاً خط کوفیه یازیلان بسمله و توحید و تحمید و ایکنجی درجه ده اسامی و لاة و سنه ضرب اولدینی ازاده بیاندر.

[۱] وزن سبعة دینارلره مخصوص بر تمیزدر. بهری ۱۴ قیراط دن اون درهم ۱۴۰ قیراط اولوب یدی مثقال اون درهم اولنج هر بر مثقال ۲۰ قیراط اولمش اولور. بر مثقال بر دینار دیمکدر.

ساسانیان حکمدارلری مسکوکاتی عصر حاضرک ابتدالرنده مهم و غیر مکشوف بر مسئله حکمکنده بولندینی حالده ارباب فك جهد و غیرتاری سایه سنده تدریجاً حل و کشف اولمشدر. فرانسه مسکوکات قینهسی قونسرو اتوری متوفی موسیو (لاووا) خلفا مسکوکاتی قتالوغنه یازدینی مقدمه ده [۱] بو بایده شمیدی به قدر وقوعبولان تبعات و تحریات حقنده معلومات بحمله اعطا ایتمش اولدیغندن شوراجقده خلاصه نقل ایلدم. موسی الیه دیور که: «مسکوکات ساسانیه عادتاً بر مسئله مهمه اولدینی حالده ۱۸۴۳ سنه میلادیه سنه قدر غایت اغیر و بك مشکلات ایله اکلاشلمغه باشلاوب زمانمزده ایسه ارتق بزر ایچون تماماً حل و کشف اولمشدر. هیچ بر وقت علوم و فنون شرقیه حقنده اولان تحریات و کشفیات و قتمزده کی قدر درجه ترقیاته واصل اولمامشدر. مشهور (سیلوستر دو ساسی) *Silvestre de Sacy* نك مساعی ابتدائیه سندن و آتی تعقیباً موسیو (اوسیلی) *Ouseley* و موسیو (دولونفریه) *de Longperier* نام ذاتلرک تحریات و تدقیقاندن صکره پروفیسور (اولزهاوزن) *Olshausen* نك سکه ساسانیه و عبارات پهلویه اوزرینه یازدینی اثر شو فك اهمیت فوق العاده سی میدان چیقارمش و بو آنه قدر بونلرک استخراج و قرا. ننده کی ترددات و شهادتن قورناره رق بر اصول وقاعده سالمه اتخاذیله برابر بر مسلك مخصوص کشاد ایتمشدر. موسیو لاووا بو بایده کی افاداته شو وجهله ختام ویرمشدر: «(ادوار طوماس) *E. Thomas* نام ذات معلم اولزهاوزنك تبعاتی تعقیب ایله ۱۸۴۹ دن ۱۸۷۸ سال میلادیسنه قدر کرک پهلوی یازیلری و لسانی و ملوک کسرانك سکه لری و کرک خلفای راشدین و امویلرک پهلوی لسانیله اولان درهملری حقنده بر چوق اثرلر نشر ایلمشدر. مسکوکات شرقیه منتسبین بو صاحب اقتدارک مساعی مفیده سندن طولای کندوسنه منتدادرلر. موسیو

[1] Lavoix, Catalogue des monnaies musulmanes, Khalifes Orientaux. Pref. p. V.

(استیقل) *Stickel* و موسیو (دورن) *Dorn* ک بوبایدی کی آثاری دخی شایان تذکار اولوب استانبولده بولان موسیو مورتمان *A-D. Mordtman* دخی صبحی پاشا مرحومک مالک اولدینی مهم بر قولکسیوندن استفاده ایله طرز ساسانیده کی اسلام مسکوکاتی اوزرینه اولان تخریبات سابقه بی بالتعقیب هینسی جامع و صوک بر تدقیق اولق اوزره مهم بر اثر نشر ایلمشدر. حاصلی شو فندن استحصال اولنه حق فوائد درجه سنده اوله رق حل مسئله ده تصادف اولان مشکلات مساعی و اقدامات مصرو. فدن اکلاشیله بیلور. مع مافیه نتایج مطلوبه مکملأ و قطعاً ساحه آرای حصول اولمشدر.

واقعا خطوط پهلویه ایله محرر اولان سکک لک بر منوال محرر فن مسکوکات علمانی طرفندن کوزبله حل و قرائت اولمش اولمیرینه نظراً ارتق بوبایدی شبه و ترده محل قالمش واله کچن سکک کیمه عائد اولدینی و تاریخیله محل ضربی اکلاشلمقده بولمشدر.

موزه هایبونده موجود اولان طرز کسروی سکک — برایکی نقصانی استنا ایلدیکی حالده — اهمیتلی بر قولکسیون تشکیل ایلمشدر. تدقیق و تفریق ایچون بو سکک لر محرر فقیره تودیع اولدینی زمان یکرمی اوج عددی غالباً بوندن خیلی سنه لر مقدم صبحی پاشا مرحوم طرفندن موسیو (مورتمانه) قرائت ایستیریلرک اسم و تاریخلری موضوع اولدقلری کاغذلر اوزرینه یازلمشیدی. قصور یکرمی دوت عددی قاریشیق بر حالده بولمش اولدیفندن بونلرک خط پهلویه محرر اولان تاریخ و محل ضربلری ارباب فنک یازدقلری آثارک بخش ایلدیکی تسهیلات سایه سنده طرف عاجزانه مدن قرائت و دیگرلری دخی مکرراً تطبیق و تدقیق قلندقدن صکره صره سیله ترتیب و قتلوعه ادخال اولمشدر. قتلوعمزلر متنی نظر مطالعه دن کچورلدیکی حالده اکلاشیله جنی وجهله موزه هایبونده موجود طرز ساسانی سککلرینک اک قدیمی ۲۰ سنه هجریه سنده هرانده ضرب

ایدلش بر سککدر. علامه مقریزی کتاب النقودنده: «عمر بن الخطاب رضی الله تعالی عنه حضرتلرینک سککزنجی سنه خلافتلرند و اون سککزنجی سنه هجریه ده سکک کسروییه نک عینی نقش و شکله ضرب دراهم بیوروب فقط بعضلرینک کنارنده: (الحمد لله) و بعضیسننده: (محمد رسول الله) و بعضلرند: (لا اله الا الله وحده) کله لرینی علاوه ایستیردی و بعض سککده دخی (عمر) یازدیردی. دیمشدر. مشارالیه حضرتلرینک سککزنجی سنه خلافتلری اون سککزنجی دکل یکرمنجی سنه هجریه ده تصادف ایلدوب ایسته بو سکک نک مؤلف موسی الیهک بیان ایلدیکی سککلردن اولدینی درکاردر. فقط کنارنده خط کوفیه (بسم الله) محرردر. مقریزینک بیان و ارائه ایلدیکی کلمات ایله (عمر) اسمی حقیقه بر سهوی اولوب چونکه آنیا کوریلرک چکی وجهله کله توحید سنین اخیرده کسبلان شکل کسروی سککلرده و (عمر) اسمی دخی طبرستان وایلری مسکو. کاتنده یازلمشدر. تاریخ جودنده [۱] دخی شو مطالعه یک کوزل تشریح ایلمشدر. ارباب فن مسکوکاتدن بالاده اسمی سبقت ایدن موسیو طوماس اک قدیم بشکل کسروی سککلردن کذلک ۲۰ تاریخی بر درهم نشر ایلدیکی و مرحوم طیب اسماعیل پاشاک طاقنده ۲۵ تاریخی بر سکک کوردیکی و کندی قولکسیونلرنده ۲۶ تاریخی بر سکک بولوب کنارنده کذلک (بسم الله) یازیلی اولدینی صبحی پاشا مرحوم رساله سنده [۲] بیان ایلمشدر. موسیو لاووا ایسه مقدمه سنده [۳] طرز کسروییه کی اسلام سککلرینک ۲۵ تاریخندن اعتباراً ضربنه مباشرت اولدینی سویلمش ایسه ده قتلوعنده کوریلرک مامشدر. عثمان ذوالنورین و علی المرتضی رضوان الله تعالی عنهما حضراتنک زمان خلافتلرنده دخی کذلک تعریف

[۱] تاریخ جودت (تمثیل اول) جلد ۵ صفحه ۲۹۶

[۲] عیون الاخبار نام اثر دن مسکوکات اسلامییه داتر فصلی حاوی رساله صفحه ۷

[۳] Lavoix. Pref. o. VII.

اولنان شکل و صورتده و مختلف محل و سنه لده درهملر ضرب اولنوب بونلرک کنارلرنده (بسم الله ربی) یازلمشدر.

چهار یارکیزین حضرتانندن صکره خلفای امویه نیک برنجیسی اولان حضرت معاویه زماننده و ۴۳ و ۴۷ سنه لرنده کسیرلان سکه لر کذلک بالاده کیلرک تمامیه عینی اولوب فقط ۵۱ سالندن اعتباراً شکل کسرویده ضرب اولنان درهملرده باشلیجه بر تبدل وقوعه کلمشدر: شرقده بولنان ولایه و امرای اسلامیه طرف خلافتدن و بزیلان امر و مأذونیته بناء شمده یه قدر وجوه مسکوکاتک یعنی تصویر کسرانک ضاعنده محرر (هوسروی) خسرو نامی چیقار یله رق برینه ینه حروف پهلویه ایله ولایه و امرای اسلامیه نیک اسملری یازلدینی کبی عبدالملک بن مروانک مقام خلافت امویه به کلمسیله برابر ضرب اولنان سکه لده کندی نام و عنوانی یعنی «عبدالملک امیر المؤمنین» عبارده سی کذلک خط و لسان پهلویه کوشتمش و عصر مذکورده والیر نامی حاوی درهملر ضربنده دخی دوام قلمشدر. بونلرک کنارلرنده کافی السابق شعائر اسلامیه دن اولان (بسم الله) و امضاً «بسم الله ربی» عبارده لری ابقا ایدلمشدر.

دراهم کسرویه نیک یتش سکز و یتش طقوز سنه لرنده یکیدن و قسماً بر تبدله دهها اوغرادینی کوریلده بور. خلیفه عبدالملک طرفندن عراق قطع سنه والی نصب ایدلمش اولان حجاج بن یوسف (بیضا) ده ضرب ایتدیرمش اولدینی سکه لده اسمنی خط پهلوی برینه ایلك دفعه اوله رق خط کوفی ایله یازدیرمش اولدینی کبی ۷۹ تاریخی سکه نیک دوره خارجه سنه برنجی دفعه اولمق اوزره (بسم الله لا اله الا الله وحده محمد رسول الله) عبارة جلیله سی علاوه ایتدیرمشدر. بوسکه لردن موسیو (مورتمان) ۸۰ و ۸۳ تاریخی اولمق اوزره ایکی سکه دهها نشر ایللمشدر. شو حالد حجاج یتش سکزدن سکسان اوج تاریخنه قدر بو طرزده سکه کسیرمش دیمکدر. بوبابده مؤرخینک اقوالنده تناقض بولدینی کبی روایتلری یکدیگرینه مخالف

و حقیقت حاله غیر مطابقدر. حجاجک سکه به (احد الله الصمد) و یاخود (بسم الله) یازدیردیغنی و کندو اسمنی علاوه ایلدیکنی و ایشته بوسکه ده وزناً تبدلات و قوعبولوب بونلره دراهم (بقلیه) تسمیه قلندیغنی بلاذری و ماوردی کبی مؤلفین مقدمه [۱] بیان ایله سنه ضربنی یتش بش و یتش التی اولمق اوزره نقل و روایت و دهها سائر بعض مؤلفین دخی او بولده و سطحیجه اداره کلام ایده بورلر. ابن خلدون ایله مقریزی ایسه اشبو سکه لری عبدالملک طرز مخصوص اسلامیده احداث ایلدیکی دراهم ایله قا. رشدیروب روایات متناقضده بولمغله برابر مقریزی: «مسکوکات جدیده مدینه منوره یه ورود ایتدکده صحابه کرامدن بر حیات بولنانلر اخذ و اعطاسنی منع ایتدیرک رواجنه جواز و یردیله و انحق اوزرنده صورت بولندیغندن نقشه اعتراض ایتدیله» دیو علاوه کفتار ایتمشدر. ایشته یالکز شو فقره دن حقیقت نظایر ایده بور که حجاجک تهلیل و توجید علاوه سیله و نامی درج ایله ضرب ایلدیکی سکه شکل ساسانیده اولوب بالاده تعریف قلنان سکه لردندر. یوقسه اشاغیده ذکر ایده جکمز وجهله خلیفه عبدالملک وضع ایلدیکی اصول و شکله کی دراهم جدیده دن دکلدرد. و ملت موسویه دن سمیر نامنده برسکه نیک اسمنه نسبتله (سمیریه) تسمیه اولنان درهملرده ینه بونلر اولمق لازم کله جکدر.

عبدالله بن زبیر رضی الله عنه حضرتلرینک خطه حجازیه ده خلا. قتلری آواننده مکه مکرماه ناملرینه سکه مدوره ضرب و اخراج و اولدن جاری اولان غیر مطبوع سکه لرک شکل و نقشی حسن صورته تبدیل قلندیغنی و صدر اسلامده اک اول سکه مستدیره ضرب ایتدیرن مشارالیه اولوب سکه لرینک بر وجهنه (محمد رسول الله) و دیگر طرفنه (امر الله بالوفاء والعدل) تحریر ایدلمش اولدینی ینه ابن خلدون ایله مقریزی کتابلرنده کوشتمشدر. و برادرلری مصعب بن زبیر حضرتلرینی

[۱] کتاب فتوح البلدان صحیفه ۴۶۸، کتاب الاحکام السلطانیه صحیفه ۱۴۸

عراقه والى نصب ايتدكده كندوسنه سكه ضربى دخی امر بیوردقلى وشو سكه لك بر یوزنده (الله) وديكر یوزنده (بركت) كه لرى درج اولندينى كذاك مؤرخين موسى الهمانك حله روايتلرنددر .

متقدمين عبدالله بن زبير حضرتلرينك سكه لرى سكوت ايله كچوب الحق مصعب ابن زبيرك برادرلى امريله ۷۰ سنه هجریه سنده واكاسره سكه سى طرزنده قطع درهم ايدوب بوجه مشروح بر جانبسه (الله) وديكرينه (بركت) يازدقلى بى انتمشردر . علامه البلاذرى ديوركه مصعب حضرتلرينك ضرب ايتدريدكى درهملر مقدار قليل اولوب بالاخره كسر وحو اولمشدر . على روايه بو كيفيت اداره حكومت حجاج الله كنججه وقوعولمشدر .

عبدالله بن زبير حضرتلرينك سكه سى مقرزى وابن خلدونك افاده لرينه باقيلور ايسه بر طرز مخصوصده اولق لازم كه چكى ظن اولنور ايسه ده اويله اوليوب بونك دخی شكل ساسانیده بولندينى موجود سكه لر ايله واصل مرتبه ثبوتدر . هر قدر موزه هايون قولكسيوننده ظهور ايتماش ايسه ده متوفى لاووا قتالوغنده مشاراليك نامى لسان وخط پهلويه (عبدالله امير المؤمنين) يازيلي وكنارنده خط كوفيله (بسم الله) محرر ۶۲ تاريخلى بر سكه سى ارانه ايتمش اولدينى كى موسيو (استيقل) نام ذات ۶۷ تاريخلى وموسيو موزتمان دخی ۶۰ و ۶۱ تاريخلى سكه لرى نشر ايلمش وبونلر عراق بلده لرنده كسلمشدر .

مصعب بن زبيرك سكه سنه كنججه بونلر شكل كسرونده اولدينى روايت موقوفه مستند اولدينى كى (تيزن هاوزن) ك [۱] نشر ايلديكى بر سكه دن دخی اكلاشيله نور . بوسكه لك تاريخى ۷۱ اولوب فقط كناه رنده مورخلك ديدكلرى مثلاو (الله ، بركت) محرر اولميرق (بسم الله) يازيليدر .

[۱] Tiesenhausen, Monn. des kh. d'or. p. 24. N. 215.

شمدي به قدر معلوم اولان مسكوكاندن استنباط اولندينى اوزره ملوك ساسانيه مسكوكانك طرز وشككنده اوله رق عراقده تمام الشمس اوج سنه قدر دراهم اسلاميه ضرب واخراج قلمشدر . بونوع درهملر ك اك صوك تاريخلى حجاجك اسمى حاوى اولان سكه لر اولوب بواصول انكه نه ايت پذير اولمشدر . خامس خلفاى امويه عبدالملك بن مروانك اصلاح دراهم ودناير ايله طرز مخصوص اسلاميده كى مسكوكانى تعمم ايتمسيله برابر ارتق بونلر ميدان نداولدن چكيله رك غائب اولمغه باشلامشدر . مع هذا شوراسنى نظر دقتدن دور ايتامليدر كه دولت عباسيه نك اوانلنده طبرستان قطعه سنده دخی يكرى يكرى بش سنه قدر شكل ساسانیده مسكوكات اسلاميه ضرب اولمشدر .

اكاسره زماننده طبرستانك بعض جهتلرى (اصهيد) ياخود (سهيدي) ناميله حكومت ايدن بعض طوائف ملوك اداره سنده بولندينى حالده بونلر يزد جرد رابعك وفانندن اعتباراً باشلى باشلرينه قالمشدر وحق ۳۱ سنه هجریه سندين اعتباراً سنه طبريه وضع واتخاذ ايلمشدر ايدى . اصهيدلر او تاريخدن باشلايه رق ساسانيان حكمدارلرى سكه لرينك عىنى اوله رق فقط كندى ناملرى علاوه ايدرك سكه لر كسديرمكه بولمشدر ايدى . وقتاكه طبرستان قطعه سى فتح اولوب ممالك اسلاميه الحاق قلندي اصهيدلر بعض شرائط منعقد موجدنجه نيم مستقل اوله رق اقباسيله برابر طبرستانه جانب خلافت عباسيه دن اسلام واليلرى تعيين واقامه اولمشدر . اشته بو واليلر بر مدت طرز ساسانیده سكه لر كسديرمشدر .

موزه هايون قولكسيوننده طبرستانه عائد اولان سكه لر دخی مكملدر . اوراده اك اول ۱۵۲ سنه هجریه سندين عمر بن العلاء نام ذات اسمنه سكه كسديروب اندن صكره سكر والى دها صره سيله ضرب سكه ده دوامله ابراهيم نام ذاتك وقتنده و ۱۷۵ سال هجریه سندين نهايت بولمشدر .

طبرستانه ضرب اولنان اشبو سکه‌ار [۱] دخی تمامیه کسروی مسکو-
کاتی شکل و طرزنده وینه خسرو تاینک تصویریه منقوشدر. انحق خلفای
راشدین و امویه زماننده چیقاریلانز ایله بونلر بیتنده بهض کوچک فرقلر
موجود در. مثلاً او زمان کنارلرینه یازیلان بسمله و سایر کلمات عربیه
یرینه بونلرده خط پهلوی ایله (عبد) و (طیب) و بهضاً (آرون)
تحریر اولمشدر. والیرک اسماری علی العموم خط کوفیه یازلمشدر.
یالکز عمر ابن العاتک اسنی ۹۱۴ نومروده کوستریلان ۱۵۸
تاریخی بر سکه‌سند مستثنا اوله‌رق لسان پهلویه محرر بولمشدر.
برده سالیان بن منصورک ۳۱ و ۳۲ نومرولرده اراه قننان سکه‌لرینک
تصویرلرنده چهره‌سی یرینه بر مربع ایچنده (بخ) ضرب ایدلمشدر.
بو سکه‌لرک دارالضربلری پهلوی اوله‌رق (تبورستان) یازلمش اولدینی
کی تاریخلری دخی علی العموم سنه طبریه ایله مورخدر. ارباب مطالعه‌یه
سهولت اولق ایچون بز انلرک تصادف ایلدکلی سنه هجریه‌لرینی هر
سکه‌نک اوژرینه برابرجه یازدق. مع مافیه بو تاریخلرک بعض کره تخلف
ایده بیله جکفی خاطرندن چیقارماملیدر. مسکوکات مبحوته‌نک ورنلری
کرک اسکیلرینه وکرک او تاریخلرده طرز مخصوص اسلامیده اوله‌رق
قطع اولنان درهملره نسبتله یک دون طوتلمشدر.

نتیجه کلام طبرستان درهملری تعمیر اولنان سکه‌ار بونلر اولوب انحق
اسلامه مخصوص نقش و عباراتده کی دراهم و دنانیرک زیر حکومت اسلام-
میده بولسان یک چوق بلدانده دارالضربلر تاسیسیله قطع و اخراج
اولدینی و عموم شرق و غرب ممالکنده هان بو اصولده کی مسکوکاندن
بشقه میدان تداولده سکه قالمدینی بروقلرده یالکز طبرستانده یکرمی
اش سنه قدر مدت شکل کسرویده مسکوکات ضرب اولنسی اسباب
سیاسیه‌دن بشقه بر شینه حمل اولنه‌من. دها غریبی ۴۶ و ۴۷ نومرولرده

کوستردیکی اوزره هجرتک ۱۶۸ سنه‌سند (ری) شهرنده طرز ساسانیده
ضرب اولنمش سکه‌ار دخی بولنه‌بور. قتالوق تدقیق ایدلدیکی حالده
کوریلور که سنه مذکورده و اندن اول و صکره کی سنه‌لرده مذکور
(ری) نام دیگر (محمدیه) شهرنده طرز مخصوص اسلامیده اوله‌رق یک
چوق درهملر کسلمشدر. عجیانه ایچون برارالق هان اوله بر سکه
چیقارلمغه احتیاج کورلمشدر. البت بوده سیاسی بر لزومه و یاخود دائره
حکومت اسلامیه الحاقی مقرر اولان بر طرفده صرفی ایچون کوریلان
احتیاجه مستند اوله‌رق ضرب اولنمش اوله‌جقدر.

موضوع بحث اولان اشبو سکه‌ار امرای اسلامیده‌ن اسد بن یزیدک
نامنه چیقاریلوب بونلرک محل ضرب و تاریخلری دیکرلری مثلاًو عبارة
پهلویه ایله یازلمیه‌رق کوفی خط و عربی عبارة ایله محرردر که شو صورتله
امثالندن تفریق اولنق استلمش دیمکدر.

— ۲ —

قطعه حجازیه‌ده متداول اولان التون مسکوکات یالکز ممالک رومدن
کلان و (دینار رومی) و یاخود (هراقلیه) تعمیر اولنان پیزانس امپراطور-
لرینک سکه‌لرینه منحصر اولوب بالاده خامه‌گذار بیان اولدینی اوزره
بونلر بدایتیده (تبر) یعنی کولجه حالنده عد ایله بالوزن الثوب ویریلور
ایدی.

خلافت فاررقیده بر الشامک ایدی اسلامه کچمسیله برابر هر طرفده
تدریجاً اداره حکومت اسلامیه‌نک تأسس و تقررینه عائد تشبیه‌ته ابتدار
اولنوب انحق اهالی قدیمه خرسیتیانیه‌نک اکثریتله عرض استیمن ایله وطنلرنده
قالمیرینه و بونلرک لسان و عادتلری بردنبره تبدل و تغیر ایدمه‌جککه بناء اداره
امور ممالکت طبعی مختلط اهالی‌نی مشتمل اولان محللرجه وضعی اقتضا
ایدن اصول و قواعد تابع طوتلمق لازم کلمشدر. بناء علیه تدابیر متخذة

سائر میاننده سکه اموری دخی او نقطه دن پیش نظر دقه التهرق اهالی
قدیمه نك خارجي و داخلی معاملات تجاریه سینه سائر اخذ و اعطای نيك کافی
السابق حسن دوام و جریانی مطلوب اولدیغندن و ذاتاً قوم نجیب عرب
قدیمندبرو نفوذ رومیه ایله کسب الفت ایلمش اولدقلرندن سوریه قطعه
سنجه دخی هر ایکی طرف ایچون سهولت بخش اولقی اوزره مسکوکات
بولدیغنی شکل و طرزده ابقا فقط حکومت اسلامییه عائدتی بیلنمک
ایچون و جملینه بعض کلمات عربیه درج و علاوه سی تنسیب ایدلمشدر .
اشته سوریه فاتحاری قطعه مذکور نك بلاد مشهوره سنده بیان اولنان
وجه اوزره مشترك لسانله ضرب سکه ایتدیرمش و بواسطه خلفای امویه
زماننده یتشیدی تاریخینه قدر دوام ایللمشدر . مؤرخین قدیمه
اقوالنده شو خصوصه دائر صراحت کافی کوریه میور ایسه ده دولت
امویه نك اوائلنده و آندن مقدم مصور و منقوش سکه ضرب اولدیغنه
دلالت ایدر اخبار و روایات موثوقیه تصادف اولنه یور . مثلاً البلاذری
عبد الملك بن مروان طرفندن نقش سکه اولمزدن اول ضرب اولنش
دنایر منقوشه کورلیدیکنی و بونلر برار بمسوح اولقله برابر وزنی عبد الملك
دینار لریله مساوی بولدیغنی الواقدی دن نقلاً یازیور . ذاتاً بو کیفیت موجود
اولان بك چوق آثار مسکوکه ایله دخی بالاطراف و هر درلو شهیدن
عاری اوله رق تظاهر و تحقق ایتکده در .

بیزانتین طرزنده اوله رق بو کونکی کونده قولکسیونلرده موجود
اولان مسکوکات اسلامییه علی العموم باقر اولوب بو طرزده التونلر یعنی
دینارلر بك نادر و موجودیتك عددی محدود و معلومدر . مؤلفین قدیمه
ممالك رومك باقر مسکوکاتی قاله المیه رق علی العموم دینارلرندن بحث
ایلدکری و شرعی و عرفی هر درلو معاملات دخی عراقك درهملرینه
و سوریه نك دینارلرینه منحصر بولدیغنی حالده التونلر زیاده باقر ظهور
ایتمی شکل رومیده اسلام التونلر نك از کسب ایلنش اولسنه دلالت ایتسیله
شایان تأملدر . موسیو (لاووا) قالوغنك مقدمه سنده دیورکه : « خلفای

عظام شکل رومیده اوله رق دینارلر قطع و ضرب ایتدیردکاری الیه
بولنان نك توك و نادر التونلر ایله مثبت اولوب انحق خلف سلفك مسکوک
کاتی کندو نامنه تحویل ایتک ممالك شرقیه مخصوص بر عادت حکمنده
بولدیغندن عبد الملك دخی او نوع التونلری همان عمومیتله جمع و ادخار
ایدرك طرز اسلامیده احداث ایلدیکی مسکوکاته قلب و تبدیل ایلنش
و بنسأ علیه و قیله بك چوق اولان او اسکی و قیمتدار التونلر معدومیت
حاله کلمشدر . واقعا تحویل مسکوکات عادت قدیمه دن ایسه ده فکر
حاجزانه کک خلقای راشدین حضراتی طرفندن و کک بدایت دولت
امویه ده بیزانتین طرزنده التونلر کلیت اوزره ضرب ایتدیرلماش اولمیدر
چونکه روم امپراطورلغنك التونلری ذاتاً کثرت اوزره اولوب موازین
و مقادیری دخی صدر اسلامده تعیین اولنان وزن و مثقاله تمامیه موافق
بولسنه بیله اکثریا (تبر) حالنده وزنه تابع طوتلیدیغندن حکومت اسلام
میجه بدایت امرده اوله کلیت التون قطع و اخراجندن ایسه لزوم
سیاسی درجه سنده و وقته کوره بر مقدار مناسب ایله اکتفا و فقط
سوریه نك درهملری اولمیدیغندن بین العوام معاملات عادیده یعنی اوفق
تفك آلیش و یریشده کسورانه طبیعی احتیاج کورنمسیله کک اسلام و کک
خرستیان ییتنده تسهیل اخذ و اعطا ایچون بیزانتین سکه لری طرزنده
واکثر شهرلرده کلیتله باقر مسکوکات ضربنی ترجیح و اختیار ایتلمشدر .
اشته باقرلرک چوق و التونلرک از ظهور ایتسی سبی بوندن نشأت ایللمشدر .
عربلر بو سکه لره (فلس) اطلاق ایدوب آتیا طرز اسلامیده دخی
اخراج قلمش اولمسیله اولبایدکی معلومات محلنده ذکر و بیان ایدیله جکدر .
خلفانك بیزانتین طرزنده کی مسکوکاتی اوچ صنفه تقسیم ایدیلوروز .
برنجیسی : روم امپراطورلر نك تصویرلری حاوی و صرف آنلرک
مسکوکاتی طرزنده اولانلرک بونلرک نوعی متعدددر . ایکنجیسی : ینسه
اوسکه لرک شکل و طرزنی محافظه ایله تصاویری برآموزج مخصوصده

بولنلردر. اوجنچیسى : كذلك او يولده منقوش اوله رق عبدالملك بن مروانك نامه ضرب ايديلانلردر.

برنجى قسمدن اولانلر بو طرز سكه لرك اك اسكيليدر. بونلرك برطاقنده يالكز ايمراطور هراقليوسك وبعضلرند هراقليوس، هراقليوس قسطنطينك وديكر نوعنده هراقليوس، هراقليوس قسطنطين وهراقله ثواسك وبشقعلرند ايكنجى قسطنطينك تصويرلرى منقوش وديكر وجهلرند علامت سكه اولان M حرفى بعض اشارات خصوصيه سيله برابر محرزدر. اك اول بويه سكه لرك دمشقده ضرب اولوب بونده ايمراطور هراقليوسك قائماً رسمى وديكر وجهنده ذكر اولنان M حرفك طرفينده تاريخ ضربى مثلاً : ANNO-XVII ديوكوترايديكى كى محل ضربى دخى يالكز ΔΑΜ يازيلوب (Δαμασκός) ايلك اوج حرفيله اکتفا ايدلشد. بو سكه لرك ۱۷ سال هجريسنده ضرب اولندينى اكلاشيله بور ايسده كلات عرييه دن هيچ برشى يازلامشدر. وموزه هابونده بونلردن ظهور ايتامشدر. ينه هراقليوس ايمراطورك يارى بلنه قدر رسميله و (حص) ده مضروب سكه لرى وارد. ۴۸۰ نومروده كوسترمش اولديغ وجهله بوسكه لسان مشتركه مسكوكدر. وبونلرده تاريخ يوقدر. سكه نك وجهنده عربجه (حص) وروجه ΚΑΛΟΝ يازيليدر. ظهرنده ايسه M علامتك اطرافنده مذکور ايكي كله عكسى لسانده كوسترلشد. يعنى ΚΑΛΟΝ نك قارشولنى عربجه (طيب) وحص مقابلى ΕΜΙΣΙΣ ديوكوترايديج وتحرير قلمشدر.

بوندن صكه هراقليوس وهراقليوس قسطنطيك برابر اوله رق رسمارى حوى و (بعلبك) ده كسيلان سكه لرك ظهرنده يالكز محل ضرب ايكي لسانده يازلشد. ايكنجى قسطنطينك انمودجنده اولان باقرلرك ظهرنده يالكز كلات عرييه ايله (دمشق، وفيه، درهم) يازيلوب وجهنده وروجه ΛΕΟ حرفلرى وضع اولمشدر. شو حرفلرك صورت قرائتجه ارباب مسكوكاندى بعض ذوات اختلاف ايدوب سكه نك صحت

دالات ايدمك بر ايتك وبلكه (وفيه) كله سنك قارشولنى اوله جق بر لفظك بعض حرفلرى اولمق اوزره توجه ايتشار ايسده متوفى موسيو (لاووا) حروف مذكوره نك مطلقاً عربجه فلس اسمنه مقابل اولان ΔΕΦΤΟΝ كله سنك ايلك اوج حرفى اوله جقنى بعض دلائل ايله بيان ايديبور. مع مافيه اوجنجى حرف على الاكثر O اولوب Φ حرفى بك نادر كورنمكده اولمسييله برابر موضوع بحث اولان سكه لرده عربجه ايله وروجه كلات يكديكرينك معناسى افاده ايدمك صورته يازلمقده ايدوكندن وخصوصيه بيزانتين طرزنده كى باقرلرده صربلر (فلس) لفظنى ده هنوز استعمال ايتيوب مذکور اوج حرفك مندرج اولدينى سكه لرده اكرثيله (جائز) وبعضاً (وفيه) محرز بولنديغندن حروف مذكوره نك دخى بو كله لرى افاده ايدمك بر لفظله دالات ايتسى اقتضا ايدر.

اوج ايمراطورلرك يعنى هراقليوس وهراقليوس قسطنطين وهراقله ثواسك تمثالريله مصور اولان سكه لره كنجه بو سكه لرك التونلرى دخى وارد. فقط زمانمزه قدر ارباب مسكوكاتجه بو نوع دينارلردن اوروپاده يالكز ايكي عددى معلوم ايدى. ايشته محرز فقير براوجنجى عددى موزه هابونده بولهرق نشر ايتمكه موفق اولدم. قتالوغلر متنده و ۵۰ نومروده اراشه ايلديكم اشيو دينار فوق العاده نادر آثار مسكوكه دن اوله رق بر مثلى (قولونل كوترى) Guthrie نام ذاك قولكسيوننده بولمسييله ۱۸۷۵ ميلادنده موسيو (استانلى - لان - پول) وديكر بر مثلى دخى فرانسه مسكوكات قينه سنده موجود اولوب موسيو (لاووا) طرفلردن كال اهميته نشر ايدلشد. [۱]

اشيو قيمتدار دينار طرز زوويه كى باقرلر مثلاًو لسان مشتركه مسكوك اولمدينى كى كرك تصويرلرند وكرك ظهرنده بولنان ستونده

[۱] Lavoix, *kha. orient.* Pref. XIII, p. ۶.

دیگر لری مثلاً علام سائر رسم ایدلماشدر. دارالضربى اراثة اولنيوب تاريخ اوله رق B. I حرفلى وضع اولمشدر. بو طرز سكه لرده ايلك دفعه اولق اوزره شعار اسلاميه دن اولان بسمله وتوحيد تحرير قلمشدر. وزنى دينارلر ايچون تعيين ايديلان وزن سبعة يعنى مثقاله تماميله مسا. ويدر. برنس ساقس قوبورغ وغوته جابلرينك چند سنه و قدم نشر ايتمش اولدقلى بر رساله ده [۱] اشبو دينارلر بخت ايلدكلى صرمده سالف الذكر B. I حرفلى حقه ده موسيو استانلى - لان - پولك ذهباى تنقيداً يك كوزل بيان مطالعه ايدوب مذكور حرفلردن B ايكي و I بر عددينى اراثة ايتميله بونك مطلق تاريخ اوله رق وضع ايدلديكى و بناء عليه مذكور دينارلر ۲۱ سنه هجرية سنده ضرب ايدلمش اوله جغنى دلائله بخت و بيان ايتمش و فكر عاجزانه بجه مطالعه مبحوثه نك اصابتى دركار و مذكور حرفلر تاريخدن بشقه قيمت سكه ويا ديكر اشاره حمل اوله ميه جغنى آشكاردر.

موضوع بخت اولان دينارلر بر صورت مطبوعه ده حك و اعتمال قلمش و خط كوفيسى باقرلرده بولنان غير منتظم يازيلره نسبتله ماهرانه تحرير ايدلمشدر. اوج ايمراطورلرلر رسملرله مصور باقر سكه لر دخی موجود اولوب فقط بونلر ديكر باقر مسكوكات طرزنده ضرب و اعمال ايديله رك ظهرلرينك نقش و عبارت لر بجه التون سكه لره مشابهتى يوقدر.

بزانين طرزنده كى مسكوكاتك اك اسكلىرى يعنى تقسيمز وجهله برنجى قسمه عائد اولنلرى بورياه قدر ايضاح ايلدم. مع مافيه اوروپا موزملرينك قتالوقلرينه نظراً بو قيلدن اوله رق سوريه و جزيره نك سائر بر قاج بلده لرنده چيقارلمش بعض سكه لر دها واردر. و فقط جمله سنك شكل و طرزى صورت مشروحه دائره سنده اولوب نقش و عبارت بجه اوله بيوك فرقلر كورلما مكددر. ايكنجى قسمه كلنجه دولت امويه نك

[۱] Curiosités orientales de mon cabinet numismatique, Bruxelles. 1891.

تاسسنده مسكوكاتك دخی يواش يواش صورت آخره افرانغه تثبيت اولندينى اكلاشيله يور. طرز روميه كى سكه لر شكلاً تبديل اولنيوب انجق ايمراطورلرلر تصويرلرى ترك ايله برينه بر طرز مخصوصه تصوير نقشنه و عبارت نك يالكز عربيه حصرينه ابتدار اولمشدر. مقرينى كتاب نقودنده [۱] حضرت معاويه دينارلره كندى ثنائى مقلد بالسيف اوله رق ضرب ايتديرمش اولديغنى روايت ايلمشدر. واقعا مقرينيك اكثر رواياتى دلائل ماديه و فنيه ايله غير مطابق ظهور ايتكده وشو نوع سكه حقه ده مؤلفات سائرده بر كونه روايته تصادف اولنه ماقده ايسده بسبتون خصوصى بر تمثاله ضرب اولمش سكه لر موجود اولديغندن دوات امويه مؤسسنك شكل سكه يى تبديل ايتمش اولديغنده شبهه يوقدر. مع هذا بونلردن مقرينيك ديديكى كى آلتون سكه شمدي به قدر كورليوب الده بولنانلر كاملاً باقر درلر. موسيو (لاووا): «بويله دينارلر بزم ايچون شمدي به قدر مجهول اولوب فقط ياورى بخت و طالع ايله بر كون دسترس اوله جغمزده شبهه يوقدر.» ديمكده در.

۵۲ نومرو ايله آنى تعقيب ايدن نومرولرده كوريله جكى اوزره سكه لرك وجهنده نقش ايديلان وهيسى يكديكرينه مشابه اولان تصويرلر بر شكل مخصوصه يعنى حكمدارلغه عائد البسه ايله مابس و مقلد بالسيف اولوب قائماً و سيفنك قبضه نى صاغ ايله طوتمقده اولدينى حالدده رسم ايدلمشدر. اوروپا ارباب مسكوكاتنك ظن و قواني قبول ايتمه رك فقير ديرمه كه شو تصوير عادتا روم ايمراطورلرينك تصاوير قديمه سى ترك اوله رق آنلرلر برينه خيالى و لاعلى التعيين نقش و ترسيم ايدلمش بر حكمدار تمثاليدر. حضرت معاويه خلافتدن عبدالملك بن مروانك زمانه قدر

[۱] «ضرب معاوية ايضاً دنانير عليها تمثاله منقلاً سيفاً» الجواب مطبوعه سنده ۱۲۹۸ تاريخنده طبع اولنان (كتاب النقود القديمة والاسلامية) نسخه سنده (تمثاله) برينه (تمثال) يازلمشدر. صحيفه هـ

مروور ایدن مدت ظرفنده ضرب اولنان بونوع سکهلرده علامت سکه اولان M حرفندن بشقه روجه برشی اولیوب دیگر کلمات و محل ضربی عبارة عربیه ایله یازلمشدر.

مسکوکات مجعوله انجند نادراً جالب نظر دقت بمض سکهلر ظهور ایده بورکه بونلرک اوزرنده کلمات عربیه ایله برابر حروفات حمیرییه مشابه اشارات منقوشدر. متن قتالوقده ۵۳ نومرویه وضع ایلدیکم باقر سکه ایشته بوقیلندندر.

فرانسه مسکوکات قینه سی محافظ معاونلردن موسیو (قزانوا) Casanova کچن سنه مذکور قینه ده بولنان بویله ایکی اوج سکه کی نشر ایدرک [۱] بوطن ومطالعہ الی اول میدانہ قومشدر. واقعا بو سکهلرک اوزرنده بولنان اشارات خط حمیرییه یک مشابه اولدیفندن بو بایده کی احتمالاته دائر فقیر دخی برکوچک خطرہ یازدم [۲] موزہ هایونده بولنان سالف الذکر سکه نک محل ضربی (حران) کبی اوقینور ایسده (نجران) ویاخود (حراز) اولقی ظنی ده ایلدر. هر قدر اخطاره لزوم یوق ایسده اشبو باقرلر اصل حمیری مسکوکاتندن معدود اولیوب حمیری مسکوکاتی بتون بتون بشقه وتاریخچه آنلرده اهمیتلی شیلدر. مستشرقیندن موسیو (شولونبرگر) G. Schlumberger نام ذات استانبولده مسکوکات مذکوره دن یک مهمارینه وکیتلی بره قدره دسترس اولوب (خزینہ صنعا) [۳] نامیله نشر ایلدیکی برارده بونلری تعریف واولبایده معلومات لازمه اعطا ایلمشدر.

اوجنچی قسمدن اولان مسکوکات شکل رومیده اوله رق عبدالملک بن مروانک ضرب ایتدیردیکی سکهلرده بونلر ارتق بوطرز مسکوکاتک

[۱] Revue Numismatique, 1893.

[۲] Quelques mots sur les monnaies musulmanes à monogrammes himyarites. Constantinople, 1893.

[۳] Le trésor de San'a, (monnaies Himyaritiques) Paris, 1889.

صوکی اولوب دینارلری اسمسز و محل ضربسز اوله رق فقط تاریخلری کوسرلمش وفسلرندہ بالعکس اسم و محل ضربلری یازیلوب لکن تاریخ وضع اولنماشدر. دینارلرک وجهلرنده مقلد بالسیف حکمدار تصویری مرتسم اولوب دوره سنده بسمله وتوحید وظهرلرنده درت قدمه لی قاعده اوزرنده برستون منقوش اوله رق دوره سنده : «بسم الله ضرب هذا الدين سنة ۵۰۰۰» تحریر قلمشدر. وزنلری مثقال ثقلت معینه سنده در. بو دینارلر دخی یک نادر اولوب شمیدییه قدر درت عددی معلومدر. بر عددی ۷۶ تاریخی اولقی اوزره موسیو (صووه) نشر ایتدیکنی متوفی لاوا سونیلور. دیگر برنی ۷۷ سنه هجریه ایله مؤرخ اوله رق موسیو (استیقل) ک قتالوغنده [۱] کوردک. دیگر ایکسی دخی ۷۶ و ۷۷ تاریخی اوله رق فرانسه قینه سی قتالوغنده نشر ایلدشدر. [۲]

موزہ هایونده مع الناسف بو قیمتدار آلتونلردن ظهور ایتماشدر. فقط مسکوکات متنوع قولکسیونلرینک اکمال وتزیدی بولنده کرک درسعادت وکرک ولایانده بولان موزہ هایون مأمورلری جانبندن اجرا ایلدیکده اولان تحریات منادیه ثمره سی اوله رق اشبو قولکسیونی ترتیب و قتالوغی تحریره باشلادیغ برسنه مدتدنبروخیلی نادر وبیشل خلفا آلتونلری تدارکنه همت ایتمش اولدقلری کبی قریب وبمید ذکر اولنان دینارلردن دخی بولهرق اکال نقصانه موفق اوله جقلرینی قویاً امید ایدرم.

اشبو دینارلر مسکوکات قدیمه اسلامییه میاننده اهمیت فیه وتاریخیه بی حائزدرلر. چونکه عبدالملک بن مروانک طرز مخصوص اسلامیده احداث ایلدیکی دینارلر ایله شکل رومیده کی دینارلرینک سنه ضربلری مؤرخینجه یک مختلف اوله رق درمیان اولنوب شو اختلافاندن طولای بو ایکی نوع دینارلرک تاریخ ضرب و اخراجلرینی یکدیگرییه قارشیدیر. مشاردر. هر ایکسینک میدتی تعیین ایله مسئله یی حل ایتمک مسکوکات

[۱] Stiekel. Handbuch zur morgenländischen numismatik, II. 1870. P. 48. N. 34.

[۲] Lavoix, khal. orient. P. 17 et 485.

موجوده دن استنباط اوله جق معلوماته موقوف اولوب بوياده آندن موقوف برهان تحريسته حاجت يوقدر . لكن چه فائده كه بيزانتيين طر- زنده كي سالف الذكر التونلر يك نادر و موجوديتك تاريخخري يالكز ۷۶ و ۷۷ سنه لرينه منحصر بولنديندن بونلرك مبدأ قطع و اخراجي معلوم اوله ميور . فقط آتياً محلنده بيان قلنه جنى وجهله طرز اسلاميده مضروب ايلك التونلرك سنه سى شمدي به قدر بعض قولكسيونلرده بولنان سكلره كوره ۷۷ هجري سى اولمغله شكل روميده كي التونلرك آخر سنه ضربى كذلك ۷۷ سالى اولمق اقتضا ايدر . هر حالده بو نوع دينارلرك اصول اسلاميده كسيلان سكلردن اول چيقارلدينى جاي بحث و تردد دكلدر .

هر تقدر صراحت كافيه يي شامل دكل ايسه ده مؤرخ شهر بلاذريينك بعض نقادن روايه افاداتى [۱] اوجه تدقيق ايدر ايسك مشاراليه عبدالملك طرفندن ضرب ايتديريلوب دنانير دمشقيه تسميه اولنان التونلردن و ۷۴ سنه سنده برنجي دفعه اوله رق ضرب اولنان ذهبلردن و كذلك ۷۴ سالنده بر مقدار و (۷۵) تاريخخنده تكرار قطع و اخراج ايلديكي دينارلردن مؤلف موسى الهيك مقصدي موضوع بحثه اولان طرز روميده كي التونلر اوله جنى استدلال اوله يور . ايلروده بشقه تاريخخري ايله ظهورى ملحوظ اولان مسكوكان حقيقت حال دهها زياده اظهار ايدم جكلدر .

مشاراليه عبدالملك بيان اولنان طرزده كي باقرلرينه نقل كلام اولننجه بونلردن مختلف محلارده ضرب اولنمش بش قطع سى قولكسيو- نمزده واردر . بونلر امثالنده اولدينى كي يك ابو حالده اوله رق بمسوجه ايسه ده ينه يازيلري اوكتور و رسملري كوريلور . بو باقرلر نقش

[۱] «... و ضرب هذ الدنانير الدمشقية» «ان عبدالملك اول من ضرب الذهب عام الجماعة سنة ۷۴» «ضرب عبدالملك شيئاً من الدنانير في سنة ۷۴ ثم ضربها سنة ۷۵» فتوح البلدان صحيفه ۴۶۶ — ۴۶۸ .

و عبارده جه التونلردن فرقليدر . وجهلرنده كذلك رسم متخذ منقوش اولوب اطرافنده كله توحيد يرينه بعضاً (عبدالملك امير المؤمنين) و كاه (لعبدالله عبدالملك امير المؤمنين) يازلمشدر . ظهرلرنده ايسه اوج و كاه درت قدمه لي قاعده اوزرينه موضوع و راسنده حلقه مرسوم برستون شكلى منقوش اولوب طرفينده سكهك ضربخانه سى و بعضاً (واف) كله سى كوسترلمش و دوره سنده تهليل و تمجيد محرر بولتمشدر . اشبو باقرلرك هيچ برنده سنه ضرب درج ايدلامشدر . خامس خلفاي امويه عبدالملك نامى محرر اولان سكلر ايشته بالاده تعريف ايلديكمز التونلر ايله بو باقرلردر . ابن خلدونك مشاراليك اسمنى سبك و درج ايلديكى درميان ايلمكه اولدينى درهم و دينارلردن مقصد مذكور سكلر اوله جفته حكم ايده . بيلورزه چونكه طرز اسلاميده كي سكلرده بو روايت اليوم ماده ثابت اوله مامشدر . موزه ها يونك خلفا قولكسيوننده بولنان بيزانتيين طرزنده مسكوك سكلرك فرانسه و انگلتره موزه لرينك موجودينه نسبتله نقصانى چوق ايسه ده بو نقصان على الاكثر دارالضربلرجه اولوب يوقسه هان هر بر اتمودجده چيقاريلانلردن بوراده ده واردر . انجق افريقا و اندلس قطعلرنده ضرب ايدلمش اولان لاتين عبارلى بو قيل التون و باقر مسكوكاندى هنوز هيچ بر نوعي ظهور ايتماشدر . سايه كالاتوايه حضرت شهربا ريدم بونلرك دخى قريباً درجه مطلوبه ده اكمل ايديله جكي بي شك و كانددر .

عصر هجرى حضرت نبوينك زبع ثالثه قدر ايايى تداوله بولنان مسكوكات بالاده نكاشته صحيفه بيان اولدينى اوزره دنانير روميه ايله دراهم كسرويه و خلافت حضرت فاروقدن اعتباراً ينه او طرز و شكلده و فقط موازين و مقادير معينه ده ضرب اولنان نقوده منحصر ايدى . حكومت اسلاميه شرقاً و غرباً كسب قوت و وسعت ايدرك خليفه امويه

عبد الملك بن مروان زمانرنده هر درلو مشكلات و تعرضات خارجيه غايه اوله رق تنظيم مهمام دولت زمانى كلش و بعض مطالعات سياسيه مبنى بذايتارده اتخاذينه لزوم كوريتان تدابير موقته و احتياطاتكارانه نك ارتق دوامنه حاجت قالماش ايدى .

ايران و عراق ممالككنده و جزيره ايله سوريه قطعه لرنده و مصر و افريقا الكارلنده مدنيت اسلاميه تاسيس و تقرر ايتكمه باشلامش و كافه امور و معاملات و صنايع و تجارت يد اقتدار اسلاميانه كچمش ايدى . روايات تاريخيه ايله معلوم اولدني اوزره اوللرى شعبات اداره حكومتك بهضارنده خصوصيله وركو حساباتيله اصول دفتريده و معاملات سائر خزينه ده ايراني لردن و روم و موسويلردن آدملىر استخدام و محررات و دفاتر رسميه ايجون عراقده لسان پهلوى و سوريه ده لسان رومى استعمال اولنور و اكثر صنايع ملل مختلفه النده اولدني كى ضربخانه لرده رساملق و حكما كلق و سكه زنك خدمتلىر دخی كذلك ايراني و رومى و موسوى اوسته و عمللر طرفندن اجرا قلنور ايكن صنايع و خدمات مذكوره كاملاً عربلره انتقال ايتمش و بعدنما آثار مليه ساحه آراى وجود اوله رق اسكيلره تفوق و آنلرى محو و نابود ايلميشدر . ملل سائر نك التمش سنده نبرو مزاجعت اولنان معاونت و صنعتلرينه احتياجدن ارتق استقنا حاصل اولمشدر .

بناءً على هذا خليفه عبد الملك ممالك و سبيعه اسلاميه ايجون اصول و عادات دينيه و مليه موافق صورتده اصلاحات و تشكيلات جديده لزوم كورمرك فعليات و اجرا آتبه و متحد الاساس اصول و قواعد وضع و تاسيسنه تشيت ايتديكى صروده معاملات مهمه ماليه نك و سائط اساسيه و مستعجله سندن اولان سكه امورينك دخی بتون ممالك ايجون بر اصول متحده و سالمه ربطى قرارلشديره رق طرز مخصوص اسلاميده اولمق يعنى آية جليله قرآنيه و عبارات لازمه عربيه ايله محرز و مستكوك

اوله رق انجق آلتونلر ايله كوشلر پيتنده عبارته بعض فرق بولمق اوزره سكه جديده احداث و اخراج ايتمش و درهم و دينار ايجون خلافت حضرت فاروقده تعيين اولنان موازين و مقادير شرعيه ي تماميله محافظه ايلميشدر .

سكه اسلاميه نك اصلاح و تجديدى تاريخى مؤرخلرك اقوال مختلفه سته باقيلور ايسه قطعياً تعيين ايتكم غير قابلدر . سكدن آز جوق بحث ايدن مذكور الاسامى مؤرخلرك مآخذ اتحاد ايلدكلرى منابع يك متفرق اوليوب باشليجه درت ذاك روايته منحصر در . ثقاتدن اولان اشبو درت ذات سعد ابن مسيب ، ابو الزناد ، الواقدي ، المدائنى [۱] اولوب بولندقلرى زمانلر يكديكرينه اولدجه يقين بولندينى حالده افاده لرى برى برينه موافق دكلدر . بونلر سكه اسلاميه نك ابتدائى احداثى ۷۴ و ۷۵ و ۷۶ سنه لرنده اولمق اوزره بيان و درهم ايله دينارلرك تاريخ اخراجلرينى بوضاً تفريق ايتكمه برابر دينارلرك عبد الملك و درهمك حجاج طرفندن ضرب ايتديركنى حل و تعيينى مشكل بر صورت متخالفده ذكر ايدم . يوزلر . مبدأ اوله رق كوستريلان اشبو سنلرك برطاقى طرز كسرويده كى درهملره و بر طاقيده طرز روميده كى دينارلره عائد اولمق احتمالندن و اوزرلرنده تحرير و درج اولندينى روايت قلنان عبارلرك دخی بوكا دلالتندن بالاده بالناسيه بحث اولمقله بو يابده تكرار ايضاح مسئله لزوم كورمدم .

خليفه عبد الملك طرز اسلاميده مضروب مسكوكاتنك مبدئى مجرد فناً و مادهً تعيين ايدمك مسائلدندر . بناءً عليه بوكيفيتى حال حاضره كوره فن نقطه نظرندن حل و تدقيق ايتكم لازم كليور . آتيده وقوع

[۱] سعد ابن مسيب تابيعندن اولوب ۹۵ و يا ۱۰۵ سالنده و ابو الزناد كذلك تابيعندن اوله رق ۱۳۰ سالنده وفات ايتمشلردر . الواقدي مشاهير مؤلفيندن اولوب ۲۰۷ و المدائنى دخی مصنفيندن و بشداد قاضيسى اولدني حالده ۲۲۵ سنه سنده وفات ايتمشلردر .

بوجه حق کشفیات اوزرینه تحقق ایدم چک حالی طبیعی بیله من اینه کده
بوکونه قدر کشف اولمش آثار مسکوکه ایچنده اک اسکی تاریخ ایله مؤرخ
اولان بونوع التونلری پیش نظره الدیغمز حالد ۷۷ سنه هجریه سندن
دها مقدم تاریخلیسی کوریله میور. ایشته موضوع یختمز اولان ایلمک
دینارلر سنه مذکوره احداث و ضرب اولمش دیمکدر. شو احتمال صحته
یک قریبدر. چونکه خلیفه عبدالملک سالف الیایان یزانتین طرزنده
اولان التونلرندن صوک اوله رق ۷۷ تاریخلیسی موجود اولوب ایدن
صکره سی کورلما مسیله سنه مذکوره طرفنده شکل رومی ترک اولوب
طرز اسلامیده ضرب سکبه مباشرت اولندیغه بوندن دها قوی دلیل
اوله من.

موزه هایون قولکسیوننده ۷۷ تاریخلی دینار اولیوب ۷۸ تاریخلیسی
وارددر. ۷۷ سنه سنک دینارلرندن بر عددی انکلتزه موزه سی قتالوغنده
وبر عددی دخی اسکی میلان موزه سی قتالوغنده نشر ایدلمشدر.

اسلام دینارلرینک اشکال و عباراتی یقنده کی تعریفادن اول بونک
خلیفه عبدالملک طرفندن احداثه دائر مؤرخلرک بیان ایلدیکی اسبابدن
برنبذه معلومات ویره لم:

ابی الحاسنک [۱] افاده سنجه خلیفه عبدالملکی درهم و دینار اسلامی
ضرب ایتدیرمه که سوق ایدن سبب مصر والینی بولتان برادری
عبدالعزیزک توصیه سی اولمش و بوده ۷۶ سالنده وقوعبولمشدر.

کتاب فتوح البلدانک (امر قراطیسه) دائر فصلنده ابی العباس
البلاذری دییورکه: «قراطیس یعنی کاغدر بلاد رومه مصردن کلور
وغربلر دخی دانیری روم جانبندن اخذ ایدر ایدی. عبدالملک بن مروان
ایلمک دفعه رأس طوامیره یعنی مکاتبنک بالاسنه (قل هو الله احد) و سائر
ذکر الله تحریری عادت حسنه سی وضع ایلدی. قیصر روم. مکاتبنکزه

[۱] النجوم الزاهرة فی ملوک مصر والقاهرة جلد ۱ صفحه ۱۹۵

بزه تعریض صدندده درج اولتان عبارلر ترک اولندیقی حالد بزه
مسکوکاتمزه موجب ممنونیتکز اولیه حق عبارلر یازارزه. دیو خلیفه
مشارالیه بر مکتوب تسطیر ایتسی اوزرینه عبدالملک بوندن متغیر اوله رق
ومکاتبنه وضع ایلدیکی اصول حسنه یی ترک ایتک ایسته میهرک خالد بن یزید بن
معاویه یی جلب ایله قیصرک مکتوبی اراده و رایخی استفسار ایلدی. خالد:
«یا امیر المؤمنین بونده جای اندیشه بر حال یوقدر. روم دینارلرینک
تداولی منع و خلق ایچون مسکوکات جدیده ضرب ایله و بعدما مکتوبلره
انلر طرفندن تعریض اولتان عباراتی تحریردن صرف نظر ایتمه.» دیدی.
عبدالملک بوفکردن ممنون اولوب اولوجهله دینارلر ضرب ایتدیردی.»

خیاة الحیوان صاحبی الدمیرینک دخی بو وقعه اوزرینه یازدینی تفصیلاتی
نقل ایتدکن صکره متوفی (لاووا) نک بو بابده سرد ایلدیکی مطالعانه فقیرده
اشترک ایدرم. بیان اولتان وقعه مسکوکات اسلامیه نک قطع و اخراجی
ایچون باشلیجه سبب اوله میوب اهمیتی ایکنجی درجهده قالور. الجآت
زمانیه بوبابده دها زیاده اسباب مقبوله و معقوله دندر. توحید و اذکار هنوز
معاویه عصرنده مسکوکانه و بلکه دها سائر شیلره تحریر اولنمقده ایدی.
اولوقت هدف تعریض اولندیقی حالد روم امپراطورینک اخیراً عبدالملک
ایله بویولده مخبراته کیریشمیسی بالوسیه بر مقصد سیاسی به مستند و بوده
اصلاح سکه تشبثاته متصادف اولمق کرکدر.

ذکر ایتمکده اولدیغمز یکی دینارلرزه اسم یوقدر. ابن خلدون
وبعض مؤرخلرک درهم و دینارده «اسم خلیفه یازلدی» سوزلری طوغری
دکدر. بو روایتلرک اولسه اولسه بالاده بحث اولندیقی اوزره طرز
رومی سکرلره عائد و یا خود اشاغیده بیان ایلدیله چک اولان واسم خلیفه یی
حاوی بولتان فلسره راجع اولسی لازم کلور. مسکوکات طوغریدن
طوغری به خلافت عائد اولوب اسکیدن ولایه و امرايه کورتریلان مساعده
اوزرینه شکل کسرییده کی سکرلره بونلرک اسملری یازمق عادت دخی.

برطرف ایدلشد. هر مملکتده لسق واحد اوزره التون وکوشه مخصوص اولان طرز وشکلده سکه ضربی قرارلشدیرلشد. التونلرده یعنی دینارلرده دارالضربلر کوسترلیوب یالکزر سنه ضربلری یازلشد. وجهلرینک مرکزنده: «الله احد الله الصمد لم یلد ولم یولد» و دورملرنده: «بسم الله ضرب هذا الدین فی سنه...» وظهرلرینک مرکزنده: «لا اله الا الله وحده لا شریکله» و دورملرنده: «محمد رسول الله ارسله بالهدی و دین الحق لیظهره علی الدین کله» آیه و عباراتی درج قلمشدر. یازیلری اوقوناقلی کوفی و هر درلو تزیناندن عاری اولوب ایکی وجهنک خارجاً اطرافه بر دائره نقش ایدلش و قطعهلری غایت مطبوع اولوب قطارلری درهملردن ده اوق طوتلمشدر.

وزنلری بالاده دیدیکمز کی تمام متقال ثقلتنده اولوب شمیدیکی اوزان ایله بر درهم و درت و یا خود بش قیراط کلکده در. (کیو) [۱] اشبو التونلرک عیارلری حقیقه دیورکه: «دینارلرک یالکزر وزن و ثقللری دکل عیارلری دخی اوجنچی عصرک نصفه قدر قفاً ممکن اولدینی درجهده خالص اولق اوزره غیر متحول بر حالده محافظه او لهرق دوام ایتشد. مومی الیه طرفندن فاصلهلی اوج زمان ایچون دینارلرک عیارلرجه اجرا اولنان تجربهلرده: امویهدن یزید ثابینک ۱۰۴ تاریخلی التونی بیکده = ۸۷۹ یعنی = ۲۱ عیارنده و عباسیهدن هارون الرشیدک ۱۹۳ و المطیعک ۳۶۱ تاریخلی التونلری دخی بیکده = ۹۷۹ یعنی = $\frac{۳۳}{۴}$ عیارنده اولدینی اکلشلمشدر. شو حالده دینارلر زرخالصدن معمول اولوب انحق بدایه کیسلان التونلرک درجهسی برار دوشکوند.

دینارلرده دارالضربلر محرر اولدیغندن هر قدر هانکی شهرده ضرب اولندقلری قطعاً کسدریله من ایسهده ظن و تخمین ایدلدیکنه کوره

[۱] Vazquez Queipo, *Essai sur les systèmes metriques et monétaires*. V. II. p. 395.

اولوقت مرکز خلافت امویه (دمشق) شهری اولدیغندن اوراده قطع و ضرب اولنش اولملری مأمول قویدر.

خلفای امویه نک جملهسی وحتی ۷۷ سنه سندن ۱۳۱ ساله قدر هان هر سنه صره سیله التون سکه ضرب و اخراج ایتدیرمش اولدقلری انکثره موزنسی قتلوغندن اکلشلمقده در. بونلرک رسم و شکلی لسق واحد اوزره اولوب هیچ تبدل ایتامشدر. انحق فرانسه قتلوغنده نصف وثلث دینارلر دخی ضرب ایدلش اولش اولدینی کورلمکده درکه بونلرک وجهلری مرکزنده: «بسم الله الرحمن الرحیم» وظهری مرکزنده دخی سادهجه «لا اله الا الله» یازلشد.

کوش سکهلره یعنی درهملره نقل کلام اولنتجه درهملرک طرز اسلا می به تحویل وافرانی دینارلر ایله بر زمانده وقوعبولش اولق اقتضا ایده چکی تخطر اولنور ایسهده حال بویه ظهور ایتیمور. مؤرخینک اقوالنده درهم و دینارلرک بدایت تأسیسی تاریخنجه اختلاف موجود اولوب بالاده ذکر سبقت ایتدیکی اوزره التونلر ایچون ۷۴ و ۷۵ سنه لرندن وکوشلر ایچون دخی ۷۵ و ۷۶ ساللردن بحث اولنمقده در. آنلرک افاده لرنجه عبدالملک یکی سکه قابیلردن اولوقت عراقین والیسی بولنان حجاجه ارسال و سکه اسلامییه ضربنی امر و اشعار ایتسیله او دخی ۷۵ سنه سی نهایتلرنده ضرب دراهم ایتدیکی کی ۷۶ سالنده دخی بتون ملحقاتده بویولده درهملر ضرب اولنسنه دائر اوامر اعطا ایلشد.

عمومیت اعتباریله باقیلور ایسه درهملری مبدأ احداثی دینارلردن ایکی سنه صکره یعنی ۷۹ سنه هجریه سیدر. چونکه سنه مذکوره طرفنده عراق عرب و عجمک درت بش شهرنده وحتی دمشقده ضرب اولنش طرز اسلامی سکهلری کورلمکده اولدینی کی آندن صکره ارتق بلافاصله و متسلسلاً هر سنه او اصولده مسکوکات ضریفه دوام اولنشد که بوحال مذکور ۷۹ سنه سنک مبدأ قطعی اولدیغه دلیل واضح عداولنه بیلور.

خصوصیت اعتباریله باقار ایسه کشف جدید اوله رق موجود اولان بر قاج سکه نظر تدقیقه التلمیذ . موسیو (لاووا) فرانسه مسکوکات قینه سی قتالوغنده ایلك دفعه اوله رق نشر ایلدیکی اوج سکه دن بریسی (مرو) ده ۷۳ و ایکنجیسی (دمشق) ده ۷۵ و اوچنجیسی ینه مروده ۷۶ سنلرنده ضرب اولمشدر . واقعا بونلر تعیین مبدأ ایچون ارباب علم مسکوکاتک مترقب اولدینی کشفیات قینه دن معدود اوله بیلور ایسه ده بوباید شایان اعتماد بعض دلالتله ده لزوم واردر : مثلاً برنجی سکه ایله ایکنجی سکه ییتنده ایکی سنه و اوچنجی سکه ایله سالف الذکر اکثر بلدانده بردن اخراج اولان ۷۹ تاریخی درهملر ییتنده اوج سنه فاصله لر کوریلور . اصلاح اصول سکه اولنوبده قدیم مسکوکات لاجل - التحویل بر یاندن جمع وادخار اوله رق تقود جدیدیه احتیاج قوی بولندینی بر زمانده سکه ضربنده اوله مکرراً بر قاج سنلر فاصله ویرلمش اولسی شایان ملاحظه و تأملدر . دیگر طرفدن (مرو) ده کیلان ۷۳ تاریخی سکه نك مسکوکات صحیحه دن اولدینی دخی تحت شبهه ده در . زیرا تخمیناً اوچنجی عصر هجری اوائلنده جریان ایدن وقعه آتیه الذکر بو شبهه یی تأیید ایده یور .

علامه بلا ذری داود نامنده بر نافذک یعنی صاحب عیارک « ضرب هذا درهم بالكوفه سنة ثلث وسبعین » محرر اوله رق کوردیکی بر درهم تدقیق اولندقدیه سائر ناقدلرک دخی بونك معمول یعنی قلب اولدینی رأینده بولندقلری می می الیه داودک لسانندن اوله رق روایت ایلمشدر . [۱]

بو قبیلدن اوله رق ده سائر ساخته درهملر ظهور ایلدیکی دخی نقل وروایت اولمشله سالف الذکر فرانسه قینه سی قتالوغنده کی ۷۳ تاریخی مرو درهمنک یختنده دخی تردد اوله بیلور . هله سنه نك مطابقتی بو احتمال ده سا زیاده قوت ویرمکده در . ۷۵ و ۷۶ تاریخی سکه لر دخی

کذلک شبهه لی اولوب مکرکه ایلروده بونلرک عینی سنلر ایله فاصله لی اولان سنلرده ضرب اولمش بشقه درهملر ظهور ایتمش اوله اولزمان مسئله شکل آخر کسب ایله تدقیقانتیه کیریشیلور . شو مطالعه ساقس قوبورغ وغوته برلسننک بالاده ذکر ی سبقت ایدن رساله سننده موقع بحثه وضع ایلمشدر . نتیجه کلام طرز مخصوص اسلامیده کی درهملرک مدتی ۷۹ سنلرندن اعتبار ایتمک ده برچوق دلالتله نظر آشمدیکی حالد طوغریدر .

درهم جدید کذلک التونلر مثللو اسمسز اولوب فقط رسم و نقشی و عباراتی آنلره مشابه دکلدر . بونلرده بشقه طرز و اصول اختیار اولمشدر . باشلیجه محل ضربلری کوسرتمک عادت کی کوشلرده اتخاذ اولنوب وجهلرینک مرکزنده : « لا اله الا الله وحده لا شریکله » عبارته سی و دوره لرنده بسمله دن صکره محل ضرب و سنه سی یازلمشدر . ظهرلرینک مرکزنده دخی دینارلرده یازلامش اولان « ولم یکن له کفو احد » جمله سی و دوره لرنده محرر اولان « ارسله بالهدی . . الخ » آیه کریمه سننک نهایتنده « ولو کره المشرکون » کلماتی تحریر قلمشدر .

درهملر التونلر کی ساده اولیوب قتالوغک متنده تعریف اولدینی وجهله خارجی و داخلی متعدد و بعض دوز و بعض نقطه لی و تیریللی دائرلر ایله مستدیر و کوچک بیوک حلقه لر ایله مزین و منقوشدر . کوفی اولان خطوطی دخی دینارلرک یازیلرندن بر از فرقلیدر . قطرلری ده بیوک اولوب وزنلری درهم شرعییه مساویدر . قتالوقده بزم اراة ابتدیکمز وزنلر الیوم مستعمل اولان درهم عرفی حسابیه اولدینندن موجود اولان تفاوت آندن و بعض سکه لرک ممسوح اولمشندن نشأت ایتمشدر . سنین اخیرده ده ضرب اولمش نصف درهملر دخی کورلمکده اولوب بونلرک شکل و عبارته ده دیکرلرندن فرقلری یوقدر .

خلفای امویه نك جمله سی درهملرینی بر شکل و عبارته ده ضرب ایتمش و بونلرک تزیناتندن اولان دائر و حلقه لری تخلف ایتمکده در .

دراهم امویه حقتند. مؤرخینک ویردیکي ایضاحات صبره سنده
مقریزینک کتاب القودنده معلومات آتیه کوریله بور: «عبدالملکدن
خلیفه عمر بن عبد العزیزه قدر درهملر براسلوب اوزره جیقاریلوب
یزید بن عبد الملک خلیفه اولدقده عمر بن هییره نام ذاتی ۱۰۲ سنه سنده
عراق وخرسانه والی تمین ایدوب بو ذات دراهمک عیاری تریید
وگوشلرک خالصینه زیاده سیله تقید ایلدی و بو یولده ضرب ایتدیردیکي
درهملر اسمنه لستله (هییره) تسمیه قلندی. بعده هشام بن عبد الملک
مقام خلافتنه کلوب مشارالیه امور مالیه ده تقیدات کامله سی اولقله ۱۰۶
سالنده عراق قطعه سنه والی نصب ایلدیکي خالد بن عبدالله القسری به
اعطا ایتدیکي او امر موجبجه خالد بر درجه ده خالص العیار درهملر
ضرب ایتدیروب بونلره دخی (خالدیه) اطلاق قلتمشدر. (۱۲۰) سنه -
سنده مومی الیه خالد عزل ایله برینه یوسف بن عمر الثقفی مأمور اوله رق
بودخی عیار سکده دیکر لرندن زیاده اختیار کال افراط ایلمش و بونک
زماننده قطع و اخراج اولنان درهملر ده کذلک مومی الهک نامنه عطقاً
(یوسفیه) توسیم ایدلمشدر.

هشامدن صکره کلان خاقا ایله آخر خلفای امویه اولان مروان ثانی
وقتنده ضرب اولنان سکه لر دخی سیم خالصدن اولوب فقط سالف الاسامی
اوج نوع درهملر اجود نقود بی امیه دن غد اولوردی. «
مقریزینک درهملرک خالصینه دائر اولان شور وایا ایله (واکز کپو) نک
تدقیقاتی یکدیگرینه مطابقت ایتکده در. (کپو) آلتونلر مثللو درهملری
دخی سنجیده میزان تدقیق ایله مختلف سنلر ده مضروب اولانلری محک
عیاردن امرار ایتمشدر: درهملر ابتداری بیکده = ۹۱۲ دن باشلا یوب
تدریججه ۹۷۲ عیارینه قدر تریید و ترفع اولمشدر.

ایران و عراقک یک چوق بلده لرنده و جزیره قطعه سنک بعض شهر -
لرنده و افریقا و اندلسده دارالضربلر تأسیسه اصول جدیدده درهملر

ضرب اولمشدر. مصر، فلسطین، بر الشامک ایسه (دمشق - سامیه)
شهری استنا ایدلدیکی حالده بشقه بلده سنده درهم ضرب اولنماشدر.
مقریزینک افاده سی وجهله خلیفه هشام وقتنده سکه ضربی یالکز واسط
شهرینه حصر اولندینی مسکوکات موجوده دن اکلایشله بور. انجق واسطه
ملحق (میرکه) ایله (اندلس) بو انحصاره داخل ایدلماشدر.

اقطار شرقیه ده بولنان امرای و ولاتدن بر طقی ابو مسلم خرسانی به
التحاق ایله عباسیلر طرفکیر اولملری اوزرینه ایران شهرلرندن بعضلرنده
ضرب ایتدیردکری درهملر ده آل بیت رسوله میلارینی اظهار و اعلان
ایچون «قل لا اسئلكم علیه اجراً الا المودة فی القربی» آیه کریمه سنی
درج و علاوه ایتدیرمشلر و فقط سکنک سائر عبارات و نقوشنی حال
سابقنده ابقا ایتشلردر. قولکسیوننده اشبو درهملردن (رامهرمز) ده
و ۱۲۸ سنه سنده باصلمش بر عددی بولنوب (۲۲۹) نومروده اراشه
ایلدیم. متوفی (لاووا) قتالوغنده بولردن ۱۲۷، ۱۲۸، ۱۲۹، ۱۳۱
سنلرنده و بلخ، تیمره، جی، ری، ماهی شهرلرنده ضرب اولنش اولق
اوزره بش عدد سکه نشر ایلمشدر. انجق ۱۳۱ و ۱۳۲ تاریخلرنده
(مرو) شهرنده کسلمش درهملری دخی سالف الذکر «قل لا اسئلكم الخ»
آیه کریمه سی مندرج اولدینی حالده آنلر صبره سنه کچورمش و زیرنده
هر تقدر بو سکه لرده سالف البیان آیه کریمه یازلماش ایسه ده ابو مسلم
۱۳۰ سالنده (مرو) داخل اولسیله درهملرک اکا عائد اوله جفتی در میان
ایلمشدر. فکر عاجزانه بجه بو صورت یک طوغری اوله مز. چونکه
عباسی طرفدارلرینک کسیدردکری سکه لرک مطلق آیه کریمه مذکوریه بی
شامل اولسی لازمدر. بناء علیه مروان ثانی ایله ابو مسلم او تاریخلر ده
یکدیگریله محارب اولوب ۱۳۰ سالندن صکره برارالق (مرو) شهری
تکرار امویه طرفدارلری اله کچهرک ۱۳۱ سنه سی و اخیله ۱۳۲ سنه سی
اوانلنده موضوع بحث اولان سکه لری کندی اصوللرنده اوله رق ضرب
ایتدیرمش اوله جقلری جای شبه دکلدر.

دراهم امویه حقه کی فقراتمزه خاتمه ویرمزدن اول حضرت علی رضی الله عنک اواخر خلافتند ضرب ایدلمش اولق اوزره صبحی پاشا مرحومك نشر ایلدیکی بر سکه حقه دخی براز معلومات اعطاسنی صده موافق کوردم . پاشای مشارالیه رساله سنک بر فقره استطراذیه . سنه : ۱۲۷۷ سنه سنده عراق عربده بولنش بر درهم اللرینه کچوب بونک بصره ده و ۴۰ سنه هجریه سنده ضرب اولنش اولسی جهته سکه اسلامیته نك معروف اولان طرز اسلامیده ضربی ۷۵ تاریخنده وقوع بولیوب علی بن ابی طالب حضرتلرینک زمان خلافتلرنده اولدیغه شک وشبهه یی ازاله ایده جک بر کشف جدید اولدیغنی بیان و بناء علیه بر طاق غوائلدن طولای بو اصولده سکه ضربی بر وقت معطل قاله رق عبدالمملکک تنظیم امور مملکته تشبیه براب حضرت علی رضی الله عنک ترتیب یوردقلری شکل و عباره ایله بلا تغییر و تبدیل قطع سکه اولندیغنی درمیان ایلمشلردزه تاریخ جودنده دخی اشبوکشف جدیددن بحثله : طرز عرب اوزره سکه ضربی ۷۵ و یاخود ۷۶ سنه سنده حجاجک ایجاد ایدوکی اصحاب فن عندنده مسلماتدن اولدینی حالد شمعی اساس مسئله نك متغیر اولدینی کوشتمشدر . دیگر طرفدن موسیو (مورتمان) صبحی پاشانک سالف الذکر رساله سی ترجمه سنه علاوه صورتیه یازدینی مطالعه مخصوصده مذکور سکه نك صحتی تأیید ودها طوغریبی ارباب فن نظرنده اهمیتنی تزید ایچون بعض دلائل سرد ایلمشدر . بو دلیلملرک باشلیجه سی سکه نك حالی ساخته لکنه حکم ایدیه بیله جک و علامتدن عاری اولدینی و (اربعمین) کله سنک پک اوقوناقلی اولسندن طولای بر سهو قلم اوله رق (تسعمین) و یاخود (سبعین) یرینه حک ایدلمش اولسنه احتمال ویریه میه جکی و صبحی پاشا مرحومك مطالعه سی وجهله طرز عربک خلافت حضرت علی ده اتخاذی عقله پک یقین اولوب فقط الحاحات زمانیه دن ناشی بو اصولک تعمم و انتشاری کسب تأخر ایلمش اوله جی ماده لریدر .

لهذا اوروپاده بعض مستشاری اولسه بیله فن مسکوکات علماسنک اکثریسی هر کشف جدیدی اولیه قولایلقله قبول و تلقی و همان صحتیه حکم ایتمزلر . اجرای تدقیقات ایله حقیقتک تظاهرینه سی و ورزش ایدرلر . اثبات مدعا و تأیید کیفیت ایچون یکدیگرینک نشریانه قارشو تنقیدات و مباحثانده بولنورلر . ایشه بحث اولنان درهم حقه دخی عینی بو حال وقوعولمشدر .

دوقتور (مورتمان) ک و تاریخ جودنده کی فقرات مخصوصه اوزرینه موسیو (باریه دو مینار) ک نشریانه مقابل موسیو (استیقل) *Stickel* و موسیو (صوره) *Soret* معلومات موثوقه تاریخیه ایله متناقض اولان بویه بر سکه یه عدم امنیت و اعتماد کوستروب بونک ساخته و یاخود حک و ضربنده سهو و نقصان اولسنه حکم ایتمشدر .

فرانسه مسکوکات قینه سی قولکسیوننک قسم مهم واعظنی تشکیل ایدن خلفا مسکوکاتنک صبحی پاشا مرحومدن الندیغنی معلوم اولوب علی المرتضی حضرتلرینه اسناد اولنان مذکور ۴۰ تاریخلی سکه دخی بو کونکی کونده اوراده بولمقده در . موسیو (لاووا) اشبو درهمی قتالوغنه درج و رسمی دخی ارائه ایدوب [۱] مقدمه سنده بونک صحتی التزام ایدن طرفک ملاحظاتی ترویجیدن و نظر تدقیق و معاینه لرینه عرض ایلدیکی بعض مشاهیر مستشرقینک اشبو سکه ده موجب شک وشبهه بر حال کوره مدکارینی بیان و تزییردن صکره بو مسئله یه من جهت تعلق ایده بیله جک وقایع تاریخیه سردیله اثبات مدعا اتمک ایسته مشدر . حاصلی متوفی (لاووا) بو بایده اعتراضات شدیدیه تصادف ایلجه کنی تصدیقه براب درهم میجوتک ۴۰ تاریخنده ضرب اولندیغنه و خلیفه عبدالمملکک اصلاح سکه ده بونی نمونه اتخاذ ایلدیکنه قناعت حاصل ایلمشدر .

مذکور قتالوغنک نشریدن صکره بعض ذوات یننه خلاف فکرده بولنش اولدینی کی ساقس قوبورغ برنسک بالاده بر قاج دفعه ذکر

[۱] Lavoix, *Khal. Orient. Pl. II. N. 158.*

ایلدیکمز رساله‌سندہ دخی موضوع بحث اولان سکه‌نک خلافت حضرت علی رضی الله عنہ و (۴۰) تاریخندہ ضرب اولنمش اولمنسنہ احتمال ویریلہ میوب بعض امثالندہ اولدینی کی (اربع و سبعین) یازیلہ جق یرده اختصار عبارہ ایچون (اربعین) یولندہ یازلش اولہ جنی ملاحظہ سی دریش ایدلش ورنس مشارالیهک معاوت قلمیہ‌سندہ بولنان ویانہ لی مستشرق موسیو (قراشاق) Karabacek ک فکرنجہ دخی بودرہمہ صورت ضربی سہو وخطادن سالم اولیان برسکہ نظریلہ باقلمق لازم کلاہجکی یک کوزل بیان وایضاح قلمشدر.

فقیر بوسکہ‌نک صدق و صحتہ مخالف اولان طرفک افکار و ملاحظاتہ اشتراک ایتمکدهیم. موثوقیتی اثبات ایچون سرد اولنان دلائل قبیہ ووقایع تاریخیه تاویلات و فرضیاتدن عبارت اولوب یوقسہ براهین قویہ‌دن عد اولنہ من. بو بایده تفصیلاتہ شمذیک لزوم و حاجت کوردهیم. یالکز بالادہ بالمناصبہ مؤرخ بلاذریدن روایۃ نقل ایتمدیکمز وجہلہ اوائلدہ مصنوع و معمول درہملر ظهور ایلدیکی نقادک افادات موثوقہ‌لریلہ واصل درجۃ یقین اولدیفندن اشبو ۴۰ تاریخی ظن اولنان درہمک دخی او قیلدن اولوق ویاخود بروجہ مشروح سہو حک ویا بعض امثالی کورلدیکی و قتالوغمزده بولندینی اوزرہ سنہ‌لرندہ اختیار اختصار اولنان سکہ‌لر مثلاً بوتندہ دخی (اربع و تسعین) کلانی یرینک طارلقی جہتلہ حسب الضرور (اربعین) صورتندہ تحریر قلمش اولوق احتمالاتی تکرار ایلہ اکتفا ایدرم.

دینار ودرہمک طرز اسلامی بہ تحویلیلہ برابر ییزانتین رسم و شکلندہ کی باقر مسکوکانک دخی طبعی الغاسی لازم کلہرک بولنرک یرینہ قائم اولوق اوزرہ طرز مخصوص اسلامیدہ اولہرق عبارات عربیہ ایلہ و فلس نامیلہ مختلف الشکل باقر مسکوکانک ضربنہ تشبث اولنمشدر. قتالوغمز تدقیق اولندینی حالہ اکلایشیلہ جنی وجہلہ التون وکوشلر کی توحید اصول

بولندہ قابل اولہ مامسیلہ ہر مملکت ایچون ہان بشقہ بشقہ طرز و شکل اتخاذ قلمشدر. بولنرک بر طقندہ یالکز کلمۃ توحید یازلش و بر طاقندہ دارالضربلری و بعضلرندہ تاریخ ضربلری بعضلرندہ دخی قاعدۃ عمومیہ خلافتدہ اولہرق خلیفہ اسمیلہ ولایۃ ناملری محرر بولنمشدر. [۱]

فلسلر جابجا برر علامت مخصوصہ بی دخی شاملدر: مثلاً فرس، قیل، طوشان کی رسملر وآرہ مصرہ خرما داللری واکثری ہلال وکوکبلر عبارہ‌لرک اورتہ‌لرینہ یاخود یانلرینہ نقش ایدلشدر. شوراسی جالب نظر دقتدرکہ فلسلرندہ اتخاذ اولنان شو اصول نقش ممالک اسلامیہ مہدہ بعض تبدلات ایلہ یک چوق زمان جاری اولمشدر. حتی اوائل دولت ابد مدت عثمانیہ چیقاریلان باقر مسکوکاندہ بیلہ یالکز اثنیہ و سادہ نقوش عربیہ و ترکیبی شامل سکہ‌لر وارد.

اموی فلسلرینک ایکی وجہندہ کلمۃ توحید محرر اولانلرک الک اول کیلانلر اولمسی محتملدر. اوزرندہ محل ضرب محرر باقرلر علی الاکثر برالشام وجزیرہ بلدہ‌لرندہ ضرب اولنوب مصر و ممالک غربیہ‌دہ و عراق وایراندہ چیقارلش فلسلر آنلرہ نسبتلہ نادر کورلکده در. بولنرک رسم وخطلری براز منتظم اولوب (ری) شہرندہ ضرب اولنمش باقرلردہ بر کوچک عبارۃ پہلویہ دخی علاوہ قلمشدر.

اسلام فلسلرینک ابتدای ضربنہ دائر اقوال مؤرخیندہ صراحت کافیہ اولیوب ایبحق المقریزینک مصر تاریخندن استنباط اولندیفنہ کورہ التنجی خلیفہ الولید بن عبدالمکک فلس ضرب اولنمق اوزرہ مصردہ بولان باقردن معمول برجسم ہیکلی اذابہ ایتمدیرمشدر. فقط مشارالیهک

[۱] موزۃ ہمایون قولکسیونندہ والی اسمی محرر اموی فلسلری وار ایسہدہ خلیفہ اسمیلہ مضروب اولانلردن یوقدر. عبدالمکک مصر قطعہ‌سندہ کیش واوزرندہ «علی یدی الامیر عبدالمکک بن مروان» والولید اولک دخی دمشقہ باصلش ووستندہ «اسرہ عبد الله الولید امیر المؤمنین» یازلش فلسلری فرانسه مسکوکان قینہ سی قتالوغمز کورلشدر.

محل ضربی مصر اولی اوزره هیچ بر باقر سکه‌نه تصادق اوله نامشدر.
مقریزی دیورکه: «فلسرک اساس ضرب و اخراجی بین الناس
کسورانه استعمال اولمق و معاملات عادیة اخذ و اعطائك تسهیل خدمت
ایمک مقصدینه مبنی اولسایله اعصار قدیمده اولدینی کی صدر اسلامده
دخی قیمتجه ذهب و فضه دن دون اولان باقره مراجعت ایدلمش و نحاسدن
کوچک قطعه‌لر ضربیله عربلر بوکا (فلس) تسمیه ایلنمشدر. علامه
مشارایله مصرده وقوعبولان خط و غلالره دائر تالیف ایدوب طاشکبری
زاده‌نک ترجمه‌سینه همت ایلنش اولدینی رساله مشهوره‌نک نقود حقه‌ده کی
فصلنده بوجه محرر بسط مقدماندن صکره فلسرک رایجینه و سنین اخیرده
کسب ایلدیکی احواله دائر معلومات لازمه اعطا اتمشدر. موسیو
(صوهر) کتابنده [۱] کرک مؤلف موسی الیهک و کرک مؤرخین سائرته‌نک
باقر سکه‌لرک اکثر عصرلرده درهملر ایله اولان نسبت و رایجلیینه عائد
اوله‌رق اعطا اتمش اولدقلری تفصیلاتی جمع و تحریر اتمش و بوبابده نه
جریان ایلنش ایسه کوستروب ارباب فی بر جوق کتابلره مراجعت
کلفتمدن قورتارمشدر. فلسر بر قیمت حقیقیه‌ی حائر اولیوب امر
اعتباری اوله‌رق قیمت موضوعیه و بعضاً دخی ایکی شخص بیننده کی
مقاوله‌یه تابع اولدقلرندن اشیو مدخلمزده بونلرک دولت امویه‌ده کی
رایجینه دائر معلومات صحیحه و یرمک قابل اوله‌ماسیله ارباب عراق ایچون
موسیو (صوهر) ک کتابنه و یاخود المقریزینک سالف الذکر رساله‌سینه
مراجعتی توصیه ایدرز.

درهم و دینارک وزن معین و اصلیلرینی تعیین ایچون غیر قابل تغیر
بر مقیاسه لزوم کورندیکندن و زجاجدن سنجات یعنی درهملر اعمال
ایدلیدی حالده ترکیبی اقتضاسیجه تراید و تنزل کی تغیرانه قابلیتی اولدیفتمدن
بو خصوصده انلرک استعمالی عبدالمملکک اصلاح سکه ایلدیکی ائشاده

[۱] H. Sauvage, *Matériaux pour servir à l'histoire de la numismatique et de la métrologie musulmanes*. T. I. P. 108-121.

کندوسنه توصیه قلمشیدی. بناء علیه درهم و دینار و بونلرک ثلث
و نصفه‌لرینه مخصوص اوله‌رق عبارات مختلفه ایله و تاریخ و مقدار وزن
و بعض ضاربیلرینک اسملر ایله مسکوک زجاجدن نقوده مشابه سنجهلر یعنی
الیوم السنه ناسده مستعمل تعیر ایله درهملر اعمال ایدلمشیدی. بونلرک
میاننده فلسر ایچون دخی خروبه و زنی اوزرینه سنجهلر کوریله‌یور.
شو حالده خلفای امویه زماننده ودها صکره‌لری باقر مسکوکات ایچون
دخی تعیین وزن ایدلمش اولدینی اکلاشیله‌یور. اشیو سنجات زجاجیه
یعنی جام درهملر تاریخ مسکوکات ایچنده شایان نظر دقت آناردن اولوب
امویلر، عباسیلر و فاطمیلر عصرنده بعض خلیفه و اکثری والیرک
و عاملرینک اسملرینی شامل اوله‌رق ضرب و اخراج قلمشدر. ۱۸۷۸
تاریخنده موسیو (روژر) *E. T. Rogers* لوندیده بر بند مخصوص
ایله سنجاتدن بر طاقنی نشر و تعریف اتمش و موسیو (لاووا) دخی
بونلردن بعض مهم قطعه‌لرینک فرانس مسکوکات قینه‌سینه موجود
اولدیفتمی سویامشدر. (استانی لان-پول) کچن ۱۸۹۱ سنه‌سینه انکلتزه
موزه‌نک نشر ایلدیکی برقتالوغنده درت یوز قدر زجاج اراثة ایلمشدر [۱]

— ۴ —

یازم عصری متجاوز بر مدت نسق واحد اوزره مسکوک و بتون
ممالک وسیعه اسلامیه‌ده متداول اولان دراهم و دنانیرک اشکال و عباراتی
۱۳۲ سالنده وقوعبولان تبدل حکومتلر برابر آزجوق دوچارتحول اولمشدر.
دولت عباسیه‌نک ظهوریله ابو العباس السفاح عراقده جالس مقام
خلافت اولدقده دولت جدید اسلامیه‌نک شعائر حکمداریسینه دلالت
ایدجک بر طاق اجراآت میاننده طبیی نقود ایچون دخی یکی بر اصول
و بالخاصه علامت فارقه وضع و اتخاذ ایمک اهم اموردن ایدی.

[۱] Stanley Lane-Poole, *Catalogue of arabic glass Weights in the British museum*. London 1891.

مع مافیه اصول قدیمه سکه نك اساسه تعلق ایدن جهتی یعنی التون
كموش هر ایکی نوع سکه ده اسم یازمائی و دینار لرده محل ضرب کوسترلیوب
یالکز درهم لرده درج اولمنی عادی محافظه اوله رق ۱۳۲ سنه هجریه سی
ظرفنده نقود جدیده عباسیه ضرب و اخراجنه تشبث اولمشدر. شوراسی
شایان قید و بیاندرکه اولکینک انتهای و یکسینک ابتدائی اولمق
اوزره بو ایکی حکومتك دخی سنه مذکورده ایله مورخ سکه لری
موجوددر.

مسکوکات عباسیه نك كرك التون و كرك كموش اولسون اموی سکه -
لرندن فرقی عبارتند و قوعه کلمشدر. شویله که: یالکز دینار لرك وجهی
و درهم لرك ظهري مرکز لرند و سورة اخلاصدن اوله رق اولجه محرر
بولنان جمله جلیله یرینه (محمد رسول الله) یازیلوب مرکز و دوره لرند کی
دیگر عبارات مسکوکات امویده اولدینی کی حالیه و عینیه ابقا قلمشدر.
نقوشجه فرق پك جزئیدر. هله التون لرده رسم خطدن بشقه هیچ فرق
یوقدر. فقط درهم لرك ظهري مرکزینی محیط اولان دائره اوللری
نك اولدینی حالده شمعی اوچر و بعضاً ایکیشر اوله رق چکلمش
و تزیناتدن اولان خلقه لرك عددی دخی بعض کره تبدیل و تکثیر
قلمشدر.

مسکوکاتك شو تعریف اولنان اصولی السفاخ زماننده عینی حالده
دوام ایدوب اندن صکره المنصورك خلافتنده ینه اساسه خال کتورلیه لرك
فقط اسم و صفت ذکر و علاوه سی کی قسماً و مرور زمانله دهاده زیاده
تعدیلات و علاوات و قوعه کلمشدر.

مؤرخینك عباسی سکه لر حقننده ویرمکده اولدق لری معلومات پك
چوق احوالده واقع غیر مطابق اوله رق ظهور ایدوبور. تاریخ لرك یالکز
سکه امورینه دائر بعضاً وزن و عیار لرجه اجرا قلمش و بعض
عصر لرده درهم و دینار لره تخصیص اولنان قیمت و اسم لر استثنای ایلدیکی

تقدیرده احوال سائر سی حقننده ویردق لری ایضاحات همان عمومیتیه قریب
بر صورتله سهو و نقصانندن عاری دکلددر. الحاله هذه دولت عباسیه نك
نا بدایتندن نهایتنه قدر انواع مختلفه ده ضرب اولنان آثار مسکوکه سی
موجود اولوب بولنر اوزرینه اصحاب فن طرفلرندن اجرا قلمش
و قلمقده بولمش اولان تدقیقات سایه سنده نقایص و سهویات تاریخیه بر
صورت صحیح و موثوقده اصلاح و اکمال ایدلمکده در. مثلاً سیوطی
و سائر بعض مؤلف لر مسکوکات عباسیه ده اک اول خلیفه اسمی یازان
المنصور ایدوکنی بیان ایدوبور لرك بوطوغری اولیوب مشارالیه سکه لرینه
مخدومی المهدینك اسمی والی صفیله و دیگر بعض امرا ناملرینی ینه او
حیثیله درج و تحریر ایتدیرمکه مساعدده ایتمشدر. یوقسه خلیفه نامی
برنجی دفعه اوله رق المهدینك مقام خلافت کلدیکی زمان یازلمشدر.
کذلک المقریزی خلیفه رابع موسی الهادی نك سکه معروفه سی اولدینی
سویلیور. حالبوکه مشارالیه التون و كموش مسکوکاتی موجود و حتی
تعریف اوله جنی وجهله دینار لرند تغییرات بیله واردر. وینه مؤلف
موسی الیه هرون الرشید وقتنه قدر سکه و ضربخانه لر نظارقی طوغریدن
طوغرییه مقام خلافته مربوط ایکن مشارالیه ایلك دفعه اوله رق بو
ایشلری وزیر ی بولنان جعفر برمکی به حواله ایتش و بوده کندی اسمی
درهم و دینار لره درج و علاوه ایدوب مقدماً هیچ بر ذاتك نائل اولدینی
بر امتیازه مظهر اولمش اولدینی روایت ایتکده ایسه ده بو کیفیت هرون
الرشیددن ده اول و قوعه بولهرق خلیفه الهادی وزیر ی بولنان علی بن
ماهانك نامی ایلك دفعه اولمق اوزره دینار لره درجه مساعدده ایلدیکی
موجود التون لرندن استطلاع اولتمقده درکه بو صورت شمعییه قدر هر
نصل ایسه ارباب فنك دخی نظر دقتارینه تصادق ایلماشدر.

صبحی پاشا مرحومك رساله سنده مقریزینك بروجه مشروح افاده سی
تکرار اولدقندن صکره: المنصورك خلافتنده مخدومی مهدی فارس

والیسی ایکن ۱۴۶ سنه سنده فرس اصولی اوزره (ری) شهرنده کیلان
سکله ده اسمی ذکر ایلدی و هرون الرشید عصرنده سائر دیارده بولنان
اولاد و ولایه خلیفه بواژه افتقا ایدی . . دیمشدر . فقط مهدینک نامی
یالکز (ری) شهری سکله رنده اولیوب بشقه شهرلرده ضرب اولمش
سکله رنده دخی بولندیکی صکی ولایه نامیده برنجی دفعه اوله رق کذلک
المنصورک براقاج محله مضروب سکله رنده ذکر اولمشدر . و بویه اولاد
و ولایه خلیفه مندرج اولان سکله رک (فرس اصولی اوزره) اولسی
تعبیرندن مقصد یک اکلاشیله مامقده در . حاصلی شو فصلم زده یوقاریدن
اشاخی بیان ایلدی که روایتدن بعضاری ماده استنباط ایدیلرک یارلمش
معلومات اولدیغی حالده بیلله حقیقت آثاره توافقی ایتیموب قتالو غمزه متی
ولاسیا جالب دقت اولان سکله اوزرینه یازیلان شرحاری نظارتدقیقندن
کچورلدکده بو بایده معلومات لازمه استحصال اولنه ییلور ایسه ده فنک
حال حاضرینه کوره ناقابل اعتراض بر صورتده اوله رق مسکوکات
مبجوتنه ک بانشدریچ کسب ایلدیکی احوالک و بونلره تعلق ایدر سائر
مواددک باشلوجه لرندن بوراجقده دخی بعض ایضاحات اعطاسنی مناسب
کوردیم .

خلفای عباسیه نک التون و کوش سکله ری برنجی خلیفه السفاح
عصرنده هیچ بر اسمی حاوی اولیه رق بو فصلم زک ابتدالرنده تریف
اولنان شکل و صورتده ضرب اولنوب مخدومی المنصور خلافتده دخی
درت سنه قدر بو صورتله بالاسم سکله ضربنه دوام اولندیغی حالده
۱۴۶ تاریخده بصره ده مضروب درهملرده برنجی دفعه اوله رق والی
بولنان سلم بن قتیبه نک و ۱۴۷ سنه سنده بصره ده ضرب اولنان درهملرده
خلیفه مشارالیه مخدوم و خلی اولان المهدینک اسمی یازلیدی کی
بوندن بشقه (ری - محمدیه) و ارمینیه ده دخی مختلف تاریخلرده ضرب
اولنان کوش سکله رنده کذلک المهدینک اسمی ذکر اولمش و ۱۵۲ سنه .

سنده (عباسیه) ده باصیلان درهملرده ده والیسی اولان عمر بن حفصک
نامی درج ایدلمشدر . دیگر بلده و سنه لرده ضرب اولنان سکله رنده ایسه
کافی السابق اسم یازنامشدر .

مسکوکات اسلامییه اسم یازمق اصولی عباسیلر طرفندن احداث
ایدلمش ظن اولنمالمشدر . چونکه بو اصول الک اول خلفای امویه نک
فلسلرنده اتخاذ اولنوب مسکوکات امویه بجه مراجعت اولندیغی حالده
اکلاشیله جنی وجهله اولوقت بعض بلده لرده ضرب اولنان باقرلرده
خلیفه و یاخود والی بولنان ذلک اسمی درج و بو بایده بر عبارت مخصوصه
دخی ترتیب قلمش ایدی . ایسته بو صورت مسکوکات عباسیه دن اولان
درهملرده و سکره فلس ودها سکره التونلرده قبول و تعاییق قلمشدر .
بو اسملر یا ساده جه و یاخود صاحبک صفت ولقی ایله برابر ذکر
اولمقده در . مثلاً خلفا ایله عائله اعضاسندن اولنلر ایچون اکثریا (یا
امربه فلان) و یاخود (امیر الامیر . . .) و والی و وکیللری ایچون دخی
بعضاً (فی ولایه فلان) یاخود (علی یدی . . .) صورتنده عبارتله لر ایله
یازلمقده در . فقط وزرا و ولایک اسملری اکثریتله ساده جه کوسترلنمکده در .
کله لم صده المهدی مقام خلافت کلدکده کوش سکله رک ظهلری
مرکزنده کی عبارتیه تصلیه علاوه سیله برابر (الخلیفه المهدی) دیو اسمی
یازممشدر . (عباسیه) دن ماعدا محملرده ضرب اولنان سکله رک کاملاً بو
وجه ایله در . دینارلر ایسه اسکی اصولده بر اقلمشدر .

در دنجی خلیفه موسی الهادی دینارلرک وجهی مرکزینه وزیر
(علی) نک اسمی یازدیروب ایلک دفعه اوله رق تغییر اصول ایتمش و در .
هملرک بر نوعه یالکز کندی و دیگر نوعه دخی هم کندی و همده برادری
(الرشید) نامی سبک و تحریر ایلمشدر .

خامس خلفا هرون الرشید زماننده ایکی جنس سکده دخی تحولات
زیاده در . التونلره یالکز (الخلیفه) عنوانی علاوه ایلدیکی کی مخدومی

الامينك اسنى يازدير دىنى ۴۷۵ نومرولى التونده بچفته دوره اتخاذ اولوب شكل قديم بىستون تخلف ايتش فقط بو طرزده آتيا بشقه التون چيقارلامشدر. درهملرده يازيلان اسامى بك چوق ومختلف اولوب بعض درت صفتده بولان ذواتك نامرينه وارنجه كوسترلمشدر. بولر آرو آرو محلا رنده تدقيق اولنور ايسه اكلاشيلور.

دينارلرده ايلك دفعه اوله رق خليفه نك اسم ذاتيسنى يازمق دخی التنجى خليفه الامينك زمان خلافتده عادت اولوب بوندن بشقه بعضاً (ربى الله) و (الله) كلهلرى و بعضاً دخی اسم ايله برابر خليفه عنوانى علاوه قلمشدر. درهملرك ايسه او عصرده ظهريلى مركزينك بالاسنه يالكز (الله) يازيلوب بو عادت ارتق توالى ايتمشدر.

التونلره اك اول محل ضرب وضع و تحريرى دخی سابغ خلفاى عباسيه المأمون عصرنده وقوعولمشدر. عراقده باصيلان دينارلرك بعضاً يالكز مركزلى زيرنده (العراق) و مصرده ضرب اولنالردن بر طاقنك دوره لرنده تاريخ سكهدن اول كوشلرده كى تعامل وجهله (مصر) يازلدينى كى بولرك بعضاينك مركزنده آروجه (المغرب) دخی علاوه ايدلمشدر. مع مافيه اره صره دار الضربى اوله رق چيقارلمش دينارلر دخی اولوب اصول قديمه بىستون ترك و تبديل اولنالمشدر. مشار اليك كموش مسكوكاتى اسلافك سكهلى طرزنده ايسه ده بولر مياننده شايد تذكر براق درهملر واردر. مثلاً: (سمرقند) و (فارس) ده كسيلان ۵۷۳ و ۵۷۵ نومرولى كوشلرده محل ضرب كوسترلكدن بشقه وجهلى مركزنده (المشرق) يازلمشدر. واصفهان وفارسده (۲۰۳) سنه سنده ضرب اولنان ۵۶۹ و ۵۷۵ نومرولى سكهلرك وجهنده ايكي دوره يازيلوب خارجنده كى دوره ده: «الله الامر من قبل و من بعد و يؤيد بقرح المؤمنون بنصر الله» آيه كريمه سى تحرير ايدلمش و ديكر عبارله لرى كافى السابق ايتا قلمشدر. آيت جليله مذكوره المأمونك برادري المستعصم

باللهك زمان خلافتده چيقاريلان التونلرده دخی يازيلوب بوندن سكه خليفه الموكل على اللهك (مرو) ده والمستعين باللهك (صنعا) ده كسيلان التونلرى مثلاً براق مستعصمى اولمق اوزره بالجمله خلفا دينارلرنده بو صورت جريان ايتديكى كى درهملرده دخی تطبيق اوله رق المستعصم باللهك اواخر حكومته قدر دوام ايلمشدر.

كذلك قتالوغك متذدن اكلاشيله جنى وجهله ۳۶۳ تاريخندن اعتباراً مسكوكات عباسيه ده بعض اسبابدن طولايى ايكي يوز سنه قريب بر فاصله وقوعه كلديكى حاليه خليفه المستعصم بالله زماننده دولت عباسيه قوت و مكنتى اعاده ايتمه و بناء عليه مسكوكات دخی خلافته عائد اوله رق تكرار چيقارلمغه باشلامشدر. الناصر لدين الله ضرب ايلديكى التونلردن بعضاينده مخدومى الظاهر بامر اللهك كنيه سنى يازديروب ارتق بو زماندن سكه دراهم و دينارنده نام خليفه دن بشقه كيمسه نك اسمى درج اولنمدينى كى ضربخانه لرده دخی مركزيت اصولى اتخاذ ينى سكه ضربى مدينه السلامه حصر اولمش فقط خليفه المستعصم عصرنده يالكز اربل شهرى بو اصولدن مستثنا طوتلمشدر. صوك درت خليفه نك التونلرى نقش و طرز جهتيله بشقه اولوب قديم دينارلرك رسمنه مشابهلرى بو قدر.

خليفه المستعصم بالله كموش سكهلرك عباراتى تماميله تحويل ايلمشدر. وجهنك دوره خارجيه لرنده كى «الله الامر من قبل الخ» آيت كريمه سنى يازمبوب ظهريتك دوره سنده كى «ارسله بالهدى .. الخ» آيه جليله سى يرينه دخی «نصر من الله و فتح قريب و بشر المؤمنين» تحرير ايتمشدر. خليفه المستعصمك دخی درهملى عبنى عبارده و نقشده چيقارلمشدر.

مسكوكات عباسيه ده بعض حروف مقطعه موضوع اولوب بونك خليفه المنصور عصرنده و ۱۴۴ تاريخلرنده اتخاذ اولنان بر اصول ايدوكى مسكوكات موجوده دن اكلاشيله بور. تعريف ايدم جكمز حرفلر يالكز درهملرده كوريلوب التون سكهلرده اصلا استعمال اولنالمشدر. ذيل كتابده

درج اولسان جدول مخصوصه کوریه جکی وجهه حروفات مبحوئه
متعدد ومتوعدر. بونلر علی العموم سکه لک ظهري مرکز لرنده کی عباد
ره نك كاه بالاسنه وکاه زیرینه وضع اولمشدر. اشبو حروفانك سبب
وضعی ارباب قبحه يك جوق تحریاتی وحتی بو بایدہ کی نشریات لرنده
ابحاث کثیره بی موجب اولمشدر. موسیو (لاووا) افریقا واندلس
مسکوکاتی قتالوغنك مقدمه سنده [۱] بو مسئله بی اک صوک اوله رق بالمناصبه
موضوع بحث ایدوب دور و دزان یازمش اولدینی مطالعاتنك
خلاصه سنده: مسکوکات عباسیه اوزرنده محرر اولوب شمعی به قدر
بر جوق معنایه حمل اولنان حروفانك اندلس سکه لری معاوتیلہ حل
اوله بیلہ جکی بیان ایتدکن صکره دیورکه: د ارباب قندن بعض ذوات
ذکر اولسان حروف مقطعه بی درهم لک صحت وخالصیتنه علامت اولمق
اوزره وضع ایدلش برر اشارت اوله جنی فکرندہ بولمشلر ایسده بو
مقصودی افاده ایچون (نج) و (صرد) و (جائز) واهشالی کی کلمات
استعمال اولمقندہ وحتی بو کله لر ایله برابر ذکر اولنان حروف مقطعه دن
دخی وضع ایدلمکده اولمسنه کوره بو فکرندہ بولنان ذواتنك دها بلی
خطادن سالم دکدر. واندلس سکه لرنده بولنان وهؤرخلرک افادایله
موافق کلان بعض ضربخانه مدیرلرنك اسملرینه باقیلور ایسه حروفات
مبحوئه نك هر حالده دارالضربلرک امین و وکیل وملتزم لرنك ناملرینه
دلالت ایتک اوزره یازمش شیلر اولدینی احتمالدر.

مطالعه قاصراته محج حروفات مبحوئه ضربخانه امینلرله صاحب عیار
وسکه زن باشیلر کی باشلیجه مأمورلرک اسمیسنك ایلک حرفلری اولمقندن
بشقه بر شیتہ حمل اولنه من. بو بایدہ معلومات تاریخیه اولما سندن طولانی
اصحاب فن دائماً بر تردد ایچنده بولمقندہ ایسده موسیو لاووا نك دیدیکی
کی بو حرفلر مسکوکاتنك صحتہ دلالت ایدہ جک کلماتی افاده ایدر شیلردن

[۱] Lavoix, Catalogue des monnaies musulmanes, Espagne et Afrique. Pref. p. XXI-XXVII.

اولدینی يك رعنا اكلایشیلہ یلور. مومی الیهک بو بایدہ کی افاداسنه
فقیر دخی بعض ملاحظات علاوه ایدہ یلورم: درهم لک صحیح
العیار ونام الوزن اولدیننه دائر کلمات مخصوصه استعمالی عادت اولدینی
حاله بونك ایچون آروجه ویک متوع وبعضاً ایکی اوج حرفک بردن
استعمالندہ وحتی ۴۱۷ و ۴۸۱ نومرولی سکه لر ایله دها سائر بعض
سکه لردہ کوریه جکی وجهه اوکله لر ایله برابر برده حرف علاوه اولمسنده
بر سبب معقول کوریه من. بوندن بشقه سکه لره دقت اولنور ایسه
کوریلورکه هر مملکتندہ ضرب اولنان سکه لردہ کی حرفلر بشقه اولوب
بوده بر اسنه مخصوص اولمسنه دلالت ایدر احوالنددر. حروفات مبحوئه
مسکوکات عباسیه ده اولدینی کی سامانی و بویهی و مروانی سکه لرنده دخی
استعمال اولنوب آندن صکره نقود اسلامیہ اوزرنده مدت مدیده بومقوله
حروفات کورلما مشدر. انجق سلاطین عظام عثمانیه دن سلطان احمد خان
ثالث زمانندہ ضرب اولنان التون وکوش مسکوکاتندہ و آندن صکره سلطان
محمود اول و سلطان عثمان ثالث حضراتنك سکه لرنده نك ویاخود چفت
اوله رق بر طاقم حرفلر وضع اولمشدر. درتیوز تاریخلرنده ترك اولمش
بر عادت ایشته یدییوز بو قدر سنه صکره مسکوکات عثمانیه نك بر قسمندہ
اعاده قلمشدر. سلاطین مشارالیه مک مسکوکاتی وزن وعیارجه نام
وصحیح اولوب بونلرک صحتہ دائر کلمات مخصوصه استعمالنه لزوم و احتیاج
یوق ایدی. بناء علیه مسکوکات عثمانیه به دائر اولان [۱] اثر عاجزانه مدہ
سویلمش اولدینم وجهله ذکر اولسان حروفات منفردہ ویاخود مرکبه
ضربخانه لر امناسنك ویا سائر مأمورلرنك اسملرینه علامت اولدینی
بی اشتباه اولوب حتی مؤرخلرک ذکر ایلدک لری بعض ضربخانه مأمورلرنك
ناملرله موافق بولمسیده بونی تأیید ایلمشدر. ایشته بو کیفیت دخی بزم
ایچون باشلیجه دلائلدن معدود اولوب حاصلی موجب تردد اولان

[۱] تقویم مسکوکات عثمانیه صیفه ۲۸۲

حرفك بعضاً والى اسماءه مطابق بولسانلى اولسه بيله ضررناهلر
مأمورلى نامارينه مائد اولسى جاي تردد دكلدر.

مسكوكاتك جيات وخالصيته دائر اوله رق يازيلان بعض كمانه كانجه
اساساً امويلر عصرنده بيزانتيين طرزنده كى باقر مسكوكات ايله اسلام
فلسرينه تماميت وزن و تجويز رواج خصوصى مشعر اولق اوزره
(طيب) و (وافيه) و (جائز) و (فلس و اف) كمانك يازلمقده اولديغى
بالاده كورمش ايدك. مسكوكات عباسيه ده ايسه دينارلر ايچون بو كى
كلمات درجنه احتياج كوريلهرك فقط درهملر وزن و عيارلرنجه بعض
بمالك واليلرك طرفدن تقيدات لازميه رعائتده قصور واهمال اولمسه بيله
بين الناس رواجنده حاصل اولان تردداتى ازاله يه مدار اوله جق تدابير
دن اولق اوزره اوله خليفه المتصور زماننده مركز خلافت اولان
مدينه اسلامده و ۱۴۸ سنه سنده ضرب اولنان كوشلرده (بخ) كلسى
وضع اولوب التى سنه صكره دخى بوكله چفته اوله رق (بخ) [۱] يازلمشدر.
المهدى خلافتنده بشقه شهرلرده كسيلان كوشلره دخى تشميل
ايديلوب اندن صكره فقط بر قاج خلفا زماننده استعمال اولمش وحتى
شايدان تعجب اوله رق بعض فلسلرده درج قلمشدر. (بخ) كلسندن
بشقه ينه خالص وبيغش ديمك اولان (صرد) و (طيب) [۲] وصدق
معناسنه كلان (بر) ايله (محبوب) و (سلام) لفظلرى دخى مقصد
مذكورى افاده ايچون نادراً بعض سكه لره يازلمشدر.
التون وخصوصيله كموش مسكوكاتك مركزلرنده وعباره لرك زير

[۱] (بخ) ابو وصافى معناسنه كلوب قاموس صاحبه كوره (بخى) بانك فحى
وكانت قليلاً تشديد بيله (بخ) لفظى مرسوم اولان اقبه اطلاق اولنور. (قاموس
جلد ۱ صفحہ ۵۳۶) اخترى ديوركه (بخ) يازيلى بر نوع درهم اولوب
عيارى جيد اولديغى (بخيه) تسيير ايدرلر. (اخترى كبير صفحہ ۶۲)
[۲] (صرد) و (طيب) لفظى محرد درهم اشبو قولكسيونده بوقدر. فرافسه
مسكوكات قيينه سنك خلفا قتالوغنده بر قاج سكه ده كورلمشدر.

وبالاسنده وبعضاً سطرلرى ييننده برر ايكيشر اوچر نقطه وكذلك برر
ايكيشر كوچك حلقه وضع اولنديغى بك جوق دفعه لر كورلمشدر.
بو نقطه لر و حلقه لر بر نوع تريناندن معدود اولوب بشقه بر اشاره حمل
ايدلمايليدر. بالاخره مسكوكات سائر اسلاميه ده بولرك برلرينه ديكر
درلو نقشلر ياپلمشدر.

التونلرك تماميت وزن و عيارلرى محافظه اولوب فقط درهملرك وزنى
السفاحك اواخر خلافتنده بر صكره ايكي حبه و ۱۷۸ سنه سنده بر قيراط
قدر تنزيل قلنديغى مقرري بيان ايتكده و مسكوكات موجوده دن
بعضلرى عندالوزن بونى كوسترمكده اولديغى كى خليفه متوكل على الله دن
صكره كرك عيار و كرك وزنجه درهملر خيلي تنزيل و تغيير قلنديغى
اكلا شلمقده در.

درهم ايله دينارلر ييننده كى نسبت قديمده تعين اولنديغى كى اوائل
دولت عباسيه ده دخى اويله جه قبول وابقا قلمش يعنى بر دينار اون درهم
قيمتنده اعتبار اوله رق رايح اولمقده بولميشدى. صكره لرى كوشلرك
تناقص عيارلريله برابر التونلر ايله اولان نسبتده آز جوق تفاوت ظهوره
كلمشدر. انجق بو فرقلر بر صورت واضحده مضبوط توارىخ دكلدر.

مسكوكات عباسيه دن بعضلرينه وقت بوقت صاحبلىريك اسمنه اضافله
برر اسم مخصوص ويرييلور ايدى. فقط بو اسملرك بك زياده زباتزد
اولديغى مؤرخلرجه نادراً استعمال اولمسنندن اكلا شيله بور. اسامى
مذكوره اك زياده مصر ديارنده قوللانيلوب بوكاده سبب اوراده ظهور
ايله سكه ضرب ايتدين امرأ و ملوك مسكوكاتيله خلفا نقودىخى تفريق
ايچون اوله جفته شبهه بوقدر.

خلفاى عباسيه سكه لرنده اوج عنوان يازمشلردر. المتصور زماننده
(امير المؤمنين) و المهدى وقتنده (الخليفه) و المأمون عصرنده (الامام)
عنوانلرى درج اولمقه ياشلايوب بوندى صكره كلان خلفا اكثريتله يالكنز

(امیر المؤمنین) والناصر لدين الله ايله المستنصر بالله والمستعصم بالله خلافتلارنده (امیر المؤمنین) ايله (الامام) القابلی بنی برار استعمال ایللمشلر دره محللرند کوريله جکی وجهله آرده برقاچ خلیفه دخی بعض القاب مخصوصه علاوه ایتدیرمشلر دره خاندان خلفادن ولایتده بولنان ذوات ایچون دخی (الامیر) عنوانی یازمق عادت اولمشدر.

دولت عباسیه عصرنده تأسیس اولنان دارالضربلرک عددی ممالکک وسعت فوق العاده سی نسبتده اوله رق پک چوقدره موسیو (بزن هاوزن) ضربخانه لک مجموعی یوز اوتوز درده قدر ابلاغ ایدیه یور. متوفی (لاووا) قتالوغنده درج ایلدیکی مسکوکاتک محل ضربلری دخی همان او مقدره قریب اوله رق کوستریور. اوروپا قولکسیونلری کی اکیاله سنه لرحه چاپشلماش اولان موزة هاپونک اشبو قولکسیوننده دخی همان سکائی متجاوز مملکت اسامیسنه تصادف اولنور.

موسی ایه موسیو (لاووا) ضرب سک اولنان ممالکک وبلدانک شو کثرتنه جلب انظار دقتله بسط ایلدیکی حقایق صرمسند: «پک ۴۰» و قیمتدار اولان فن مسکوکاتک وسائط کثیره و موثوقه سی درجه سنده تاریخ و جغرافیایه خدمت ایدیه جک منبع و مأخذ بولنه مر. بوسایه ده بلاذری، ابی الفداء، ابن اثیر، طبریلر کی بر طاق مؤرخین و جغرافیون عربک کوستردکری اسامی بلدان تصحیح واکمال اولنور. وینه او وسیله ايله قطعات مختلفه ده عربلره عرض انقیاد ایدن ممالکک رؤسای اسلا میه سی اسم و تاریخلریله بولنور. «دیور» واقعاً بو کونکی کونده اقوام مختلفه دن هر هانکیسنه عائد اولور ایسه اولسون جمع و تدوین اوله جق آثار ایچون او قومک مسکوکاتنه دائر اولان نشریانه مراجعت ایتکک لابددر. جغرافیا و تاریخ و تراجم احواله دائر کتابلر و لغتلر بولنرک تدقیقاتنه عرض احتیاج ایدر.

دولت عباسیه نک دوامی اثناده واندن صکره ظهور ایدن دول

اسلامیه دن کوچک و بیوک بر طاق حکومتلر علی الا کثر سک ضرب ایتدیرمش ایسه لده ضربخانه لری مملکتلری نسبتده محدود اولوب انجق دولت ابد پیوست عثمانیه ده اتخاذ اولنان دارالضربلرک مقداری بولنرک جمله سنه تفوق ایدر. عثمانی ضربخانه لرینک کثرت و تعددجه ایکنجی راده ده عد و اعتبار ایتک لازمدر. بو کیفیت فن نقطه نظرجه دخی شایان اهمیتدر. «تقویم مسکوکات عثمانیه» ده الی درت ضربخانه اسمی درج ایتش اولدینگ کی اثر مذکورک نشرندن صکره الیه کچن و آنده مندرج اولیان مسکوکات عثمانیه میاننده دخی اونی متجاوز بشقه بلده اسمی کورلشدر.

خلفای عباسیه نک باقر مسکوکاتی اموی فلسلرندن دها منتظمجه ضرب و اعمال اولمشدر. بولنده محل ضربسز و تاریخسز چیقارلش سک پک آز اولوب اکثریتله سنه لری و دارالضربلری یازلش اولدینی کی کذلک پک آز مستثنای اولق اوزره علی الا کثر یا خلیفه اسمی و یا خود هانکی والی و امیرک امریله ضرب اولمش ایسه انک نامی تحریر قلمشدر. والیردن بشقه بعضاً عامللرک اسملری دخی یازیلوب بعض اصحاب فن (عامل الامیر فلان) و یا خود (علی یدی فلان) طرزنده عبارلری بولنان فلسلرده کی اسملری کویا سک کی اعمال ایدن کسه لره اسناد ایتکده ایسه. لرده بو ذهاب یا کلش اولوب عاملدن مقصد تعبیر قدیمجه والیر طرفندن (اعمال) یعنی قضالرک اداره سنه تعیین اولنان مأمورلردر.

درهملرده اولدینی کی عباسیه فلسلرند دخی بعضاً (بخ) کلمه سی یازلش فقط هیچ برینه حروف مقطعه دن بر حرف وضع اولنماشدر. بولنده کوک و هلالدن بشقه تزیناته متعلق نقوش یا پلمیوب انجق بعض سک لرک عباراتی بر رسم مطبوعده اوله رق مربع چیزکیلر و کلمه لری خانلر ایچنه ایشدر. بولنرک قطرلری مختلف اولوب ایچلرند قالدین حیمده اوله رق ضرب اولمشلر دخی وارددر. فلسلر اوائل دولت عباسیه ده زیاده جه

ويك جوق بلده لوده ضرب اولوب ايكي يوز تاريخندن صكره نادراً چيقارلشدر. موزه هايونك عباسي باقر مسكوكاتي سائر قتالوقلرده نشر اولنانلره نسبتله مقدار قليلده در.

خلفاي عباسيه نك اواسط مدت سلطنتارينه طوغري ممالكك بعض قطعهلرنده بولسان امرا وولادن برقاچلري مودوع عهده اداره لري اولان محاملري برر صورته حكومت مختاره شكله قلب وافراغ ايتشلردر. امراي مذكوره دن برطاقلي دخی مركز خلافت عباسيه ده بولندقلري خالده اداره امور ومصالح دولتي بر ضررت مستقلده در عهده ايلمشلر ایدی. بونلر كنديلريني شو يولده مستقل طوقق وحي ذاتلرينه عائد سكه ضربنه قدر وارمق ايله برابر ديكر طرفدن مقام خلافت عباسيه انقياد ومتابعتلريني خلقه قارشو اظهار و اشاء ايتك ايتدكلرندن سكلرينه دائماً نام خليفه يني وكاه اولاد واقارب خلفادن بولنان ذاتلك اسملريني درج وعلاوه ايدرلر ایدی. امراي مذكوره مسكوكاتي حقهده اقتضا ایدن معلومات قتالوغك متئنده وسكلري صره سنده مختصراً درج وازبار قلمشدر.

مسكوكات مذكوره نك خصوصيت احواله وسكه عباسيه ايله اولان تطابقاته كلنجه بني طولونك مصر وبر الشامده ضرب ايتمش اولدقلري دينارلرك دنانير عباسيه دن هيچ بر فرقي اوليوب حتي كندی اسملريني عباسي سكللرنده كي وزرا وولاة اسامييني مثلاً وبر وجهنك مركزي زيرينه وضع ايتشلردر.

بش ذانندن عبارت اولان بو عائله دن بشنجي امير ابوالمغالك سكه سي كورليوب ديكر دردی سكه كسديرمش ايسده اشبو قولكسيونده اوچنك سكه سي موجوددر. اوچنجي امير جیش بن خارويهك ۲۸۳ تاريخي مصرده باسلمش برالتوني انكلتره موزه سي قتالوغنده نشر اولمشدر. بونلرك هيپ التوندن عبارت اولان سكلري اكثري مصر ورافقه ده ضرب

اوله رق فقط رافقه بلده سي برقاچ دفعه لرباسيلر ايله امراي مذكوره طرفدن ضبط واسترداد اولنديغندن چند سنه ايجنده بلده مذكوره ده ايكي طرفك دخی مكرراً ضرب سكه ايتمش اولسي تاريخ نقطه نظرجه حالب دقدر. احمد بن طولون دينارلرك خالص العيار اولمشنده يك زياده اهتمام ايتمش اولديغندن زماننده ضرب اولنان التونلره اسمنه نسبتله (احمدی) تسميه قلمشدر.

۳۲۴ سنه سنده يته مصرده ظهور ایدن اخشيد عائله سي دخی كذلك خلفاي عباسيه مسكوكاتي طرزنده سكلر ضرب ايتديرملردر. انكلتره موزه سي قتالوغنده بو عائله دن بشنجي امير ابو القوارسدين بشقه جمله سبك سكلري كورلمش اولديني كي دمشق وفلسطينده كسلمش كموش سكلري دخی نشر اولمشدر.

ماوراي النهرده يوز يكرمي سنه قدر حكومت ایدن آل سامان دخی التون وكموش وباقر سكلر چيقارملردر. بونلرك مؤسسي اولان نصر بن احمد ايله برنجي واينكجي عبدالملك نام اميرلرك سكلري معلوم اوليوب اك اول اسماعيل بن احمدك ۲۸۲ سنه سندن ۲۹۵ ساله قدر سمرقند وشاشده ضرب ايتديرمش اولاييني كموش سكلر انكلتره موزه سي قتا لوغنده كورلمشدر. بونلردن وبرده طقوزنجي امير منصور نائينك سكه لرندن ماعدا ديكر امرايك مسكوكاتندن اشبو قولكسيونده بر خيليسي موجوددر. سامانيانك التون ايله كموشلري اولدجه عباسي سكلري طرز واصولنده اولوب حتي بمضلرنده حروف مقطعه دن اولان اشارتلرده موضوعدر. بونلرك فلسلرنده برشكل مخصوص اتخاذ قلمش ونام خليفه ذكر اولنماشدر. بوندن بشقه اشبو باقر سكلرده (الامير) عنواني استعمال اولمغله برابر برنجي دفعه اوله رق (الملك) عنواني وبعض اثنيه يارلق دخی عادت ايدلمشدر. [۱]

[۱] سامانيانن ايكنجي نوح بن منصورك (۸۱۳) نومروده ارايه ايلديكم

عراقده ظهور ایدن بنی حمدانک مدت حکومتاری آز اولمغه اوبله
 پک چوق سکله ریده یوقدر. بونلرک وقتنده مرکز خلافت عباسیه ده هم
 خلیفه سکسی و همده کندی سکله ری ضرب و اخراج اولتور ایدی.
 خلیفه المتقی لله ۳۲۹ دن ۳۳۳ سنه سنه قدر و خلیفه المستکفی بالله ۳۳۳ دن
 ۳۳۴ ساله دکن کندی ناملرینه مسکوکات چیقارمش اولدقلری حالده
 دیگر طرفدن ینه او سنه لرده دار الخلافه ده و بعضاً الجزیره بلده لرنده
 امرای حمدانیه دخی کندی اسملرینه سکله چیقارمغه ایدیلر.

۳۳۴ سنه سی وقایعی صرهنده ابن اثیر [۱] دیورکه : « ناصرالدوله
 بن حمدان خلیفه المطیع للهک اسمنی حاوی اولان دینارلری معامله دن
 منع ایله المتقی للهک نامنی شامل اولان ۳۳۱ تاریخلری سکله ر وجهله
 درهم و دینار ضرب ایتدیردی. » مؤرخ موسی الهک شو افاده سی پک
 صریح دکل ایسه ده واقعا المطیع للهک بالذات نامنه کسلمش اورته ده سکله
 بولنماسیله اولجه بو صورتله سکله کسلدیکی حالده آنلر طویلالتدیریلوب
 هم خلیفه مشارالیهک و همده بنی حمدانک اسملرینی حاوی مشترک سکله ر
 چیقارلیدی اکلایشیله یور. ۸۸۳ نومرولی و آئی تعقیب ایدن مسکوکاتده
 بونی تأیید ایده یور. ناصرالدوله بغدادده کلدیکی زمان التون سکله رک
 عیارنده نقصان کورمکله یکیدن خالص العیار دینارلر کسیدیرمش و (ابریزه)
 تسمیه ایدرک بونامی التونلرک اوزرنده تحریر و اراهه ایلمشدر. بو
 وقعته نک ۱۳۰ سالنده وقوعنی ینه ابن اثیر [۲] یازیور. مسکوکات
 حمدانیه ده علی العموم خلیفه اسمی ذکر اولندقدن بشقه ناصرالدوله ایله
 سیف الدوله نک یعنی ایکی برادرلرک ناملری والمتقی زماننده کیلرده اوغلی

التونک ظهیری مرکزنده (حسام الدوله) اسمندن اول محرر اولان کله بی استخراج
 ایده مامش ایدم. مؤخرأ بعض قتالوقلرده امثال التونلرک تدقیقنده مذکور کله نک
 (اولی) اوله جنی اکلایشلشد.

[۱] تاریخ الکامل لابن الاثیر جلد ۸ صفیحه ۱۴۹
 [۲] کذلک جلد ۸ صفیحه ۱۲۵ (من قتالوقده ۳۲۵ صفیحه مراجعت اولنه)

ابو منصورک اسمی دخی یازلمشدر. حمدانیه سکله ری شکلاً و رسم خطجه
 برکوکک تبدله اوغرایوب درهملرک اسکی حسنی قالمامشدر. بوعائله دن
 ابوتغلب ایله ابو البرکاتک دخی کموش سکله ری بعض قتالوقلرده کورلمشدر.
 آل بویه کلنجه بونلر شعبات عیدیه منقسم اوله رق اجرای حکو-
 مت ایلدکلری عراق عرب و عجم، فارس، کرمان، جزیره قطعه لرنده
 التون و کموش سکله ر ضرب ایتدیرمشلردر. موزة هایون قولکسیوننده
 مسکوکات بویه دن یالکز کموشلر موجود اولوب بونلرده بدایتده خلفا
 سکسی بولنده چیقارلمش ایسه ده صکره لری معاصرلری اولان خلیفه
 نامندن بشقه کندی عائله لرندن پدر، برادر، مخدوم والحاصل بر چوق
 اقاربک اسملرینی بر سکده جمع ایتک و متنوع و متعدد القاب و عنوان
 یازمق کبی بر طاقم عادتله اتخاذا ایلمشلردر. شو صورتله سکله رک شکل
 و ترتیبی بر طرز آخره تبدیل ایتمشلردر. بسمله و آیه کریمه و کله توحید
 کافی السابق یازیلوب نقشاری علی الاکثر کوبلر ایله کوچک هلاللردن
 و متعدد نقطه لرندن عبارتدر. سلطان الدوله نک سکله لرنده بر علامت
 خصوصیه اولوب وجهلرینک تمام مرکزنده و بر اوفق دائرة ایچنده بر
 کوبک رسم ایدلمشدر.

دراهم بویه ده حروف مقطعه اکثراً قوللانلمش اولوب ۸۵۳ نو-
 مرولی بی مثل بر سکده دخی (معروف) کله سی کورلمکده در. درهملرک
 وزنلری غیر مطرد بر حالده اولوب انحق پک چوغنی وزن معلومدن ده
 اغیر ثقلنده در. حتی یکریمی درت قیراط وزننه قدر سکله ر بولنمسیله
 بونلرک چفته درهم اعتباریه ضرب ایدلمش اوله جنی محتملدر. مسکوکات
 مبحوئه نک قطرلری دخی خلفا مسکوکاتنه نسبتله خیلدن خیلی کیشدر.
 التون مسکوکات استثنای ایدیلور ایسه اشبو قولکسیوننده بولسان دراهم
 بویه نوع مقدارجه مکملدر.

عرب قورشون مهر و یاخود تمغاری اوزرینه موسیو (قزانووا) نک

کچلرده نشر ایلدیکی بر سده [۱] بعض خلفا و امرايه عائد و آثار مهمه دن معدود اولان قورشون نغزال ارانه ایتدیکی صروده آل بویه دن عمادالدوله ابو الحسن ایله رکن الدوله ابو علی نك مشترکاً اسملری حاوی بر نغلا دخی کورتمش و مسکوکات بویه ده اشبو ایکی نام ایله مشترک سکه لک پک نادر اولدیفنی و شمسی به قدر بالکزی بری همدانده و دیگری محمدیه ده و ۳۳۵ سنه لرده ضرب اولمش ایکی دینار کوردیکی سویلمشدر. بودینارلرک برینی موصل فرانسر قونسلوسی اولوب پک چوق سکه جمع اتمش و حالا انکله مشغول بولمش اولان موسیو (سیوفی) نك قولکسیوننده و دیگری دخی فرانسه مسکوکات قینه سنده ایش. واقعا عمادالدوله و معزالدوله و رکن الدوله دن یعنی اوچ برادرلردن عمادالدوله ایله معزالدوله نك و معزالدوله ایله رکن الدوله نك مشترک سکه لری معلوم و اشبو قولکسیوننده برخیلیسی موجود ایسه ده موسیو قزانووانک بیان ایلدیکی وجهله عمادالدوله ایله رکن الدوله نك اسم مشترکریله اولان سکه لرده مصادف نظرمن اولماشدر.

دیار بکر و حوالیسنده بر مدت حکومت ایدن بی مروان دخی سکه لرینی مسکوکات بویه طرزینه یقین بر صورتده ضرب اتمشدر. اشبو عاقله دن محمدالدوله ایله نصرالدوله کوش مسکوکات چیقاروب دیکرلرینک سکه بی کورلماشدر.

بغدادده امیر الامرالق مسندنده بولنان یحکم و توزون کی امرا ایله بی صفار و بی ساج و بی صعلوک دن عادتاً والی صفتیه بعض ولایاتده بولنان ذوات و قوعات تاریخیله لری اعتباریه فروع عباسیه دن اولان سالف الذکر امرايه مقیس اولوب دیکر مسکوکات عباسیه ده اسملری بولتان و زرا و ولاتدن معدود بولندقلرندن بولنرک اسملری حاوی اولان سکه لر دخی خلفا مسکوکاتی میانه ادخال قلمشدر.

[۱] Seeaux arabes en plomb, par M. Casanova, *Revue numismatique*, premier trimestre, 1894.

مدخلمز بوراده ختام بولدی. مندرجاتی اوروپاده بولنان فن مسکو- کات علماسنک مجهوللری اولیان مواددن عبارت اولسه بيله مملکت مزده خلفا مسکوکاتی حقنده معلومات مجمله حاصل ایتک آرزوسنده بولنانلرک بر درجه به قدر مقصدلرینه خدمت ایده بيله جکنی مأمول ایدرم. انجق اثر عجزانه مک نواقصی تعیین ایچون مسکوکات قدیمه اسلامیه نك اهمیت فوق العاده سنی پیش نظره المق کافیدر.

انواع علوم و معارفک کسب رواج و اشتهار ایلدیکی عصرکزین خلافت پناهیده وجوده کتوریلان آثار نافع میاندنه شو اثر ناجیز ایله دخی موزة هایونه عاجزانه بر خدمتده بولنقی نعم جلیله ملوکانه لریله پرورده اولان بو بنده احقرلری ایچون پک بیوک شرف و مباهاتدر.

همان جناب فیاض مطلق امیر المؤمنین و خلیفه سید المرسلین پادشاه معظم السلطان الغازی ﴿عبد الحمید﴾ خان ثانی افتدمن حضرتلرینک عمر و شوکت ملوکانه لرینی مزداد و وجوه مسکوکات شاهانه بی نیجه سنین واعصار نام نامی هایونلریله زینت ساز اقتخار بیورسون آمین.

قسطنطنیه فی ۱۲ ربیع اول سنه ۱۳۱۲
شورای دولت اعضا سنده
اسماعیل غالب
بن ادهم

— قتالوڭك ترتيبه عائد تعريفات —

— هر خليفه نك زماننده اولاً آلتون و صكره كموش مسكوكات كوسترلشدر .

محل ضربى محرر اوليان سكه لر تقديم اولنوب محل ضربلى يازىلى بولنانلر دارالضربلر نك اسميسى حروف هجا اعتباريله ترتيب قلمش و هر مملكتك سكه سى دى تاريخلى صره سيله كچورلشدر .

— بر سكه ي تعقيب ايدن مسكوكات او سكه نك تماميله عىنى عبارتى حاوى اولوبده فقط دارالضربى وسنه ضربى بشقه بولندينى حالده بطريق الاحتصار يالكز مثلاً : « بمدينه الاسلام سنه » بولنده يازلشدر . اگرچه سكه نك وجهى اوست طرفنده كى سكه نك عىنى و ظهري بشقه عبارتده اولور ايسه يالكز ظهري و عكسى حالنده ساده وجهى عىناً كوسترلشدر .

— ديكر قتالوقلرده مثلى هنوز نشر اولنميان سكه لره (بمئل) يازيلوب كنارلى بوزق و دليك اولانلر دى ابروجه ارائه قلمشدر .

— سكه لك وزنلى عتيق درهم عرفيله و قطرلى ميلمتر و اعتباريله كوستريلوب مساوى نقلنده اولان سكه لك وزنى تكرار ايدلماشدر .

— فهرست عمومی —

صفحه

مقدمه

مدخل

تعريفات

خلفای راشدین و خلفای امویه

مامانیان طرزنده مسکولات

خلافت حضرت عمر

خلافت حضرت عثمان

خلافت حضرت علی

عصر معاویه

ولایت زیاد

ولایت عیدالله

عصر یزید اول ، ولایت عیدالله

عصر عبد الملك

ولایت عمر بن عیدالله

طبرستانه

ولایت بن العلا

» سعید

» ساجان

» محبی

» هانی

ز

عج

۱

۲

۲

۳

۴

۴

۵

۶

۸

۱۰

۱۱

۱۲

۱۲

۱۵

۱۶

۱۷

۱۸

صفحه

ولایت مقاتل

» عیدالله

» جریر

» ابراهیم

» اسد

بیراتین طرزنده مسکولات

ایمپراطور هراقلیوس تقلیدنده

هراقلیوس ، هراقلیوس قسطنطین تقلیدنده

هراقلیوس ، هراقلیوس قسطنطین ، هراقله ثوناس نقایندنده

ایکنجی قسطنطین تقلیدنده

مقلد بالسيف اوله رق خصوصى شکله

عبد الملك نامنه اولان » »

مسکوکات امویه :

عبد الملك

الولید اول بن عبد الملك

سلیمان بن عبد الملك

عمر بن عبد العزيز

یزید ثانی بن عبد الملك

هشام بن عبد الملك

الولید ثانی بن یزید ثانی

یزید ثالث بن الولید اول

ابراهیم بن الولید اول

مروان ثانی بن محمد

امویه باقر مسکولاتی

۱۹

۲۰

۲۱

۲۱

۲۲

۲۳

۲۳

۲۳

۲۴

۲۴

۲۵

۲۶

۲۸

۳۴

۴۹

۵۲

۵۶

۵۸

۶۹

۷۱

۷۳

۷۵

۸۰

صفحه

مسكوكات عباسيه :

۱۰۲	خلفای عباسیه اسامیسی
۱۰۴	ابوالعباس السفاح
۱۰۸	ابوجعفر المنصور
۱۳۶	ابوعبدالله المهدي
۱۵۰	ابومحمد الهادي
۱۵۳	ابوجعفر هارون الرشيد
۱۸۱	ابوموسی الامین
۱۸۵	ابوجعفر المأمون
۲۰۳	ابواسحاق المعتصم بالله
۲۰۵	ابوجعفر الواثق بالله
۲۰۷	ابوالفضل المتوكل علی الله
۲۱۲	ابوجعفر المنتصر بالله
۲۱۳	ابوالعباس المستعین بالله
۲۱۵	ابوعبدالله المعتز بالله
۲۱۷	ابواسحاق المهتدی بالله
۲۱۸	ابوالعباس المعتمد علی الله
۲۲۳	ابوالعباس المعتضد بالله
۲۲۶	ابومحمد المکتفی بالله
۲۳۰	ابوالفضل المقتدر بالله
۲۴۴	ابومنصور القاهر بالله
۲۴۶	ابوالعباس الراضی بالله
۲۵۷	ابواسحاق المتقی لله
۲۶۳	ابوالقاسم المستکفی بالله
۲۶۷	ابوالقاسم المطیع لله

ع

صفحه

۲۶۸	ابوالمظفر المستنجد بالله
۲۶۸	ابومحمد المستنضی بامر الله
۲۶۹	ابوالعباس الناصر لدين الله
۲۷۰	ابونصر الظاهر بامر الله
۲۷۰	ابوجعفر المستنصر بالله
۲۷۴	ابواحمد المستعصم بالله
۲۸۲	خلفای عباسیه باقر مسکوکاتی
	خلفای عباسیه فروعی :
۳۰۲	مصرده بنو طولونه
۳۰۳	احمد بن طولون
۳۰۴	خارویه بن احمد
۳۰۵	هرون بن خارویه
۳۰۶	مصرده بنی افشید
۳۰۷	ابوالحسن علی بن اخشید
۳۰۹	طارء النهرده آل سامانه
۳۱۰	احمد {۲} بن اسماعیل
۳۱۱	نصر {۲} بن احمد {۲}
۳۱۷	نوح {۱} بن نصر {۲}
۳۱۹	منصور {۱} بن نوح
۳۲۰	نوح {۲} بن منصور
۳۲۴	عراقده بنو حمده
۳۲۵	ناصر الدوله وسيف الدوله
۳۳۴	عراقین وفارسه آل بویه
۳۳۵	علی بن بویه

۳۳۶	علی واحد بنو بویه
۳۳۸	عماد الدولة علی، معز الدولة احمد
۳۴۱	معز الدولة احمد، رکن الدولة حسن
۳۴۶	رکن الدولة، عضد الدولة
۳۵۲	رکن الدولة، عضد الدولة، صمصام الدولة ابو کاشجار المرزبان
۳۵۴	رکن الدولة، عضد الدولة، شرف الدولة شیرزیل
۳۵۶	صمصام الدولة، فخر الدولة
۳۶۰	بهاء الدولة ابو نصر شاهانشاه
۳۶۲	سلطان الدولة ابو شجاع بویه
۳۶۴	دیار بکرده بنو مروان
۳۶۵	محمد الدولة ابو منصور
۳۶۶	نصر الدولة ابو نصر
۳۷۳	علاوه :
	سامانیان سکولری طرزنده
۳۷۴	ولایت الحجاج بن یوسف
۲۷۵	ولایت عمر بن العلا
	بیراثین سکولاتی طرزنده
۳۷۷	مقلد بالسيف اوله رق خصوصى شکله
۳۷۸	عبد الملك بن مروان
	سکولات اموی
۳۸۰	سليمان بن عبد الملك
	سکولات عباسیه
۳۸۱	المهدی
۳۸۲	هارون الرشيد

صیغه	الامین
۳۸۴	المهدی
۳۸۵	المأمون
۳۸۶	المعتصم بالله
۳۸۸	المتوکل علی الله
۳۸۹	المستعین بالله
۳۹۱	المعتز بالله
۳۹۲	المعتمد علی الله
۳۹۴	امویہ باقر مسکوکاتی
۳۹۷	عباسیه باقر مسکوکاتی
۳۹۸	فهرست :
۳۹۹	فهرست تواریخ
۴۱۴	فهرست دار الضرب
۴۳۰	فهرست اسماء والقباب
۴۴۲	آیة کریمه وتوحید واتذیه
۴۴۴	کلمات مخصوصه
۴۴۵	حروف مقطعه و اشارات
۴۴۸	تصحیح سهو ترتیب
	رسم لوحه لری ۱ - ۵

— خلفای راشدین —

سنة هجرية	
۱۱	حضرت ابوبکر الصديق رضي الله عنه
۱۳	حضرت عمر الفاروق »
۲۳	حضرت عثمان ذوالنورين »
۳۵	حضرت علي المرتضى »

— خلفای امويه —

۴۱	۱ معاوية بن ابی سفیان
۶۰	۲ يزيد اول بن معاوية
۶۴	۳ معاوية بن يزيد
۶۴	۴ مروان بن الحکم
۶۵	۵ عبد الملك بن مروان
۸۶	۶ الوليد بن عبد الملك
۹۶	۷ سليمان بن عبد الملك
۹۹	۸ عمر بن عبد العزيز
۱۰۱	۹ يزيد ثاني بن عبد الملك
۱۰۵	۱۰ هشام بن عبد الملك
۱۲۵	۱۱ الوليد ثاني بن يزيد
۱۲۶	۱۲ يزيد ثالث بن الوليد
۱۲۶	۱۳ ابراهيم بن الوليد
۱۲۷	۱۴ مروان ثاني بن محمد
۱۳۱	تم

مسکوکات قدیمه اسپانیایی

ساسانیان سکالری شکل و طرزنده

عراق و ایران

در خلافت حضرت عمر

۱۳ - ۲۳

کوش

هراة [هرا] :

— ۱ —

تاریخی ۲۰

اورته ده : خسرو ثانیك تصویرى. صاغ طرفه متوجه اولوب باشنده مزین برتاج و اوزرنده ایکی قنادلی صورغوج موضوعدر. دهااوستنده اوچلری یوقاری برهلال ایله اوزته سنده برکوک رسم ایدلشد.

تصویرك صولنده : ام { (خط پهلوی) افزود

تصویرك صاغنده : موسروی » » (خسرو)

اطرافنده بری برندن کوچک نقطه لی ایکی نصف دائرة اولوب صاغ وصول وزیرنده اوچ عدد (☆)

کنارینك صاغنده وایکی هلال بیننده : بسم الله (خط کوفی)

اورته ده : الیرینی حریرینه طایه مش قائما ایکی انسان تصویری اولوب آره لرنده برکیر آتشکده موضوعدر. صاغنده کی ادمك باشی خداستنده (و) وصولده کی *

محل ضربی، صاغنده : هراة [خط پهلوی]

تاریخی، صولده : ویست ۲۰ » »

دوره سنده تبریزی اوچ دائرة اولوب طیش طرفده درت عدد (☆) (بیتل) وزنی ۱ م ۱۱ ط. قطری ۳۱ میلیمتر

در خلافت حضرت عثمان

۲۳ - ۳۵

کوش

هراة

— ۲ —

تاریخی ۲۸

وهری بالاده کی سکدنك عینی رسم و عبارتده در. کنارنده : بسم . . . (خط کوفی)

ظهری کذاك بالاده کینك عینی طرزنده در.

صاغنده : هراة [خط پهلوی]

صولده : هشت ویست » »

(بیتل) وزنی ۱۱ ط قطری ۲۱

بصره [بجرا]

— ۳ —

تاریخی ۲۹

وهری ۱ نومرونك عینی شکل و عبارتده در.

کنارنده : بسم الله ربی (خط کوفی)

ظهری کذاك ۱ نومرونك عینی شکلده در.

صاغنده : بجرا (پهلوی)

صولده : نو ویست » »

(بیتل) قطری ۲۵

در خلافت حضرت علی

۳۵ - ۴۰

گوش

بیضا - [پیش]

۴ -

تاریخی ۳۷

۱ نومرویه مشابه در.

کنارنده: بسم الله ربی (کوفی)

۱ نومرویه مشابه.

صاغده: پیش (پهلوی)

صولده: هفت سیه

قطری ۲۳

ملفای امویه

در عصر معاویه

۴۱ - ۶۰

گوش

دارا مجرد [دارا]

۵ -

تاریخی ۴۳

۱ نومرویه مشابه در.

کذلك بر نومرونک عیندر.

صاغده: دارا [مجرد] (پهلوی)

صولده: سی چهل

قطری ۲۶

(دلیکلی)

بیضا - [پیش]

۶ -

تاریخی ۴۷

دیگرلرینک عیندر.

دجری

کذلك دیگرلرینک عینی شکله در.

ظری

صاغده: پیش (پهلوی)

صولده: هفت چهل

قطری ۲۵

در ولایت زیاد بن ابی سفیان

اضطخر - [ازط]

۷ -

تاریخی ۵۱

دیگرلرینک عینی شکله در.

دجری

صاغده: زیاد بن ابی سفیان (پهلوی)

کنارنده: بسم الله (کوفی)

دیگرلرینک عینی رسمه در.

ظری

صاغده: ازط [خر] (پهلوی)

صولده: یک پنجا

وزی ۱۰ ط (کنارلری کسکدر) قطری ۲۲

بیضا [بیش]

— ۸ —

تاریخی ۵۲

۷ نومرونک عینیدر .

کنارنده : بسم الله ربی (کوفی)

کذلك

صاغده : بیش (پهلوی)

صولده : دو پنجا »

قطری ۳۱

لوحه ۱

در ولایت عید الله بن زیاد

بصره [بجرا]

— ۹ —

تاریخی ۵۳

دیگر لرینک عینی رسمده در .

صاغده : اویتالا (پهلوی) « عید الله »
بی زیاطان « بن زیاد »

کنارنده : بسم الله . (کوفی)

دیگر لرینک عینی شکلده در .

صاغده : بجرا (پهلوی)

صولده : سی پنجا »

وزنی ارم $4 \frac{1}{2}$ ط قطری ۳۲

— ۱۰ —

تاریخی ۵۴

بالاده کینک عینی شکل و عبارده در .

کذلك

صاغده : بجرا (پهلوی)

صولنده : چهار پنجا »

قطری ۳۱

زاد راقارته [زاد]

— ۱۱ —

تاریخی ۵۷

۹ نومرونک عینی شکل و عبارده در .

کنارنده : ربی بسم الله . « کوکبرک اوستنده دخی برر
نقطه واردر . »

عینی رسمده در .

صاغده : زاد [راقارته] (پهلوی)

صولنده : هفت پنجا »

قطری ۳۳

در عصر یزید اول بن معاویہ

۶۵ — ۶۴

در ولایت عبید اللہ بن زیاد

بصرہ [یجرا]

— ۱۲ —

تاریخی ۶۰

۹ نومبرونک عینی شکل و عبارتہ در.

دہری

دیگر لرینک عینی رسمہ در.

ظہری

صاغندہ: یجرا (پہلوی)

صولندہ: شست

(کنار لری کسک و دلیکی) وزنی ۱۲۴ ط. قطری ۲۷

— ۱۳ —

تاریخی ۶۱

عیندر.

دہری

کنارندہ: بسم اللہ :: (کوفی)

عیندر.

ظہری

صاغندہ: یجرا (پہلوی)

صولندہ: یک شست

(اورتہ سندن و کنارندن دلیکیدر) قطری ۲۶

— ۱۴ —

تاریخی ۶۲

۱۳ نومبرونک عینی شکل و عبارتہ در.

دہری

کذک.

ظہری

صاغندہ: یجرا (پہلوی)

صولندہ: دو شست

وزنی ۱۵ ط. قطری ۲۸

— ۱۵ —

تاریخی ۶۳

۱۳ نومبرونک عیندر.

دہری

کنارندہ: بسم اللہ :: (کوفی)

عیندر.

ظہری

صاغندہ: یجرا (پہلوی)

صولندہ: سی شست

وزنی ۱ م ۴ ط. قطری ۳۱

در عصر عبدالملك بن مروان

۶۵ — ۸۶

دارا مجرد

— ۱۶ —

دیگر لرینک عینی رسمده در

دجری

صاغنده : عبدالملیک امیر
وردیشنیکان = (روندکان) [۱]
کنارنده : بسم الله (کوفی)

دیگر لرینک عینی رسمده در

ظہری

صاغنده : دارا [بجرد] (پهلوی)

صولنده : پنج شست

اطرافده کی دائره لک خارجنده بالاده وصولده بر نقطه

قطری ۳۱

[۱] بوکله بی صبحی پاشا مرحوم (روندکان) قرائت و تحریر المشر در اوروپاده ارباب مسکوکات قدیمه ایسه (وردیشنیکان) او قوم شلردر اکثریتده بویله در انجق (امیر وردیشنیکان) ک معناسی (امیر المؤمنین) دیمک اولدینی کبی مرحوم مشارالیه (روندکان) دخی او معنایی ویرمشر در

— ۱۷ —

تاریخی ۶۶

۱۶ نومرونک عینی شکل و عبارتده در

دجری

عیندر

ظہری

صاغنده : دارا [بجرد] (پهلوی)

صولنده : شش شست

« اطرافنک دائره لری خارجنده بالاده و صاغده بر نقطه »

قطری ۲۹

در ولایت عمر ابن عید الله

بیضا [یش]

— ۱۸ —

تاریخی ۷۲

دیگر لرینک عینی رسمده در

دجری

صاغنده : اومربی (پهلوی) « عمر بن »

اویتالا « عید الله »

عینی رسمده در

ظہری

صاغنده : یش (پهلوی)

صولده : دوهفتاد

(اطراف کیسکدر) وزی ۷ ۱/۲ ط. فطری ۱۸

طبرستان

در عصر خلفای عباسیه

در ولایت عمر ابن العلاء

کوش

طبرستان [تپورستان]

— ۱۹ —

سنه طبرستان ۱۲۰ = سنه هجریه ۱۵۴

۱ نومرولی سکه‌نک تصویری طرزنده اولوب تزیناتی جزئی فرقلیدر.

صولده : ام
افزود (پهلوی)

صاغده : عمر (کوفی)

اطرافنده وزیرنده کی هلال و کوبک صاغ و صولنده :

عید | طیب (خط پهلوی)

۱ نومرونک عینی رسم و شکلده در .

صاغنده : تپورستان (پهلوی)

صولنده : ویست ست

اطرافنده درت هلال و کوبک آرا یرلنده

وزن ۹ طه . قطری ۲۴

— ۲۰ —

تاریخی ۱۲۲ ط = ۱۵۶ هـ .

بالاده کینک عینیدر . سنه سی : دو ویست ست (پهلوی)

قطری ۲۲

— ۲۱ —

عینی تاریخ و شکلده در .

قطری ۲۴

— ۲۲ —

تاریخی ۱۲۳ ط = ۱۵۷ هـ .

عینی شکلده در . سنه سی : سی ویست ست (پهلوی)

قطری ۲۵

— ۲۳ —

تاریخی ۱۲۴ ط = ۱۵۸ هـ .

عینی طرز و عبارده در . سنه سی : چهار ویست ست (پهلوی)

قطری ۲۰

— ۲۴ —

تاریخی ۱۲۵ ط = ۱۵۹ هـ .

عینیدر . سنه سی : پنج ویست ست (پهلوی)

وزن ۷ طه . قطری ۲۰

— ۲۵ —

تاریخی ۱۲۶ ط = ۱۶۰ هـ

عیندر. سنه سی: شش و یست ست (پهلوی)

قطری ۲۱

— ۲۶ —

تاریخی ۱۲۷ ط = ۱۶۱ هـ

عیندر. سنه سی: هفت و یست ست (پهلوی)

وزنی ۸ ط. قطری ۲۰

— ۲۷ —

تاریخی ۱۲۸ ط = ۱۶۲ هـ

عیندر. سنه سی: هشت و یست ست (پهلوی)

قطری ۲۴

— ۲۸ —

عینی تاریخ و طرزده در.

وزنی ۹ ط. قطری ۲۳

در ولایت سعید بن عمرو

— ۲۹ —

تاریخی ۱۲۸ ط = ۱۶۲ هـ

۱۹ نومرونك عینی رسم و عبارده در. دبره

صاغده: سعید (کوفی)

اطرافده: عبد | طیب (پهلوی)

ظهری

عینی شکله در.

صاغده: تیورستان (پهلوی)

صولده: هشت و یست ست

قطری ۲۲

— ۳۰ —

تاریخی ۱۲۹ ط = ۱۶۳ هـ

عینی رسم و عبارده در. سنه سی: ناو و یست ست (پهلوی)

(دلیکی) قطری ۲۱

در ولايت سليمان بن منصور

— ۳۱ —

تاريخي ۱۳۷ ط = ۱۷۲ هـ.

دېھري حکمدار تصويرينک تاج و اوموزلرنده کی اورتو و سائر ترينانی ديگر.
لرينک عيني اولوب انجي اصل چهره سی رسم ايدليه رك چهره پرينه
بو شكل \diamond رسم ايدلش و درونته (نج) کله سی وضع اولمشدر [۱].

صولنده : ام
افزود (پهلوی)

صاغنده : سليمان (کوفي)
کنارنده : عبد طيب (پهلوی)

دېکړلرينک عيني رسمده در.
ظھري صاغنده : تبورستان (پهلوی)
صولنده : هفت سی ست

قطري ۲۲

لوحة ۱

— ۳۲ —

بالاده کينک عيني تاريخ و رسمده در.

قطري ۲۵ وزنی ۸ ط.

[۱] اشبو (نج) کله سی بعض شکل کروی سکھلرينک کنارنده يازلش اولديني
کي ايلروده کوزيله جي وجهله طرز اسلاميده کی اموی و عباسی مسکوکاتده دخی
اره صره تک و چفت اوله رق نقش اولمشدر. کړک بونک و کړک مسکوکاتده
منقوش ديگر اشارات حقنده مقدمه ايضاحات لازمه و يرلش اولفله اورايه
مراجعت بيوريله.

در ولايت يحيى

— ۳۳ —

تاريخي ۱۲۹ ط = ۱۶۳ هـ.

دېھري ۱۹ نومرو نك عيندر.

صوانده : ام
افزود (پهلوی)

صاغنده : يحيى (کوفي)
کنارنده : طيب | عبد (پهلوی) نقش

دېکړلرينه مشاهددر.
ظھري صاغنده : تبورستان (پهلوی)
صولده : ناو ويست ست

قطري ۲۴

— ۳۴ —

عيني تاريخ و عبارده در.

قطري ۲۴

اخطار : اشبو ۳۳ و ۳۴ نومرولو سکھل تاريخلري اقتضاجه ۱۰ نجی
صيفه ده کی ۳۰ نومرولی سکھي تقیياً يازلق لازم کلور ايکن صکره دن بولنش
اوللرينه مبنی بو صيفه و نومرويه کچورلشدر.

در ولايت هانی

— ۳۵ —

تاریخی ۱۳۷ ط = ۱۷۲ هـ.

۱۹ نومرونك عینی تصویر و شکله در.

دبره

صولنده : ام
افزود (خط پهلوی)

صاغنده : هانی (خط کوفی)

(۴) بویه بر اشارت

کنارنده : عبد | طیب (پهلوی)

دیگر لرینك عینیدر.

ظهری

صاغنده : تبورستان (پهلوی)

صولنده : هفت سی ست

قطری ۲۱

— ۳۶ —

عینی تاریخ و رسمده در.

وزنی ۹۴ ط . قطری ۲۰

— ۳۷ —

تاریخی ۱۳۸ ط = ۱۷۳ هـ.

بالاده کینك عینیدر. هانی نك زیرنده (۴) اشارتی کوچو کدر.

سنه سی : هشت سی ست (پهلوی)

قطری ۲۲

— ۳۸ —

عینی تاریخ و رسمده در.

قطری ۲۳

در ولايت مقاتل

— ۳۹ —

تاریخی ۱۳۸ ط = ۱۷۳ هـ.

۱۹ نومرویه مشاهددر.

دبره

صاغنده : مقاتل (کوفی)

کنارده : عبد | طیب (پهلوی)

دیگر لرینك عینیدر.

ظهری

سنه سی : هشت سی ست (پهلوی)

قطری ۲۴

— ۴۰ —

عینی تاریخ و رسمده در.

قطری ۲۳

در ولايت عبدالله ابو العباس

— ۴۱ —

تاريخي ۱۳۹ ط = ۱۷۳ هـ

۱۹ نومرونك عتي طرز و عباره ده در .

دبرهي

صاغنده : عبدالله (خط كوفي)

كنارنده : عبد | طيب (پهلوي)

ديكرلرينك عيندر .

ظري

سنه سي : ناو سي ست (پهلوي)

(دليكلي)

قطري ۲۲

— ۴۲ —

۱۴۰ ط = ۱۷۴ هـ

بالاده كينك عيندر .

سنه سي : چهل ست (پهلوي)

قطري ۲۳

در ولايت جرير

— ۴۳ —

تاريخي ۱۴۰ ط = ۱۷۴ هـ

۱۹ نومرونك عيندر .

دبرهي

صاغده : جرير (كوفي)

ديكرلرينك عيندر .

ظري

سنه سي : چهل ست (پهلوي)

قطري ۲۳

در ولايت ابراهيم

— ۴۴ —

تاريخي ۱۴۰ ط = ۱۷۴ هـ

۱۹ نومرونك عيندر .

دبرهي

صاغده : ابراهيم (كوفي)

سنه سي : چهل ست (پهلوي)

ظري

قطري ۲۳

— ۴۵ —

تاريخي ۱۴۱ ط = ۱۷۵ هـ

بالاده كينك عيندر . سنه سي : يك چهل ست (پهلوي)

(بمئل) قطري ۲۴

(اسد بن یزید)

— الی —

— ۴۶ —

تاریخی ۱۶۸ هـ.

دجری ۱۹ نومرونک عینی تصویرده در.

صولده : ام
افزود (پهلوی)

صاغده : اسد (کوفی)

کنارنده : عبد | طیب (پهلوی)

ظهری رسمی دیگر لرینک عیندر.

صولده : بالری سنه (کوفی)

صاغده : ثمان وستین ومیه (کوفی)

اطرافلرنده : (بیتل)

قطری ۲۴

— ۴۷ —

بالاده کنک عینی رسم و عباره ده در.

قطری ۲۳

بیزانتین مسکوکاتی شکل و طرزنده

ایمپراطور هراقلیوس مکه سی تقلیدنده

باقر

Emese حمص

— ۴۸ —

دجری ایمپراطور تصویری (بوست) صاغ الیه کوکی اوزرنده صلیبی
برکله طوتمشدر.

صاغنده : حمص
صولنده : KAAON

ظهری

طیب

باقر، قطری ۱۷

هراقلیوس و هراقلیوس قسطنطین ایمپراطور لک مشرک مکه سی تقلیدنده

Heliopolis بعلبک

— ۴۹ —

دجری قائماً ایکی ایمپراطور تصویری، ایکیسی بیتنده و باشلری خذاسنده
بر صلیب رسمی وارد در.

ظهری

بعلبک

باقر، قطری ۲۱

هراقلیوس و هراقلیوس قسطنطین و هراقلیوس ایمراتورلرک
مشترک سکه‌سی تقلیده

التون

— ۵۰ —

محل ضربی بازطامشدر . تاریخ ۲۱

دجری
ظہری قائماً اوچ ایمراتور تصویر، صاغ الیله لرنده برر کله واردر .
اورته ده : درت قدمه لی قاعده اوزرینه موضوع برستون .
صاغنده : I صولنده : B
دوره سنده : بسم الله لا اله الا الله وحده محمد رسول الله
(غایت نادر) التون، وزنی ۱ م، ۶ ط . قطری ۱۹

باقر

— ۵۰ — (ب)

طبریہ Tibériade

RIADO

باقر، قطری ۲۵

ایکنجی قسطنطین سکه‌سی تقلیده

دمشق

— ۵۱ —

دجری
ظہری قائماً ایمراتور تصویر، صاغ الیله عصا وصول الیله صلیلی کله .
صاغنده : AEO صولنده : . . . ؟

وفیه باقر، قطری ۱۷

مقدمه بالسیف حکمدار تصویر منقوسه مخصوصی منطده

باقر

فلسطین

— ۵۲ —

دجری
ظہری قائماً بر حکمدار تصویر . صاغ الیله صدری اوزرینه طوغری
قلیچنک قبضه سنی وصول الیله قیننی طوتوب صوله اوزاتمشدر .
صولنده : محمد صاغنده : [رسول الله]

(شکلی غیر منتظمدر) باقر، قطری ۲۵

حراز — یاخود — نجران

— ۵۳ —

دجری
ظہری بالاده ۵۲ نومروده تعریف اولندیغی وجهله حکمدار تصویر .
صولنده : محمد صاغنده : حراز

(نادر) باقر، قطری ۲۰

اشبو سکه‌نک ظهنده منقوش اشاراتک خطوط حمیره اولی فلن اولته‌بور .
بو بایده مقدمه ده بعض ایضاحات مندرجدر .

در عصر عبد الملك بن مروان

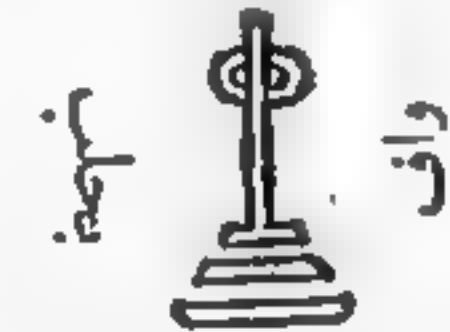
باقر

حلب

— ۵۴ —

۵۲ نومروده تعریف ایدیلان تصویرک عیندر .
 صاغنده : لعبدالله عبد الملك صولنده : امیر المؤمنین

ظہری اورتہدہ :

دورہ سندہ : لا اله الا [الله وحده محمد] رسول الله

باقر، قطری ۲۱

قتسیرین

— ۵۵ —

۵۲ نومرونک عینی تصویر شاملدر .
 صاغنده : عبد الملك صولنده : امیر المؤمنین

ظہری اورتہدہ :

دورہ سندہ : لا اله الا الله وحده [محمد رسول الله]

لوحة ۱ باقر، قطری ۲۱

مسکوکات امویہ

— عبد الملك —

۸۶-۶۵

التون

— ۵۶ —

محل ضربی بازلامسندہ تاریخ ۷۸

دجہری مرکزندہ: اللہ احد اللہ

الصمد لم یلد

ولم یولد

دورہ سندہ: بسم اللہ ضرب هذا الدين في سنة ثمان وسبعين

ظہری مرکزندہ: لا اله الا

الله وحده

لا شريك له

دورہ سندہ: محمد رسول الله ارسله بالهدى ودين الحق ليظهره

على الدين كله

لوحة ۱ (دلیکی) وزنی ۱ م ۴ ط. قطری ۱۹

— ۵۷ —

تاریخی ۷۹

عینی عبارہ: تاریخ فی سنہ تسع وسبعين

(دلیکی) وزنی ۱ م ۴ ط. قطری ۱۹

— ۵۸ —

تاریخی ۸۴

عینیدر، تاریخ: سنہ اربع وثمانين

(نقطہ لی) یولد

وزنی ۱ م ۵ ط. قطری ۱۹

مکوش

البصرہ

— ۵۹ —

تاریخی ۷۹

دجہری مرکزندہ: لا اله الا

الله وحده

لا شريك له

دورہ سندہ: بسم الله ضرب هذا الدرهم بالبصره في سنة تسع وسبعين

«خارجاً أوج صره نقطه لی دائره ایله محاط اولوب آنلرک طیشاروسنده دخی بش عدد اوفق خلقه ایله مساوی قسملره تفریق اولنش بر دائره وارد.»

ظہری مرکزی بر دائره ایچنده: اللہ احد اللہ

الصمد لم یلد

ولم یولد ولم یکن

له كفوا احد

دورہ سندہ: محمد رسول الله ارسله بالهدى ودين الحق ليظهره

على الدين كله ولو بكرة المشركون.

«خارجاً نقطه لی ایکی دائره اولوب بونلرک مایینی بش عدد خلقه ایله مساوی قسمده تفریق اولنشدر.»

(دلیکی) وزنی ۱۲ ط. قطری ۲۵

— ۶۰ —

تاریخی ۸۰

بالبصرہ فی سنہ ثمنین

وزنی ۱۳ ط. قطری ۲۰

— ۶۱ —

تاریخی ۸۱

بالبصرہ فی سنہ احدى وثمانین

(دلیکلی) قطری ۲۰

— ۶۲ —

تاریخی ۸۱

بالادہ کنک عینی اولوب اطرافی قطع اولنشد

وزنی ۹ ط. قطری ۲۱

دمشق

— ۶۳ —

تاریخی ۸۲

بدمشق سنہ ثنّین وثمانین

«ظہرندہ خارجاً ایکی دائرہ اراستہ خلقہ

یرینہ بش عدد نقطہ موضوعدر»

(دلیکلی) وزنی ۱۴ ط. قطری ۲۰

— ۶۴ —

تاریخی ۸۲

رسم خطی جزئی فرقلیدر.

قطری ۲۴

— ۶۵ —

تاریخی ۸۵

بدمشق سنہ خمس وثمانین

ظہرندہ خارجاً ایکی دائرہ آراستہ: ۵۵۵۵۵

وزنی ۱۲ ط. قطری ۲۴

نہر تیری

— ۶۶ —

تاریخی ۸۰

نہر تیری فی سنہ ثمنین

وزنی ۱۴ ط. قطری ۲۵

واسط

— ۶۷ —

تاریخی ۸۴

بواسط فی سنہ اربع وثمانین

قطری ۲۷

— ۶۸ —

تاریخی ۸۵

بواسط فی سنہ حسن و ثمنین

وزنی ۱۱ ۱/۴ ط . قطری ۲۷

— ۶۹ —

تاریخی ۸۵

بالادہ کینہ مشابہ اولوب الحبق طهرینک مرکزندہ اوچنچی

سطرک باشندہ کی (و) ایکنچی سطرک نہایتندہ یازمشدر .

قطری ۲۵

— ۷۰ —

تاریخی ۸۵

رسم خطی جزئی فرقلیدر .

(دلیکی) قطری ۲۵

— ۷۱ —

تاریخی ۸۶

بواسط فی سنہ ست و ثمنین

وزنی ۱۳ ط . قطری ۲۶

— ۷۲ —

تاریخی ۸۶

رسم خطی فرقلیدر .

قطری ۲۶

— ۷۳ —

تاریخی ۸۶

فرقلیدر .

قطری ۲۶

— ۷۴ —

تاریخی ۸۶

براز فرقی واردر .

وزنی ۱۱ ۱/۴ ط . قطری ۲۵

— ۷۵ —

تاریخی ۸۶

جزئی فرقلیدر .

قطری ۲۴

الولید اول بن عبد الملك

۸۹ — ۹۹

التون

— ۷۶ —

محل ضربی یازدهم: تاریخی ۹۱

دوره: مرکزنده: الله احد الله

الصمد لم يلد

ولم يولد

دوره: بسم الله ضرب هذا الدين سنة احدى وتسعين

ظهری مرکزنده: لا اله الا

الله وحده

لا شريك له

دوره: بسم الله رسول الله ارسله بالهدى (الح) كاه

وزن ۱ م ۵ ط ۱۹ قطری

— ۷۷ —

تاریخی ۹۳

عیندر: تاریخی: سنة ثلث وتسعين

وزن ۱ م ۵ ط ۲۰ قطری

کوش

اردشیر خره

— ۷۸ —

تاریخی ۹۵

دوره: مرکزنده: لا اله الا

الله وحده

لا شريك له

دوره: بسم الله ضرب هذا الدرهم بآردشیر خره في سنة

خمس وتسعين

ظهری مرکزنده: بسم الله احد الله

الصمد لم يلد و

لم يولد ولم يكن

له كفوا احد

دوره: بسم الله رسول الله ارسله بالهدى (الح) المشركون

نقشلی ۵۹ نومزویه مشاهد.

وزن ۱۴ ط ۲۵ قطری

اصطخر

— ۷۹ —

تاریخی ۹۶

باصطخر فی سنه ست وتسعين

قطری ۲۵

— ۸۰ —

تاریخی ۹۶

رسم خطی فرقلیجه در .

قطری ۲۵

بجندی سابور

— ۸۱ —

تاریخی ۹۴

بجندی سابور فی سنه اربع وتسعين

قطری ۲۵

— ۸۲ —

تاریخی ۹۵

بجندی سابور فی سنه خمس وتسعين

قطری ۲۵

حران

— ۸۳ —

تاریخی ۸۷

بحران سنه سبع وثمانين

قطری ۲۵ (بیتل)

نوحه ۱

در بجرد

— ۸۴ —

تاریخی ۹۴

بدر بجرد فی سنه اربع وتسعين

قطری ۲۳ وزنی ۱۰ ط .

دمشق

— ۸۵ —

تاریخی ۹۰

بدمشق سنه تسعين

قطری ۲۷ وزنی ۱۴ ط .

— ۸۶ —

تاریخی ۹۱

بدمشق سنه احدى وتسعين

قطری ۲۳ (اطراف کسکدر) وزنی ۱۰ ط .

— ٨٧ —

تاريخي ٩٦

بدمشق سنة ست وتسعين

(نقطه لي) « صرب » « بد » « ست »

(بمئل) وزني ١٠ ط. قطري ٢٣

سبور

— ٨٨ —

تاريخي ٩٠

بسبور في سنة تسعين

وزني ١٣ ط. قطري ٢٥

سرق

— ٨٩ —

تاريخي ٩٣

بسرق في سنة ثلث وتسعين

قطري ٢٦

— ٩٠ —

تاريخي ٩٥

بسرق في سنة خمس وتسعين

قطري ٢٥

السوس

— ٩١ —

تاريخي ٩١

بالسوس في سنة احدى وتسعين

(بمئل) قطري ٢٤

سوق الاهواز

— ٩٢ —

تاريخي ٩٤

بسوق الاهواز في سنة اربع وتسعين

قطري ٢٥

الفراب

— ٩٣ —

تاريخي ٩٥

بالفراب في سنة خمس وتسعين

(اطراف براز كسيكدر) وزني ١٠ ط. قطري ٢٣ (بمئل)

كرمان

— ٩٤ —

تاريخي ٩١

بكرمان في سنة احدى وتسعين

وزني ١ م. قطري ٢٧

ماهی

— ۹۵ —

تاریخی ۹۰

بماهی فی سنه تسعین

قطری ۲۵

— ۹۶ —

تاریخی ۹۰

نقشی بر از فرقلیدر .

قطری ۲۵

— ۹۷ —

تاریخی ۹۴

بماهی فی سنه اربع وتسعین

وزنی ۱۱ $\frac{1}{4}$ ط . قطری ۲۵

بهر تیری

— ۹۸ —

تاریخی ۹۵

بهر تیری فی سنه خمس وتسعین

قطری ۲۳

واسط

— ۹۹ —

تاریخی ۸۷

بواسط فی سنه سبع وثمانین

قطری ۲۵

— ۱۰۰ —

تاریخی ۸۸

بواسط فی سنه ثمان وثمانین

وزنی ۱۴ $\frac{1}{4}$ ط . قطری ۲۷

— ۱۰۱ —

تاریخی ۸۹

بواسط فی سنه تسع وثمانین

ظهرینک مرکزنده کی یازیلرک زیرنده بر نقطه موضوعدر .

وزنی ۱۳ $\frac{1}{4}$ ط . قطری ۲۶

— ۱۰۲ —

تاریخی ۸۹

رسم خطی بر از فرقلیدر .

وزنی ۱۵ $\frac{1}{4}$ ط . قطری ۲۷

— ۱۰۳ —

تاریخی ۸۹

حزنی فرقی واردر .

(خلقهیه مربوط) قطری ۲۷

— ۱۰۴ —

تاریخی ۹۰

بواسط فی سنه تسعین

(دلیکی) وزنی ۱۴ ط . قطری ۲۵

— ۱۰۵ —

تاریخی ۹۰

رسم خطی فرقلیدر

قطری ۲۰

— ۱۰۶ —

تاریخی ۹۰

یازیلری براز ایجہدر

قطری ۲۰

— ۱۰۷ —

تاریخی ۹۰

جزئی فرقلیدر

قطری ۲۴

— ۱۰۸ —

تاریخی ۹۱

بواسط فی سنہ احدی وتسعین

قطری ۲۷ وزنی ۱۳ ط

— ۱۰۹ —

تاریخی ۹۱

نقشی بشقہ جہدر

قطری ۲۵

— ۱۱۰ —

تاریخی ۹۱

یازیلری براز فرقلیدر

قطری ۲۶ (دلیکی) وزنی ۱۴ ط

— ۱۱۱ —

تاریخی ۹۱

جزئی فرقلیدر

قطری ۲۰

— ۱۱۲ —

تاریخی ۹۲

بواسط فی سنہ اثنین وتسعین

قطری ۲۶

— ۱۱۳ —

تاریخی ۹۲

یازیلری فرقلیدر

قطری ۲۷ وزنی ۱۴ ط

— ۱۱۴ —

تاریخی ۹۲

یازیلری ایجہدر

قطری ۲۳ (اطراف کسک) وزنی ۱۰ ط

— ۱۱۵ —

تاریخی ۹۲

جزئی فرقلیدر

(اطراف کیسیدر) قطری ۲۳

— ۱۱۶ —

تاریخی ۹۳

بواسط فی سنہ ثلاث وتسعين

وزنی ۱۴ ۱/۲ ط. قطری ۲۷

— ۱۱۷ —

تاریخی ۹۳

نقشی فرقلیجہ در

وزنی ۱۳ ۱/۲ ط. قطری ۲۶

— ۱۱۸ —

تاریخی ۹۳

بودخی

قطری ۲۶

— ۱۱۹ —

تاریخی ۹۳

بودخی

قطری ۲۶

— ۱۲۰ —

تاریخی ۹۳

بودخی

(اطراف کیسیدر) وزنی ۱۰ ط. قطری ۲۳

— ۱۲۱ —

تاریخی ۹۳

بودخی

(اطراف زیادہ کیسیدر) وزنی ۹ ط. قطری ۲۳

— ۱۲۲ —

تاریخی ۹۴

بواسط فی سنہ اربع وتسعين

وزنی ۱۴ ۱/۲ ط. قطری ۲۶

— ۱۲۳ —

تاریخی ۹۴

رسم خطی فرقلیجہ در

قطری ۲۶

— ۱۲۴ —

تاریخی ۹۴

بودخی

(دلیکی) قطری ۲۶

— ۱۲۵ —

تاریخی ۹۴

مشابه رسم و نقشه در .

وزنی ۱۰ ط . قطری ۲۳

— ۱۲۶ —

تاریخی ۹۴

بودخی .

وزنی ۱۱ ۱/۲ ط . قطری ۲۴

— ۱۲۷ —

تاریخی ۹۵

بواسط فی سنه خمس وتسعين

وزنی ۱۴ ط . قطری ۲۶

— ۱۲۸ —

تاریخی ۹۵

رسم خطی فرقلیدر .

قطری ۲۴

— ۱۲۹ —

تاریخی ۹۵

بودخی .

قطری ۲۶

— ۱۳۰ —

تاریخی ۹۵

بودخی .

(اطراف کیسکدر) وزنی ۱۰ ط . قطری ۲۳

— ۱۳۱ —

تاریخی ۹۵

ظہرینک مرکزنده کی یازیلرک اوزرنده بر (*) واردر .

وزنی ۱۳ ۱/۲ ط . قطری ۲۶

— ۱۳۲ —

تاریخی ۹۶

بواسط فی سنه ست وتسعين

قطری ۲۶

— ۱۳۳ —

تاریخی ۹۶

نقشی فرقلیجہ در .

قطری ۲۶

— ۱۳۴ —

تاریخی ۹۶

بودخی .

قطری ۲۶

— ١٣٥ —

تاريخي ٩٦

بو دخی .

قطري ٢٦

همدان

— ١٣٦ —

تاريخي ٩٣

همدان في سنة ثلث وتسعين

(دليکلی) قطري ٢٤

— ٧ سليمان بن عبد الملك —

٩٩ — ٩٦

التون

— ١٣٧ —

محل ضربی یازدهم . تاريخي ٩٨

دجری مرکزنده : الله احد الله

الصمد لم يلد

ولم يولد

دوره سنده : بسم الله ضرب هذا الدين سنة ثمان وتسعين

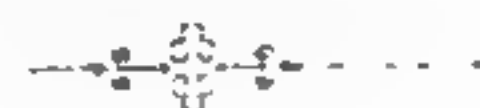
ظهري مرکزنده : لا اله الا

الله وحده

لا شريك له

دوره سنده : محمد رسول الله ارسله بالهدى (الح) كاه

وزن ١٥ ٢ ط . قطري ١٩

کروش

ماهی

— ۱۳۸ —

تاریخی ۹۸

دورهی مرکزنده : لا اله الا

الله وحده

لا شریک له

دوره سنده : بسم الله ضرب هذا الدرهم بامای فی سنه ثمان و تسعین

ظهری مرکزنده بردائرة ایچنده : الله احد الله

الصمد لم يلد و

لم يولد ولم يكن

له كفوا احد

دوره سنده : محمد رسول الله ارسله بالهدی (الح) المشرکون
نقشاری ۵۹ نومرویه مشاهددر .

وزنی ۱۳ ۱/۴ ط . قطری ۲۷

مرو

— ۱۳۹ —

تاریخی ۹۷

بمرو فی سنه سبع وتسعين

وجهنك مرکزنده کی یازیلرك زیرنده بر نقطه موضوعدر .

قطری ۲۷

— ۱۴۰ —

تاریخی ۹۹

بمرو فی سنه سبع وتسعين

قطری ۲۶

واسط

— ۱۴۱ —

تاریخی ۹۷

بواسط فی سنه سبع وتسعين

وزنی ۱۴ ۱/۴ ط . قطری ۲۶

— ۱۴۲ —

تاریخی ۹۷

رسم خطی فرقاییجهدر .

قطری ۲۶

— ۱۴۳ —

تاریخی ۹۷

یازیلری براز قالیندر .

قطری ۲۶

— ۸ عمر ابن عبدالعزیز —

۹۹ — ۱۰۱

التون

— ۱۴۴ —

محل ضربی یازلامتھر . تاریخ ۱۰۰

مرکزنده : الله احد الله

الصمد لم يلد

ولم يولد

دوره سنده : بسم الله ضرب هذا الدين سنة ميه

(نقطه لی) صرب

ظہری مرکزنده : لا اله الا

الله وحده

لا شريك له

دوره سنده : محمد رسول الله ارسله بالهدى (الح) كله

وزن ۱ م ۱/۴ ط . قطری ۱۹

کموش

البصره

— ۱۴۵ —

تاریخی ۱۰۰

۱۳۸ نومرونك عیندر .

بالبصره سنه ميه

وزن ۱۵ ط . قطری ۲۶

— ۱۴۶ —

تاریخی ۱۰۰

یازیلزی براز فرقلیدر .

قطری ۲۵

دمشق

— ۱۴۷ —

تاریخی ۱۰۰

بدمشق سنه ميه

(نقطه لی) ضرب

قطری ۲۶

— ۱۴۸ —

تاریخی ۱۰۰

نقشی براز فرقلیدر .

قطری ۲۷

— ۱۴۹ —

تاریخی ۱۰۰

یازیلری جزئی فرقلیدر.

(نقطه سز) صرب

(اطراف کسیدر) وزنی ۹۴ ط. قطری ۲۳

الكوفه

— ۱۵۰ —

تاریخی ۱۰۰

بالکوفه سنه میه

وزنی ۱۳۱ ط. قطری ۲۵

واسط

— ۱۵۱ —

تاریخی ۹۹

بواسط سنه تسع وتسعين

وزنی ۱۱۴ ط. قطری ۲۷

— ۱۵۲ —

تاریخی ۹۹

یازیلری بر از فرقلیدر.

وزنی ۱۳۴ ط. قطری ۲۵

— ۱۵۳ —

تاریخی ۹۹

وجهنده کی اوچ دائره نك خارجنده خلقه :

قطری ۲۶

— ۱۵۴ —

تاریخی ۹۹

بالاده کینه شاهیدر.

وزنی ۱۳۱ ط. قطری ۲۶

— ۱۵۵ —

نصفیه . تاریخی ۹۹

ظهرینك مرکزنده کی عباره نك زیرنده بر نقطه موضوعدر.

وزنی ۸ ط. قطری ۲۵

(لاووا) قتالوغنده ۹۹ سنه سنده ضرب اولنان سکه لری خلیفه سلیمانك اولق احتمالیه انك مسكوكاتی صرسته کچورمش ایسه ده عمر ابن عبدالعزیز ۹۹ سنه سی صفرنده مقام خلافت ککش اولسیله مشارالیهك دخی سنه مذکوره ظرفنده ضرب اولنش سکه لری بولمنی جای تردد دکادر . بو زمانه قدر کموش مسكوكاتده (ضرب) ایله (سنه) کله لرینك آراسنده احتمال اولنان (فی) اداتی مشارالیه عمرک سکه لرنده ترك وتخذف اولنه رق ساده جه (ضرب سنه) یازلق عادت ایدلمش اولدیفندن مشارالیهك سکه لرینی اسلامك مسكوكاتندن تفریق ایچون بوندن بشقه برعلامت تحریرسنه لزوم اولماغله بوقیلدن اوله رق ۹۹ سالنده (واسط) ده ضرب اولنان سکه لری بوجه بالا بز مشارالیه عمرک مسكوكاتی صرسته ادخال ایلدک .

— یزید ثانی بن عبد الملك —

۱۰۱ — ۱۰۵

التون

— ۱۵۶ —

محل ضربی بازطامشدر . تاریخ ۱۰۴

۱۴۴ نومروٹك عینی رسم و غبارہ دہدر .

تاریخی : سنہ اربع و میہ

(نقطہ لی) صرب

وزنی ۱۵ ۱/۴ ط . قطری ۲۰

کوش

دمشق

— ۱۵۷ —

تاریخی ۱۰۴

۱۳۸ نومرویه مشاہددر .

بدمشق سنہ اربع و میہ

(نقطہ لی) صرب

وچہندہ کی خلقہ لہر : ○ ○ ○ ○ ○

وزنی ۱۳ ط . قطری ۲۴

واسط

— ۱۵۸ —

تاریخی ۱۰۳

بواسط سنہ ثلث و میہ

قطری ۲۵

— ۱۵۹ —

تاریخی ۱۰۴

بواسط سنہ اربع و میہ

وزنی ۱۴ ط . قطری ۲۵

— ۱۶۰ —

تاریخی ۱۰۵

بواسط سنہ خمس و میہ

قطری ۲۶

— ۱۶۱ —

تاریخی ۱۰۵

رسم خطی بشقہ جہدر .

وزنی ۱۳ ط . قطری ۲۵

— ۱۶۲ —

تاریخی ۱۰۵

بودخی .

قطری ۲۵

— ۱۶۳ —

تاریخی ۱۰۵

بودخی .

قطری ۲۵

— ۱۰ هشام بن عبد الملك —

۱۰۵ — ۱۲۵

التون

— ۱۶۴ —

محل ضربی باطامشدر. تاریخى ۱۱۴

۱۴۴ نومرونك عینیدر.

تاریخی: سنه اربع عشره ومیه

وزنى ۱ م ۵ ط. قطری ۲۰

— ۱۶۵ —

تاریخی ۱۲۱

سنه احدى وعشرين ومیه

وزنى ۱ م ۵ ط. قطری ۲۰

كوش

افریقیه

— ۱۶۶ —

تاریخی ۱۲۵

بافریقیه سنه خمس وعشرين ومیه

۱۳۸ نومرونك عینی عبارہ بی شاملدر.

ظہرنك مرکونده کی عبارہ نك زبرنده بر نقطه موضوعدر.

وجہنك اطرافنده بش دائره اولوب دردنجیسنك اوزونده درت مساوی

قسمده خلقه: ○○○○

(بیتل) وزنى ۱۴ ط. قطری ۲۶

لوحة ۱

الاندلس

— ۱۶۷ —

تاریخی ۱۱۵

بالاندلس سنه خمس عشره ومیه

وجہنك اطرافنده اوج دائره اولوب خارجنده درت محله: ○

ظہرنك دائره خارجہ سنده: ○ ○ ○ ○

لوحة ۱

قطری ۲۶

المبركة

— ۱۶۸ —

تاریخی ۱۱۸

بالمبركة سنه ثمان عشره ومیه

وجہنك اطرافنده خلقه: ○ ○ ○

وزنى ۱۳ ط. قطری ۲۷

— ۱۶۹ —

تاریخی ۱۱۹

بالمبركة سنه تسع عشره ومیه

وزنى ۱۲ ط. قطری ۲۵

واسط

— ۱۷۰ —

تاریخی ۱۰۶

بواسط سنہ ست و میہ

وزنی ۱۲ ط . قطری ۲۶

— ۱۷۱ —

تاریخی ۱۰۶

نقشی فرقلیجہ در .

خلقہ : ○ ○ ○ ○

قطری ۲۵

— ۱۷۲ —

تاریخی ۱۰۷

بواسط سنہ سبع و میہ

خلقہ : ○ ○ ○

وزنی ۱۵ ط . قطری ۲۶

— ۱۷۳ —

تاریخی ۱۰۸

بواسط سنہ ثمان و میہ

وزنی ۱۳ ط . قطری ۲۶

— ۱۷۴ —

تاریخی ۱۰۸

یازیلری براز فرقلیدر .

قطری ۲۶

— ۱۷۵ —

تاریخی ۱۱۰

بواسط سنہ عشرہ و میہ

وزنی ۱۴ ط . قطری ۲۷

— ۱۷۶ —

تاریخی ۱۱۱

بواسط سنہ احدی عشرہ و میہ

قطری ۲۵

— ۱۷۷ —

تاریخی ۱۱۲

بواسط سنہ اتی عشرہ و میہ

وزنی ۱۳ ط . قطری ۲۶

— ۱۷۸ —

تاریخی ۱۱۳

بواسط سنہ ثلث عشرہ و میہ

وزنی ۱۴ ط . قطری ۲۶

— ۱۷۹ —

تاریخی ۱۱۳

یازیلری فرقلیجه در .

قطری ۲۶ (دلیکلی)

— ۱۸۰ —

تاریخی ۱۱۴

بواسط سنه اربع عشره ومیه

قطری ۲۴

— ۱۸۱ —

تاریخی ۱۱۴

نقشی فرقلیدر .

وزنی ۱۱ ۱/۲ ط . قطری ۲۶

— ۱۸۲ —

تاریخی ۱۱۴

یازیلری براز فرقلیدر .

وزنی ۱۴ ۱/۲ ط . قطری ۲۵

— ۱۸۳ —

تاریخی ۱۱۵

بواسط سنه خمس عشره ومیه

قطری ۲۶

— ۱۸۴ —

تاریخی ۱۱۶

بواسط سنه ست عشره ومیه

قطری ۲۸ (دلیکلی)

— ۱۸۵ —

تاریخی ۱۱۷

بواسط سنه سبع عشره ومیه

وزنی ۱۴ ط . قطری ۲۸

— ۱۸۶ —

تاریخی ۱۱۸

بواسط سنه ثمان عشره ومیه

قطری ۲۸

— ۱۸۷ —

تاریخی ۱۱۸

نقشی براز فرقلیدر .

قطری ۲۷

— ۱۸۸ —

تاریخی ۱۱۹

بواسط سنه تسع عشره ومیه

(کناری کسکدر) وزنی ۱۱ ۱/۲ ط . قطری ۲۴

— ۱۸۹ —

تاریخی ۱۱۹
یازیلری فرقلیدر.

وزنی ۱۳ $\frac{1}{4}$ ط. قطری ۲۸

— ۱۹۰ —

تاریخی ۱۱۹
جزئی فرقلیدر.

قطری ۲۸

— ۱۹۱ —

تاریخی ۱۲۰
بواسط سنه عشرين ومیه

قطری ۲۸

— ۱۹۲ —

تاریخی ۱۲۰
یازیلری براز فرقلیدر.

وزنی ۱۳ ط. (دلیکی) قطری ۲۸

— ۱۹۳ —

تاریخی ۱۲۰
بودخی.

خلقه: ○○○○○

قطری ۲۷

— ۱۹۴ —

تاریخی ۱۲۰
یازیلری ایجه در.

وزنی ۱۳ $\frac{1}{4}$ ط. قطری ۲۵

— ۱۹۵ —

تاریخی ۱۲۰
بودخی.

قطری ۲۵

— ۱۹۶ —

تاریخی ۱۲۱
بواسط سنه احدى وعشرين ومیه

وزنی ۱۴ $\frac{1}{4}$ ط. قطری ۲۶

— ۱۹۷ —

تاریخی ۱۲۱
رسم خطی فرقلیجه در.

قطری ۲۶

— ۱۹۸ —

تاریخی ۱۲۱
یازیلری ایجه در.

قطری ۲۵

— ۱۹۹ —

تاریخی ۱۲۱

بودنی .

قطری ۲۵

— ۲۰۰ —

تاریخی ۱۲۲

بواسط سنه اثنین و عشرين ومیه

قطری ۲۶

— ۲۰۱ —

تاریخی ۱۲۲

نقشی براز فرقلیدر .

قطری ۲۵

— ۲۰۲ —

نصفیه . تاریخی ۱۲۲

یازیلری اینجه در .

وزنی ۶ ط . قطری ۲۳

— ۲۰۳ —

تاریخی ۱۲۳

بواسط سنه ثلاث و عشرين ومیه

وزنی ۱۴ ط . قطری ۲۵

— ۲۰۴ —

تاریخی ۱۲۳

نقشی فرقلیجه در .

قطری ۲۵

— ۲۰۵ —

تاریخی ۱۲۳

یازیلری اینجه قطعہ سی کوچکدر .

(کسیکدر) وزنی ۱۱ ط . قطری ۲۲

— ۲۰۶ —

تاریخی ۱۲۴

بواسط سنه اربع و عشرين ومیه

وزنی ۱۴ ط . قطری ۲۵

— ۲۰۷ —

تاریخی ۱۲۴

رسم خطی فرقلیدر .

قطری ۲۵

— ۲۰۸ —

تاریخی ۱۲۵

بواسط سنه خمس و عشرين ومیه .

قطری ۲۵

— ۲۰۹ —

تاریخی ۱۲۵

جزوی فرقلیدر قطعہ سی کوچکدر.

وزنی ۱۳ ط. قطری ۲۴

— ۲۱۰ —

تاریخی ۱۲۵

بودخی.

وزنی ۱۴ ط. قطری ۲۴.

— — — — —

الولید ثانی بن یزید ثانی

۱۲۵ — ۱۲۶

کوش

واسط

— ۲۱۱ —

تاریخی ۱۲۶

مرکزنده: لا اله الا

الله وحده

لا شریک له

دوره سنده: بسم الله ضرب هذا الدرهم بواسط سنه ست

وعشرین و مية

اطرافنده اوج دائره اولوب ایکنجی الیه اوچنجی دائره آرمه سنده خلقته: ○ ○ ○ ○ ○

ظہری مرکزنده بر دائره ایچنده: الله احد الله

الصمد لم يلد و

لم يولد ولم يكن

له كفواً احد

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدى (الح)

خارجاً اطرافنده بر دائره اولوب اوزرنده خلقته: ○ ○ ○ ○ ○

وزنی ۱۴ ط. قطری ۲۴

لوحة ۱

تاریخی ۱۲۶

نقشی فرقلیدر :

وزنی ۱۲½ ط. قطری ۲۵

تاریخی ۱۲۶

بودنخی .

وزنی ۱۴ ۱/۲ ط . قطری ۲۳

تاریخی ۱۲۶

پودھی .

قطری ۲۴

تاریخی ۱۲۶

بودنی

(دلیکی) وزنی $12\frac{1}{2}$ ط ۰ قطری ۲۳

— ﴿﴾ ۱۲ یزید ثالث بن الولید اول ﴿﴾ —

189-189

کوش

واسط

— 217 —

تاریخی ۱۲۶

بواسط سنه ست وعشرين ومية

۲۱۱ نومرولی سکەنك عینی عباراتی حاویدر.

و جهنك اطرافندم دوت دائره اولوب اوچنجي ايله دردنجي دائره ييتننم

خلقہ : ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

نوحه ۱ (بمیل) وزنی $14\frac{1}{4}$ ط. قطری ۲۵

— ५१४ —

تاریخی ۱۲۶

رسم خطی جزئی فرقلیدر .

وزنی ۱۳ $\frac{3}{4}$ ط . قطری ۲۵

— ۲۱۸ —

تاریخی ۱۲۶

عند:

قطری ۲۴

— ۲۱۹ —

تاريخي ۱۲۶
مشاهد.

قطري ۲۴

— ۲۲۰ —

تاريخي ۱۲۶
بودني.

وزني ۱۲ ۱/۴ ط. قطري ۲۵

كرك وليد ثانيك وكرك يزيد ثالثك سكه لري ۱۲۶ تاريخي اولوب الحق
بونلري يكدىكرندن تفريق ايدن علامت بالاده كوسترلديكي اوزره اولكيسنك
وجهي اوج دائره بش خلقه وايكنجيسنك وجهي درت دائره يدي خلقه ايله محاط
اولمليدري. برنجيسي سلفنك يعني خليفه هشامك سكه لري نقشنده اولسيه وليد
ثانيه وايكنجيسي يكي برطرزده بولمسيه يزيد ثالثه اسناد اولمق طبعيدري.

— ۱۳ ابراهيم بن الوليد الاول —

۱۲۶ — ۱۲۷

كوش

الجزيره

— ۲۲۱ —

تاريخي ۱۲۷

بالجزيره سنه سبع وعشرين وميه
۲۱۱ نومرولى سكه نك عيني عباراتي شاملدر.

وجهنك اطرافنده نقطه لى ايكي دائره اولوب بونكه اوچنجي دائره بيننده
خلقه : ○ ○ ○ ○ ○

لوحة ۱ (بمئل) وزني ۱۴ ۱/۴ ط. قطري ۲۶

واسط

— ۲۲۲ —

تاريخي ۱۲۷

بواسط سنه سبع وعشرين وميه

وجهنك اطرافنده نقطه لى اوج دائره اولوب دردنجيسيله بونك اره سنده
خلقه : ○ ○ ○

(بمئل) وزني ۱۳ ۱/۴ ط. قطري ۲۷

— ۲۲۳ —

تاریخی ۱۲۷
نقشی فرقلیدرز.

خالقه: ○○○○○○○○

وزنی ۱۴ ۱/۴ ط. قطری ۲۰

— ۲۲۴ —

تاریخی ۱۲۷
مشاہد.

قطری ۲۴

— ۱۴ سروان ثانی بن محمد —

۱۲۷ — ۱۳۲

التون

— ۲۲۵ —

محل ضربی یازماتمد. تاریخی ۱۲۹.

مرکزنده: الله احد الله

الصمد لم يلد

ولم يولد

دوره سنده: بسم الله ضرب هذا الدين سنة تسع وعشرين ومية

ظہری مرکزنده: لا اله الا

الله وحده

لا شريك له

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدى (الح) كله

وزنی ۱ م ۱۵ ۱/۴ ط. قطری ۱۸

— ۲۲۶ —

تاریخی ۱۳۰

سنة ثلثين ومية

وزنی ۱ م ۵ ۱/۴ ط. قطری ۲۰

كموش

الجزيرة

— ۲۲۷ —

تاریخی ۱۲۸

بالجزیره سنه ثمان وعشرين ومیه

۲۱۱ نومرو لی سکه نك عینی نقش و عباراتی متضمنه

وجهنك اطرافنده ایکی دائره اولوب انكله اوچینجی دائره آره سنده خلقه: ۰۰۰۰۰

وزنی ۱۳ ۱/۴ ط. قطری ۲۵

— ۲۲۸ —

تاریخی ۱۲۹

بالجزیره سنه تسع وعشرين ومیه

قطری ۲۶

رامهرمز

— ۲۲۹ —

تاریخی ۱۲۸

لا اله الا

الله وحده

لا شریک له

دوره سنده (داخل): قل لا اسئلكم علیه اجراً الا الموده

فی القریا

(خارجاً): بسم الله ضرب برامهرمز سنه

ثمان وعشرين ومیه

مسكوكات سائر امويه نك عینی عباره و نقشده در

قطری ۲۴ (بمثال)

ظہری

السامیه

— ۲۳۰ —

تاریخی ۱۳۱

دجہری مرکزنده: لا اله الا

الله وحده

لا شریک له

دوره سنده: بسم الله ضرب هذا الدرهم بالسامیه سنه احدى

وثلاثين ومیه

اطرافنده اوج دائره اولوب اوچینك اوزرنده: ۰۰ ۰۰ ۰۰ ۰۰ ۰۰

ظہری دیگرلرینك عینی عباره و نقشده در

قطری ۲۴

— ۲۳۱ —

تاریخی ۱۳۱

براز فرقلیجہ در

قطری ۲۴

مرو

— ۲۳۲ —

تاریخی ۱۳۲

بمرو سنه اثنین وثلاثين ومیه

وجهنك اطرافنده اوچینجی دائره ایله درونجی دائره بیننده سکر عدد شوبله

خلقه: ۰۰

وزنی ۱۱ ۱/۴ ط. قطری ۲۵

واسط

— ۲۳۳ —

تاریخی ۱۲۸

بواسط سنہ ثمان وعشرین ومیة

ظہرینک اطرافندہ اوچبی دائرہ اوزرندہ خلقہ : ○○○○○○○○
وزی ۱۴ ط . قطری ۲۵

— ۲۳۴ —

تاریخی ۱۲۸

نقشی فرقلیدر .

قطری ۲۵

— ۲۳۵ —

تاریخی ۱۲۸

بودخی .

قطری ۲۵

— ۲۳۶ —

تاریخی ۱۲۹

بواسط سنہ تسع وعشرین ومیة

خلقہ : ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

قطری ۲۴

— ۲۳۷ —

تاریخی ۱۳۰

بواسط سنہ ثمانین ومیة

قطری ۲۴

— ۲۳۸ —

تاریخی ۱۳۰

براز فرقلیدر .

قطری ۲۴

— ۲۳۹ —

تاریخی ۱۳۰

بودخی .

قطری ۲۴

— ۲۴۰ —

تاریخی ۱۳۱

بواسط سنہ احدی وثلاثین ومیة

قطری ۲۳ (دلیکلی)

— ۲۴۱ —

— خلفای امویه —

باقر مسکولانی

— یا لکنز کله توحید محرردر —

— ۲۴۱ —

ظہری

دہری

لا اله

الا الله

وحدہ

«نقطہ لی برداثرہ ایچندہ» «دوز برداثرہ ایچندہ»

ظہری ۲۰

— ۲۴۲ —

بالادہ کی سکہ طرزندہ اولوب یازیلری قالیندر.

لوحة ۲ (بیتل) ظہری ۱۸

— ۲۴۳ —

بودخی عینی عبارہ بی حاوی اولوب انحق وجہنک دائرہ لری دوز
ظہرینک نقطہ لیدر.

ظہری ۱۶

— ۲۴۴ —

یازیلری براز فرقلیدر. دائرہ لری بالادہ کینک عینیدر.

ظہری ۱۵

— ۲۴۵ —

اطرافندہ دائرہ لری بوقدر.

ظہری ۱۵

— ۲۴۶ —

لا اله

الا الله

وحدہ

«اوج صرہ نقطہ لی دائرہ ایچندہ» «ایکی صرہ زنجیری دائرہ ایچندہ»

ظہری ۱۸

— ۲۴۷ —

لا اله

الا الله*

وحدہ

«زنجیر برداثرہ ایچندہ» «دوز برداثرہ ایچندہ»

ظہری ۲۰

— ۲۴۸ —

بالادہ کی طرزندہ اولوب فقط ایکی وجہنک دائرہ لری زنجیر لیدر.

ظہری ۲۰

— ۲۴۹ —

بالادہ کی طرزندہ در. ایکی وجہنک دائرہ لری نقطہ لیدر.

ظہری ۲۰

— ۲۵۰ —

یازیلری یراز فرقلیدر. (وحدہ) نك اوزرنده بر نقطه واردر.
وجهنك دائره سی نقطه لی، ظہرینك دوزدر.

قطری ۲۲

— ۲۵۱ —

كذلك ۲۴۷ نومرویه مشابہ اولوب (الله) ك ایکی طرفنده نقطه یوقدر.
ایکی وجهی نقطه لی دائره ایله مستدیردر.

قطری ۲۰

— ۲۵۲ —

ظہری

دجہری

لا اله
الا الله
وحدہ
محمد
رسول
* الله ا

«اطرافلرنده بر دوز دائره»

قطری ۱۶

— ۲۵۳ —

لا اله
الا الله
وحدہ
عبد [ه]
محمد
رسو [ل]
الله

«برر دوز دائره ایچنده»

قطری ۱۴

— ۲۵۴ —

بسم الله
لا اله الا
الله وحدہ
محمد
*
«اطرافنده دوز دائره»
«اطرافنده نقطه لی دائره»

لوحة ۲

قطری ۱۶

— ۲۵۵ —

بالاده کینه مشابہ اولوب یالکز رسم خطی فرقلیدر.
قطری ۱۴

— ۲۵۶ —

لا اله الا
الله وحدہ [ه]
لا شریک [له]
محمد
رسول
الله
«اطرافلرنده بر دوز دائره»

قطری ۱۴

— ۲۵۷ —

ظہری

دجہری

لا اله
الا الله
شریک له
محمد
رسول
الله

قطری ۲۱

«رسم خطی بشقه طرزده در.»

— ۲۵۸ —

لا اله الا الله
محمد (فرس رومی)
وحدہ

«ایک دوز دائرہ ایچندہ» «اطرافندہ اوج دائرہ»

لوحة ۲ (بمیل) قطری ۲۰

— ۲۵۹ —

لا اله الا الله
الله احد
لا اله الا الله
الله الصمد
حدہ لا شر
ام یلد ولم
یک له
سم یو

«اطرافندہ دوز دائرہ» «اطرافندہ کی دائرہ کیسکدر»

قطری ۱۸

اسم و تاریخ و محل ضربی تحریر ایدلیہ رک یالکز توحید و بعض آیات قرآنیہ
شامل اولان بالادہ کی مسکوکات رسم خط و نقش و طرز لری ایجابہ فن مسکوکات
اسلامیہ اربابی نزدندہ خلفای امویہ عابد اولق اوڑرہ قبول اولمشدر.

محل ضربی محرر باقر مسکوکات
اسمی، اسمز و تاریخی، تاریخز

الأردن

— ۲۶۰ —

لا اله
الا اله
وحدہ
* * *

دبیری

«اطراف بر دائرہ ایلہ مستدیردر»

ظہری
مہرگزندہ: محمد
رسول
الله

دورہ سندہ: بسم الله ضرب بالاردن

قطری ۲۰

بعلبك

— ۲۶۱ —

دبیری

ظہری

لا اله
الا اله
بعلبك
محمد
رسول
الله

ایک و جہنک اطرافندہ چفته دائرہ اولوب آرم لندہ خلقہ: ۰۰۰۰

قطری ۱۸

— ۲۶۲ —

بالاده كينك عني عبارده اولوب فقط وجهنده لفظه جلالك وظهرنده
(رسول) ك اوزرنده بر نقطه وارد.

لوحه ۲

قطری ۱۶

بخش حمص

— ۲۶۳ —

محمد

رسول الله

بحمص

دبره

«اطرافى تيرتيللى چفته اوج دائره ايله محاطدر.»

دوره سنده : لا اله الا الله وحده

ظهرى

اورته ده :

قطری ۱۰

— ۲۶۴ —

مرکزده نقطه لی دائره ایچنده : بامسر

دبره

مرون

ل...

دوره سنده : [محمد] رسول الله ارسله با [لهدی ودين الحق]

مرکزده دائره ایچنده : (صوله متوجه

ظهرى

برطوشان رسمی)

دوره سنده : [بسم الله ضرب] ب هذا الفللس بحمص

(بازیری و تقشی بوزجهدر) قطری ۱۷

دستوا

— ۲۶۵ —

لا اله

الا الله

وحده

دبره

«اطرافى زنجیرلی اوج دائره ايله محاطدر.»

محمد

رسول

الله

دوره سنده : بسم الله ضرب هذا الفللس بدستوا

«خارجاً زنجیری بردائره ايله محاطدر.»

(بیتل) قطری ۲۰

دمشق

— ۲۶۶ —

لا اله

الا الله

وحده

دبره

«اطرافى دوز ابی دائره ايله مستدیردر.»

محمد

رسول

الله

دوره سنده : بسم الله ضرب بدمشق

(بیتل) قطری ۲۰

— ۲۶۷ —

وجهی
لا اله
الا اله
وحدہ

« آره لری چیزکیلر ایله وصل ایدلش ایکی دائره ایله مستدیر در »

ظهری مرکزده : محمد
رسول
الله

دوره سنده : بسم الله ضرب هذا الفلس [بد] مشق

لوحة ۲ قطری ۲۰

— ۲۶۸ —

بالاده کینه مشابه اولوب انحق وجهی بر دائره ایله محاطدر.

قطری ۱۸

— ۲۶۹ —

وجهی
لا اله
الا * الله
وحدہ

« نقطه لی ایکی دائره ایله مستدیر در »

ظهری مرکزده نقطه لی بر دائره ایچنده : محمد
رسول
الله

دوره سنده : بسم الله ضرب هذا الفلس بدمشق

قطری ۲۰

— ۲۷۰ —

وجهی
لا الله
الا الله
وحدہ

« نقطه لی ایکی دائره ایله محاطدر »

ظهری اوچلری هلاله منتهی بر دائره ایچنده :

ضرب
هذا الفلس
بدمشق

دوره سنده : بسم الله ربی الله محمد رسول الله

« خارجاً اوچلری کوبه منتهی بر دائره ایله محاطدر »

(دلیکی) قطری ۲۱

— ۲۷۱ —

وجهی
لا اله
الا الله
وحدہ

« اطرافی نقطه لی بر دائره ایله محاطدر »

ظهری نقطه لی بر دائره ایچنده :

ضرب
هذا الفلس
بدمشق

دوره سنده : بسم الله محمد رسول الله

(بیتل) قطری ۲۰

لوحة ۲

— ۲۷۲ —

[لا] اله

[ا] لا الله

[و] حده

چفته دائره ايله محاط اولوب آره لرنده خلقه :

*

ضرب

ن

بدمشق

« زنجیری بر دائره ايله مستدیر در . »

قطری ۱۶

الرقه

— ۲۷۳ —

وجهری : نقطه لی دائره ایچنده :

دوره سنده : لا اله الا الله وحده

ظهری : نقطه لی دائره ایچنده : (۵)

دوره سنده : ضرب هذا الفلاس بالرقه

قطری ۱۴

وجهری

ظهری

الرملة

— ۲۷۴ —

وجهری : نقطه لی بر دائره ایچنده : لا اله

الا الله

وحده

دوره سنده : لله الملك فلس و اف

ظهری : نقطه لی دائره ایچنده : محمد

رسول

الله

دوره سنده : ضرب بالرملة . *

لوحة ۲ (دلیکی) قطری ۲۶

الرها

— ۲۷۵ —

تاریخی ۱۱۰

وجهری : مرکزده : الله احد الله

الصمد لم يلد

ولم يولد

دوره سنده : بسم الله ضرب هذا الفلاس بالرها سنه عشرة ومية

وجهری : مرکزنده : لا اله الا

الله وحده

لا شريك له

دوره سنده : محمد رسول الله ارسله بالهدى ودين الحق ليظهره

على الدين كله

(بیتل) قطری ۲۲

الری

— ۲۷۶ —

تاریخی ۱۱۳

دبھی

بسم الله

ضرب هذا

الفلس بالری سنه ثلث

عشر ومیه

« اطرافى نقطه لی بر دائره ایله مستدیر دره »

ظہری

امر الله

بالوفسا

والعدل

(خط پہلوی) له لدر (اشرس؟)

لوحة ۲

قطری ۱۹

سروج

— ۲۷۷ —

نقطه لی دائره ایچنده: لا اله

الا مالله

وحده

دبھی

چوزه سنده: * * * * *

ظہری مرکزده نقطه لی دائره ایچنده: محمد

رسول

الله

دوره سنده: بسم الله ضرب هذا الفلس بسروج

لوحة ۲

قطری ۲۰ (بیتل)

— ۲۷۸ —

لا اله

الا الله

وحده

دبھی

اطرافنده چفته دائره اولوب آره لرنده خلقه: ○ ○ ○ ○

ظہری مرکزنده: محمد

رسول

الله

دوره سنده: بسم الله ضرب هذا الفلس بسروج

قطری ۱۰ (بیتل)

طبریه

— ۲۷۹ —

الله ا

حد الله

الصمد

دبھی

مرکزنده:

دوره سنده: لا اله الا الله وحده لا شریک له

محمد

رسول

الله

دوره سنده: بسم الله ضرب هذا الفلس بطبریه

قطری ۱۸ (بیتل)

— ۲۸۰ —

لا اله

الا الله

دجری

وحده

« اطراف تیربلی اوج دائرة ايله مستدیردر »

محمد

رسول

الله

ظہری

مرکزنده :

دوره سنده : بسم الله ضرب هذا الفلس بطبريه

قطری ۲۲

قنسرین

— ۲۸۱ —

محمد

رسول

الله

دجری

مرکزده نقطه لی دائرة ایچنده :

دوره سنده : بسم الله لا اله الا الله وحده

بسم الله

من ضرب

قنسرین

ظہری

« اطراف نقطه لی بردائرة ايله مستدیردر »

قطری ۱۸

الموصل

— ۲۸۲ —

تاریخی ۹۷

الله

احد الله

الصمد

دجری

مرکزنده :

دوره سنده : بسم الله لا اله الا الله وحده لا شریک له

محمد

رسول

الله

ظہری

مرکزنده :

دوره سنده : ضرب هذا الفلن بالموصل سنه سبع وتسعين

لوحة ۲ (بیتل) (دلیکلی) قطری ۲۰

— ۲۸۳ —

لا اله

الا الله

وحده

دجری

« اطراف زنجیری اوج دائرة ايله محاط اولوب آره سنده خاقه : ○ ○ ○ ○ »

محمد

رسول

الله

ظہری

مرکزده زنجیری بردائرة ایچنده :

دوره سنده : بسم الله مما امر به الامیر الحر بن یوسف الموصل

قطری ۲۰

لوحة ۲

امیر الحر بن یوسف بنو امیه به منسوب اولوب ۱۰۶ سنه سندن ۱۱۳ سنه سنه قدر موصولده والی بولمیشدر (تاریخ الکامل لابن اثیر جلد ۵ صیفه ۴۹)

دجری لا اله الا الله

وحده
زاویه لری یکدیگرینک ضلعاری اوزرینه کتورلش ایکی مربع ایچنده در.
ظہری بسم الله امر

لا	محمد	لا
اله	رسول	اله
لا	اله	لا

قطری ۲۰

بالاده کینه مشابہ اولوب ظہرینک زیرنده کی (الولید بن) دن صکره
یانکز (تلا) حرفلری کورلمکده در.

قطری ۱۹
الولید بن تلید ۱۱۳ سالنده و امیر الحک و فائنده خلیفه هشام طرفندن
موصله مأمور ایدلشد در. (ابن اثیر جلد ۵ صحیفه ۶۵)

دجری بالاده کینک عینیدر.
ظہری الولید

لا	محمد	لا
اله	رسول	اله
لا	اله	لا

قطری ۲۲

لوحة ۲ (دلیکی) قطری ۲۲
الولید بن بکر ۱۲۱ سالنده موصل والیسی ایدی. بکر اسمنی ابن اثیر یا ابله
(بکیر) یازمشدر. (ابن اثیر جلد ۵ صحیفه ۸۹)

دجری مرکزنده: لا اله الا الله وحده
لا [شریکله]

دوره سنده: بسم الله [ضرب هذا الفلاس] بالموصل

ظہری مرکزنده: محمد رسول الله

دوره سنده: امر به الامیر الولید...؟

قطری ۱۶

دجری مرکزنده: الله احد الله الصمد

دوره سنده: لا اله الا الله وحده لا شریک له

ظہری مرکزنده: محمد رسول الله

دوره سنده: بسم الله ضرب هذا الفلاس بالموصل جاز

قطری ۲۰

واسط

— ۲۸۹ —

تاریخی ۱۱۸

دبیری مرکزده بردائره ایچنده :

محمد

رسول

الله

دوره سنده : بسم الله ضرب هذا الفاس بواسط سینه ثمان

عشرة ومية

اطراف چفته دائره ایله محاط اولوب آره لنده خلقه : ○ ○ ○ ○

ظہری

امر الله

بالوفاء

والعدل

اطراف اوج دائره ایله محاط اولوب ایکنجی ایله اوچنجی آره سنده سکر عدد

شوبله خلقه : ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

(بیتل) (دلیکی) قطری ۱۹

اسم ومحل ضربی اولیوب

بالکذ تاریخی محرر سک

— ۲۹۰ —

تاریخی ۹۰

دبیری مرکزده :

دوره سنده : لا اله الا الله

ظہری

مرکزده :

ث

دوره سنده : ضرب هذا الفاس سنه تسعين

« ایکی وجهک اطرافلری تقطعی دائره لر ایله مستدیردر »

(بیتل) قطری ۱۶

تاریخنه نظراً الولید بن عبد المذکک عصری مسکوکاتنددر .

تاریخ و محل ضربی اولیوب
بالکذا اسم محمد بن محمد

— ۲۹۱ —

لا اله الا

الله وحده لا

شریکه

« اطرافنده نقطه‌لی بر دائره واردر »

محمد

رسول

الله

شعیب

« اطرافنده بری نقطه‌لی دیگر دوز یکی دائره واردر »

قطری ۱۹

— ۲۹۲ —

بالاده کینه مشاهد در وجهی دها اوقو ناولیدر

قطری ۱۹

اشبو سکه‌ل یزید بن عبدالملک خلافتنده بمض ولایتلرده بولسان
شعیب ابن حمیدانک نامنه ضرب اولمش اولق احتمالی واردر . موسیو (استانی
- لان - پول) اشبو سکه‌نک برعینی ۱۸۷ سالنده دمشق والیسی اولان شغیت
بن حازمک اولق ظنیه انکاتره موزه‌سک مسکوکات اسلامیة قتالوقلری
علاوه‌سند کوسترمشدر . (T. IX. P. 400). فقیر بوسکه‌نی عبانی اولقندن زیاده
اموی مسکوکاتی طرزنده کورمکده‌یم .

مسکوکات عباسیه

— خلفاء عباسيه —

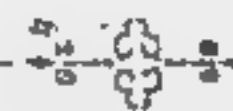
سنة هجرية

١٣٢	١	السفاح بن محمد العباسي
١٣٦	٢	المنصور بن محمد العباسي
١٥٨	٣	المهدي بن المنصور
١٦٩	٤	الهادي بن المهدي
١٧٠	٥	هارون الرشيد بن المهدي
١٩٣	٦	الامين بن هارون الرشيد
١٩٨	٧	المأمون بن هارون الرشيد
٢١٨	٨	المعتصم بالله بن هارون الرشيد
٢٢٧	٩	الواثق بالله بن المعتصم بالله
٢٣٢	١٠	المتوكل على الله بن المعتصم بالله
٢٤٧	١١	المستنصر بالله بن المتوكل على الله
٢٤٨	١٢	المستعين بالله بن المعتصم بالله
٢٥١	١٣	المعتز بالله بن المتوكل على الله
٢٥٥	١٤	المهتدي بالله بن الواثق بالله
٢٥٦	١٥	المعتمد على الله بن المتوكل على الله
٢٧٩	١٦	المعتضد بالله بن الموفق بن المتوكل على الله
٢٨٩	١٧	المستكفي بالله بن المعتضد بالله
٢٩٥	١٨	المقتدر بالله بن المعتضد بالله
٣٢٠	١٩	القاهر بالله بن المعتضد بالله
٣٢٢	٢٠	الراضي بالله بن المقتدر بالله
٣٢٩	٢١	المتقي بالله بن المقتدر بالله

— خلفاء عباسيه —

سنة هجرية

٣٣٣	٢٢	المستكفي بالله بن المستكفي بالله
٣٣٤	٢٣	المطيع لله بن المقتدر بالله
٣٦٣	٢٤	الطابع لله بن المطيع لله
٣٨١	٢٥	القادر بالله بن اسحاق بن المقتدر بالله
٤٢٢	٢٦	القايم بامر الله بن القادر بالله
٤٦٧	٢٧	المقتدي بامر الله بن محمد بن قائم بامر الله
٤٨٧	٢٨	المستظهر بالله بن المقتدي بالله
٥١٢	٢٩	المسترشد بالله بن المستظهر بالله
٥٢٩	٣٠	الراشد بالله بن المسترشد بالله
٥٣٠	٣١	المقتفي لامر الله بن المستظهر بالله
٥٥٥	٣٢	المستنجد بالله بن المقتفي لامر الله
٥٦٦	٣٣	المستضي بامر الله بن المستنجد بالله
٥٧٥	٣٤	الناصر لدين الله بن المستضي بامر الله
٦٢٢	٣٥	الظاهر بامر الله بن الناصر لدين الله
٦٢٣	٣٦	المستنصر بالله بن الظاهر بامر الله
٦٤٠	٣٧	المستعصم بالله بن المستنصر بالله
٦٥٦	٣٨	المستنصر بالله بن المستعصم بالله

— ۱ ابو العباس عید الله السفاح —

۱۳۲ — ۱۳۶

التون

— ۲۹۳ —

محل ضربی بازطامند تاریخ ۱۳۳

محمد

رسول

الله

دوره سنده: بسم الله ضرب هذا الدين سنة ثلث وثلثين ومية

لا اله الا

الله وحده

لا شريك له

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدى ودين الحق ليظهره

على الدين كله

وزن ۱ م ۲ ۱/۲ ط ۱۹ قطری

— ۲۹۴ —

تاریخی ۱۳۴

سنة اربع وثلثين ومية

وجهك سرکنده برنجی ايله ایکنجی سطر آره سنده برنقطه اولوب ظهريک

سرکزی زیرنده نقطه یوقدر

وزن ۱ م ۵ ۱/۲ ط ۲۰ قطری

لوحة ۳

کوش

ارد شیر خره

— ۲۹۵ —

تاریخی ۱۳۴

لا اله الا

الله وحده

لا شريك له

دوره سنده: بسم الله ضرب هذا الدرهم بارد شیر خره سنة

اربع وثلثين ومية

اطرافنده اوج دوز دائره اولوب خارجنده ودرنجی بر دائره ایچنده اوج

محلده خلقه: ۰۰۰ ۰۰۰ ۰۰۰

ظهري اوج دائره ایچنده: محمد

رسول

الله

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدى ودين الحق ليظهره

على الدين كله ولو كره المشركون

خارجنده بر دائره اوزرنده و بش محلده خلقه: ۰۰۰۰۰

وزن ۱۴ ط ۲۴ قطری

— ۲۹۶ —

تاریخی ۱۳۶

بارد شیر خره سنة ست وثلثين ومية

وزن ۱۴ ۱/۲ ط ۲۴ قطری

البصره

— ۲۹۷ —

تاریخی ۱۳۳

بسم الله ضرب هذا الدرهم بالبصره سنه ثلث وثلثین ومیه

« وجهی وظهری ۲۹۰ نومرونک عینی طرز وبارہ در »

وزنی ۱۳ ۱/۲ ط ۲۰ قطری ۲۰

— ۲۹۸ —

تاریخی ۱۳۴

بالبصره سنه اربع وثلثین ومیه

قطری ۲۰

— ۲۹۹ —

تاریخی ۱۳۵

بالبصره سنه خمس وثلثین ومیه

وجهنک اطرافندہ کی اوج دائرہ اوزرنده خلقه : ۰۰۰ ۰۰۰ ۰۰۰ ۰۰۰ ۰۰۰ ۰۰۰
قطری ۲۰

— ۳۰۰ —

تاریخی ۱۳۶

بالبصره سنه ست وثلثین ومیه

قطری ۲۰

جندی ساور

— ۳۰۱ —

تاریخی ۱۳۵

جندی ساور سنه خمس وثلثین ومیه

وجهنک اطرافندہ کی اوج دائرہ اوزرنده خلقه : ۰۰۰ ۰۰۰ ۰۰۰ ۰۰۰ ۰۰۰ ۰۰۰
(بمیل) وزنی ۱۴ ۱/۲ ط ۲۰ قطری ۲۰

الکوفه

— ۳۰۲ —

تاریخی ۱۳۲

بالکوفه سنه اثنتین وثلثین ومیه

وزنی ۱۴ ۱/۲ ط ۲۰ قطری ۲۳

— ۳۰۳ —

تاریخی ۱۳۲

رسم خطی فرقلیجہ در

قطری ۲۴

— ۳۰۴ —

تاریخی ۱۳۲

بودخی جزئی فرقلیدر

قطری ۲۰ (دلیکی)

— ۳۰۵ —

تاریخی ۱۳۶

بالکوفه سنه ست وثلثین ومیه

قطری ۲۴

— ۳۰۶ —

تاریخی ۱۳۶

ظہرنک مرکزنده برنجی سطر ابلہ ایکنجی سطر آره سندہ بر نقطہ () موضوع در
قطری ۲۴خلیفہ السفاح ۱۳۶ سنہ سی ذی الحجہ سندہ وفات ایلمش و المنصور ۱۳۷
سنہ سی محرمنده مقام خلافتہ استقرار ایش اولدیغندن ۱۳۶ سالندہ ضرب
اولتان سکار مشارالیه سفاحک اولاق لازم کیکله اوصریه کچورلمشدر

— ابو جعفر عبد الله المنصور —

۱۳۶ — ۱۵۸

التون

— ۳۰۷ —

محمد بن یزید بالله

تاریخی ۱۵۶

محمد

رسول

الله

دوره سنده: بسم الله ضرب هذا الدين سنة ست وخمسين ومية

لا اله الا

الله وحده

لا شريك له

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدى ودين الحق ليظهره

على الدين كله

وزن ۱ م ۴ ط ۱۹ قطری

— ۳۰۸ —

تاریخی ۱۵۸

سنة ثمان وخمسين ومية

رسم خطی و نقش فرقیچه در

وزن ۱ م ۴ ط ۱۸ قطری

دورهی

مرکزنده:

ظهری

مرکزنده:

مکوش

اران

— ۳۰۹ —

تاریخی ۱۵۲

لا اله الا

الله وحده

لا شريك له

دوره سنده: بسم الله ضرب هذا الدرهم اران سنة اثنين

وخمسين ومية

اطرافده یکدیگرندن فاصله ایکی دائره اولوب آرا لنده خلقه: ○○○○○

ایکنجی دائره تک خارجی تیریلیدر

محمد

رسول

الله

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدى (الح) المشرکون

اطرافده خارجاً بر دائره اولوب اوزونده خلقه: ○○○○○

(بمثال) وزن ۱۴ ط ۲۶ قطری

ارد شیر خزه

— ۳۱۰ —

تاریخی ۱۴۶

بارد شیر خزه سنة ست واربعين ومية

وجهك اطرافده اوج دائره اولوب اوزر لنده خلقه: ○○○○○

ظهرينك مرکزی اوج دائره ایله مستدیردر

(بمثال) قطری ۲۰

لوحة ۳

ارمینیه

— ۳۱۱ —

تاریخی ۱۵۳

بارمینیه سنه ثلث و خمسين و مية

اطرافنده اوج دائره اولوب يازيلر قسماً بونلرك اوزرينه تصادف ايلديكي كي بالا

سند (بكار) اسمي محرر در خارج خلقه: ○○○○○○

ظہری جفته دائره ايجنده: مما امر به

المهدي محمد

بن امير المؤمنين

دوره سند: محمد رسول الله ارسله بالهي (الح)

(بمثل) قطری ۲۶

منصورك مخدوم و خلق اولان المهدي محمدك نامي بعض مسكوكات اوزرينه

يازلغه باشلايوب بو اصول بعدما مسكوكات عباسيه ده عادت حكمته كيرمشدر.

بالاده كي سكه تك وجهي بالاسنده محرر اولان (بكار) او تاريخلرده اذريجان

وارمينيه واليسي بولنان ذاتك اسيمدره انجق بعض مؤرخلر ۱۵۳ سالنده ولايت

مذكوره ده بكر بن مسلم نامنده بر ذاتك والي بولنديقي بيان ايدوب بكر ايله

بكارك مشابته لفظيه سندن طولاني بو باده بر سهو اولاق كر كدر.

البصره

— ۲۱۲ —

تاریخی ۱۳۷

بالبصره سنه سبع و ثلثين و مية

اطرافنده اوج دائره اولوب اوزرلنده خلقه: ○○○○○○

ظہری اوج دائره ايجنده: محمد

رسول

الله

دوره سي ديكرلري كيدر.

وزني ۱۴ ط. قطری ۲۵

— ۳۱۳ —

تاریخی ۱۳۷

رسم خطي بك جزئي فرقايدر.

(ايكي دليكي بري كسيك) قطری ۲۴

— ۳۱۴ —

تاریخی ۱۳۸

بالبصره سنه ثمان و ثلثين و مية

خلقته: ○○○○○○

قطری ۲۵

— ۳۱۵ —

تاریخی ۱۳۸

جزئي فرقايدر.

(كناري كسيكدر) قطری ۲۴

— ۳۱۶ —

تاریخی ۱۳۹

بالبصره سنه تسع و ثلثين و مية

قطری ۲۴

— ۳۱۷ —

تاریخی ۱۳۹

براز فرقايدر.

قطری ۲۵

— ۳۱۸ —

تاريخي ۱۴۰
بالبصره سنه اربعين وميه

خلقه : ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

ظري اوج دائره اچنده : محمد

رسول

الله

عبد

دوره سي ديكر لربنك عتيدر

قطري ۲۴

۱۳۷ دن ۱۴۰ سنه سنه قدر بصره ده والي بولنان سليمان بن عتيك برادري
عبد الله استقلال داعيه سنده بولمغه سليمان مغزول وعبد الله مقتول اولشدر. اشبو
سكه ده محرر اولان (عبد) مرقوم عبد الله اشارت اولق محملدر.

— ۳۱۹ —

تاريخي ۱۴۱

بالبصره سنه احدى واربعين وميه

ظريك مركزي زيرنده (عبد) كله سي بوقدر.

قطري ۲۶

— ۳۲۰ —

تاريخي ۱۴۲

بالبصره سنه اثنتين واربعين وميه

قطري ۲۶

— ۳۲۱ —

تاريخي ۱۴۲
بك جزئي فرقليدر.

قطري ۲۶

— ۳۲۲ —

تاريخي ۱۴۲
بودخي براز فرقليدر.

قطري ۲۵

— ۳۲۳ —

تاريخي ۱۴۳
بالبصره سنه ثلث واربعين وميه

خلقه : ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

قطري ۲۶

— ۳۲۴ —

تاريخي ۱۴۳
جزئي فرقليدر.

قطري ۲۶

تاریخی ۱۴۴

خلقہ : @ @ @ @ @

رسول

44-111

سے

دوره سی دیکلری کبدر

وزنی ۱۴ ط. قطری ۲۶

سليمان بن عليك عزلندن صكره ١٤٠ دق ١٤٥ سنه سنه قدر بصره ده
سفیان بن معاویه بن یزید الملهی والی بولمقله اشبو سكه ايله آشاغی دوت سكه ده
منقوش اولان (س) حرقی سفیانه اشارت اولقی ملحوظدر .

تاریخی ۱۴۴

مشامندر .

قطری ۷۶

تاریخی ۱۴۴

یازیلری بر از فرقلیدر .

قطری ۲-۴

تاریخی ۱۴۵

ظہرینک مرکزینده اوچنچی سطرک زیرنده (س ۰۰) منقوشدر :

قطری ۲۴

تاریخی ۱۴۵

• شامہدو •

ظہرینک مرکزی زیرندہ کی حرف و نقطہ لڑ شویاہ در: (س. س.)

قطری ۲۶

تاریخی ۱۴۵

فرقہ دار .

٥٥ ٥٥ ٥٥ ٥٥ : ٤٤

ظہرینک مرکزیندہ کی اوچنی سطرک زیندہ : (۰۰)

قطری ۲۵

تاریخی ۱۴۶

بالبصرة سنة ست وأربعين ومية

ظہری اوج دائرہ ایچندہ : محمد

فَسَوِّلْ

الملك

24

دورەسى دىكرلارنىڭ غەنىدۇر.

وزنی ۱۴ ۱/۲ ط. قطری ۲۶

— ۳۳۲ —

تاریخی ۱۴۶

یازیلری برار فرقلی اولوب بونده دخی (سلمه) گلهسی وارددر.

قطری ۲۶

۱۴۵ سنه سندن ۱۴۶ سنهسی اواسطنه قدر سلم بن قتیبة الباهلی بصره والیسی ایدی. اشبو سکه دهکی اسم انکدر. (ابن اثیر جلد ۵ صحیفه ۲۱۲)

— ۳۳۳ —

تاریخی ۱۴۶

کذالك خطی فرقلیچه در.

ظهرینک مرکزنده اوجخی سطرک زیرنده: (○)

قطری ۲۴

— ۳۳۴ —

تاریخی ۱۴۶

وجهنک خارجی نقطهلی برداژه ایله محاطدر.

ظهرینک مرکزری زیرنده برشی یوقدر.

قطری ۲۵

— ۳۳۵ —

تاریخی ۱۴۷

بالبصره سنه سبع و اربعین و مئة

خالقه: ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

ظهرینک مرکزنده اوجخی سطرک زیرنده: (○○) اشارت منقوشدر.

اطرافندهکی اوج دائره دخی تیریلیدر.

قطری ۲۴

— ۳۳۶ —

تاریخی ۱۴۷

مشاهددر.

ظهرینک مرکزری زیرندهکی اشارت یکدیگرندن آچقددر. (○ ○)

قطری ۲۳

— ۳۳۷ —

تاریخی ۱۴۷

عینیدر.

قطری ۲۵

— ۳۳۸ —

تاریخی ۱۴۷

وجهنک اطرافنده خالقه: ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

ظهرینک مرکزری زیرنده بر اشارت وارددر (○)

قطری ۲۳ (کناری کسیکدر)

— ۳۳۹ —

تاریخی ۱۴۷

وجهنک اطرافنده خالقه: ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

ظهری جفته دائره ایچنده: بما امر به ا

لمهدی محمد

بن امیرالمومنین

دوره سی دیگرلری کیددر.

قطری ۲۵

— ۳۴۰ —

تاریخی ۱۴۸

بالبصره سنه ثمان و اربعین و میه

خلقه : ۰۰ ۰۰ ۰۰ ۰۰ ۰۰

ظہری اوج دائرہ ایچندہ : محمد

رسول

الہ

دورہ سی دیگر لڑینک عینیدر .

قطری ۲۴

— ۳۴۱ —

تاریخی ۱۵۸

بالبصره سنه ثمان و خمین و میه

ظہرینک مرکزندہ کی عبارتہ نک زیرندہ : (۰۰)

قطری ۲۴ (بمثال)

الری

— ۳۴۲ —

تاریخی ۱۴۶

بالری سنه ست و اربعین و میه

خلقه : ۰۰ ۰۰ ۰۰ ۰۰ ۰۰

ظہری جفتہ دائرہ ایچندہ : مما امر به ا

المہدی محمد

بن امیر المومنین

دورہ سی دیگر لڑینہ مشاہدہ .

وزنی ۱۴ ۱/۲ ط . قطری ۲۶

— ۳۴۳ —

تاریخی ۱۴۶

نقشی جزئی فرقلیدر .

قطری ۲۶

— ۳۴۴ —

تاریخی ۱۴۷

بالری سنه سبع و اربعین و میه

قطری ۲۵

— ۳۴۵ —

تاریخی ۱۴۷

یازیلری براز فرقلیدر .

قطری ۲۴

— ۳۴۶ —

تاریخی ۱۴۷

مشاہدہ .

قطری ۲۵

۱۴۸ تاریخندل اعتباراً (ری) شہرینہ نام دیگر اولہرق (محمدیہ) تسمیہ
 قلمشدرہ اشاعیدہ (۲۶۷) نومرولی سکہ یہ مراجعت اولنہ . مع مافیہ ستین اخیرہ دہ
 ہر ایک اسم دخی براز وقت سکہ لڑ اوزرندہ کورلکدہ در .

العباسيه

— ۳۴۷ —

تاريخي ۱۵۲

بالعباسيه سنه ثنتين وخمسين ومية

وجهك اطرافند خلقه : ○ ○○○ ○ ○○○ ○○○

ظہری اوج دائره ايجده : محمد

رسول

الله

عمر

دوره سی دیکر لرینک عینیدر .

وزنی ۱۳ ۱/۴ ط . قطری ۲۵

عمر بن حفص افریقیه والیسی اولوب ۱۵۳ سنه سنده مقتولا وفات ایتشد .
 (عباسیه) قیروان قرینده ابراهیم بن اغلب طرفیندن ۱۸۴ تاریخنده بنا
 ایدلش بر شهر اولدیفنی مؤرخین بیان ایتکده ایسه لرده تاریخ مذکوردن اوتوز
 اوتوز بش سنه اول ضرب اولنان سکه لره نظراً افریقیه ده بولنان والیر مرکز
 حکومتلری اولان (قیروان) شهرینه خلای عباسیه نسبتله (عباسیه) تویم و اطلاق
 ایلدکاری اشبو سکه ایله سنین اخیرده ده ضرب اولنان سکه لردن استنباط اولمقده در .

الکوفه

— ۳۴۸ —

تاريخي ۱۳۷

بالکوفه سنه سبع وثلاثين ومية

خلقه : ○○○ ○○○ ○○○

ظہری اوج دائره ايجده : محمد

رسول

الله

دوره سی دیکر لری کینیدر .

وزنی ۱۳ ۱/۴ ط . قطری ۲۳

— ۳۴۹ —

تاريخي ۱۳۹

بالکوفه سنه تسع وثلاثين ومية

خلقه : ○ ○○○ ○ ○○○ ○○○

ظہرینک مرکزنده اوچجی سطرک زیرنده : (.)

قطری ۲۴ وزنی ۱۴ ط .

— ۳۵۰ —

تاريخي ۱۳۹

مشاهدہ .

قطری ۲۴

— ۳۵۱ —

تاريخي ۱۳۹

ظہرینک مرکزنده برنجی ایله ایکجی سطر بیننده (.) و اوچجی سطرک
 زیرنده کدک (.)

قطری ۲۴

— ۳۵۲ —

تاريخي ۱۴۰

بالکوفه سنه اربعين ومية

ظہرینک مرکزنده اوچجی سطرک زیرنده (.)

قطری ۲۵

— ۳۵۳ —

تاريخي ۱۴۰

مشاهدہ .

قطری ۲۵

— ۳۵۴ —

تاريخي ۱۴۱

بالكوفه سنه احدى واربعين ومية

ظهرينك مركزى اوچجى سترك زيرنده : (۰۰)

قطرى ۲۴

— ۳۵۵ —

تاريخي ۱۴۱

رسم خطى جزئى فرقليدر.

قطرى ۲۵

— ۳۵۶ —

تاريخي ۱۴۲

بالكوفه سنه اثنین واربعين ومية

ظهرينك مركزى زيرنده : (۰۰)

قطرى ۲۵

— ۳۵۷ —

تاريخي ۱۴۲

مشاهددر.

ظهرينك مركزى زيرنده : (۰۰)

قطرى ۲۵

— ۳۵۸ —

تاريخي ۱۴۳

بالكوفه سنه ثلث واربعين ومية

ظهرينك مركزى زيرنده : (۰۰)

قطرى ۲۵

— ۳۵۹ —

تاريخي ۱۴۳

عينيدر.

قطرى ۲۴

— ۳۶۰ —

تاريخي ۱۴۴

بالكوفه سنه اربع واربعين ومية

ظهرينك مركزى زيرنده : (۰۰)

قطرى ۲۵

— ۳۶۱ —

تاريخي ۱۴۴

مشاهددر.

قطرى ۲۴

— ۳۶۲ —

تاريخي ۱۴۵

بالكوفه سنه خمس واربعين ومية

(۰۰)

قطرى ۲۵

— ۳۶۳ —

تاريخي ۱۴۵

مشاهددر.

قطرى ۲۴

— ۳۶۴ —

تاريخي ۱۴۵

بودخي .

قطري ۲۴

— ۳۶۵ —

تاريخي ۱۴۶

بالكوفه سنه ست واربعين ومية

(۰۰۰)

قطري ۲۵

— ۳۶۶ —

تاريخي ۱۴۶

يازيلري جزئي فرقليدر .

قطري ۲۵

المحمديه

— ۳۶۷ —

تاريخي ۱۴۸

المحمديه سنه ثمان واربعين ومية

وجهك اطرافنده خلقه : ۰۰ ۰ ۰۰ ۰ ۰۰ ۰ ۰۰ ۰

ظهری مرکزده ايکي دائره ايچنده : مما امر به ا

المهدي محمد

بن امير المومنين

دوره سنده : محمد رسول الله ارسله بالهدى (الح)

وزني ۱۴۱ ط . قطري ۲۵

— ۳۶۸ —

تاريخي ۱۴۸

براز فرقليدر .

قطري ۲۶

— ۳۶۹ —

تاريخي ۱۴۹

المحمديه سنه تسع واربعين ومية

قطري ۲۵

— ۳۷۰ —

تاريخي ۱۴۹

مشاهدري .

قطري ۲۵

— ۳۷۱ —

تاريخي ۱۴۹

عيني عبارده در .

خاته : ۰۰ ۰۰ ۰۰ ۰۰ ۰۰ ۰

قطري ۲۵

— ۳۷۲ —

تاريخي ۱۴۹

ظهرينك مركززنده (مما امر به الخ) عبارده سنك بالاسنده (۰) اشارتي
وزيرنده بر (۶) حرفي موضوعدر .

قطري ۲۵

— ٣٧٣ —

تاريخي ١٤٩

ظهيرتك مركزي بالاده سنده (٥) برينه (م) ميم موضوعدر .
قطري ٢٦

— ٣٧٤ —

تاريخي ١٤٩

رسم خطي جزئي فرقليدر .

قطري ٢٥

— ٣٧٥ —

تاريخي ١٥٠

بالمحمدية سنه خمسين ومية

ظهيرتك عبارة و اشارتلى بالاده كيلرك عييدر .

قطري ٢٥

— ٣٧٦ —

تاريخي ١٥٠

نقشي مشاهدر .

ظهيرتك مركزنده (المهدي) كله سنك (الف) ديكرلى كبي برنجي سترك
نماينده اوليوب ايكنجي سترك باشنده برابر يازلشدر .

قطري ٢٥

— ٣٧٧ —

تاريخي ١٥١

بالمحمدية سنه احدى وخمسين ومية

قطري ٢٦

— ٣٧٨ —

تاريخي ١٥١

يازيلرى براز فرقليدر .

قطري ٢٧

— ٣٧٩ —

تاريخي ١٥٢

بالمحمدية سنه اثنين وخمسين ومية

ظهيرتك مركزي بالاسنده كذاك (م) اولوب زيرنده كي عين رسم ديكرده
منقوشدر .

قطري ٢٦

— ٣٨٠ —

تاريخي ١٥٢

مشاهدر .

قطري ٢٦

— ٣٨١ —

تاريخي ١٥٣

بالمحمدية سنه ثلث وخمسين ومية

قطري ٢٧

— ٣٨٢ —

تاريخي ١٥٣

جزئي فرقليدر .

قطري ٢٧

— ۳۸۳ —

تاریخی ۱۵۳

بودخی فرقیجه در.

قطری ۲۰

— ۳۸۴ —

تاریخی ۱۵۴

بالمحمدیه سنه اربع و خمسين و مية

قطری ۲۷

— ۳۸۵ —

تاریخی ۱۵۴

عینیدر.

خلقه: ○ ○ ○ ○ ○

ظہرینک مرکزنده کی یازیلرک بالاسنده اشارت اولیوب بوش براقش وزیرینه

بر (○) وضع اولمشدر.

قطری ۲۶

— ۳۸۶ —

تاریخی ۱۵۵

بالمحمدیه سنه خمس و خمسين و مية

قطری ۲۶

— ۳۸۷ —

تاریخی ۱۵۵

مشاہدر.

قطری ۲۶

مدينة السلام

— ۳۸۸ —

تاریخی ۱۴۸

بمدينة السلام سنه ثمان واربعين و مية

خلقه: ○ ○ ○ ○ ○

ظہری ایکی دائره ایچنده: محمد

رسول

السنه

بنخ

دوره سنده: محمد رسول الله ازسله بالهدی (الخ)

وزنی ۱۴ ط. قطری ۲۰

— ۳۸۹ —

تاریخی ۱۴۸

یازیلری براز فرقايدر.

(دلیکی) قطری ۲۰

— ۳۹۰ —

تاریخی ۱۴۸

فرقیجه در.

قطری ۲۴

— ۳۹۱ —

تاریخی ۱۴۹

بمدينة السلام سنه تسع واربعين و مية

قطری ۲۰

— ۳۹۲ —

تاریخی ۱۴۹

مشاهد.

قطری ۲۴

— ۳۹۳ —

تاریخی ۱۵۰

بمدینه السلام سنه خین ومیه

قطری ۲۵

— ۳۹۴ —

تاریخی ۱۵۰

جزئی فرقلیدر.

قطری ۲۴

— ۳۹۵ —

تاریخی ۱۵۱

بمدینه السلام سنه احدى وخمین ومیه

قطری ۲۶

— ۳۹۶ —

تاریخی ۱۵۱

مشاهد.

قطری ۲۵

— ۳۹۷ —

تاریخی ۱۵۲

بمدینه السلام سنه اثنتین وخمین ومیه

قطری ۲۵

— ۳۹۸ —

تاریخی ۱۵۲

رسم خطی فرقلیدر.

قطری ۲۴

— ۳۹۹ —

تاریخی ۱۵۳

بمدینه السلام سنه ثلث وخمین ومیه

قطری ۲۵

— ۴۰۰ —

تاریخی ۱۵۳

مشاهد.

قطری ۲۴ (ایک دیلکبی)

— ۴۰۱ —

تاریخی ۱۵۳

نقشی جزئی فرقلیدر.

قطری ۲۴

— ۴۰۲ —

تاریخی ۱۵۴

بمدينة السلام سنة اربع وخمسين ومية

ظہرینک مرکزندہ کی یازیلرک زیرندہ بریرینہ ایک: (بخ بخ) قطری ۲۵

— ۴۰۳ —

تاریخی ۱۵۴

مشاہدہ

قطری ۲۴

— ۴۰۴ —

تاریخی ۱۵۴

ظہرینک مرکزی اطرافندہ کی ایک دائرہ تیرتیلیدر

قطری ۲۵

— ۴۰۵ —

تاریخی ۱۵۴

فرقلیدجہ در

قطری ۲۵۰

— ۴۰۶ —

تاریخی ۱۵۵

بمدينة السلام سنة خمس وخمسين ومية

وجہنک مرکزندہ کی کلمہ توحیدک زیرندہ: (..)

وزنی ۱۴ ط ۲۶ قطری

— ۴۰۷ —

تاریخی ۱۵۵

براز فرقلیدر

(دلیکی) قطری ۲۵

— ۴۰۸ —

تاریخی ۱۵۵

جزئی اوقاددر

وزنی ۱۳ ط ۲۴ قطری

— ۴۰۹ —

تاریخی ۱۵۶

بمدينة السلام سنة ست وخمسين ومية

وجہنک مرکزی زیرندہ نقطہ یوقدر

خلقه: ○ ○ ○ ○ ○

قطری ۲۴

— ۴۱۰ —

تاریخی ۱۵۶

یازیلری جزئی فرقلیدر

قطری ۲۵

— ۴۱۱ —

تاریخی ۱۵۷

بمدينة السلام سنة سبع وخمسين ومية

(بیشل) وزنی ۱۴ ط ۲۵ قطری

— ۴۱۲ —

تاریخی ۱۵۷

ظہرینک مرکزی بالاسندہ و براز صاع طرفہ بر نقطہ (۰) وزیرندہ اولکیلر
کی ایک عدد (بخ بخ)

قطری ۲۵

— ۴۱۳ —

تاریخی ۱۵۷

ظہرینک مرکزی بالاسندہ کی نقطہ (۰) تمام اورتہ در

قطری ۲۵

— ۴۱۴ —

تاریخی ۱۵۷

کذلک ظہرینک مرکزی بالاسندہ نقطہ اولدینی کی ایکجی سطر ایله اوچجی
سطر آره سندہ دخی بر نقطہ موضوعدر (۰)

قطری ۲۵ (بمیل)

— ۴۱۵ —

تاریخی ۱۵۸

بمدینة السلام سنہ ثمان وخسین ومیة

ظہرینک مرکزندہ کی نقطہ لریوقدر . یالکز زیرندہ : (بخ بخ)

قطری ۲۴

— ۴۱۶ —

تاریخی ۱۵۸

مشاہدہ

قطری ۲۳

— ۴۱۷ —

تاریخی ۱۵۸

ظہرینک مرکزی زیرندہ : (بخ ر بخ)

قطری ۲۴

— ۴۱۸ —

تاریخی ۱۵۸

مشاہدہ

قطری ۲۵

خلیفہ منصور ۱۵۸ سنہ سی غایہ سندہ یعنی ذی الحجہ سندہ وفات
ایتمش اولغله سنہ مذکورہ دہ کیسلان سکالر مشارالیه منسوب اولوب
خلیفہ المہدینک مسکوکاتی ۱۵۹ سالدن باشلامشدر .

۳ ابو عبدالله محمد المهدی

۱۵۸ - ۱۶۹

التون

— ۴۱۹ —

محل ضربی یازدهم . تاریخ ۱۶۲

مرکزنده : محمد

رسول .

الله

دوره سنده : بسم الله ضرب هذا الدين سنة اثنين وستين ومية

ظهری مرکزنده : لا اله الا

الله وحده

لا شريك له

دوره سنده : محمد رسول الله ارسله بالهدى ودين الحق ليظهره

على الدين كله

التون ، وزى ۱ م ۴ ط . قطری ۱۸

— ۴۲۰ —

تاریخی ۱۶۵

سنة خمس وستين ومية

وجهك مرکزنده (رسول) دن صکره کی نقطه ايله زیرنده کی اوج نقطه

موضوع دکلدر .

التون ، وزى ۱ م ۴ ط . قطری ۱۷

کوش

ارمینیه

— ۴۲۱ —

تاریخی ۱۶۱

مرکزنده : لا اله الا

الله وحده

لا شريك له

دوره سنده : بسم الله ضرب هذا الدرهم بآرمينية سنة احدى

وستين ومية

اطرافنده اوج دائره اولوب آره لرنده خلقه : ۰ ۰ ۰ ۰ ۰ ۰ ۰ ۰

ظهری برداره ایچنده : محمد رسول

الله صلى الله

عليه وسلم

الخلیفة المهدی

دوره سنده : محمد رسول الله ارسله بالهدى (الح) المشركون

(دلیکی) وزى ۱۴ ط . قطری ۲۶

— ۴۲۲ —

تاریخی ۱۶۲

بآرمينية سنة اثنين وستين ومية

وجهك اطرافنده خلقه : ۰ ۰ ۰ ۰ ۰ ۰ ۰ ۰

(بیشل) قطری ۲۴

مسکوکات عباسیه ده مسکوکات امویه مثلاًو بو زمانه قدر خلیفه اسمی درج اولغیوب انجی خلیفه المنصورک عصرنده خلف اوله حق ذات ايله بعض والیرک اسمی یازلق حادث ایدلمشیدی . ایلک دفعه اوله رق المهدیشک زمان خلافتنده نام خلیفه کوش سکه لر یازلقه باشلامشدر . بعدما بو عادتو رعایتله بعضاً بالکز خلیفه تک نامی و بعضاً خلیفه ايله والیرک اسمی برابر اوله رق یازلدیغی کبی کاه قدیمی وجهله اسمز و یاخود بالکز والینک اسمی حاوی سکه لر ضرب اولمشدر .

اصبهان

— ۴۲۳ —

تاریخی ۱۶۸

باصبهان سنه ثمان وستین و میه

وجهك اطرافنده خلقه : ○ ○ ○ ○ ○

ظهري برداره ایچنده : محمد رسول

الله صلی الله

علیه وسلم

الخلیفه المهدی

نصر

دوره سی بالاده کی سیکلر کیدر . (بیمل) قطری ۲۴

۱۶۳ تاریخنده یحیی الحرثی اصفهان والیکندن عزل الله یرینه الحکم بن سعید نامنده و ۱۶۹ سنه سنده دخی طیفور اسمنده کی ذاتلرک تعین اولندقلری مضبوط توارج اینده بونلرک آره سنده دیکر والی اسمی مذکور دکلدن بوسکه ده بحرر اولان (نصر) احتمالکه اولجه سند والیسی بولنان نصر ابن محمد بن الاشعث تام ذات اولوب ۱۶۸ سالنده یعنی طیفوردن برسنه اول اصفهانده والی بولنش اوله .

البصره

— ۴۲۴ —

تاریخی ۱۶۱

بالبصره سنه احدى وستین و میه

وجهك اطرافنده خلقه : ○ ○ ○ ○ ○

ظهري چفته دائره ایچنده : محمد رسول الله

صلی الله علیه وسلم

الخلیفه المهدی

محمد

دوره سی دیکرلری کیدر .

وزنی ۱۳ ط . قطری ۲۴

محمد بن سلیمان العباسی ۱۶۰ سنه سنده بصره و اعمالندن اولان عمان وفارس والیسی نصب اولنوب مأموریتی خیلی مدت دوام ایتمشدر . (ابن اثیر جلد ۶ صفحه ۱۷)

— ۴۲۵ —

تاریخی ۱۶۱

رسم خطی فرقلیدر .

قطری ۲۳

[مدینه] جی

— ۴۲۶ —

تاریخی ۱۶۲

بمدینه جی سنه اثنین وستین و میه

وجهك اطرافنده تیرتیلی اوج دائره اوزرنده خلقه : ○ ○ ○ ○ ○

ظهري نقطه لی برداره ایچنده : محمد رسول

الله صلی الله

علیه وسلم

الخلیفه المهدی

یحیی

دوره سی دیکرلرینک عینیدر .

قطری ۲۶

— ۴۲۷ —

تاریخی ۱۶۲

یازیلری جزئی فرقلیدر .

قطری ۲۷ (کناری کسیدر)

— ۴۲۸ —

تاریخی ۱۶۲
رسم خطی فرقلیدر.

خلقه : ○ ○ ○ ○ ○

قطری ۲۶

۱۶۲ تاریخچه محی الحرشی اصفهان والیسی بولنوب ۱۶۳ سالنده انفصال
ایتمشدر. جی شهری اصفهان مربوط بولنوب اورا والیرینک وزیر اداره سند
ایدی. (ابن اثیر جلد ۶ صفحہ ۲۱)

العباسیہ

— ۴۲۹ —

تاریخی ۱۶۰
بالعباسیہ سنہ ستین ومیة

وجهنک اطرافنده خلقة : ○ ○ ○ ○ ○

ظہری : ایکی دائرہ ایچنده :

بخ

محمد

رسول

النسہ

یزید

دورہ سی دیگر لرینک عینیدر.

وزنی ۱۴ ط. قطری ۲۵

— ۴۳۰ —

تاریخی ۱۶۰
ظہرینک مرکزی اطرافنده کی دائرہ تک وتقطه لیدر.

قطری ۲۵

— ۴۳۱ —

تاریخی ۱۶۰
یالکز رسم خطی براز فرقلیدر.

قطری ۲۵

— ۴۳۲ —

تاریخی ۱۶۱
بالعباسیہ سنہ احدی وستین ومیة

قطری ۲۵

— ۴۳۳ —

تاریخی ۱۶۲
بالعباسیہ سنہ اثنتین وستین ومیة
ظہرینک مرکزی بالاسندہ (بخ) یرینہ (○) اشارتی واردر.
وزنی ۱۲ ط. قطری ۲۵

— ۴۳۴ —

تاریخی ۱۶۳
بالعباسیہ سنہ ثلث وستین ومیة
ظہرینک مرکزی چفته دائرہ ایله محاط اولوب بالاسندہ: (بخ)
قطری ۲۵

— ۴۳۵ —

تاریخی ۱۶۴
بالعباسیہ سنہ اربع وستین ومیة
ظہرینک مرکزی یالکز بردائرہ ایله مستدر اولوب بالاسندہ: (○)
وزنی ۱۲ ط. قطری ۲۶

— ٤٣٦ —

تاريخي ١٦٦

بالعباسيه سنه ست وستين ومية

قطري ٢٤

— ٤٣٧ —

تاريخي ١٦٦

مشاهد

قطري ٢٤

— ٤٣٨ —

تاريخي ١٦٦

ظهرتك مركزي اطرافنده نقطه لى دائره اولوب بالاسنده : (ج)

قطري ٢٥

— ٤٣٩ —

تاريخي ١٦٦

نقشى فرقليجهدر

قطري ٢٥

— ٤٤٠ —

تاريخي ١٦٧

بالعباسيه سنه سبع وستين ومية

ظهرتك مركزي بالاسنده : (٥) زيرنده كذلك (يزيد)

(دليکلى) وزنى ١٠ ١/٢ ط ٢٥ قطري ٢٥

— ٤٤١ —

تاريخي ١٦٨

بالعباسيه سنه ثمان وستين ومية

وزنى ١٣ ١/٢ ط ٢٥ قطري ٢٥

عباسيه ده ضرب اولمش اولان بالاده كى سكه لوده اسمى بولان (يزيد) ١٥٤
سنه سنده وفاة ايدن عمر بن حفصك يرينه افريقيه واليسى تعيين اولنان يزيد بن خاتم
اولوب المهديك خلافتنده يعنى ١٥٩ تاريخنده مأموريتى تأييد اولمش و ١٧١
سالنه قدر افريقيه واليلكنده بولمشدر (ابن اثير جلد ٦ صفحه ١٤)

الحمدية

— ٤٤٢ —

تاريخي ١٦١

بالحمدية سنه احدى وستين ومية

وجهتك اطرافنده خلقه : ٥٥٥ ٥ ٥٥٥ ٥ ٥٥٥

ظهري برداره ايجنده : محمد رسول

الله صلى الله

عليه وسلم

الخليفة المهدي

دوره سنده : محمد رسول الله ارسله بالهدى (الح)

وزنى ١٤ ط ٢٣ قطري ٢٣

— ٤٤٣ —

تاريخي ١٦١

يازيلرى براز فرقليدر

قطري ٢٣

— ۴۴۴ —

تاریخی ۱۶۵

بالحمدیه سنه خمس وستین و میه

خلقه : ۰۰ ۰ ۰۰ ۰ ۰۰ ۰

ظہرینک مرکزہ کی عبارتہ نک زیرندہ : (م)

قطری ۲۴

— ۴۴۵ —

تاریخی ۱۶۶

بالحمدیه سنه ست وستین و میه

قطری ۲۴

— ۴۴۶ —

تاریخی ۱۶۷

بالحمدیه سنه سبع وستین و میه

ظہرینک مرکزہ کی عبارتہ نک بالاسندہ : (۰) وزیرندہ : (بخ) موضوعدرہ

قطری ۲۲

— ۴۴۷ —

تاریخی ۱۶۸

بالحمدیه سنه ثمان وستین و میه

ظہرینک مرکزہ کی عبارتہ نک بالاسندہ : (۰) وزیرندہ : (بخ ۰)

منقوشدرہ

قطری ۲۵

— ۴۴۸ —

تاریخی ۱۶۸

فرقلیجہدرہ

قطری ۲۴

— ۴۴۹ —

تاریخی ۱۶۸

بودخی

قطری ۲۴

مدينة السلام

— ۴۵۰ —

تاریخی ۱۵۹

بمدينة السلام سنه تسع وخمسين و ميه

وجہنک عبارتہ لری چفته دائرہ ایله محاط اولوب خارجہ خلقہ : ۰۰ ۰ ۰۰ ۰ ۰۰ ۰

ظہری تیرتیلی ایکی دائرہ ایچندہ : محمد رسول

الله صلی الله

علیه وسلم

الخلیفة المہدی

دورہ سندہ : محمد رسول الله ارسلہ بالمہدی (الح)

وزی ۱۴ ط ۰ قطری ۲۸

— ۴۵۱ —

تاریخی ۱۵۹

وجہنک اطرائی تیرتیلی اوج دائرہ ایله محاط و ظہرینک مرکزی دخی چفته دائرہ ایله مستدیردرہ

قطری ۲۷

— ٤٥٢ —

تاريخي ١٥٩
مشاهد.

قطري ٢٦

— ٤٥٣ —

تاريخي ١٦٠
بمدينة السلام سنة ستين ومية
ظهرتك مسكوكي بالكز بدائرة ايله محاطدر.

قطري ٢٥

— ٤٥٤ —

تاريخي ١٦٠
ظهرتك مسكوكي غبارك زبرنده : (٥)
(دليكي) قطري ٢٦

— ٤٥٥ —

تاريخي ١٦٠
فرقليجه در.
(دليكي) قطري ٢٤

— ٤٥٦ —

تاريخي ١٦١
بمدينة السلام سنة احدى وستين ومية
قطري ٢٦

— ٤٥٧ —

تاريخي ١٦١
براز فرقليجه در.

قطري ٢٣

— ٤٥٨ —

تاريخي ١٦٢
بمدينة السلام سنة اثنين وستين ومية

قطري ٢٥

— ٤٥٩ —

تاريخي ١٦٢
يازيلري فرقليدر.
وزني ١٤١ ط. قطري ٢٣

— ٤٦٠ —

تاريخي ١٦٢
نقشي جزئي بشقه در.
قطري ٢٣

— ٤٦١ —

تاريخي ١٦٣
بمدينة السلام سنة ثلث وستين ومية
قطري ٢٣

— ٤٦٢ —

تاريخي ١٦٣
يازيلري بران فرقليدر.

قطري ٢٣

— ٤٦٣ —

تاريخي ١٦٣
وجهك اطرافي جفته دائره ايله مستدير.
ظهرينك مركزي بالاسنده بر (.) وزيرنده ايكي (.) نقطه ل اولوب
اطرافي جفته دائره ايله محاطدر.

قطري ٢٤

— ٤٦٤ —

تاريخي ١٦٣
جزئي فرقليدر.

قطري ٢٣

— ٤٦٥ —

تاريخي ١٦٤
مدينه السلام سنه اربع وستين وميه
وجهك اطرافي اوج وظهرينك مركزي بر دائره ايله مستدير اولوب عبارته
وزيرنده دخي يالسكر بر (.)

قطري ٢٣

— ٤٦٦ —

تاريخي ١٦٤
مشاهد.

قطري ٢٢

— ٤٦٧ —

تاريخي ١٦٥
مدينه السلام سنه خمس وستين وميه
وجهنده خلقه : ○ ○ ○ ○
ظهرينك مركزي وزيرنده (ج) اشارتي .

قطري ٢٤

— ٤٦٨ —

تاريخي ١٦٨
مدينه السلام سنه ثمان وستين وميه
وجهك اطرافي ايكي دائره ايله محاط اولوب خارجنده خلقه : ○ ○ ○ ○ ○ ○
ظهرينك مركزي اطرافنده جفته دائره اولوب عبارته بالاسنده : (.)
وزيرنده : (ج) موضوعدر .

قطري ٢٤

المامه

— ٤٦٩ —

تاريخي ١٦٥
بالممامه سنه خمس وستين وميه
وجهك اطرافنده خلقه : ○ ○ ○ ○ ○ ○
ظهري جفته دائره ايچنده : محمد رسول
الله صلى الله
عليه وسلم
الخليفه المهدى

بشر

دوره سي ديكرلرينك عيئيدر .

(بمثل) (بر خلقه به ربط اولمش) قطري ٢٤
بشر بن المنذر ١٥٩ تاريخنده يمامه واليسى بولنوب ١٦١ ده جعفر بن سليمان
نام ذات برينه تعيين قلمشدر . (ابن اثير جلد ٦ صفحه ١٤ و ١٩) بالاده كي
سكه به نظراً مومي اليه بشر ١٦٥ سالنده تكرار يمامه ده بولمشدر .

اخطار: خليفه المهدى ١٦٩ محرميده وفاة ايمكله سكه لري ١٦٨
ساله قدر ضرب اولنوب ١٦٩ تاريخي سكه ل خليفه الهادي به منسوبدر .

— ﴿﴾ ابو محمد موسى الهادي ﴿﴾ —

١٧٠ — ١٦٩

التون

— ٤٧٠ —

محل ضربی یا زلامشدر . تاریخى ١٧٠

محمد

رسول

الله

على

دوره سنده : بسم الله ضرب هذا الدين سنة سبعين ومية

لا اله الا

الله وحده

لا شريك له

دوره سنده : محمد رسول الله ارسله بالهدى (الح) كاله

التون، قطرى ١٨

اشبو التونك وجهنده محرر اولان (على) بن عيسى بن ماهان اولوب برچوق

مدت مسند وزارتده وولايته بولمشدرد . التون سكه له ولايه ووزرا اسمى

ايك دفعه اوله رقى بوعصرده يازلمشدر .

كوش

﴿﴾ ارمينه ﴿﴾

— ٤٧١ —

تاريخى ١٦٩

دورهى مركزنده : لا اله الا

الله وحده

لا شريك له

دوره سنده : بسم الله ضرب هذا الدرهم بarmينه سنة تسع

وستين ومية

اطرافنده ايكي دائره آره سنده خلقه : ○ ○ ○ ○ ○

ظهري بردائه ايچنده : بر؟

الحايفة الهادى

مما امر به الرشيد

ولى عهد المسلمين

بر؟

دوره سنده : محمد رسول الله ارسله بالهدى (الح) المشركون

(بمثل) ووزنى ١٠ ٢ ط . قطرى ٢٦

الحمدية

— ٤٧٢ —

تاريخي ١٧٠

بالحمدية سنة سبعين ومية

وجهتك اطرافنده خلقه : ٥٥ ٥٥ ٥٥ ٥٥

ظهرى جفته دائره ايجنده : محمد رسول

الله صلى الله

عليه وسلم

الخلافة الهادي

بسر

دوره سى بالاده كينه مشاهدت.

وزنى ١٤ ١/٢ طه قطري ٢٤

— ابو جعفر هارون الرشيد —

١٧٠ - ١٩٣

التون

— ٤٧٣ —

محل ضربى باطلا مشدر . تاريخي ١٧٣

مركزنده : محمد

رسول

الله

دوره سنده : بسم الله ضرب هذا الدين سنة ثلث وسبعين ومية

مركزنده : لا اله الا

الله وحده

لا شريك له

دوره سنده : محمد رسول الله ارسله بالهدى ودين الحق ليظهره

على الدين كله

(نقطه) ضربت ، ليظهره

(يمثل) التون، وزنى ١ م ٤ ٢/٣ طه قطري ١٩

— ٤٧٤ —

تاريخي ١٧٧

وهری مرکزنده: محمد

رسول

الله

جعفر

دوره سنده: بسم الله ضرب هذا الدين سنة سبع وسبعين ومية

ظهری بالاده کی (٤٧٣) نومرونك عینی رسم و عبارت ده در.

(نقطه لی) سبع

(بیشل) التون، وزنی ١ م ٤ ٢ ط. قطری ١٨

خليفة هارون الرشيد زمانه قدر التون سكه له خلفا اسملى يازلمد ينى
 حالده بوعصرده يالكز (الخليفة) عنوانيله بعضاً محمد و ملرنك و بعضاً دخي
 و ذراسنك اسملى يازلمه باشلامشدر.

اشاغى به طوغرى كوريله جكي وجهله هارون الرشيدك اكثر التون و كوش
 سكه لرنده (جعفر) اسمى محرردر. كرك جعفر بن يحيى بن خالد برمكى و كرك جعفر
 بن محمد الاشعث خليفة مشاراليه زماننده خراسان و مصر و سائر ولايتله مكرراً
 مأمور اولمشلايسه ده بعض سكه لرك تاريخلى مؤرخلرك قيد و ضبط ابتدكلرى
 سنه لاله تواقق ايتديكى كى بعضاً دخي ديكر والى اسمليه راز بر سكه ده
 جعفر اسمى محرر اولسنه نظراً جعفر برمكينك اسمى اكثرى سكه لرده و زازنى
 صفتيه ذكر اولمش اولدينى تظاهر ايده بور.

— ٤٧٥ —

تاريخي ١٨٦

وهری مرکزنده: محمد

رسول

الله

دوره سنده (داخلا): بما امر به الامير الامين محمد بن امير
 المؤمنين» (خارجاً): بسم الله ضرب هذا الدين سنة ست
 و ثمانين ومية

ظهری (٤٧٣) نومرونك عيني در.

لوحة ٣ التون، وزنی ١ م ٤ ٢ ط. قطری ١٨

برنجي دفعه اوله رق التون سكه لرك شكنده برتبدل و قوعبولشدر: وجهنده
 ايكي دوره نقش اولنوب داخلمده هارون الرشيدك مخدوم و خلقى الامينك اسميله
 ضرب اولندينى ذكر اولمشدر. آتيا كوريله جكي وجهله ايكي دوره لى سكه لرك
 سنين اخيره ده تمام اتمش اينده اوائلده يك نادر اوله رق ضرب و اخراج قلمشدر.

— ٤٧٦ —

تاريخي ١٩٠

وهری مرکزنده: محمد

رسول

الله

الخليفة

دوره سنده: بسم الله ضرب هذا الدين سنة تسعين ومية

ظهری (٤٧٣) نومرونك عینی نقش و عبارت ده در.

التون، وزنی ١ م ٤ ٢ ط. قطری ١٧

اشبو التون سكه ده اسم اوله رق يالكز (الخليفة) عنوانى يازلمشدر.

کوش

ارمنیه

— ۴۷۷ —

تاریخی ۱۷۳

و جهری مرکزنده: لا اله الا

الله وحده

لا شریک له

دوره سنده: بسم الله ضرب هذا الدرهم بarmenie سنه ثلث

وسبعین و مئة

اطرافنده بردائرة اوستنده خلقه: ○ ○ ○ ○ ○

ظهری بردائرة ایچنده: بخ

محمد رسول

الله

الخليفة هرون

ر بخ

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدى (الح) المشركون

(بمثل) وزی ۱۳ ط ۲۵ قطری ۲۵

— — — — —

افریقه

— ۴۷۸ —

تاریخی ۱۷۶

بافریقه سنه ست وسبعین و مئة

خلقه: ○ ○ ○ ○ ○

ظهری نقطه لی دائرة ایچنده: بخ

محمد

رسول

الله

یزید

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدى (الح)

(بمثل) وزی ۱۲ ط ۲۵ قطری ۲۵

یزید (العباسیه) ده ضرب اولمش اولان سکه لر حقنده کی شرحده (یزید)
اسمه دائرة ایضاحانه مراجعت اولنه.

البصره

— ۴۷۹ —

تاریخی ۱۸۱

بالبصره سنه احدى و ثمنین و مئة

خلقه: ○ ○ ○ ○ ○

ظهری بردائرة ایچنده: محمد رسول الله

بما امر به الامير الامين

محمد بن امير المؤمنين

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدى (الح)

وزی ۱۴ ط ۲۳ قطری ۲۳

بلخ

— ٤٨٠ —

تاريخي ١٨٢

بمدينة بلخ سنة اثنين وثمانين ومية

خلقه : ٥٥٥ ٥ ٥٥٥ ٥ ٥٥٥

ظهرى بر داره ايجنده : محمد رسول

الله بما امر به الامير الامين

محمد بن امير المؤمنين

ولى عهد المسلمين

بخ

دوره سى ديكر لرى كيدر .

وزنى ١٤١ ط . قطرى ٢٥

— ٤٨١ —

تاريخي ١٨٤

بمدينة بلخ سنة اربع وثمانين ومية

و

ظهرى بر داره ايجنده :

محمد رسول الله

بما امر به الامير ولى

عهد المسلمين الامين

محمد بن امير المؤمنين

بخ

دوره سى ديكر لرى كيدر .

قطرى ٢٥

— ٤٨٢ —

تاريخي ١٨٥

بمدينة بلخ سنة خمس وثمانين ومية

خلقه : ٥٥٥ ٥ ٥٥٥ ٥ ٥٥٥

و

محمد رسول الله

بما امر به الامير المامون

عبد الله بن امير المؤمنين

ولى عهد المسلمين

بخ

دوره سى ديكر لرى كيدر .

قطرى ٢٧

— ٤٨٣ —

تاريخي ١٨٦

بمدينة بلخ سنة ست وثمانين ومية

خلقه : ٥٥٥ ٥ ٥٥٥ ٥ ٥٥٥

ظهرى بر داره ايجنده : محمد رسول الله

بما امر به الامير ولى عهد المسلمين الامين محمد بن امير المؤمنين

ولى عهد المسلمين

قطرى ٢٦

— ۴۸۴ —

تاریخی ۱۸۹

بمدينه بلخ سنه تسع و ثمانين و ميه

خلقه : ○ ○ ○ ○ ○

ظہری مرکزنده :

علی

محمد رسول الله

بما امر به الامير المأمون

عبدالله بن امير المؤمنين

ولي عهد المسلمين

قطری ۷۲ (بمثل)

علی بن عیسی بن مامان تاریخ مذکورده خراسان والیسی ایدی . برآراق
سجستان دخی علاوة کندوسنه احواله قلمشدره خراساندن ۱۹۱ هـ عزل اولمشدره .
(ابن اثیر جلد ۶ صفحه ۶۶)

زرنج

— ۴۸۵ —

تاریخی ۱۸۰

بمدينه زرنج سنه ثمانين و ميه

خلقه : ○ ○ ○ ○ ○

ظہری

نقطه لی بردارہ ایچنده :

محمد رسول الله

صلی الله عليه وسلم

الحلیفة الرشید

جعفر

دوره سی دیگر لرینه مشاہددر .

وزنی ۱.۴ ط . قطری ۲۵

— ۴۸۶ —

تاریخی ۱۸۲

بمدينه زرنج سنه اثنتین و ثمانين و ميه

ظہری مرکزنده :

علی

محمد رسول الله

صلی الله عليه وسلم

الحلیفة الرشید

اطریف ؟

بخ بخ

دوره سی دیگر لرینه عینددر .

قطری ۲۶

اشبو سکده بحرر (علی) اسمی علی بن عیسی بن مامانک اوله جق ایسه ده
(اطریف) اسمنه دائر معلومات تاریخیه دسترس اوله مدق . اوتاریخلرده زرنجده
حامل اولق ملحوظددر .

— ۴۸۷ —

تاریخی ۱۸۵

بمدينه زرنج سنه خمس و ثمانين و ميه

خلقه : ○ ○ ○ ○ ○

ظہری مرکزنده :

علی

محمد رسول الله

صلی الله عليه وسلم

الحلیفة الرشید

ابن برکه

ج

دوره سی دیگر لرینه مشاہددر .

(بمثل) قطری ۲۵

ابن برکه نك مؤرخلر طرفندن قید اولنش بر مأموریتنه تصادف ایده مدك .
بو ذات دخی اوتاریخنده علی بن عیسی طرفندن زرنجده حامل اولق کرکدر .

[معدن] الشاش

— ۴۸۸ —

تاریخی ۱۹۰

بمعدن الشاش سنه سبعین ومیه

خلقه: ○ ○ ○ ○ ○

ظہری مرکزہ: علی

محمد رسول اللہ

نما امریہ الامیر المامون

عبد اللہ بن امیر المومنین ولی

ولی عهد المسلمین

النصر

دورہ سی دیگر لری کیدر

وزنی ۱۱ ط ۲۵ قطری

— ۴۸۹ —

تاریخی ۱۹۰

رسم خطی بشقہ در . ظہرینک مرکزہ کی ایکنجی واوچنجی سطرک آره سندہ

نقطہ یوقدر

قطری ۲۶

اشبو سکہ لردہ اسمی یونان (النصر) علی بن عیسی بن مامانک شاشہ

یونان حامی اولی لازم کلور

العباسیہ

— ۴۹۰ —

تاریخی ۱۷۰

بالعباسیہ سنه سبعین ومیه

خلقه: ○ ○ ○ ○ ○

ظہری نقطہ لی بردائرہ الجندہ: بخ

محمد

رسول

اللہ

یزید

دورہ سی دیگر لری کیدر

وزنی ۱۵ ط ۲۴ قطری

— ۴۹۱ —

تاریخی ۱۷۰

یازیلری فرقیدر

قطری ۲۴

— ۴۹۲ —

تاریخی ۱۷۱

بالعباسیہ سنه احدى وسبعین ومیه

خلقه: ○ ○ ○ ○ ○

قطری ۲۵

— ۴۹۳ —

تاریخی ۱۷۳
بالعباسیه سنه ثلث و سبعین و مئة

قطری ۲۶

— ۴۹۴ —

تاریخی ۱۷۴
بالعباسیه سنه اربع و سبعین و مئة

قطری ۲۵

— ۴۹۵ —

تاریخی ۱۷۶
بالعباسیه سنه ست و سبعین و مئة

قطری ۲۵

— ۴۹۶ —

تاریخی ۱۷۷
بالعباسیه سنه سبع و سبعین و مئة

خلقه: ○ ○ ○ ○ ○

قطری ۲۵

بالاده (۱۴۳) صحیفه کوسترلیدی اوزره ۱۷۰ سنه سنده یزید بن حاتم وفاته و اون ماه قدر مخدومی داود امور ولایتی اداره ایدوب صکره برادری روح بن حاتم طرف خلافتدن ۱۷۱ ده افریقیه والیتی نصب اولمشدر. روح دخی ۱۷۴ سنه سنده وفاته ایتمشیله ۱۷۷ سالته قدر نصر بن حبيب المهلبی نام ذات ولایت مذکورده بولنهرق مؤخرأ الفضل ابن نوح ابن حاتم والی اولمش و انک ورودینه قدر دخی عبدالله بن یزید بن حاتم وکالت ایتمشدر. فضل دخی برمدت صکره وفاته ایلمشدر. برینه هرثمه بن اعین مأمور اولمشدر.

قوللکسیونده موجود اولان افریقیه وعباسیهده مضروب سکه لک ۱۷۷ تاریخنه قدر (یزید) اسمی حاوی بولنشی مومی الیهدن صکره اوراده والیک و وکالت ایدن ذوات کندوسنک مخدوم و برادر و برادرزاده سی اولمری حسیله نامی تبرکاً سکه لرده ابقا ایتمش اولدقلرینه جل اولنه یلور.

الحمدیه

— ۴۹۷ —

تاریخی ۱۷۰
بالحمدیه سنه سبعین و مئة

خلقه: ○ ○ ○ ○ ○

ظہری جفته دائره ایچنده: د ا

محمد رسول

الله صلی الله

علیه وسلم

الخليفة الرشيد

و د

دوره سی دیکر لرینک عیندر.

(دلیکلی) وزنی ۱۳ ط. قطری ۲۳

— ۴۹۸ —

تاریخی ۱۷۱

بالحمدیه سنه احدى و سبعین و مئة

وزنی ۱۴ ط. قطری ۲۴

— ۴۹۹ —

تاریخی ۱۷۲

بالحمدیه سنه اثنتین و سبعین و مئة

قطری ۲۴

— ۵۰۰ —

تاریخی ۱۷۲

یازیلری براز فرقلیدر.

قطری ۲۵

اشبو سکه لرده اسمی بولسان (داود) بن یزید بن حاتم عمیسی روح بن حاتمک افریقیه والیسی اولمسی اوزرینه محمدیه (ری) ولایتنه مأمور اولمشدر.

— ۵۰۱ —

تاریخی ۱۸۰

بالحمدیه سنه ثمنین ومیه

خلقه : ○ ○ ○ ○ ○ ○

ظہری نقطه لی بردائرہ ایچنده : و
محمد رسول الله
مما امر به الامیر الامین
محمد بن امیر المؤمنین
جعفر

دوره سی دیگرلری کیدر.

وزنی ۱۵۱ ط . قطری ۲۶

— ۵۰۲ —

تاریخی ۱۸۰

مشاہددر.

قطری ۲۵

— ۵۰۳ —

تاریخی ۱۸۰

بالحمدیه سنه ثمنین ومیه

وجهنک اطرافنده خلقه : ○ ○ ○ ○ ○ ○

ظہری تیرتیلی بردائرہ ایچنده : سلام

محمد رسول الله

مما امر به الامیر محمد

ولی عهد المسلمین

محبوب

دوره سی دیگرلری نک عینیدر.

لوحة ۳ (بجمل) قطری ۲۵

— ۵۰۴ —

تاریخی ۱۸۰

وجهنده خلقه : ○ ○ ○ ○ ○ ○

ظہری بردائرہ ایچنده : و

محمد رسول الله

الله مما امر به الامیر الامین

محمد بن امیر المؤمنین فی

ولایة محمد بن یحیی

جعفر

دوره سی شقه لری کیدر.

قطری ۲۵

(محمد بن یحیی) جعفر بن یحیی بن خالد برمکیک برادریدر . محمدیه (ری) ده

والیکنه دائر مؤرخین معلومات ویرمانشدر.

— ۵۰۵ —

تاریخی ۱۸۱
الحمدیه سنه احدى و ثمان و مية

خلقه : ۰۰ ۰۰ ۰۰ ۰۰ ۰۰

ظہری ایکی دائره ایچنده :

محمد رسول الله
ما امر به الامير الامين
محمد بن امير المؤمنين
جعفر

دوره سی بشقه لری کیدر .

قطری ۲۴

— ۵۰۶ —

تاریخی ۱۸۱
فرقلیجہ در .

خلقه : ۰۰ ۰ ۰۰ ۰ ۰۰ ۰

قطری ۲۵

— ۵۰۷ —

تاریخی ۱۸۱

ظہریک مرکزی ایکی دائره برینه اوج دائره ابله محاطدر .
قطری ۲۴

— ۵۰۸ —

تاریخی ۱۸۲

الحمدیه سنه اثنتین و ثمان و مية

خلقه : ۰ ۰ ۰ ۰ ۰ ۰

ظہریک مرکزی عبارتہ نک بالاسندہ (و) برینه : (ل . ل) اشارتی وزیرندہ
دیگر لری کی (جعفر) منقوشدر .

قطری ۲۵

— ۵۰۹ —

تاریخی ۱۸۲
مشاہدہ

قطری ۲۴

— ۵۱۰ —

تاریخی ۱۸۲

وجہنک اطرافندہ خلقة : ۰۰۰ ۰ ۰۰۰ ۰ ۰۰۰ ۰

ظہریک مرکزی عبارتہ نک بالاسندہ : (و) زیرندہ : (جعفر)

قطری ۲۴

— ۵۱۱ —

تاریخی ۱۸۲

وجہنک اطرافندہ خلقة : ۰ ۰ ۰ ۰ ۰ ۰

ظہریک مرکزی عبارتہ نک بالاسندہ : (و) زیرندہ کذاک (جعفر)

قطری ۲۴

— ۵۱۲ —

تاریخی ۱۸۲

ظہریک مرکزی عبارتہ نک بالاسندہ برشی اولیوب بالکر زیرندہ
(جعفر) وارددر .

قطری ۲۴

— ۵۱۳ —

تاریخی ۱۸۳

بالحمدیه سنه ثلث وثمانین ومیه

خلقه : ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

ظہری نقطہ لی دائرہ ایچندہ : س

محمد رسول

الله صلی الله علیه وسلم

مما امر به الامیر الامین

محمد بن امیر المؤمنین

جعفر

دوره سی دیکر لرینک عیندر .

قطری ۲۵

— ۵۱۴ —

تاریخی ۱۸۳

وجهنک اطرافندہ خلقه : ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

ظہری نقطہ لی دائرہ ایچندہ : محمد رسول الله

مما امر به الامیر الامین

محمد بن امیر المؤمنین

صبر ؟

دوره سی عیندر .

قطری ۲۵

— ۵۱۵ —

تاریخی ۱۸۳

وجهنک اطرافندہ خلقه : ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

ظہرنک مرکزندہ کی عبارہ نک زیرندہ (صبر) برنہ (جعفر) منقوشدر .

قطری ۲۶

— ۵۱۶ —

تاریخی ۱۸۴

بالحمدیه سنه أربع وثمانین ومیه

خلقه : ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

ظہری تبرتالی چفته دائرہ ایچندہ : س

محمد رسول

الله صلی الله علیه وسلم

مما امر به الامیر الامین

محمد بن امیر المؤمنین

جعفر

دوره سی دیکر لر کییدر .

قطری ۲۵

— ۵۱۷ —

تاریخی ۱۸۵

بالحمدیه سنه خمس وثمانین ومیه

ظہری بر دائرہ ایچندہ : و

محمد رسول الله

مما امر به الامیر ولی

عهد المسلمین الامیر

محمد بن امیر المؤمنین

جعفر

دوره سی دیکر لرینہ مشاہددر .

(کناری چاتلاق) قطری ۲۶

— ۵۱۸ —

تاریخی ۱۸۶
بالحمدیه سنه ست وثمان و میه

خلقه: ○ ○ ○ ○ ○

ظہری بر دائرہ ایچندہ: و

محمد رسول

الله صلی الله علیه وسلم

بما امر به الامیر الامین

محمد بن امیر المؤمنین

جعفر

دورہ سی بشقہ لری کیدرہ

قطری ۲۵

— ۵۱۹ —

تاریخی ۱۹۰
بالحمدیه سنه تسعین و میه

خلقه: ○ ○ ○ ○ ○

ظہری تیر تیلای ایکی دائرہ ایچندہ: محمد

رسول

الله

دورہ سی دیکر لریک عینیدرہ

قطری ۲۴

— ۵۲۰ —

تاریخی ۱۹۰
رسم خطی جزئی فرقلیدر

وزنی ۱۵ طہ قطری ۲۲

— ۵۲۱ —

تاریخی ۱۹۱
بالحمدیه سنه احدى وتسعين و میه

خلقه: ○ ○ ○ ○ ○

قطری ۲۳

— ۵۲۲ —

تاریخی ۱۹۱
جزئی فرقلیدر

قطری ۲۲

— ۵۲۳ —

تاریخی ۱۹۲
بالحمدیه سنه اثنتین وتسعين و میه

خلقه: ○ ○ ○ ○ ○

(دلیکی) قطری ۲۲

بالادہ کی ۱۹۱ و ۱۹۰ تاریخی سکہ لری کوچک حجم و قطرہ درلر

مدينة السلام

— ۵۲۴ —

تاریخی ۱۷۸

بمدينة السلام سنة ثمان وسبعين ومية

خلقه : ○ ○ ○ ○ ○

ظہری ردائره ایچندہ : محمد

رسول

الله

۸

دوره سندہ : محمد رسول الله ارسله بالهدى (الح)

وزنى ۱۴ ط. قطری ۲۴

— ۵۲۵ —

تاریخی ۱۷۹

بمدينة السلام سنة تسع وسبعين ومية

خلقه : ○ ○ ○ ○ ○

ظہری جفته دائره ایچندہ : محمد رسول الله

بما امر به الامير الامين

محمد بن امير المؤمنين

جعفر

دوره سی دیگر لرینه مشاہدہ

قطری ۲۵

— ۵۲۶ —

تاریخی ۱۷۹

جزئی فرقلیدرہ

قطری ۲۵ (دلیکی)

— ۵۲۷ —

تاریخی ۱۸۰

بمدينة السلام سنة ثمنین ومية

خلقه : ○ ○ ○ ○ ○

ظہرینک مرکزی اطرافندہ بویلہ دائرہ : ۶۶۶۶۶۶

قطری ۲۶

— ۵۲۸ —

تاریخی ۱۸۰

ظہرینک مرکزندہ ایکنجی ایله اوچنجی سطر بینندہ برنقطہ (.)

قطری ۲۴

— ۵۲۹ —

تاریخی ۱۸۱

بمدينة السلام سنة احدى وثمانین ومية

خلقه : ○ ○ ○ ○ ○

ظہرینک مرکزی اطرافندہ دوز جفته دائرہ واردرہ

قطری ۲۵

— ۵۳۰ —

تاریخی ۱۸۱

مشاہدہ

قطری ۲۶

— ۵۳۱ —

تاریخی ۱۸۲

بمدينة السلام سنة اثنين وثمانين ومية

خلقه: ○ ○ ○ ○ ○

قطری ۲۵

— ۵۳۲ —

تاریخی ۱۸۲

براز فرقلیدر.

خلقه: ○ ○ ○ ○ ○

قطری ۲۶

— ۵۳۲ —

تاریخی ۱۸۳

بمدينة السلام سنة ثلث وثمانين ومية

وجهك مرکزنده ایکنجی الله اوچجی سطر پینده: (○)

قطری ۲۵

— ۵۳۴ —

تاریخی ۱۸۳

وجهك مرکزنده کی ما (۵) یوقدر.

قطری ۲۵

(دلیکی)

— ۵۳۵ —

تاریخی ۱۸۷

بمدينة السلام سنة سبع وثمانين ومية

خلقه: ○ ○ ○ ○ ○

ظہری ایکی دائره ایچنده: محمد

رسول

السنه

دورده سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدی (الخ)

قطری ۲۳ وزی ۱۴ ط.

— ۵۳۶ —

تاریخی ۱۸۷

جزئی فرقلیدر.

قطری ۲۳ (برکوک نما وار)

— ۵۳۷ —

تاریخی ۱۸۷

خلقه: ○ ○ ○ ○ ○

ظہریك مرکزنده کی عباره تك زیرنده برها (۴)

قطری ۲۴

— ۵۳۸ —

تاریخی ۱۸۸

بمدينة السلام سنة ثمان وثمانين ومية

خلقه: ○ ○ ○ ○ ○

ظہریك مرکزی زیرنده كذلك (۴)

قطری ۲۳ (دلیکی)

— ٥٤٤ —

تاريخي ١٩١

بمدينة السلام سنة احدى وتسعين ومية

خلقه : ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

(دليكي) قطري ٢١

— ٥٤٥ —

تاريخي ١٩١

جزئي فرقليدر .

(دليكي) قطري ٢٠

— ٥٤٦ —

تاريخي ١٩٢

بمدينة السلام سنة اثنتين وتسعين ومية

خلقه : ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

قطري ٢١

— ٥٤٧ —

تاريخي ١٩٢

مشاهد .

قطري ٢١

— ٥٤٨ —

تاريخي ١٩٣

بمدينة السلام سنة ثلث وتسعين ومية
ظهريتك مركزي نقطه لي برداره اياه محاطدر .

قطري ٢٤

— ٥٣٩ —

تاريخي ١٨٨

مشاهد .

قطري ٢٣

— ٥٤٠ —

تاريخي ١٨٩

بمدينة السلام سنة تسع وثمانين ومية

خلقه : ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

قطري ٢٣

— ٥٤١ —

تاريخي ١٨٩

مشاهد .

قطري ٢٤

— ٥٤٢ —

تاريخي ١٩٠

بمدينة السلام سنة تسعين ومية

خلقه : ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

قطري ٢١

— ٥٤٣ —

تاريخي ١٩٠

جزئي فرقليدر .

قطري ٢١

— ﴿ ۶ ابو موسی محمد الامین ﴾ —

۱۹۳ — ۱۹۸

التون

— ۵۵۱ —

محل ضربی یازدهم . تاریخ ۱۹۷

ظہری مرکز زنده : ربی اللہ

محمد

رسول

السلام

الامین

دوره سنده : بسم اللہ ضرب هذا الدينر سنة سبع وتسعين ومية

ظہری مرکز زنده : لا اله الا

اللہ وحده

لا شريك له

دوره سنده : محمد رسول اللہ ارسله بالهدى (الح) كله

(نقطه) الامین، سبع

لوحة ۳ (بمیل) التون، قطری ۱۹

التون سکه لوده نام خلیفه یازلق بوعصرده عادت اولشدر .

— ۵۴۹ —

تاریخی ۱۹۳

یازیلری فرقلیدر .

خلقه : ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

ظہرینک مرکزی چفته دائره ايله محاطدر .

قطری ۲۲

— ۵۵۰ —

تاریخی ۱۹۳

مشاہددر .

قطری ۱۸

— ﴿ ۶ ﴾ —

كوش

بلخ

— ۵۵۲ —

تاريخي ۱۹۳

دورهی مرکزنده : لا اله الا
الله وحده
لا شريك له

دوره سنده : بسم الله ضرب هذا الدرهم بمدينة باخ سنه ثلث
وتسعين ومية

اطرافنده چفته خط اوزرنده خلقه : ۰۰ ۰ ۰۰ ۰ ۰۰

ظهری تیرتیلای چفته دائره ایچنده : الله
محمد رسول الله
مما امر به الامير المامون
ولي عهد المسلمين
عبدالله بن امير المؤمنين

دوره سنده : محمد رسول الله ارسله بالهدى (الح) المشركون
وزنى ۱۴ ۱/۲ ط . قطری ۲۶

خليفة الامينك برادری المأمون پدری هارون الرشيد خلافتنده و ۱۸۲ سا .
لنده عموم شرق ممالککنه والی نصب اولمشیدی . (ترجمة صحایف الاخبار جلد ۲
صفحه ۱۰۳) خليفة امينك نامنه اوله رق بلاد شرقیه نك اکثر سنده ضرب اولنان
سکه لوده المأمونك دخی اسمی درج اولمشدر .

سمرقند

— ۵۵۳ —

تاريخي ۱۹۵

بمدينة سمرقند سنة خمس وتسعين ومية
وجهك اطرافنده ايکي دائره آره سنده خلقه : ۰۰۰ ۰ ۰۰۰ ۰ ۰۰۰
ظهری بردائره ایچنده : الله
محمد رسول الله
مما امر به الامام المامون
ولي عهد المسلمين
عبدالله بن امير المؤمنين
الفضل
دوره سی دیکر لرینک عینیدر .

(بیمل) وزنى ۱۵ ۱/۲ ط . قطری ۲۳
بوسکه لوده مندرج اولان (الفضل) خليفة امينك وزیرى اولان فضل بن
ربیعدن زیاده مأمونك نزدنده بولنان وزیرى فضل بن سهلك اسمی اولق ملحوظدر .

الحمدية

— ۵۵۴ —

تاريخي ۱۹۴

بالمحمدية سنة أربع وتسعين ومية
خلقه : ۰۰ ۰ ۰۰ ۰ ۰۰
ظهری نقطه لی دائره ایچنده : الله
محمد رسول الله
مما امر به الامير المامون
ولي عهد المسلمين
عبدالله بن امير المؤمنين
الفضل
دوره سی دیکر لرینک عینیدر .

وزنى ۱۴ ۱/۲ ط . قطری ۲۴

مدينة السلام

— ۵۵۵ —

تاریخی ۱۹۵

بمدينة السلام سنة خمس وتسعين ومية

وجهك اطرافنده خلقه : ۵۵ ۵۵ ۵۵ ۵۵ ۵۵

ظہری نقطه لی دائره ایچنده : ربی الله

محمد رسول الله

مما امر به عبدالله الامين

محمد امير المؤمنين

العباس

دوره سی دیکر لرینه مشاہدہ .

قطری ۲۴

— ۵۵۶ —

تاریخی ۱۹۵

نقشی جزئی فرقلیدر .

قطری ۲۵

— ۵۵۷ —

تاریخی ۱۹۵

مشاہدہ .

قطری ۲۴ (دلیکلی)

— ۵۵۸ —

تاریخی ۱۹۶

بمدينة السلام سنة ست وتسعين ومية

خلقہ : ۵۵ ۵۵ ۵۵ ۵۵ ۵۵ ۵۵

قطری ۲۳

اشبو مدينة السلام سکه لرندہ اسمی بولسان العباس بن الہادی ۱۹۳ دن

۱۹۷ سنہ سنہ قدر عراق والبلکندہ بولنش ایدی .

ابو جعفر عبدالله المأمون

[*] ۱۹۸ — ۲۱۸

التون

— ۵۵۹ —

محل ضربی بازلامشدر . تاریخی ۱۹۷

مرکزنده : الخليفة

محمد

رسول

الله

المأمون

دوره سنده : بسم الله ضرب هذا الدين سنة سبع وتسعين ومية

ظہری مرکزنده : لا اله الا

الله وحده

لا شريك له

عباد

دوره سنده : محمد رسول الله ارسله بالهدى (الح) كاله

(نقطه) عباد

التون، وزني ۱ م ۴ ۴ ط . قطری ۱۷

اشبو سکه تک ظہرندہ محرر اولان (عَبَّادُ) بن محمد مصرده المأمون طرفدار .
لرینک والیبی ایدی . ۱۹۶ ده مأمور اولوب ۱۹۸ سنہ سنده انفصال ایشدر .
اوتاریخلرده خلیفه وقت اولان الامین طرفندن دخی مصرده ربیعه بن قیس والی
ایدی . (النجوم الزاهرة فی ملوک مصر والقاهرة لابن الحسن جلد ۱ صحیفه ۵۶۰)

[*] المأمونک مقام خلافتده استقراری خلیفه الامینک وفاتی تاریخی اولان
۱۹۸ سنہ سنده ایسده مشارالیه مأمون ۱۹۵ سالندہ خراسان وسائر بعض ممالک
شرقیده صورت خصوصیهده خلیفه وامیر المؤمنین وامام القایله تلقیب ونامنه سکه لر
ضرب اولمشدر . بنا علیه ۱۹۸ تاریخندن اول سنہ لرده کوستریلان مسکوکات انلردندر .

— ٥٦٠ —

محل ضربی یازدهمشتدر . تاریخ ٢٠٣

دجری مرکزنده : محمد رسول الله

دوره سنده : بسم الله ضرب هذا الدين سنة ثلث ومائتين

ظہری مرکزنده : لا اله الا

الله وحده
لا شريك له

دوره سی بالاده کینک عینیدر .

التون، وزنی ١ م ٤ ط ٤ قطری ١٨

— ٥٦١ —

محل ضربی یازدهمشتدر . تاریخ ٢٠٤

دجری مرکزنده : الله

محمد

رسول

الله

ذوالریاستین

دوره سنده : بسم الله الرحمن الرحيم ضرب هذا وميتين

ظہری برداثره ایچنده : لا اله الا

الله وحده

لا شريك له

العراق

دوره سی دیکرلری کیدر .

التون، وزنی ١ م ٣ ط ٤ قطری ١٧

ذوالریاستین فضل بن بھلک عنوانیدر . مامونک وزیر اولوب سیف و قلم ریاستی کندوسنه احاله اولغنه ١٩٦ سنه سنده بویه تلقیب قلفشیدی . (ترجمه صحایف الاخبار جلد ٢ صحیفه ١١٦) ٢٠٢ سنه سنده وفاة اتمشدر . بتون ولایاته نظارت شامله سی اولغنه اشبو سکوده (العراق) اکا بناء کوسترمش اولق محملدر . (بسمه) اشبو التونده ایلک دفعه اوله برق تمام یازلمشدر .

— ٥٦٢ —

محل ضربی یازدهمشتدر . تاریخ ٢٠٧

دجری مرکزنده : الخليفة

محمد

رسول

الله

المأمون

دوره سنده : بسم الله ضرب هذا الدين سنة سبع وميتين

ظہری مرکزنده : لا اله الا

الله وحده

لا شريك له

عبيدالله بن السري

دوره سی دیکرلری کیدر .

لوحة ٣ التون، وزنی ١ م ٥ ط ٤ قطری ١٨

عبيدالله بن السري ٢٠٦ دن ٢١١ سنه سنه قدر مصرده والی ایدی . کندو . سندن اول برسنه مدت برادری محمد بن السري واندن اول ایکنجی دفعه اوابی اوزره ٢٠٢ دن ٢٠٥ سالنه قدر پدری السري بن الحكم والی ایدیلر . (التجوم الزاهرة جلد ١ صحیفه ٥٨٠ — ٥٩٣) اشاغیده کی سکبه مراجعت اولنه .

مصر

— ۵۶۳ —

تاریخی ۲۰۰

دورهی مرکزنده: لله طاهر

محمد

رسول

الله

ذو الیمین

دوره سنده: بسم الله ضرب هذا الدين بمصر في سنة ميتين

ظہری مرکزنده: لا اله الا

الله وحده

لا شريك له

السرى

دوره سی دیگر لری کیدر .

التون، وزنی ۱ م ۴/۴ ط . قطری ۱۷

مسکوکات عباسیه دن التون سکه لده محل ضرب ايلك دفعه اوله رق مصرده
کیلان اشبو التونده کوریلور . بعدما على الاكثر دار الضربلر التون سکه لر
اوزرنده دخی یازلق حادث اولشدر .

اشبو سکه نك وجهنده محمر ذو الیمین ابو الطیب طاهر بن الحسین خلیفه
مأمونك مشاهیر امرا سندن ایدی . ذو الیمین عنوانك سبب تسمیه سی مسطور
توارینخدر . (ترجمة صحایف الاخبار جلد ۲ صحیفه ۱۱۶ و ۱۲۰ و ۲۳۴) ظهر
سکه ده اسمی بولسان السرى ایسه ذکرى سبقت ایدن السرى بن الحکمد .
برنجی دفعه اوله رق مصر والیکى ۲۰۰ تاریخنده ایدی .

کوش

ارمینیه

— ۵۶۴ —

تاریخی ۲۰۳

دورهی مرکزنده: لا اله الا

الله وحده

لا شريك له

دوره سنده: بسم الله ضرب هذا الدرهم بآرمينية سنة ثاثة ومائتين

خلقه: ° ° ° ° ° ° ° ° ° °

ظہری تیرتیلی بردارنه ایچنده: لله

محمد

رسول

الله

حاله

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدى (الح) المشركون

(بیشل) ورنی ۱۴/۴ ط . قطری ۲۴

حاتم بن هرثمة بن اعین آذربایجان وارن والیسی اولدینی حالد . بعض مؤرخلر
۲۰۲ سنه سنده وقاتی یازارلر ایسده اشبو سکه نك تاریخى ۲۰۳ در .

Weil: Geschichte der Chalifen II, p. 23.

اصبهان

— ۵۶۵ —

تاریخی ۱۹۷

دورهی مرکزنده : لا اله الا

الله وحده

لا شریک له

دوره سنده : بسم الله ضرب هذا الدرهم بمدينة اصبهان سنة
سبع وتسعين ومية

اطرافنده اوج دائره اولوب ایکنجی الیه اوجنجی دائره اده سنده خلقه :
○ ○ ○ ○ ○ اشبو خلقه لک پیننده وبسمه لک بالاسی خدا سنده برهلال

ظہری تیرتیللی دائره ایچنده : الله

محمد

رسول

الله

هرثمه

دوره سی دیگر لرینه عینیدر .

(نقطه لی) صرب، هرثمه

لوحة ۳

قطری ۲۲

— ۵۶۶ —

تاریخی ۱۹۸

بمدينة اصبهان سنة ثمان وتسعين ومية

وجهك بالاسنده هلال يوقدر .

ظہرینک مرکزنده (هرثمه) نقطه سز اولدینی کبی انک زیرنده برهء (۹)
واردر .

(دلیکلی) قطری ۲۳

هرثمة بن أعین ۱۹۲ سنة سنده ابن ماهانک یرینه خرسان و عراق بحمه
والی اولوب ۱۹۴ ده الامون طرفندن بغداده اعزام قلغش ومشارایک خلافتده
استقراری اوزرینه ۱۹۸ سالنده یرینه خرسانه عودت و ۲۰۰ سنة سنده وفات
المشدر . (ترجة صحایف الاخبار جلد ۲ صفیحه ۲۳۳)

— ۵۶۷ —

تاریخی ۱۹۹

بمدينة اصبهان سنة تسع وتسعين ومية

وجهك اطرافنده خلقه : ○ ○ ○ ○ ○

ظہری تیرتیللی دائره ایچنده : الله

محمد

رسول

الله

ذوالریاستین

دوره سی دیگر لرینه مشاهددر .

قطری ۲۴

— ۵۶۸ —

تاریخی ۱۹۹

(نقطه لی) صرب، اصبهان

ظہرینک مرکزندہ کی (ذوالریاستین) نک زیرندہ برعین (ء) وارد ر .
(بمیل) قطری ۲۴

— ۵۶۹ —

تاریخی ۲۰۳

دہری مرکزندہ : لا الہ الا

اللہ وحدہ

لا شریک لہ

دورہ سندہ (داخلہ) : بسم اللہ ضرب هذا الدرہم بمدينة اصبهان
سنہ ثلث و مائتین

نقطہ لی دائرہ لراچندہ (خارجاً) : للہ الامر من قبل و من بعد
و یومئذ یفرح المؤمنون بنصر اللہ

ظہری بردائرہ ایچندہ : للہ

محمد

رسول

الہ

ح

دورہ سی دیگر لرینک عینیدر ،

(بمیل) قطری ۲۵

(للہ الامر من قبل) الخ آیہ کریمہ سی برنجی دفعہ اولہ رق مسکوکاتہ درج
اولنشد . بوندن صکرہ بعض مسکوکاتہ وستین اخیرہ دہ اکثریتلہ یازلشدر .

بلخ

— ۵۷۰ —

تاریخی ۱۹۵

دہری مرکزندہ : لا الہ الا

اللہ وحدہ

لا شریک لہ

دورہ سندہ : بسم اللہ ضرب هذا الدرہم بمدينة بلخ سنہ خمس
وتسعين ومية

اطرافندہ خلقہ : ○ ○ ○ ○ ○

ظہری بردائرہ ایچندہ : للہ

محمد رسول

اللہ بما امر بہ

الامام المامون

الفضل

دورہ سی دیگر لری کیدر . (نقطہ لی) الفضل

(بمیل) وزنی ۱۳ ۱/۴ ط . قطری ۲۴

الفضل بن سهل مأمونک وزیری ایدی . ذوالریاستین تلقیب اولندیقی بالادہ
کوستلشدر .

سمرقند

— ۵۷۱ —

تاريخي ۱۹۵

بمدينة سمرقند سنة خمس وتسعين ومية

خلقه : ○ ○ ○ ○ ○ ○

ظہری چفته دائره ايچنده : لله ربی

محمد رسول الله

مما امر به الامام

المامون امير المؤمنين

الفضل

دوره سی دیکر لرینک عیندر .

(بیتل) وزنی ۱۲½ ط. قطری ۲۴

— ۵۷۲ —

تاريخي ۱۹۷

بمدينة سمرقند سنة سبع وتسعين ومية

خلقه : ○ ○ ○ ○ ○ ○

ظہرینک مرکزی بالاسنده یالکز (الله) اولوب (ربی) یازلامشدر .

(بیتل) (دلیکلی) قطری ۲۴

— ۵۷۳ —

تاريخي ۲۰۰

دجہری مرکزنده : لا اله الا

الله وحده

لا شریک له

الشرق

دوره سنده : بسم الله ضرب هذا الدرهم بمدينة سمرقند سنة

مايئين

ظہری بردائره ايچنده : لله

محمد

رسول

الله

ذوالرياستين

دوره سی بشقه لری کیدر .

قطری ۲۵

صنعا

— ۵۷۴ —

(ثلث) تاریخ ۲۰۹

دبرهی مرکزنده : لا اله الا
الله وحده
لا شریک له

دوره سنده : بسم الله ضرب هذا الدرهم بصنعا سنة تسع ومائتين
اطرافنده :

ظهری ایکی دائره ایچنده : الله
محمد
رسول
الله

دوره سنده : الله الامر من قبل (الح)

لوحة ۳ (بمیل) وزنی ۴ ط. قطری ۱۶

فارس

— ۵۷۵ —

تاریخی ۲۰۳

دبرهی مرکزنده : لا اله الا
الله وحده
لا شریک له
المشرق

دوره سنده (داخلاً) : بسم الله ضرب هذا الدرهم بفارس سنة
ثلث ومائتين
(خارجاً) : الله الامر من قبل (الح)

ظهری بردائره ایچنده : الله
محمد رسول الله
المامون خليفة الله مما
امره الامير الرضا ولي عهد
المسلمين على بن موسى
بن علي بن ابي طالب
ذوالرياستين
دوره سی دیکر لرینک عینیدر .

لوحة ۳ وزنی ۱۵ ط. قطری ۲۴

الرضا علی بن موسی حقه مؤرخینک روایاتی تأیید ایدر برسه در . تفصیلاتی
ابن اثیرک ۲۰۱ سنه سی وقایعی صره سنده مسطوردر .

الكوفه

— ۵۷۶ —

تاریخی ۲۰۰

دورهی مرکزنده : لا اله الا

الله وحده

لا شریکله

دوره سنده : بسم الله ضرب هذا الدرهم بالكوفه سنة مائتين

خلقه : ۰۰ ۰ ۰۰ ۰ ۰۰

ظهری بر ذائره ایچنده : الله

محمد

رسول

الله

ذوالریاستین

دوره سی دیکرلری کیدر .

(دلیکی) قطری ۲۴

(لاووا) قتالوغنده اشوسکه نک تاریخیه مورخ کوفه ده ضرب اولمش برسکه بی

(بیتل) اولق اوزره نشر ایتشد .

Lavoix, Kha . Ori . P. 224.

المحمدیه

— ۵۷۷ —

تاریخی ۱۹۶

بالمحمدیه سنه ست وتسعين ومية

وجهنك اطرافنده خلقه : ۰۰۰ ۰ ۰۰۰ ۰ ۰۰۰

ظهری نقطه لی دائره ایچنده : الله

محمد

رسول

الله

ذوالریاستین

دوره سی دیکرلری کیدر .

(بیتل) قطری ۲۱

— ۵۷۸ —

تاریخی ۲۰۰

بالمحمدیه سنه مائتين

خلقه : ۰۰ ۰ ۰۰ ۰ ۰۰

(بیتل) وزنی ۱۴ ۲/۳ ط . قطری ۲۵

— ۵۷۹ —

تاریخی ۲۰۱

بالمحمدیه سنه احدى ومائتين

خلقه : ۰ ۰ ۰ ۰ ۰ ۰

قطری ۲۵

— ۵۸۲ —

تاریخی ۱۹۹

بمدينة السلام سنة تسع وتسعين ومية

قطری ۲۵

— ۵۸۳ —

تاریخی ۱۹۹

یازیلری جزئی فرقلیدر.

قطری ۲۴

— ۵۸۴ —

تاریخی ۲۰۲

بمدينة السلام سنة اثنتين ومائتين

خلقه : ۰۰ ۰۰ ۰۰ ۰۰ ۰۰

ظہری نقطه لی دائره ایچنده : محمد

رسول

الله

۰ ل

دوره سی دیگرلرینه مشاہددر.

(بیتل) قطری ۲۳

— ۵۸۵ —

تاریخی ۲۰۳

بمدينة السلام سنة ثلث ومائتين

وجهنك اطرافنده خلقه : ۰ ۰ ۰ ۰ ۰ ۰ ۰ ۰

ظہریك مركزنده کی عبارتہ نك زیرنده : (ع)

قطری ۲۵

— ۵۸۰ —

تاریخی ۲۰۴

بالمجندیه سنة اربع ومائتين

وجهنك مركزنده کی کلمه توحیدك زیرنده : (المشرق)

ظہری مرکزنده : الله

محمد رسول الله

المأمون خليفة الله

بما امر به الامير الرضا

ولي عهد المسلمين

ذوالریاستین

دوره سی دیگرلرینه عیشیدر.

(بیتل) قطری ۲۵ بالاده فارسده مفروب سکه نك شرحه مراجعت اولنه .

مدينة السلام

— ۵۸۱ —

تاریخی ۱۹۸

بمدينة السلام سنة ثمان وتسعين ومية

وجهنك مركزنده دیگرلری کی بالكز کلمه توحید

خلقه : ۰ ۰ ۰ ۰ ۰ ۰ ۰ ۰

ظہری بردائره ایچنده : الله

محمد

رسول

الله

ذوالریاستین

دوره سی دیگرلرینه مشاہددر.

(دلیکلی) وزنی ۱۴ ط . قطری ۲۳

— ०८७ —

تاریخی ۱۹۷

و بھری مرکزندہ: لا الہ الا

الله وحده

لا شریک

دوره سنده : بسم الله ضرب هذا الدرهم بمدينة نيسابور سنة

سبع وتسعين ومية

زیرنده خلقه لڑك اړه سنده (عبداللہ) شويله: ۰۰۰ ۰۰ ۰۰۰ ۰۰ ۰۰۰ ۰۰ ۰۰۰

ظہری تیرتیلی دائرہ ایچندہ : لله

رسم-اول

44-1111

ذوالرياستين

دوره سی دیکلری کیدر.

وزنی ۱۴ ۱/۲ م . قطری ۲۵

بوسکه نک وجهنده محرد اولان (عبدالله) طاهر ذوالیمینینک اوغلی عبدالله اولاق
کرکدر.

— ﴿﴾ ۸ ابواسحاق محمد المعتصم بالله ﴿﴾ —

٢٢٧ - ٢١٨

التون

مدينة السلام

— ॐ —

تاریخی ۲۲۴

وہابی مرکز زدہ : لا الہ الا

الله وحده

لا شرکاء

دوره سنده (داخلی): بسم الله ضرب هذا الدين بمدينة السلام

سنه اربع وعشرين ومايتين

(خارجاً): لله الامر من قبل (الخ)

ظہری بردارہ ایچندہ : لله

1-11-2020

رسول

السلامة

المختص بالله

ذوہ سندہ: محمد رسول اللہ ارساہ بالہدی (الخ)

لوحة ٣ - التون، وزني ١ م $4\frac{2}{3}$ ط. قطري ٢٠

لوحة ۳

~~~~~

— ٥٨٨ —

تاریخی ٢٢٣

بمصر سنه ثلث وعشرين ومايتين

رسم خط و نقشاری بالاده کی التونه مشاهد.

(بمثل) التونه قطری ٢١

مشارالیه المعتصم بالله نامیه ضرب اولمثن کموش بعض سکه لر دخی
وارایسه ده موزة هایونک قولکسیوننده بونلره تصادف اولنه مامشدر.

ابوجعفر هارون الوائق بالله

٢٢٧ — ٢٣٢

التون

— ٥٨٩ —

تاریخی ٢٣٠

دبرهی مرکزنده: لا اله الا

الله وحده

لا شریک له

دوره سنده (داخل): بسم الله ضرب هذا الدينر بمدينة السلام

سنه ثلثین ومايتين

(خارجاً): لله الامر من قبل (الخ)

ظهری بردارته ایچنده: لله

محمد

رسول

الله

الوائق بالله

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدی (الخ)

(بمثل) التونه وزی ١ م، ٤ ط. قطری ٢١

مرو

— ۵۹۰ —

تاریخی ۲۲۷

بمرو سنه سبع وعشرين ومائتين
نقش و طرزی بالاده کی سکه به مشاهد.

(بمیل) التون، وزنی ۱ م، ۵ ط. قطری ۱۰

مشار اليك خلافتده كموش سكه لږ دخی ضرب اولنديني بعض
قتالوقلردن اكلاشيوب فقط اشبو طاقده ظهور ايتامشدر.

۱۰ ابو الفضل جعفر المتوكل على الله

۲۳۲ — ۲۴۷

التون

سر من رای

— ۵۹۱ —

تاریخی ۲۳۴

دجری مرکزنده: لا اله الا

الله وحده

لا شريك له

دوره سنده (داخلا): بسم الله ضرب هذا الدين بمر من رای

سنه اربع وثلثين ومائتين

(خارجا): لله الامر من قبل (الخ)

ظہری مرکزنده: لله

محمد

رسول

الله

التوكل على الله

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدى (الخ)

التون، وزنی ۱ م، ۴ ط. قطری ۲۱

المتوكلية

— ۵۹۲ —

تاریخی ۲۴۷

وجهی مرکزنده: لا اله الا

الله وحده

لا شريك له

المعتز بالله [۰]

دوره سنده (داخل): بسم الله ضرب هذا الدين بالمدينة
المتوكلية سنة سبع واربعين ومائتين

(خارجاً): لله الامر من قبل (الخ)

ظهری مرکزنده: لله

محمد

رسول

الله

المتوكل على الله

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدى (الخ)

لوحة ۳ (بمثل) التون، وزني ۱ م، ۴ ط، قطري ۱۶

[۰] (المعتز بالله) متوكل على اللهك محمدوي اولوب بالاخره مقام خلافته
كشدره پدريتك زماننده ۲۴۰ تاويخندن مكره اخراج اولنان سكه لره اسمي
ضرب اولمشدر.

المحمدية

— ۵۹۳ —

تاریخی ۲۳۴

وجهی مرکزنده: لا اله الا

الله وحده

لا شريك له

دوره سنده (داخل): بسم الله ضرب هذا الدين بالمحمدية سنة

اربع وثلاثين ومائتين

(خارجاً): لله الامر من قبل (الخ)

ظهری بالاده كينك عني عبارتي شاملدره
(بمثل) التون، وزني ۱ م، ۴ ط، قطري ۲۰

مرو

— ۵۹۴ —

تاریخی ۲۴۱

وجهی مرکزنده: لا اله الا

الله وحده

لا شريك له

المعتز بالله

دوره سنده: بسم الله ضرب هذا الدين بمرو سنة احدى واربعين

ومائتين

ظهری برداره اينجده: لله

محمد

رسول

الله

المتوكل على الله

لوحة ۳ (بمثل) التون، وزني ۱۲ ط، قطري ۱۶

مصر

— ۵۹۵ —

تاریخی ۲۳۳

وهری مرکزنده: لا اله الا

الله وحده

لا شریک له

دوره سنده (داخلاً): بسم الله ضرب هذا الدين بمصر سنة

ثالث وثلثین ومائتین

» (خارجاً): لله الامر من قبل (الح)

ظهری برداثره ایچنده: الله

محمــــد

رســــول

الــــله

التوکل علی الله

دوره سنده: محمد رسول الله أرسله بالهدی (الح) المشرکون

التون، وزنی ۱ م قطری ۲۰

— ۵۹۶ —

تاریخی ۲۴۵

بمصر سنة خمس واربعين ومائتين

وجهنك مرکزی زیرنده (المعتر بالله) محرردر.

التون، وزنی ۱ م، ۵ ط. قطری ۱۷

— ۵۹۷ —

تاریخی ۲۴۷

بمصر سنة سبع واربعين ومائتين
بالاده كينك عینی نقش و عبارده در.

(بمثل) التون، وزنی ۱ م، ۵ ط. قطری ۱۷

—————

كوش

مدينة السلام

— ۵۹۸ —

تاریخی ۲۴۷

وهری مرکزنده: لا اله الا

الله وحده

لا شریک له

المعتر بالله

دوره سنده (داخلاً): ضرب هذا الدرهم بمدينة السلام سنة

سبع واربعين ومائتين

» (خارجاً): لله الامر من قبل (الح)

ظهری برداثره ایچنده: الله

محمــــد

رســــول

الــــله

التوکل علی الله

دوره سنده: محمد رسول الله أرسله بالهدی (الح) المشرکون

(بمثل) (دلیکلی) وزنی ۲۳ ط. قطری ۲۰

—————

— ۱۱ ابو جعفر محمد المنتصر بالله —

۲۴۷ — ۲۴۸

مشار اليه المنتصر باللهك يالكز (سر من رای) ده ضرب اولمش
كموش سكه لری اولوب دیگر سكه لرینی هیچ برقتالوقده کوره مدم .
موزة هایونك قولکسیوننده ایسه آنلردن دنخی بولنه مامشدر .

— ۱۲ ابو العباس احمد المستعین بالله —

۲۴۸ — ۲۵۱

التون

صنعا

— ۵۹۹ —

تاریخی ۲۴۹

دجری مرکزنده: لا اله الا

الله وحده

لا شریک له

العباس بن

امیر المومنین

دوره سنده: بسم الله ضرب هذا الدين بصنعا سنة تسع واربعين
ومايتين

ظهري مرکزنده: الله

محمد

رسول

السله

المستعین بالله

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدى (الح)

لوحة ۴ (بمیل) التون، وری ۱۴ ط . قطری ۱۸

مصر

— ۶۰۰ —

تاریخی ۲۴۹

وهری مرکزنده: لا اله الا

الله وحده

لا شریکله

العباس بن

امیر المومنین

دوره سنده (داخلاً): بسم الله ضرب هذا الدين بمصر سنة

تسع واربعين ومائتين

» (خارجاً): لله الامر من قبل (الح)

ظهری بالاده کی التونه مشاهد.

(دلیکی) التون، وزی ۱ م، ۳ ط، قطری ۲۲

اشبو التونلرده محرر اولان (العباس) خلیفه مشارالیه مستعین باللهک

مخدومیدر.

مشار الیه زماننده کوش سکه دخی ضرب ایدلش اولدینی بعض

قتالوقلردن آکلاشیله یور.

— ۱۳ ابو عبدالله محمد المعتر بالله —

۲۵۱ — ۲۵۵

کوش

سر من رای

— ۶۰۱ —

تاریخی ۲۵۱

وهری مرکزنده: لا اله الا

الله وحده

لا شریکله

دوره سنده (داخلاً): بسم الله ضرب هذا الدرهم بسر من رای

سنة احدى وخمسين ومائتين

» (خارجاً): لله الامر من قبل (الح)

ظهری مرکزنده: الله

محمد

رسول

السلامه

المعتر بالله

امیر المومنین

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدی (الح)

وزی ۱۳ ط، قطری ۲۰

— ۶۰۲ —

تاریخی ۲۵۱

رسم خطی فرقلیجه در.

(دلیکی) قطری ۲۱

مشارالیه المعتر زماننده التون سکه دخی ضرب ایدلمش ایسه ده اشبو
طاقده موجودی یوقدر.

— ۱۴ ابو اسحاق محمد المهتدی بالله —

۲۵۵ — ۲۵۶

خليفة مشارالیه نامنه بعض النون وکوش سکه ضرب اولتمش ایسه ده
خلافی پک آز اولدیفندن سکه لری دخی نادر در. موزة هاپونک مسکوکاتی
ایچنده بونلردن ظهور ایتمامشدر.

— ۱۵۴ — ابو العباس احمد المتمدن على الله

۲۵۶ — ۲۷۹

التون

الرافقه

— ۶۰۳ —

تاریخی ۲۷۱

مرکزنده: لا اله الا

الله وحده

لا شریک له

المفوض الى الله

دوره سنده (داخلاً): بسم الله ضرب هذا الدين بالرافقة سنة

احدى وسبعين ومائتين

د (خارجاً): لله الامر من قبل (الح)

ظهری بردائرة ایچنده: لله

محمد

رسول

الله

المتمدن على الله

احمد بن الموفق بالله

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدى (الح)

لوحة ۴ (بمیل) التون، وزنی ۱ م ۳ ط. قطری ۲۴

اشبو سکه ده دوت اسم محرزدر. بریسی (المتمدن على الله) که اوتا نمونده خلیفه بولسان صاحب سکه تک اسمیدر. دیکری (الموفق بالله) اولوب المتمدن برادری و وکیل مطلق ایدی. اوچیمسی (احمد) اولوب بوده مشارالیه الموفقک نمخدومی و المتمدون صکره خلیفه اولان (ابو العباس احمد المتمدن بالله) در. دردیجیسی دخی (المفوض الى الله) که اسمی جعفر اولوب خلیفه المتمدن اوغلیدر.

(رافقه) ده ۲۷۴ سالنده دخی اشبو سکه تک عینی ضرب اولنوب بردانه سی فرانسه مسکوکات قینه سی قتالوغنده کوسترلشدر. ۲۷۳ و ۲۷۵ سنه لنده بنی طولوندن خارویک اسمی شامل اوله رق ینه رافقه ده کسلش سکه لر بولندیقی جهته سنتین مذکورینک مایتنسده یعنی ۲۷۴ ده بالکز خلیفه اسمنه مضروب اولان مذکور سکه تک جالب نظر دقت اولدیقی مذکور قتالوق مؤافی (لاووا) ذکر ایده یور. Lavoix, Kha. Ori. P. 248.

زیرده بنی طولون مسکوکاتنه دخی مراجعت اولنه.

سر من رای

— ۶۰۴ —

تاریخی ۲۵۶

مرکزنده: لا اله الا

الله وحده

لا شریک له

جعفر

دوره سنده (داخلاً): بسم الله ضرب هذا الدين بسر من رای

سنة ست وخمسين ومائتين

د (خارجاً): لله الامر من قبل (الح)

ظهری بردائرة ایچنده: لله

محمد

رسول

الله

المتمدن على الله

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدى (الح)

(بمیل) التون، وزنی ۱ م ۵ ط. قطری ۲۲

اشبو سکه تک وجهی مرکزنده محرز اولان (جعفر) بالاده ذکر اولندیقی وجهه خلیفه المتمدن مخدومی المفوض الى الله اسمیدر.

— ٦٠٥ —

تاريخي ٢٧١

بسر من رای سنه احدى وسبعين ومايتين
وجهك مركزي زیرنده (جعفر) یرینه (المفوض الى الله) محردر .

ظہری برداثره ایچنده : الله

محمد

رسول

الله

المعتمد على الله

ذوالوزارتین

دوره سی دیگر لرینک عینیدر .

(بیتل) التون، وزنی ١ م، ٣ ٢/٤ ط فطری ٢٤

(ذوالوزارتین) اشبو عنوانك صاحبی حقنده برکونه معلومات تاریخیه به
ظفریاب اوله مدم . احتمالاته کوره (الموفق بالله) اولزمان رأس امورده بولنغله
انك لقی اوللیدر .

مدينة السلام

— ٦٠٦ —

تاريخي ٢٦١

مدينة السلام سنه احدى وستين ومايتين

بالاده کی (٦٠٤) نومردلی سکه نك عینی عباره واسملری حاویدر .

(الله الامر) آیه کریمه سنك اولنده (S) اشارت واردر .

التون، وزنی ١ م، ٤ ٢/٤ ط فطری ٢٢

کوش

سر من رای

— ٦٠٧ —

تاريخي ٢٥٧

دورهی مرکزنده : لا اله الا

الله وحده

لا شریکله

جعفر

دوره سنده (داخل): بسم الله ضرب هذا الدرهم بسر من رای

سنه سبع وخمسين ومايتين

» (خارجاً) : الله الامر من قبل (الخ)

ظہری چفته دائره ایچنده : الله

محمد

رسول

الله

المعتمد على الله

م

دوره سی دیگر لرینت مشاهددر .

وزنی ١٢ ٢/٤ ط فطری ٢٣

فارس

— ۶۰۸ —

تاريخي ۲۷۳

مرکزنده: لا اله الا

الله وحده

لا شريك له

المفوض الى الله

محمد بن عمرو

دوره سنده (داخل): بسم (الح) بفارس سنه ثلث وسبعين

ومايتين

(خارجاً): لله الامر من قبل (الح)

ظري جفته دائره اينجده: لله

محمد

رسول

الله

المعتمد على الله

عمرو بن الليث

دوره سي ديكرلري كيدر.

(بمیل) وزی ۱ م. قطری ۲۲

(عمرو بن الليث) بنو صفاردندر. ۲۶۶ سالنده برادری یعقوب بن الليثك وفاتی اوزرينه خليفه معتمدك برادری الموفق طرفندن خراسان، فارس، اصفهان، وسجستان واليلكركينه تعيين اولنوب برقاج دفعه عزل ونصب اولندقدن صكره ۲۸۸ ده وفاة اينجده. بوعا ثله به طائده مسكوكات بعض قتالوقلرده آبروجه كوسترلش ايسه ده مومي اليه عمرو عادتا بروالی صفتنده اجرای حكومت اينجده اسرادن اولديني جهته بر اشبوسكهني خلفاي عباسيه مسكوكاني صره سنه كچورمكي دهامناسب كوردك. اشبوسكهنيك ظهريده اسمي بولنان محمد عمروك مخدومي اولوب بدرينك حياتنده وفاة اينجده عمرودن صكره محمدك مخدومي طاهر برمدت بلاد مذكوره حكومتنده بولمئشدر. (ترجمة صحايف الاخبار جلد ۲ صفحه ۲۴۰ و ۴۲۲)

۱۶ ابو العباس احمد المعتمد بالله

۲۷۹ — ۲۸۹

كوش

— ۶۰۹ —

ثلث، محل ضربی يازلاشدر. تاريخي ۲۸۲

مرکزنده: امير

المو

منين

دوره سنده دائره لر آره سنده: بسم الله ضرب سنة اثنتين وثمانين

ومايتين

ظري مرکزنده: لله

المعتمد

بالله

دوره سنده دائره لر آره سنده: لا اله الا الله محمد رسول الله

لوحة ۴ (بمیل) وزی ۱/۴ ط. قطری ۱۳

بوسكه نك عيني نقشده فقط ۱۸ ميليترو قطرنده وه ۱ قيراط وزننده اولق اوزره (لاوا) قتالوغنده برسكه درج وارانده اينجده. Lavoix, Kha. Orie. p. 263.

شیراز

— ۶۱۰ —

تاریخی ۲۸۷

مرکزنده: لا اله الا

الله وحده

لا شریک له

دوره سنده (داخل): بسم (الح) بشیراز سنه سبع و ثمنین و مائتین

(خارجاً): لله الامر من قبل (الح)

ظہری بر دائره ایچنده: لله

محمد

رسول

الله

المعتضد بالله

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدی (الح)

وزی ۱ م قطری ۲۴

اشبو تاریخ ابله مورخ و بمثل اولق اوزره (لا ووا) قتالوغنده بر سکه درج

ایمشر: Lavoix, Kha. Orie. p. 266

مدینه السلام

— ۶۱۱ —

تاریخی ۲۸۴

بمدینه السلام سنه اربع و ثمنین و مائتین

وجهنک مرکزبله دوره داخلیه و خارجیه سی دائره ابله مستدیردر:

وزی ۱۵ ط. قطری ۲۳

— ۶۱۲ —

تاریخی ۲۸۸

بمدینه السلام سنه ثمان و ثمنین و مائتین

وجهنک مرکز و دوره سنده دائره لر یوقدر:

قطری ۲۵

مشار الیه المعتضد بالله التون سکه دخی ضرب ایتدیرمش ایسه ده

اشبو قولکسیونده موجودی بولنه بامشدر:

— ﴿ ۱۷ ابو محمد علی المکتفی بالله ﴾ —

۲۸۹ — ۲۹۵

کوش

﴿ تستر من الاهواز ﴾

— ۶۱۳ —

تاریخی ۲۹۳

دورهی مرکزنده: لا اله الا

الله وحده

لا شریک له

دوره سنده (داخلاً): بسم الله ضرب هذا الدرهم بتستر من

الاهواز سنه ثلاث وتسعين ومائتين

» (خارجاً): لله الامر من قبل (الح)

ظهری بر دائره ایچنده: لله

محمد

رسول

الله

المکتفی بالله

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدی (الح)

(بیتل) وزنی ۱ م . قطری ۲۴

﴿ رأس العين ﴾

— ۶۱۴ —

تاریخی ۲۹۱

دورهی مرکزنده: لا اله الا

الله وحده

لا شریک له

ولی الدوله

دوره سنده (داخلاً): بسم الله ضرب هذا الدرهم برأس العين

سنه احدى وتسعين ومائتين

» (خارجاً): لله الامر من قبل (الح)

ظهری بالاده کی کیدر . مرکزی چفته دائره ایله محاطدر .

نوحه ۴ (بیتل) وزنی ۱۶ ط . قطری ۲۵

(ولی الدوله) خلیفه مشارالیه مکتفی باللهک وزیرى اولان قاسم بن عبیداللهک
لقبی اولقی ملحوظدر . تاریخلرده بوبایدہ معلوماته تصادف اولنه مدی .

﴿ سر من رای ﴾

— ۶۱۵ —

تاریخی ۲۹۴

بسر من رأى سنة اربع وتسعين ومائتين

وجهك مرکزی زیرنده (ولی الدوله) یوقدر .

وزنی ۱ م . قطری ۲۵

الکوفه

— ۶۱۶ —

تاریخی ۲۹۱

بالکوفه سنه احدى وتسعين ومائتين
وجهك مركزي زبرنده: (ولى الدوله) محررد.
وزنى ۱۱ ۲/۳ ط.

قطری ۲۶

مدينة السلام

— ۶۱۷ —

تاریخی ۲۹۱

بمدينة السلام سنه احدى وتسعين ومائتين
وجهك مركزي زبرنده: (ولى الدوله) محررد.
(دلیکلی) وزنى ۱۴ ۲/۳ ط.

قطری ۲۵

— ۶۱۸ —

تاریخی ۲۹۱

یازیلری اوفاقدر.

قطری ۲۵

— ۶۱۹ —

تاریخی ۲۹۱

رسم خطی فرقلیدر.

قطری ۲۴

— ۶۲۰ —

تاریخی ۲۹۳

بمدينة السلام سنه ثلث وتسعين ومائتين
وجهك مركزي زبرنده: (ولى الدوله) محررد دکلدر.

قطری ۲۴

— ۶۲۱ —

تاریخی ۲۹۳

یازیلری فرقلیدر.

قطری ۲۳

— ۶۲۲ —

تاریخی ۲۹۵

بمدينة السلام سنه خمس وتسعين ومائتين
کذلك وجهك مرکزنده (ولى الدوله) محررد دکلدر.

قطری ۲۵

— ۶۲۳ —

تاریخی ۲۹۵

جزئی فرقلیدر.

قطری ۲۴

— ۶۲۴ —

تاریخی ۲۹۵

نقشی و رسم خطی براز بشقهدر.

قطری ۲۴

مصر

— ۶۲۵ —

تاریخی ۲۹۲

بمصر سنه اثنتین وتسعين ومائتين
کذلك وجهك مرکزنده (ولى الدوله) محررد دکلدر.

لوحة ۴ (بمیل) وزنى ۱۳ ۲/۳ ط. قطری ۲۴

خليفة المکتبی باللهک مصرده طولونیلره غلبهسی ۲۹۲ سنهسی ربيع الاولنده
وقوعبولوب اشبو سکة عباسیلرک مصره دخوللریله برابر یعنی تاریخ مذکورده
ضرب اولمش دیمکدر. (لاوا) قتالوغنده اشبو سکةک تاریخله مورخ برالتون
سکه نشر ایتشدرد. Lavois, Kha. Ori. p. 270.

خليفة مشاراليهک التون سکة لرندن اشبو قولکسیونده ظهور ایتامشدر.

— ۱۸ ابو الفضل جعفر المقتدر بالله —

۲۹۵ — ۳۲۰

التون

اردبیل

— ۶۲۶ —

تاریخی ۲۹۷

دورهی مرکزنده: لا اله الا

الله وحده

لا شریک له

الوزیر ابوالحسن

دوره سنده (داخلاً): بسم الله ضرب هذا الدينر باردبیل سنة

سبع وتسعين ومائتين

» (خارجاً): لله الامر من قبل (الح)

ظهری بردآثره ایچنده: لله

محمد

رسول

الله

المقتدر بالله

یوسف بن دیوداد

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدی (الح)

لوحة ۴ (دلیکی) التون، وزی ۱ م، ۲۲ ط. قطری ۲۲

اشبو سكه نك وجهی زیرنده اسمی بولمان (ابو الحسن) علی بن الفرات خلیفه
المقتدرک او تاریخچه مسند وزارتنده ایدی. ظهر سكه ده مندرج (یوسف بن
دیوداد) مشهور (ابی الساج) اولوب برادری محمد بن صکره ۲۸۸ ده آرزنجان
والیسی نصب اولمش ایدی. ۳۱۵ سالنده قرامطه ایله وقوع بولان محاربه ده
وفات ایتشد. (ابن اثیر جلد ۸ صیغه ۵۳) ابی الساج عائله سنک ناملرینی حاوی
اولان مسكوكات بعض قنالوقلرده باشلی باشنه کوسترملکده ایسه ده بونلر خلفای
عباسیه نك والیرلی حکمنده بولنسیله بز اشبو سكه نك مسكوكات عباسیه صره سنه
ادخالنی مناسب کوردک.

الاهواز

— ۶۲۷ —

تاریخی ۳۰۶

دورهی مرکزنده: لا اله الا

الله وحده

لا شریک له

ابو العباس بن

امیر المؤمنین

دوره سنده (داخلاً): بسم (الح) بالاهواز سنة ست عشرة

وثلاثمائة

» (خارجاً): لله الامر من قبل (الح)

ظهری بردآثره ایچنده: لله

محمد

رسول

الله

المقتدر بالله

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدی (الح)

التون، وزی ۱ م، ۹۴ ط. قطری ۲۵

(ابو العباس) خلیفه المقتدر باللهک مخدومی (الراضی بالله) ک کنیه سیدر.
مقتدرک اکثری سكه لرنده اسمی وارد.

حلب

— ۶۲۸ —

تاريخي ۳۱۱

بحلب سنة احدى عشرة وثمانية

نقش وعبارة سي بالاده كي ۶۲۷ نومرو لي التونك عينيدير.

(بمئل) التون، وزني ۱ م، ۲ ۱/۴ ط. قطري ۲۵

سوق الاهواز

— ۶۲۹ —

تاريخي ۳۱۴

بسوق الاهواز سنة اربع عشرة وثمانية

نقش وعبارة سي ۶۲۷ نومرو لي التونه مشابه اولوب ظهريتك

مرکزي زيرنده بر (۰)

(بمئل) التون، وزني ۱ م، ۲ ۱/۴ ط. قطري

— ۶۳۰ —

تاريخي ۳۲۰

بسوق الاهواز سنة عشرين وثمانية

بالاده كينك عينيدير.

دبرهي

ظهري بر دائره ايجنده: لله

محمد

رسول

الله

المقتدر بالله

عميد الدولة

دوره سي ديكرلري كيدير.

لوحة ۴ (بمئل) التون، وزني ۱ م، ۲ ۱/۴ ط. قطري ۲۵

(عميد الدولة) ۳۲۰ سالنده مسند وزارتده بولنان الحسين بن القاسمك اقميدير.
 « فلقبه عميد الدولة وضرب اسمه على الدينار والدرهم » (ابن اثير جلد ۸ صفحه ۷۴)
 (استانلي - لان - پول) انكثره موزه سي مسكوكات شرقيه قتالوقلري علاوه سنده
 (Ad. Vol. IX, P. 77.) مصرده مضروب ۳۲۰ تاريخي بر سكه نشر ايتمش
 وبونده (عميد الدولة) مسكوك بولغش اولمسيه اشبو عنوانك اولوقت مصر واليسي
 بولنان محمد بن طغتك اولق احتمالي بيان ايتش ايسده سهدور. زيرا بروجه
 محرد ابن اثيرك روايتي صحيح اولقله برابر (لاووا) قتالوغنده ۳۲۰ تاريخيه
 (استر من الاهواز) و (مدنية السلام) ده ضرب ايدلش بويله ايكي سكه كوستروب
 بناء عليه يالكز مصرده دكل بالاده كي سكه ايله برابر مختلف درت محله وبر تاريخده
 عيني عنواني شامل سكه لركلسي روايت مذكوره بي تأييد ايتكده در.

ماه الكوفه

— ۶۳۱ —

تاريخي ۳۱۱

بماه الكوفه سنة احدى عشرة وثمانية

(۶۲۹) نومرو لي التونه مشابهدر.

(بمئل) التون، وزني ۱ م، ۴ ط. قطري ۲۶

الحمدية

— ۶۳۲ —

تاريخي ۳۰۹

بالحمدية سنة تسع وثمانية

(۶۲۷) نومرو لي التونه مشابهدر.

دبرهي

ظهري بر دائره ايجنده: لله

محمد

رسول الله

المقتدر بالله

احمد بن علي

دوره سي ديكرلري كيدير.

(بمئل) التون، وزني ۱ م، ۲ ۱/۴ ط. قطري ۲۳

بالاده کی سکه ده اسمی بولنان (احمد بن علی) بن صعلوک (قم) عاملی اولدینی
حالده ۳۰۴ تاریخنده آل سامان اداره سنده بولنان محمدیه (ری) شهرخی ضبط
ایله الی سنه قدر اورانک رأس اداره سنده بولندقدن صکره ۳۱۱ سالنده
مخالفتنه مبنی ابن ابی الساج ایله وقوعبولان محاربه ده وفاة ایتمشدر . (ری)
شهری بالاخره پنه آل سامان انه کجوب فقط ۳۱۵ ده تکرار ابن ابی الساج ضبط
ایله سالف الذکر احمدک برادری محمد بن علی بن صعلوک اورایه مسلم نصب ایتمش
وبرسنه صکره بتکرار سامانیلر امتداد ایتمشدر . (ابن اثیر جلد ۸ صفیحه ۳۳
و ۴۵ و ۵۲) انکثره موزوسی مسکوکات اسلامیه قتالوقلری علاوه سنده (Vol. IX)
(p. 18.) موسیو استانی - لان - پول (محمد بن علی) نامی شامل ۳۱۵ تاریخلی
ومحمدیه کسلش برالتون سکه نشر ایتمش واشبو محمدک ۳۱۶ تاریخنده خلیفه مقتدرک
وزیری اولان محمد بن علی بن مقله اولقی احتمالی بیان ایتمشدر . فقط بوظن سهو
اولوب محمد بن علی سالف البیان احمد بن علی صعلوکک برادری اولدیننده شبه
یوقدره .

سنین مذکورده محمدیه ده ضرب اولنان مسکوکات سامانیه اشاعیده آل سامان
سکه لری صره سنده کوریلور .

مدينة السلام

— ۶۳۳ —

تاریخی ۳۰۶

بمدينة السلام سنه ست وثلثمایه

۶۲۷. نومروی التونه مشابه اولوب ظهیرنک مرکزی زیرنده برهه (۴)
التون، وزنی ۱ م ۴ ط . قطری ۲۴

— ۶۳۴ —

تاریخی ۳۱۲

بمدينة السلام سنه اثنتی عشرة وثلثمایه

ظهیرنک مرکزی زیرنده (۴) منقوش دکدر .
التون، وزنی ۱ م ۳ ط . قطری ۲۴

— ۶۳۵ —

کموش

الاهواز

— ۶۳۵ —

تاریخی ۳۰۱

مرکزنده : لا اله الا

الله وحده

لا شریکله

ابو العباس بن

امیر المؤمنین

دوره سنده (داخله) : بسم الله ضرب هذا الدرهم بالاهواز

سنه احدى وثلثمایه

(خارجاً) : لله الامر من قبل (الح)

ظهری بردارته ایچنده : لله

محمد

رسول

الله

المقتدر بالله

دوره سنده : محمد رسول الله ارسله بالهدی (الح)

(بیمل) وزنی ۱ م ۱ ط . قطری ۲۴

حران

— ۶۳۶ —

تاریخی ۳۱۷

بحران سنه سبع عشرة وثلثمایه

(بیمل) قطری ۲۴

سز من رای

— ۶۳۷ —

تاریخی ۳۰۲

بسر [من] رای سنه اثنین و ثلثمایه

(دلیکی) وزی ۱ م قطری

شیراز

— ۶۳۸ —

تاریخی ۳۰۷

بشیراز سنه سبع و ثلثمایه

(بمیل) خلقیه ربط اولنشد

قطری ۲۹

— ۶۳۹ —

تاریخی ۳۰۹

بشیراز سنه تسع و ثلثمایه

(بمیل) (دلیکی) قطری

الکوفه

— ۶۴۰ —

تاریخی ۳۱۹

بالکوفه سنه تسع عشرة و ثلثمایه

ظهريك مركزنده ايكهيله اوچخی سطر آره سنده (۰) و مركزلری اطراف
چفته دائره ايله مستدير در.

لوحة ۴ وزی ۱ م ۱ ط قطری ۲۴

(لاوا) قتالوغنده ایشو تاریخده کی برسه کی بمیل اولق اوزره نشر ایشدر.

Lavoix, Kha. Ori. p. 296

مدينة السلام

— ۶۴۱ —

تاریخی ۲۹۵

بمدينة السلام سنه خمس وتسعين و مائتين

ظهريك مركزی برداره ايله محاطدر.

(بمیل) وزی ۱ م قطری ۲۶

— ۶۴۲ —

تاریخی ۲۹۶

بمدينة السلام سنه ست وتسعين و مائتين

وجهك مركزنده كلمة توحيدون مكره: { ابو العباس بن } عباده سی یازلامشدر.

ظهريك مركزی ايکی دائره ايله مستدير در.

قطری ۲۷

— ۶۴۳ —

تاریخی ۲۹۶

رسم خطی فرقليجهدر.

قطری ۲۷

— ۶۴۴ —

تاریخی ۳۰۰

بمدينة السلام سنه ثلثمایه

وجهك مركزنده كلمة توحيدون مكره: { ابو العباس بن } محرددر.

ظهريك مركزی برداره ايله محاط اولوب زیرنده: (۰۰)

قطری ۲۵

— ۶۴۵ —

تاريخي ۳۰۰

انجق ظهريك مركزي زبرنده: (۰۰) يوقدر.
قطري ۲۶ (بمئل)

— ۶۴۶ —

تاريخي ۳۰۱

بمدينة السلام سنة احدى وثلاثماية
قطري ۲۷

— ۶۴۷ —

تاريخي ۳۰۲

بمدينة السلام سنة اثنتين وثلاثماية
ظهريك مركزنده ايكنجي ايله اوچنجي سطر آره سنده: (۰)
وزي ۱۳ ط: قطري ۲۷

— ۶۴۸ —

تاريخي ۳۰۲

عيندر.
قطري ۲۵

— ۶۴۹ —

تاريخي ۳۰۲

وجهك مركزنده سطرل آره سنده: (۰) يوقدر.
قطري ۲۶

— ۶۵۰ —

تاريخي ۳۰۴

بمدينة السلام سنة اربع وثلاثماية
وجهك مركزي بر دائره ايله وظهرينك مركزي ايكي دائره ايله محاطدر.
قطري ۲۶

— ۶۵۱ —

تاريخي ۳۰۴

وجهك مركزي اطرافنده دائره يوقدر.
ظهريك مركزنده كي عبارتهك زبرنده: (ر)
قطري ۲۵ (بمئل)

— ۶۵۲ —

تاريخي ۳۰۵

بمدينة السلام سنة خمس وثلاثماية
ظهريك مركزي بر دائره ايله محاطدر. (ر) يوقدر
قطري ۲۵ (دليكي)

— ۶۵۳ —

تاريخي ۳۰۶

بمدينة السلام سنة ست وثلاثماية
ظهريك مركزنده كي عبارتهك زبرنده اشارت: (ص)
قطري ۲۵ (بمئل)

— ۶۵۴ —

تاريخي ۳۰۷

بمدينة السلام سنة سبع وثلاثماية
وجهك مركزنده كي عبارتهك زبرنده: (۰)
ظهريك » » » »
قطري ۲۷

— ۶۵۵ —

تاریخی ۳۰۷

وجهك مركزى زيرنده كى (۰) يوقدر.

قطرى ۲۶

— ۶۵۶ —

تاریخی ۳۰۸

بمدينة السلام سنة ثمان وثلاثماية

قطرى ۲۷

— ۶۵۷ —

تاریخی ۳۰۸

براز فرقليدر.

قطرى ۲۶ (دلیکلی)

— ۶۵۸ —

تاریخی ۳۱۱

بمدينة السلام سنة احدى عشرة وثلاثماية

قطرى ۲۷ ظاهرينك مركزى زيرنده برشى يوقدر.

— ۶۵۹ —

تاریخی ۳۱۱

يازيلرى براز بشقهدر.

قطرى ۲۶

— ۶۶۰ —

تاریخی ۳۱۲

بمدينة السلام سنة اثنتى عشرة وثلاثماية

ظاهرينك مركزنده كى عبارة تك ايكنجى ايله اوچنجى سطرى آره سنده و برده زيرنده: (۰)

قطرى ۲۷

— ۶۶۱ —

تاریخی ۳۱۳

بمدينة السلام سنة ثلث عشرة وثلاثماية

وجهك مركزى بالاسنده: (:) وزيرنده: (۰)

قطرى ۲۶ (بیتل)

— ۶۶۲ —

تاریخی ۳۱۳

يازيلرى فرقليدر. وجهنده نقطه يوقدر.

قطرى ۲۵

— ۶۶۳ —

تاریخی ۳۱۴

بمدينة السلام سنة اربع عشرة وثلاثماية

قطرى ۲۵

— ۶۶۴ —

تاریخی ۳۱۴

ظاهرينك مركزى زيرنده: (۰)

قطرى ۲۶

— ۶۶۵ —

تاریخی ۳۱۵

بمدینه السلام سنه خمس عشرة و ثلثمائة

قطری ۲۶

— ۶۶۶ —

تاریخی ۳۱۵

یازیلری براز فرقلیدر .

قطری ۲۵

— ۶۶۷ —

تاریخی ۳۱۷

بمدینه السلام سنه سبع عشرة و ثلثمائة

قطری ۲۸

— ۶۶۸ —

تاریخی ۳۱۷

یازیلری فرقلیدر .

قطری ۲۵

— ۶۶۹ —

تاریخی ۳۱۸

بمدینه السلام سنه ثمان عشرة و ثلثمائة

قطری ۲۶

— ۶۷۰ —

تاریخی ۳۱۸

خط و نقشی فرقلیجهدر .

قطری ۲۵

— ۶۷۱ —

تاریخی ۳۱۹

بمدینه السلام سنه تسع عشرة و ثلثمائة

وجهنك مركزى برداره ايله محاط اولوب بالاسنده : (.) ظهرينك مركزينك
ايكنجى ايله اوچنجى سطرى بيننده و برده زيرنده بر (.)

قطری ۲۶

نصیبین

— ۶۷۲ —

تاریخی ۲۹۷

بنصیبین سنه سبع و تسعين و مائتين

وجهنك مركزنده يالكز كلّة توحيد اولوب { ابوالعباس بن } عبارسى محرو دكلدر .
{ اميرالمومنين }

(بمثل) قطری ۲۷

— ۱۹ ابو منصور محمد القاهر بالله —

۳۲۰ — ۳۲۲

کوش

حلوان

— ۶۷۳ —

تاریخی ۳۲۱

دجری مرکز زنده: لا اله الا

الله وحده

لا شریک له

ابو القاسم بن

امیر المومنین

دوره سنده (داخل): بسم الله ضرب هذا الدرهم بحلوان

سنة احدى عشر وثلثمائة

» (خارجاً): لله الامر من قبل (الح)

ظهری برداژه ایچنده: لله

محمد

رسول

الله

القاهر بالله

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدی (الح)

لوحة ۴ وزن ۱ م ۸ ط قطری ۲۴

خليفة قاهر بالله محمد بن عبد العزيز كنيته في بعض تاريخه (ابو القاسم)

ديو مضبوط اينده اشبو سكه ده مندرج بولنديش وجهه (ابو القاسم) اوله جقدر.

سر من رای

— ۶۷۴ —

تاریخی ۳۲۱

[سر م] ن رای سنه احدى وعشرين وثلثمائة

وزن ۱ م ۱ ط (براز بوزقدر) قطری ۲۲

مدينة السلام

— ۶۷۵ —

تاریخی ۳۲۲

مدينة السلام سنة اثنين وعشرين وثلثمائة

(۶۷۳) نومرونك عیندر.

دجری

[له]

ظهری مرکز زنده:

محمد رسول الله

الله القاهر بالله

المنتقم من اعدا

الله لدين الله

دوره سی دیکر لری کیدر.

وزن ۱۴ ط (ایشلدر) قطری ۲۴

خليفة مشار اليك التون سكه لري بشقه قتالوقلرده دخی کورلما مشدر.

— ﴿ ۲۰ ﴾ ابو العباس احمد الراضی بالله ﴿ —

۳۲۲ — ۳۲۹

التون

﴿ مدينة السلام ﴾

— ۶۷۶ —

تاریخی ۳۲۲

وجهی مرکزنده: لا اله الا

الله وحده

لا شریک له

دوره سنده (داخل): بسم الله ضرب هذا الدين بمدينة السلام

سنة اثنتين وعشرين وثلاثمائة

» (خارجاً): لله الامر من قبل (الح)

ظہری برداثره ایچنده: لله

محمد

رسول

الله

الراضی بالله

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدی (الح)

لوجه ۴ (بیمل) دلیکی، التون، وزنی ۱ م، ۱/۴ ط. قطری ۲۳

کوش

— ۶۷۷ —

ثلث، محل ضربی یازدهم. تاریخی ۳۲۶

وجهی مرکزنده: لا اله الا

الله وحده

لا شریک له

» عمر ۴

دوره سنده (داخل): بسم الله ضرب هذا الدرهم سنة ست

وعشرين وثلاثمائة

» (خارجاً): لله الامر من قبل (الح)

ظہری برداثره ایچنده: لله

محمد

رسول الله

الراضی بالله

احمد ۴

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدی (الح)

(بیمل) (کنارلری کیسکدر) وزنی ۱/۴ ط. قطری ۱۵

اشبو سکه ده اسملری مندرج اولان (عمر) ایله (احمد) کیم اولدقلری
اکلایه مدق. انجق (احمد) بوتاریخلره مصادف اوله رق خرسان والیبی بولنان
ابی علی احمد بن محتاج اولق احتمالدر. سکه نیک محل ضربتک محرر اولماسی دخی
مذکور اسملرک یلغسی اشکال ائلمکده در.

البصره

— ۶۷۸ —

تاریخی ۳۲۲

وهری مرکزنده: لا اله الا

الله وحده

لا شریکله

دوره سنده (داخل): بسم (الح) بالبصره سنة اثنتين وعشرين

وثلاثماية

» (خارجاً): لله الامر من قبل (الح)

ظهری برداژه ایچنده: لله

محمد

رسول

الله

الراضی بالله

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدی (الح)

وزی ۱ م، ۱ ط: قطری ۲۶

سر من رای

— ۶۷۹ —

تاریخی ۳۲۳

بسر من رای سنة ثلث وعشرين وثلاثماية

وزی ۱۴ ط: قطری ۲۵

— ۶۸۰ —

تاریخی ۳۲۳

رسم خطی فرقلیچه در.

قطری ۲۶

— ۶۸۱ —

تاریخی ۳۲۳

بودخی فرقلیدر.

قطری ۲۷

الکوفه

— ۶۸۲ —

تاریخی ۳۲۶

بالکوفه سنة ست وعشرين وثلاثماية

(۶۷۸) نومرولی سکه نك عینی اولوب وجهنك مرکزی بالاسنده

برنقطه واردر. شویله:

لا اله الا

الله وحده

لا شریکله

وزی ۱ م، ۲ ط: قطری ۲۶

(لاووا) قتالوغنده اشبو تاریخله مورخ وكذلك كوفه ده مضروب بر سکه یی

(بیمل) اولقی اوزره کوسترمشدر. Lavoix, Kha, Ori. P. 341.

— ٦٨٣ —

تاريخي ٣٢٨

مرکزنده: لا اله الا

الله وحده

لا شريك له

ابو الفضل

بن امير المؤمنين

دوره سنده (داخل): بسم (الح) بالكوفه سنه ثمان وعشرين

وثلاثماية

د (خارجا): لله الامر من قبل (الح)

ظهي عباراتي بالاده كيلرك عنيذر.

لوحة ٤ (بمئل) قطري ٢٥

(ابو الفضل) خليفه راضي باللهك اوغلي عبداللهك كنيه سيدر. خليفه اولامشدر.

مدينة السلام

— ٦٨٤ —

تاريخي ٣٢٢

بمدينة السلام سنه انتين وعشرين وثلاثماية

وجهنده كلمه توحيددن صكره: { ابو الفضل بن } عباره سي محرر دكلدر.

(٦٧٨) نومرونك عنيذر.

(دليكلي) وزني ١٢ طه قطري ٢٦

— ٦٨٥ —

تاريخي ٣٢٢

وجهنك مركزيله دوره سنده كي عباره لر بر دائره ايله محاطدر.

قطري ٢٧

— ٦٨٦ —

تاريخي ٣٢٢

وجهنك بالكز مركزى بر دائره ايله محاط اولديغي كي ظهينك مركزى دخى ايكي يرينه بر دائره ايله مستديردر.

قطري ٢٥

— ٦٨٧ —

تاريخي ٣٢٣

بمدينة السلام سنه ثلث وعشرين وثلاثماية

وجهنك مركزنده دائره يوقدر. ظهينك مركزى ايكي دائره ايله محاطدر.

قطري ٢٧

— ٦٨٨ —

تاريخي ٣٢٤

بمدينة السلام سنه اربع وعشرين وثلاثماية

ظهينك مركزى زيرنده بر (د) دال منقوشدر. شويله:

الله

محمد

رسول

الله

الراضي بالله

د

قطري ٢٦

— ۶۸۹ —

تاریخی ۳۲۴

وجهك ایکی دوره سی پینده بر دائره وارد.

قطری ۲۷

— ۶۹۰ —

تاریخی ۳۲۴

وجهك دوره لری ارسنده دائره یوقدر.

ظهرينك مرکزی اطرافنده ایکی برینه بر دائره وارد.

قطری ۲۷

— ۶۹۱ —

تاریخی ۳۲۴

ظهرينك مرکزنده (الراضی بالله) ك زیرنده : (د) یوقدر.

قطری ۲۵

— ۶۹۲ —

تاریخی ۳۲۵

بمدینة السلام سنه خمس وعشرين وثلاثماية

ظهرينك مرکزی زیرنده : (د) منقوشدر.

قطری ۲۴

— ۶۹۳ —

تاریخی ۳۲۵

یازیلری جزئی فرقلیدر.

قطری ۲۵

— ۶۹۴ —

تاریخی ۳۲۵

وجهك مرکزیله دوره لری آرمسی دائره لریله محاطدر.

قطری ۲۴

— ۶۹۵ —

تاریخی ۳۲۵

وجهك یالکز مرکزی بر دائره ایله محاطدر.

قطری ۲۴

— ۶۹۶ —

تاریخی ۳۲۶

بمدینة السلام سنه ست وعشرين وثلاثماية

ظهرينك مرکزی ایکی دائره ایله مستدیردر.

قطری ۲۵

— ۶۹۷ —

تاریخی ۳۲۶

ظهرينك مرکزی اطرافنده ایکی برینه بر دائره وارد.

قطری ۲۵

— ۶۹۸ —

تاریخی ۳۲۶

ظهرينك مرکزی ایکی دائره ایله محاط اولوب زیرنده : (د) یوقدر.

قطری ۲۶

— ۶۹۹ —

تاریخی ۳۲۶

یازیلری بك اینجه وظهرينك مرکزی بر دائره ایله مستدیردر.

(کناری قیریق) قطری ۲۴

— ٧٠٠ —

تاريخي ٣٢٧

بمدينة السلام سنة سبع وعشرين وثلاثماية
وجهك مركزنده كلمة توحيددن صكره: { ابو الفضل بن } عباره سي مجرردر .
امير المؤمنين

(٦٨٣) نومرونك عييدر .

ظهرينك مركزي ايكي دائره ايله مستديردر .

وزن ١٤ ط . قطري ٢٥

— ٧٠١ —

تاريخي ٣٢٧

عباره سي عيني اولوب يازيلري فرقليدر .

قطري ٢٥

— ٧٠٢ —

تاريخي ٣٢٧

نقشي براز فرقليدر .

قطري ٢٥

— ٧٠٣ —

تاريخي ٣٢٨

بمدينة السلام سنة ثمان وعشرين وثلاثماية

قطري ٢٥

— ٧٠٤ —

تاريخي ٣٢٨

جزئي فرقليدر .

قطري ٢٦

— ٧٠٥ —

تاريخي ٣٢٨

يازيلري اينجه در .

(كناري كبسيكدر) قطري ٢٣

— ٧٠٦ —

تاريخي ٣٢٩

بمدينة السلام سنة تسع وعشرين وثلاثماية

وجهك مركزنده كلمة توحيددن صكره: { ابو الفضل بن } يازلامشدر .
امير المؤمنين

ظهرينك مركزي زيرنده: (د) منقوشدر .

(بمئل) قطري ٢٤

— ٧٠٧ —

تاريخي ٣٢٩

بمدينة السلام سنة تسع وعشرين (وثلاثماية) « يازلامشدر » .

ظهرينك مركزي زيرنده: (د) يوقدر .

(بمئل) قطري ٢٥

واسط

— ٧٠٨ —

تاريخي ٣٢٦

بواسط سنة ست وعشرين وثلاثماية

ظهرينك مركزي زيرنده: (د) يوقدر .

وزن ١٣ ١/٢ ط . قطري ٢٤

— ٧٠٩ —

تاريخي ٣٢٨

بواسط سنه ثمان وعشرين وثلاثماية

وجهنك سرگزنده كلمة توحيدون صكره : { ابو الفضل بن عبادسي محرر دره .
امير المؤمنين

(بمیل) قطري ٢٤

— ٢١ ابو اسحاق ابراهيم المتقي لله —

٣٢٩ — ٣٣٣

كموش

البصره

— ٧١٠ —

تاريخي ٣٣٠

دبرهي سرگزنده : لا اله الا

الله وحده

لا شريك له

ابو منصور بن

امير المؤمنين

دوره سنده (داخلا) : بسم الله ضرب هذا الدرهم بالبصره سنه

ثلثين وثلاثماية

(خارجا) : لله الامر من قبل (الح)

ظهری بردارته اينجنده : لله

محمد

رسول

الله

المتقي لله

دوره سنده : محمد رسول الله ارسله بالهدى (الح)

ورنى ١٤ ط . قطري ٢٤

(ابو منصور) خليفه متقي للهك مخدوميدر .

— ۷۱۱ —

تاریخی ۳۳۰
رسم خط و نقشی بر از فرقلیدر.

قطری ۲۴
اشبو سکه لک عینی (لاووا) قتالوغنده (بیشل) اولوق اوزره کوسترمشدر.
(Lavoix, Kha. Ori. p. 345.) واقما ۳۳۰ تاریخنده خطه عراقیه ده بنو
حدانک فاملری محرر اوله رق مسکوکات ضرب و اخراج اولمغه باشلامسیله سنه
مذکورده یالکتر خلیفه المتق باللهک استغنه کیش سکه لک نادردر.
زبرده بنو حدان مسکوکاتنه مراجعت اولنه.

الکوفه

— ۷۱۲ —

تاریخی ۳۲۹
بالکوفه سنه تسع و عشرين و ثلثمایه
وزنی ۱۵۴ ط. قطری ۲۳

مدينه السلام

— ۷۱۳ —

تاریخی ۳۲۹
بمدينة السلام سنه تسع و عشرين و ثلثمایه
ظهرینک مرکزی ایکی دائره ایله مستدیردر.
وزنی ۱۲۴ ط. قطری ۲۳

— ۷۱۴ —

تاریخی ۳۲۹
یازیلری ایچیه و قطعه سی بر از کوچکدر.
وزنی ۱۲۴ ط. قطری ۲۳

— ۷۱۵ —

تاریخی ۳۲۹

دعوی مرکزنده: لا اله الا
الله وحده
لا شریکله
ابوالحسین یحکم
مولی امیر المؤمنین

دوره سنده (داخلاً): بسم الله ضرب هذا الدرهم بمدينة السلام
سنه تسع و عشرين و ثلثمایه
(خارجاً): لله الامر من قبل (الح)

ظهری بردائره ایچنده: لله
محمد
رسول
الله
المتق لله

دوره سنده: محمد رسول الله ارساله بالهدی (الح)
وزنی ۱ م. قطری ۲۵

— ۷۱۶ —

تاریخی ۳۲۹
ظهرینک مرکزی بریرینه ایکی دائره ایله مستدیردر.
قطری ۲۵

— ۷۱۷ —

تاریخی ۳۲۹

عینی اولوب یازیلی برار ایجه در.

وزی ۱۳ ط . قطری ۲۵

— ۷۱۸ —

تاریخی ۳۲۹

وجهنک سرکری دخی بر دائره ایله و ظهیری ایکی دائره ایله محاطدر .

لوحه ۴ (کناری قیریق) قطری ۲۶

بالاده ۷۱۵ — ۷۱۸ نومرولی درت عدد سکه ده اسمی محرر اولان (ابوالحسن یحکم) اسرای اتراکدن اولوب راضی خلیفه عصرنده واسط والیسی اوله رق مؤخرأ امیرالامرا نصب اولمش و خلیفه المتی دخی بدایت خلافتنده کندوسی امیرالامرائی مسندنده ایقا ایشدر . ۳۲۹ سنه سی او ایزنده وفاة ایشدر .

بو ذاتک اسمی بعض روایته کوره ترکیه اوله رق (یحکم) اولدینی حالده بالاخره تعریب ایله (یحکم) اولشدر .

منجم باشی دیورکه: «یحکم لفظنده مشهور صیغه مضارع ایله اولوب بعض معتمد علیه نسخه ده (یحکم) دیو مضبوط کوردوم .» (صحایف الاخبار جلد ۲ صحیفه ۱۷۲) .

بو اسمی ابن اثیر و ابی الفدا (یحکم) یازیورلر . فقط یاقوت ایله ابی الفداتک بعض نسخه سنده یا وحا ایله (یحکم) یازلشدر . ابی المحاسن دخی یا وجم ایله (یحکم) یازه رق انجق حرکه لرینی کاه قحه ایله یحکم و کاه ضمه ایله یحکم تحریر ایش اولدینی کی یا وحا ایله (یحکم) روایتی دخی ذکر ایشدر (النجوم الزاهره فی ملوک مصر والقاهره جلد ۲ صحیفه ۲۲۲ و ۲۶۰)

دیگر طرفدن مؤرخین مشهوره دن ابو الفرج تاریخ مختصر الدوله و منجم باشی سالف الذکر صحایف الاخبارده اسم مذکور ی علی الموم یا وحا ایله (یحکم) دیو ضبط و تحریر ایدوب حاجی خلیفه و نظمی زاده و سائر مشاهیر مؤلفین عثمانیه دخی بوصورقی قبول ایشلردر .

لسان فارسیده اوج نقطه لی جیم ایله (یحکم) ایوان و اوتاغ و برده قورد

معنارینی افاده ایده یور . (برهان قاطع جلد ۱ صحیفه ۲۴۳) حالبوکه بر نقطه لی جیم ایله (یحکم) ترکیه اعتبار اولدینی خالده هیچ رمزانی متضمن دکدر .

حاصلی اسم مذکورک تحریفه اوغرامش اولدینده شبه یوقدر . فی الواقع مومی الیهک اولوقت خطه عراقیه ده کسب ایش اولدینی قوت و شهرته بناء عربلر یا ایله جیمک نقطه لرینی الصاق و شو صورتله بایی یایه تحویل ایله (یحکم) ایش اولدقاری محفل اولدینی کی بآلکس اسم مذکورک اصلی بویله اولدینی حالده سرور زمانه اولنده کی یانک ایکی نقطه سی قیریق ایله برنجی حرفی بایه قلب وایکنجی حرفی جیمه تبدیل ایدرک (یحکم) ایشلردر . اگر (یحکم) آیه قورد معناسی افاده ایتک اوزره فارسیدن مأخوذ اولق لازم کله جکدر .

— ۷۱۹ —

تاریخی ۳۳۰

مرکزنده : لا اله الا

الله وحده

لا شریک له

ابو منصور بن

امیر المؤمنین

دوره سنده (داخلأ) : بسم الله ضرب هذا الدرهم بمدينة السلام سنة ثلثین وثمانیة

و (خارجأ) : لله الامر من قبل (الخ)

ظهیری دیگر لرینک عینی عبارتی شاملدر .

وزی ۱ م ، ۱۳ ط . قطری ۲۴

— ۷۲۰ —

تاریخی ۳۳۰

بالاده کینه مشابه اولوب یازیلی برار کوچکدر .

(دلیکی) وزی ۱۴ ط . قطری ۲۷

— ٧٢١ —

تاريخي ٣٣٣

بمدينة السلام سنة ثلث وثلثين وثلثمائة

ظري برداؤه ايجنده: لله

محمد

رسول الله

صلى الله عليه

المتقى لله

دوره سی دیکرلی کیدر.

وزی ٩ ط . . قطری ٢٤

— ٧٢٢ —

تاريخي ٣٣٣

رسم خطی جزئی فرقلیدر.

قطری ٢٣

— ٢٢ — ابو القاسم عبدالله المستکفی بالله —

٣٣٣ — ٣٣٤

کوش

مدينة السلام

— ٧٢٣ —

تاريخي ٣٣٣

وهری مرکزنده:

لا اله الا

الله وحده

لا شریک له

المظفر

ابو الوفا

دوره سنده (داخلاً): بسم الله ضرب هذا الدرهم بمدينة السلام

سنة ثلث وثلثين وثلثمائة

د (خارجاً): لله الامر من قبل (الخ)

ظري برداؤه ايجنده: لله

محمد رسول

الله صلى الله

عليه وسلم

المستکفی بالله

الخلیفه

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدی (الخ)

وزی ١ م . . قطری ٢٥

(المظفر ابو الوفا) امیر الامرا (توزون) ك عنوانیدر . مومی الیه خلیفه المتقی
عصرنده و ۳۳۱ سالنده امیر الامراقی منصبه تعیین اولنوب خلیفه مستکفینک
خلافتنده دخی ککندوسی مسندنده اها قلنش و ۳۳۴ سنه سی محرمنده وفات
ایتمشدر . (لاووا) قتالوغنده مذکور سکه لایله خلیفه المستکفینک دیگر سکه لری
حقنده بعض مطالبه بیان ایتش ایسه ده کوستردیکی سنه لده بعض سه اولوب مذ-
کور قتالوقده ایسه اشبو سکه لردن یوقدر . Lavoix, Kha . Ori . p . 349

— ۷۲۴ —

تاریخی ۳۳۳

۷۲۳ نومرونک عینی اولوب یازیلری براز فرقلیدر .

وزنی ۱۴ ط . قطری ۲۴

— ۷۲۵ —

تاریخی ۳۳۳

دورهی بالاده کیلرک عینیدر .

ظهری ایکی دائره ایچنده : لله

محمد

رسول الله

صلی الله علیه

المستکفی بالله

الخلیفه

دوره سی دیگرلرینک عینیدر .

قطری ۲۵

— ۷۲۶ —

تاریخی ۳۳۳

وجهنک مرکزی برداثره ایله محاطدر . وبالاسنده (۹) یوقدر .

ظهری ایکی دائره ایچنده : لله

محمد

رسول الله

صلی الله علیه

المستکفی بالله

دوره سی دیگرلری کبیدر .

لوحه ۵

(بیمل) قطری ۲۳

— ۷۲۷ —

تاریخی ۳۳۳

بالاده کینه مشابه اولوب انجق ظهرینک مرکزی ایکی یرینه برداثره
ایله مستیدردر .

قطری ۲۴

— ۷۲۸ —

تاریخی ۳۳۴

دورهی مرکزنده : لا اله الا الله

وحده لا شریکله

ابو الحسن محمد

بن امیر المؤمنین

دوره سنده : بسم (الح) بمدينة السلام سنه اربع وثلثین وثلثمائة

ظہری بردارہ ایچندہ : اللہ

محمد رسول

اللہ صلی اللہ

علیہ وسلم

امام الحق

المستکفی باللہ

دورہ سی دیگر لرینک عینیدر .

وزنی ۱ م، ۳ ۱/۴ ط : قطری ۲۶

خلیفہ المستکفی باللہ (امام الحق) لقبہ تلقب ایدوب بونی سکہ لرنده دخی ضرب ایتدیردیکنی ابی المحاسن سویلیور . (النجوم الزاهرہ جلد ۲ صفحہ ۳۰۸) (امام الحق) عنوانی خلفای سالفہ نک هیچ بری طرفندن استعمال اولنمیشدر . سکہ نک وجهندہ محرز اولان (ابو الحسن محمد) خلیفہ مستکفینک مخدومی اولوب فقط خلافتی احراز ایتامیشدر .

— ۷۲۹ —

تاریخی ۳۳۴

یازیلری و قطعہ سی براز اوقا قدر .

قطری ۲۲

— ۷۳۰ —

تاریخی ۳۳۴

وجهنک مرکزی اطرافندہ بردارہ وارد .

قطری ۲۴

خلیفہ مستکفی باللہ التون سکہ لرینی دیگر قتالوقلرده دخی کورمدک .

— ۲۳ — ابو القاسم الفضل المطیع لله —

۳۳۴ — ۳۶۳

خلیفہ المطیع لله بربسی (عثر) و دیگر (فلسطین) ده ضرب اولنمش ایکی التون سکہ سنی فرانسه مسکوکات قینه سی قتالوغنده (لاووا)

نشر ایتمشدر . Lavoix, Kha · Ori · P. 320—21

آئیده امرای اخشیديه مسکوکاتی شرحه مراجعت اولنه .

موزة هایونده خلیفہ مشارالیه سکہ لرندن هیچ ظهور ایتامیشدر .

مشارالیهک عصرنده آل بویه و بنی حمدان طرفندن ضرب اولنمش . مسکوکات آشاعیده محللرنده کوسترلشدر .

***

۳۶۳ سنه سندن ۵۵۵ ساله قدر مقام خلافت عباسیه ده بولنمش اولان سکر ذاتک خلافتلرنده یعنی یکرمی دردنجی خلیفہ دن اوتوز برنجی خلیفہ المقتدی لامر اللہک زمانه قدر بالذات خلفا نامنه سکہ ضرب اولنجیوب کرک مرکز خلافت عباسیه ده و کرک اورایه مربوط اولان ممالکده بالجمله مسکوکات بنو حمدان و آل بویه و سلاجقه عراق و سائرہ اسملرینه قطع و اخراج قلمش و بونلرده عادت اولدینی اوزره نام خلیفہ علاوه ایدلشدر . بزحکومات مذکورہ دن نیم مستقل اوله رق ظهور ایتمش و عباسیه فروغندن عد اولنمش اولانلرک سکہ لرینی اشبو قتالوغک ذیلندہ ترتیب و اراءه ایلدک . او عصرلرده مستقل اوله رق اجرای حکومت ایدن ملوکک سکہ لری ایسه منسوب اولدق لری اقوامه کوره بمنه تعالی آبروجه قتالوقلرده نشر اولنور .

— ﴿٣٢﴾ ابوالمظفر يوسف المستنجد بالله ﴿٣٢﴾ —

٥٥٥ — ٥٦٦

خليفة مشاراليهك بالذات نامنه اوله رق مدينة السلامده ضرب ايدلمش
التون سكه لرى بعض قتالوقلرده كورلمش اولوب موزة همايونده موجودى
يوقدر.

— — — — —

— ﴿٣٣﴾ ابو محمد الحسن المستضى بالله ﴿٣٣﴾ —

٥٦٦ — ٥٧٥

مشاراليه المستضى باللهك دخی مدينة السلامده مضروب التون مسكو.
كافى قتالوقلرده كورلمش ايسه ده بوراده ظهور ايتامشدر.

— — — — —

— ﴿٣٤﴾ ابو العباس احمد الناصر لدين الله ﴿٣٤﴾ —

٥٧٥ — ٦٧٢

التون
مدينة السلام

— ٧٣١ —

تاريخى ٥٨٤

الامام

برهمنى سر كزنده :

لا اله الا الله

وحده لا شريك له

الناصر لدين الله

امير المؤمنين

دوره سنده (داخلا) : بسم الله ضرب هذا الدينار بمدينة

السلام سنة اربع وثمانين وخمسماية

(خارجا) : لله الامر من قبل (الح)

ظهري بر دائره ايجنده :

الله

محمد

رسول الله

صلى الله عليه

دوره سنده : محمد رسول الله ارسله بالهدى (الح)

التون، وزنى ١١ ٢/٣ ط. قطرى ٢٧

(لا ووا) اشبو التونك برهمنى (بمئل) اولق اوزره نشر ايتامشدر.

Lavoix, Kha, Ori. P. 323.

مشاراليهك كوش سكه لرى بك كورلماش ايسه ده التون سكه لردن

دها انواعى ضرب اولندينى بض قتالوقلردن اكلاشيله بور.

۳۵ ابو نصر محمد الظاهر بامر الله

۶۲۲ - ۶۲۳

خليفة مشاراليك مدينة السلامه ضرب اولمشر ايكي نوع التون
سكه سنى (لاووا) قتالوغنده نشر ايتمشدر. مشاراليك مدت خلافتى
طقوز بيقق ماهدن عبارت اولمغه مسكوكاتى نادر بولنور. موزة هاپون
طاقنده بولردن دنى ظهور ايتامشدر.

۳۶ ابو جعفر المنصور المستنصر بالله

۶۲۳ - ۶۴۰

التون

مدينة السلام

۷۳۲ -

تاريخى ۶۲۴

الامام

دېرى مرکزنده:

لا اله الا الله

وحده لا شريكه

المستنصر بالله

امير المؤمنين

دوره سنده (داخل): بسم الله ضرب هذا الدينار [بمدينة

السلام سنة اربع وعشرين وستمائة

(خارجاً): لله الامر من قبل (الح)

ظهير مضروب دكلدر.

التون، وزنى ۷ ۱/۲ ط. قطرى ۲۵

كوش

مدينة السلام

۷۳۳ -

تاريخى ۶۳۶

دېرى مقوس دائره ايچنده:

لا اله الا

الله محمد

رسول الله

↑

دوره سنده: بسم الله ضرب هذا الدرهم بمدينة السلام سنة

ست وثلثين وستمائة

ظهير مقوس دائره ايچنده:

الامام

المستنصر

الله امير

المؤمنين

↑

دوره سنده: نصر من الله وفتح قريب وبشر المؤمنين

«وجيئه ظهريك كنارلنده نقطه لى برر دائره وارد.»

لوحة ۵ وزنى ۱۴ ۱/۲ ط. قطرى ۲۱

(نصر من الله الخ) آية كريمه سى خلفا مسكوكاتى اوزرنده برنجى دفعه اوله رق
بو زمان تحرير اولمغه باشلامشدر.

— ٧٣٤ —

تاريخي ٦٣٧

بمدينة السلام سنة سبع وثلاثين وستمائة

قطري ٢١

— ٧٣٥ —

تاريخي ٦٣٨

بمدينة السلام سنة ثمان وثلاثين وستمائة

قطري ٢٢

— ٧٣٦ —

تاريخي ٦٣٨

يازيلري فرقليدر.

وزي ١٣ ط. قطري ٢٠

— ٧٣٧ —

تاريخي ٦٣٩

بمدينة السلام سنة تسع وثلاثين وستمائة

قطري ٢١

— ٧٣٨ —

تاريخي ٦٤٠

بمدينة السلام سنة اربعين وستمائة

قطري ٢٢

— ٧٣٩ —

تاريخي ٦٤٠

براز فرقليدر.

قطري ٢١

— ٧٤٠ —

تاريخي ٦٤٠

نقشي فرقليدر.

وزي ١٤ ط. قطري ١٢

۳۷ ابو احمد عبدالله المستعصم بالله

۶۴۰ - ۶۵۶

التون

مدينة السلام

۷۴۱ -

هفته دينار، تاريخي ۶۴۰

دبري مقوس چيز كيلر ايجنده: الامام

لا اله الا الله
وحده لا شريك له
المستعصم بالله
امير المؤمنين

ب نصر الله

دوره سنده: بسم الله ضرب هذا الدينار بمدينة السلام سنة
اربعين وستمائة

ظري مقوس چيز كيلر ايجنده: الحمد لله

محمد
رسول الله
صلى الله عليه

وسلم

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدى (الى) كله

لوچه ۵ (دليکلی) التون وزنی ۲ م، ۹ ۱/۴ ط. قطري ۲۸

۷۴۲ -

تاريخي ۶۴۴

بالاده كينك عيني رسم ونقشده در.

بمدينة السلام سنة اربع [واربع] وستمائة

التون، وزنی ۱ م. قطري ۲۶

۷۴۳ -

تاريخي سيلکدر

بالاده كيلره مشاهددر.

التون، وزنی ۱ م، ۶ ۱/۴ ط. قطري ۲۵

كوش

۷۴۴ -

ثلث، تاريخ و محل ضربی باطلامشدر.

المستعصم

ب. الاما
ع. م

دبري

رسول الله

صلى الله
عليه

ظري

وجهيله ظهريك مركزلری چفته چيز كيلی مثلث ايجنده در.

(بمثل) وزنی ۴ ۱/۴ ط. قطري ۱۶

لوچه ۵

اربل

— ۷۴۵ —

تاريخي ۶۴۰

دبري ايكي دائره ايچنده: لا اله الا

الله محمد

رسول الله

دوره سنده: بسم الله ضرب هذا الدرهم باربل سنة اربعين
وستمايه

ظري ايكي دائره ايچنده: الامام

المستعصم

بالله امير

المؤمنين

دوره سنده: [بسم الله] نصر من الله وفتح (الح)

سركرلينك يازيلري كوفي و دوره لرينك يازيلري نسخدره اطرافلري
بورسمده دائره ايله محاطدره.

(يتمل) وزني ۱۰ ۱/۲ ط . قطري ۲۴

— ۷۴۶ —

تاريخي ۶۴۴

↑

دبري مقوس دائره ايچنده: عليه وآله

لا اله الا

الله محمد

رسول الله

↓

دوره سنده: بسم (الح) باربل سنة اربع واربعين وستمايه

↑

ظري مقوس دائره ايچنده: الامام

المستعصم

بالله امير

المؤمنين

↓

دوره سنده: بسم الله نصر من الله وفتح (الح)

يازيلري كاملا كوفي اولوب خارجاً اطرافلرنده نقطه لي دائره ل واردره.

(يتمل) وزني ۱۴ ط . قطري ۲۳

— ۷۴۷ —

تاريخي ۶۴۸

باربل سنة ثمان واربعين وستمايه

۷۴۵ نومرويه مشابه اولوب فقط يازيلرك جله سي كوفي و سركرلينك

اطرافنده برر دوز دائره ايله درت عدد جوان قاشي منقوشدره.

(يتمل) قطري ۲۳

— ۷۴۸ —

تاريخي ۶۵۳

باربل سنة ثلث وخسين وستمايه

نقشاري بالاده كينه مشاهددره.

اشبو تاريخي برسكه يي (لاووا) قنالوغنده (يتمل) اوله رق كوسترمشدره.

Kha. Ori. P. 339

قطري ۲۴

مدينة السلام

— ۷۴۹ —

تاریخی ۶۴۰

↑

دربری درت قوس ایچنده: لا اله الا

الله محمد

رسول الله

↓

دوره سنده: بسم الله ضرب هذا الدرهم بمدينة السلام سنة
اربعین وستمائة

↑

ظہری درت قوس ایچنده: الامام

المستعصم

الله امیر

المؤمنین

↓

دوره سنده: نصر من الله وفتح (الح)

وزنی ۱۴ ۱/۲ ط. قطری ۲۳

— ۷۵۰ —

نصفیه، تاریخی ۶۴۰

بالاده کی نقش و عبارت ده دره.

(بیتل) وزنی ۷ ۱/۲ ط. قطری ۱۹

— ۷۵۱ —

تاریخی ۶۴۱

بمدينة السلام سنة احدى واربعین وستمائة

وزنی ۱۴ ۱/۲ ط. قطری ۲۳

— ۷۵۲ —

تاریخی ۶۴۱

(احدی) کلمه سی یالکز (احد) یازلمشدر.

قطری ۲۳

— ۷۵۳ —

تاریخی ۶۴۱

نقشی فرقلیجه در.

قطری ۲۳

— ۷۵۴ —

تاریخی ۶۴۲

بمدينة السلام سنة اثنتین واربعین وستمائة

ظہری مرکزینک بالا وزیرنده چیچک یوقدر.

قطری ۲۳

— ۷۵۵ —

تاریخی ۶۴۲

نقشی فرقلیجه در.

قطری ۲۲

— ٧٥٦ —

تاريخي ٦٤٣

بمدينة السلام سنة ثلث واربعين وستمائة

قطري ٢٢

— ٧٥٧ —

تاريخي ٦٤٣

رسم خطي و نقشي جزئي بشقه در.

قطري ٢٤

— ٧٥٨ —

نصفي، تاريخي ٦٤٤

بمدينة السلام سنة اربع واربعين وستمائة

مرکوزی اطرافنده کی قوسلر چفته اولوب دردر عدد چيچک نقش اولنامشدر.
وزنی $7\frac{1}{4}$ ط. قطري ١٨

— ٧٥٩ —

تاريخي ٦٤٥

بمدينة السلام سنة خمس واربعين وستمائة

مرکوزی بری دوز دیکری مقوس دائره لایله محاط اولوب دوت عدد
چيچک نقش اولنامشدر.

ایکی وجهی خارجاً نقشی دائره ایله مستدیردر: □□□□□

(بیئل) دلیکلی، وزنی ١٥ ط. قطري ٢٤

— ٧٦٠ —

تاريخي ٦٤٨

بمدينة السلام سنة ثمان واربعين وستمائة

قطري ٢٢

— ٧٦١ —

نصفي، تاريخي ٦٥٠

بمدينة السلام سنة خمسين وستمائة

وجهك دورسنده (بسم الله) یازلیوب (ضرب هذا) دن باشلامشدر.
مرکوزینک اطرافلری چفته قوسلر ایله محاطدر.

وزنی $7\frac{1}{4}$ ط. قطري ١٩

— ٧٦٢ —

نصفي، تاريخي ٦٥٠

بالاده کینه مشابجه در.

قطري ١٩

— ٧٦٣ —

تاريخي ٦٥١

بمدينة السلام سنة احدى وخمسين وستمائة

وجهك دورسنده کی عباره: (بسم الله ضرب) دیو باشلامشدر.
وزنی $14\frac{1}{4}$ ط. قطري ٢٢

— ٧٦٤ —

نصفي، تاريخي ٦٥٥

بمدينة السلام سنة خمس وخمسين وستمائة

(بیئل) وزنی ٩ ط. قطري ١٩

— خلفای عباسیه —

باقر مسکوکاتی

— محل ضربی محرر اولان مسکوکات —

اسمى، اسمى و تاريخى، تاريخى

— بلد —

— ۷۶۵ —

تاريخى ۱۵۵

دوره سنده : برداثره اينچنده : محمد

رسول

الله

دوره سنده : مما امر به الامير موسى بن كعب ببلد سنه

خمس وخسين ومية

ظهرى برداثره اينچنده : لا اله الا

الله وحده

لا شريك له

اطرافنده خلقه : ◎ ◎ ◎

قطرى ۲۲

اشبو باقر المنصورك خلافتى زماننده ضرب اولمش سكه لردند. موسى ابن كعب ۱۵۵ سالنده العباس ابن محمدك برينه الجزيره واليسى اولشيدى. (ابن اثير جلد ۶ صفحه ۲۳) (لاوا) قتالوغنده اشبو سكه نك بر عيني كوسترمش فقط (كعب) اسمنى سهو اوله رق (مصعب) قرائت ايتشد. Kha. Ori. P. 423.

— الجزيره —

— ۷۶۶ —

تاريخى

دوره سنده : تيرتيللى دائره اينچنده :

محمد

رسول

الله

دوره سنده : بسم الله ضرب هذا الفلص بالجزيره

ظهرى تيرتيللى دائره اينچنده : لا اله

الا الله

وحده

دوره سنده : امر الامير العباس بن محمد اعز الله نصره

قطرى ۲۱

— ۷۶۷ —

تاريخى

بالاده كينه مشابه اولوب رسم خطى جزئى فرقايدر.

قطرى ۲۳

لوحة ۵

— ۷۶۸ —

تاريخى

بودنى بالاده كى طرزده اولوب يازيلرى فرقايدر.

قطرى ۲۰

اشبو اوج قطعه باقر سكه ده اسمى بولسان (امير عباس بن محمد) خليفه المنصورك برادري اولوب ۱۴۲ تاريخنده الجزيره والى نصب اولمش وبالاده كوسترلديكى اوزره ۱۵۵ سالنده انفصال ايله برينه (موسى بن كعب) تعيين قلمشدر. (ابن اثير جلد ۵ صفحه ۱۹۰)

[خزنة حلب]

— ۷۶۹ —

تاریخی ۱۴۶

مرکزنده: محمد

رسول

الله

دوره سنده: ضرب هذا الفلّس بخزنة حلب سنة ست واربعمين ومية

ظہری مرکزنده: لا اله الا

الله وحده

لا شريك له

دوره سنده: بسم الله مما امر به الامير صالح بن علي اكرمه الله
«ايكي وجهك اطرافى نقطه لى دائره لى ايله محاطدر.»

قطری ۲۳

— ۷۷۰ —

تاریخی ۱۴۶

مرکزنده: محمد

رسول

الله

دوره سنده: ضرب هذا الفلّس بخز[نة حلب سنة] ست واربعمين ومية

ظہری مرکزنده: لا اله الا

الله وحده

لا شريك له

دوره سنده: بسم الله مما امر به الامير صالح بن علي اكرمه الله

(کناری براز کسک یا زیری منتظمدر) قطری ۲۰

الامير صالح بن علي العباسي خليفه المنصورك عميسيدرك. السفاحك خلافتنده
ايكي دفعه مصر واليسي اولوب المنصورك زماننده برمدت اوراده ابقا ومؤخرأ
ارض فلسطين وبلاد رومه مأمور قلنش وحض عاملى ايكن ۱۴۷ سنه سنده وفاة
ايتمشدر. (النجوم الزاهرة لابن المحسن جلد ۱ صفحه ۳۶۶.)
(لاووا) صالح اسمنى (صلح) يازمشدر. (خزنة حلب) اسمك ارباب مسكو.
كاتبه مختلف مطالعاتى موجب اولديقنى دخى موى اليه بيان ايده يور.

دمشق

— ۷۷۱ —

تاریخی ۱۹۲

مرکزنده: محمد

رسول

الله

و

دوره سنده: بسم الله ضرب هذا الفلّس بدمشق سنة اثنين وتسعين ومية

ظہری جفته دائره ایچنده: لا اله الا

الله وحده

لا شريك له

اطرافنده خلقه: ○ ○ ○ ○ ○

قطری ۲۰

— ۷۷۲ —

تاریخی ۱۹۲

نقشی بر از فرقلی اولدینی کبی وجهنک مرکزی زیرنده کی (و)
بشقه شکله در.

قطری ۲۵

دمشقه ضرب ایدلش اولان اشبو سکه ل هارون الرشیدک خلافتی زمانه
تصادف ایدم بور.

الرملة

— ۷۷۳ —

تاریخی ۲۱۷

دورهی اینجه دائره ایچنده :

محمد رسول

الله

بخ

دوره سنده : ضرب هذا الفلّس بالرملة سنة سبع عشرة ومائتين

ظهری مرکزنده : لا اله الا

الله وحده

لا شریک له

اطرافنده دائره : الله

قطری ۱۹

خلیفه المأمونک مسکوکاتنددر.

سوق الاهواز

— ۷۷۴ —

تاریخی ۳۰۵

دورهی مرکزنده : لا اله الا الله

وحده لا شریک له

ابو جعفر

دوره سنده : بسم الله ضرب هذا الفلّس بسوق الاهواز سنة
خمس وثلاثماية

ظهری بردائره ایچنده :

محمد

رسول الله

ابو جعفر

«چوره سی تمامیه خلقه لایله مستدیردر.»

قطری ۲۰

اشبو سکه خلیفه المقتدر بالله زمانده ضرب اولمشدر. ایکی وجهنده محرر
(ابو جعفر) اسمی کیمه عائد اولدینی اکلاشیه مامشدر.

قنسرین

— ۷۷۵ —

تاریخی ۱۳۳

دورهی مقوس دائره ایچنده : محمد

رسو

الله

دوره سنده : ضرب هذا الفلّس بقنسرین سنة ثلاث وثلاثين ومائة

ظهري مرکزنده: بسم الله

لا اله الا

الله وحده

«چوره سی متعدد خلقه لردن متشکل بر دائره ایله مستدیر در.»

(بیتل) قطری ۱۸

اشبو باقر سکه خلیفه السفاحک زماننده ضرب اولمشدر.

الكوفه

— ۷۷۶ —

تاریخی ۱۶۵

دوبه ایجه دائره ایچنده: محمد

رسول

الله

برکة

دوره سنده: مما امر به المهدي محمد امير المؤمنين بالكوفة

سنه خمس وستين ومية

ظهري اوچ چیزکیلی دائره ایچنده: لا اله الا

الله وحده

لا شریکله

○ ○ ○ ○ ○

اطرافنده خلقه: ○ ○ ○ ○ ○

(بیتل) قطری ۱۹

— ۷۷۷ —

تاریخی ۱۶۶

بالکوفه سنه ست وستین ومية

ظهريک مرکزى زیرنده: (○ ○ ○ ○ ○)

اطرافنده خلقه: ○ ○ ○ ○ ○

قطری ۱۸

— ۷۷۸ —

تاریخی ۱۶۶

یازیلری ایجه وقطعه سی اوفقدر.

قطری ۱۵

کوفه ده مضروب بالاده کی اوج باقر خلیفه ثالث المهدینک سکه لردن اولدینی
وجهلری دوره سنده محرد در.

— ۷۷۹ —

تاریخی ۱۹۵

دوبه بر دائره ایچنده: محمد

محمد

رسول

الله

دوره سنده: مما امر به محمد امير المؤمنين بالكوفة سنه خمس

وتسعين ومية

ظهري بر دائره ایچنده: لا اله الا

الله وحده

لا شریکله

اطرافنده شویله: برنجیری بر دائره اولوب انک خارجی دخی
نقطه لی دائره ایله مستدیر در.

(بیتل) قطری ۱۸

اشبو باقر التنجی خلیفه محمد الامینک سکه لردندر.

الحمدية

— ۷۸ —

تاریخی ۱۷۷

وہمہی نقطہ لی دائرہ ایچندہ : بخ

مما امر به

الامير العباس

بن محمد

• ❄ •

دوره سنده: بسم الله ضرب هذا الفلوس بالمحمدية سنة سبع
وسبعين ومية

ظہری تیرتیلی دائرہ ایچندہ: لا الہ الا

الله وحده

لا شریکاء

اطرافندہ ایک دائرہ آراء سندھ خلقہ : ○ ○ ○ ○ ○

(بیمثل) قطری ۱۸

اشبۇ سىكە ھارون الرشيدك خلافتىدە ضرب اولمىشدر. (العباس بن محمد) كە
خليفە المنصورك برادرى ايدى مؤرخلر انك (رى) ولايتىدە بولنديفندىن بىر
ايتيورلر.

مدينة السلام

— ۷۸۱ —

تاریخی : ۶ - -

دوسری بر دائرہ ایچندہ : لله

—

رسول الله

صلی اللہ علیہ

دوره سنده: ضرب هند [الفلس بمدينه] السلام . . . ستمايه

ظہری بر دائرہ ایچندہ : الامام

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

المستنصر بالله

امير المؤمنين

« اطرافنده زمجیری داڙه منقوشدر. »

قطری ۲۳

— ۷۸۲ —

تاریخی؟

بالادہ کینک نقش و عبارتہ سندہ اولوب بودخی سیلکچہ در .

قطری ۲۴

اشبو ایکی سکه خلیفه المستنصر بالله کدر.

الموصل

— ۷۸۳ —

تاریخی ۱۴۵

دورهی مرکزنده: لا اله الا

الله وحده

لا شریکله

دوره سنده: بسم الله [ضرب هذا] فلس بالموصل سنه خمس
واربعین ومیه

«اطرافنده دائره اوله جق ایسه ده سیکدر.»

ظهری بر دائره ایچنده: محمد

رسول

الله

دوره سنده: مما امر به هشام بن عمرو عامل الامیر جعفر بن
امیر المؤمنین اصلحه الله

«اطرافنده کی دائره سیکدر.»

(حجی بیوکر) قطری ۲۹

اشبو سکه ده اسمری بولناردن (جعفر) خلیفه منصورک بخدومی اولوب
۱۴۵ سنه سنده مالک بن الهمک یرینه موصل والیسی تعیین قلمشدر. هشام بن
عمرو ایسه مشارالیهک عاملی ایدی. بو ذات ۱۵۱ سالنده سند والیسی اولمشدر.
هشام بن عمرو (تغلی) ویاخود (تغلی) تغلب اولمقده در.

— ۷۸۴ —

تاریخی

دورهی بر دائره ایچنده: محمد

رسول

الله

دوره سنده: امر الامیر هشام بن عمرو بالموصل

ظهری تیرتیلی دائره ایچنده: لا ه

۱۸

قطری ۱۹

— ۷۸۵ —

تاریخی ۸ [۴] ۱

دورهی جفته دائره ایچنده: جعفر

محمد

رسول

الله

ص . . .

دوره سنده: بسم الله ضرب هذا الفلس بالموصل سنه ثمان
وا [ربعین] ومیه

ظہری : اوج چیز کیلی دائرہ ایچندہ : بخ
لا اله الا
الله وحده
لا شریک له

*

اطرافندہ خلقہ : ○ ○ ○ ○ ○

(بیتل) (کناری براز قیریق) قطری ۲۲

— ۷۸۶ —

تاریخی ۱۵۸

دجری : چفته دائرہ ایچندہ : خالد بن
محمد
رسول
الله
برمک

دورہ سندہ : بسم [الله ضرب هذا الفل] بالموصل سنہ ثمان
وخمسين ومية

ظہری : اوج دائرہ ایچندہ : بخ
لا اله الا
الله وحده
لا شریک له

*

« اطرافندہ خلقہ ل اولوب فقط سیکجہ در »

(بیتل) قطری ۲۱

— ۷۸۷ —

تاریخی ۱۵۸

بالادہ کینہ مشابہ اولوب آندہ قرائت اولنہ میان کلمات بوندہ کورینہ یور.
(اطراف کیسکدر) قطری ۱۸
(خالد بن برمک) المهدی زمانندہ و ۱۵۸ سالندہ موصل والیسی ایدی.
(ابن اثیر جلد ۶ صحیفہ ۵)

— ۷۸۸ —

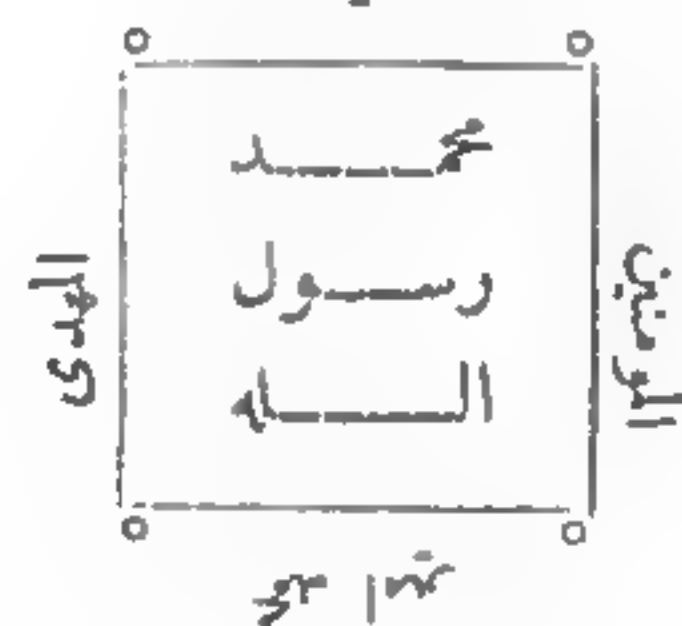
تاریخی

دجری : مرکزندہ : لا اله الا
الله وحده
لا شریک له

دورہ سندہ چفته دائرہ اوزرندہ : بسم الله الموصل علی یدی
بکر

اطرافندہ خلقہ : ○ ○ ○ ○ ○

الخليفة .

« چورہ سندہ تیرتیلی بر دائرہ واردر »

لوحة ۵ (بیتل) قطری ۱۹

المهدیك زمان خلافتندہ موصلدہ (بکر) نامندہ بر ذاتك والیكنہ دائر
معلومات تاریخیہ به دسترس اولہ مدق . بناءً علیہ بو ذاتك اورادہ والی بولنان خالد
بن برمک طرفندن حامل اولسی لازم کلور .

یالکنز ولایة اسمنی شامل اولان سکه لر

تاریخیز و محل ضربیز

جعفر

— ۷۸۹ —

دجری	لا اله الا	محمد	ظهري
	الله وحده	رسول	
	لا شریک له	الله	
		جعفر	
		کنارلری بوزقدرو (دلیکلی)	قطری ۱۷

محمد بن موسی

— ۷۹۰ —

مما امر به	لا اله الا
الامیر محمد	الله محمد
بن موسی	رسول الله
	فرد
«ایکی وجهنک اطراف کنیش تیرتیلی دائره لایله محاطدر.»	
قطری ۱۹	

— ۷۹۱ —

عینی غیاره بی شامل اولوب خط و نقشی فرقلیجه دز.

قطری ۲۰

محل ضرب و تاریخلری قرائت اولنه میان بوزق

مسکوکات

— ۷۹۲ —

دجری مرکزنده: لا اله الا
الله وحده
لا شریک له

دوره سنده: ... لله ضرب هذا الفلس .....

ظهري بر دائره ایچنده: مما امر به
المهدی محمد
بن امیر المؤمنین
بن

دوره سنده: محمد رسول الله ارساله بالمهدی (الح)

قطری ۱۷

— ۷۹۳ —

دجری چفته دائره ایچنده : لا اله الا
الله وحده لا
شریک له

دوره سنده : بسم الله ضرب هذا الفلن . . . . . مية

ظهری برداثره ایچنده : محمد
رسول
الله

دوره سنده : . . . لمهدی علی یدی عمر بن سالم . . .
(کنارلری قیریق) قطری ۱۹

اولدجه اشبو سکه به مشابه واوزرنده (عمر بن سالم) اسمی مجرر ۱۴۷ تاریخلی
(همدان) ده ضرب اولمش بر باقر سکه (لاووا) قتالوغنده کوسترلشدر .
Lavoix, Kha. Ori. P. 492.

— ۷۹۴ —

دجری اینجه دائره ایچنده : المسر؟
محمد
رسول
الله
بن . . . ؟

دوره سنده : . . . ک . . . د . . . امیر المؤمنین عمر . . .

ظهری برداثره ایچنده : لا اله الا
الله وحده
لا شریک له
اطرافنده خلقه : ○ ○ ○ ○ ○

قطری ۱۹

— ۷۹۵ —

دجری نقطه لی دائره ایچنده : لا اله الا
الله وحده
لا شریک له
عل . . . ؟

دوره سنده : بسم الله ضرب هذا . . . . . مع وخسین ومية

ظهری دوز برداثره ایچنده : محمد
رسول
الله
... ؟

دوره سی سیلک اولدیغندن قرائتی ممکن دکلدر .

قطری ۲۳

— ۷۹۶ —

وجیهی برداثره ایچنده: لا اله الا
الله وحده
لا شریک له
اطرافنده خلقه: . . . . .

ظہری برداثره ایچنده:

محمد
رسول
الله
برکة

دوره سنده کی یازیلر او قونه میور.

(کوچک قطعه ده) قطری ۱۶

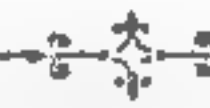
خلفای عباسیه فروغندن

بنو طولونه، بنو افشید، آل سامانه، بنو حمده، آل بویه، بنی مرده
مسکوکاتی

— مضرده بنو طولون —

مجره	۱	احمد بن طولون التركي
۲۵۴	۲	خارويه بن احمد
۲۷۰	۳	ابو العباس جيش بن خارويه
۲۸۲	۴	ابو موسى هرون بن خارويه
۲۸۳	۵	ابو المغانم شيلبان بن احمد
۲۹۲		

— ۱ احمد بن طولون —

التون

مصر

— ۷۹۷ —

تاريخي ۲۷۰

دبره مرکزنده: لا اله الا

الله وحده

لا شريك له

المفوض الى الله

دوره سنده (داخلا): بسم الله ضرب هذا الدين بمصر سنه

سبعين ومايتين

» (خارجاً): لله الامر من قبل (الح)

ظري برداره ايچنده: لله

محمد

رسول

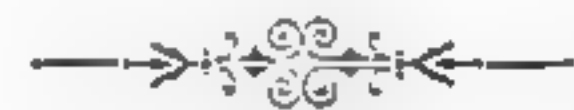
الله

المعتمد على الله

احمد بن طولون

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدى (الح) المشركون

(دليکلی) التون، وزی ۱ م، ۴ ط. قطری ۲۲

۲ - خمارویه بن احمد -

التون

حصص

— ۷۹۸ —

تاریخی ۲۷۸

دجری مرکزنده: لا اله الا

الله وحده

لا شریک له

المفوض الى الله

دوره سنده (داخلاً): بسم الله ضرب هذا الدين بجمص سنه

ثمان وسبعين ومائتين

» (خارجاً): لله الامر من قبل (الح)

ظهری بر دائره ایچنده: لله

محمد

رسول

الله

المعتمد على الله

خمارویه بن احمد

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدى (الح)

لوحه ۵ (بیتل) دلیکی التون، وزنی ۱ م، ۳ ط قطری ۲۳

(خارویه) اسمك صورت تلفظی ضم خاً وراً ايله ونهائیده کی ایکی حرفك

سکونیه (خارویه) در.

۴ - هرون بن خمارویه -

التون

مصر

— ۷۹۹ —

تاریخی ۲۹۰

دجری مرکزنده: لا اله الا

الله وحده

لا شریک له

ب

دوره سنده (داخلاً): بسم الله ضرب هذا الدين بمصر سنه

تسعين ومائتين

» (خارجاً): لله الامر من قبل (الح)

ظهری بر دائره ایچنده: لله

محمد

رسول

الله

المعتمد على الله

هرون بن خمارویه

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدى (الح)

التون، وزنی ۱ م، ۴ ط. قطری ۲۲

طولونيلك دمشق ورافقه ومصرده ضرب اولمش دها بر طاقم مسكوكاتی

انكتره موزمی قنالوقلرنده كورلشدر.

— مصزده بنی اخشید — [*]

۳۲۴	۱	ابو بکر محمد اخشید
۳۳۴	۲	ابو القاسم انوجور بن اخشید
۳۴۹	۳	ابو الحسن علی بن اخشید
۳۵۵	۴	ابو المسک کافور بن انوجور
۳۵۷	۵	ابو الفوارس احمد بن علی

[*]. (اخشید) نامی تعریب اولنوب مؤرخین عرب طرفندن (الاکشید) یازلمقده حتی سکه لرده دخی لام تعریف ایله محرر بولمقده در. منجم باشی تاریخنده «اخشید لفظی اصلنده فرغانه پادشاهلرینک لقبی اولوب ابوبکر اخشید دخی انلرک نسلندن اولمغه بولقب ایله تلقیب اولمقده در. بولفظک اصلی آق شید یعنی بیاض کونش دیمکدر.» دیور. (ترجمه صحایف الاخبار جلد ۲ صحیفه ۳۷۳)

— ۳ ابو الحسن علی بن اخشید —

التون
فلسطين

— ۸۰۰ —

تاریخی ۳۵۳

دجری مرکزنده: لا اله الا
الله وحده
لا شریک له
علی بن الاخشید

دوره سنده (داخل): بسم الله ضرب هذا الدينر بفلسطين
سنة ثلث وخمسين وثمانماية
(خارجاً): لله الامر من قبل (الح)

ظہری بر دائره ایچنده: لله
محمد
رسو الله
صلى الله عليه
وعلى آله
المطيع لله

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدى (الح)

لوحة ۵ (بمثال) دلیکی التون، وزنی ۱ م. قطری ۲۲

بالاده ۲۶۷ صحیفه ده بیان اولندیفی اوزره موسیو (لاوا) فلسطینده ۳۵۵

سنة سنده ضرب اولنش برالتون سكه ارالله ايدوب بونده اشيديه امراسندن
هيج برينك نامى بولنامسيه مذکور سكه نك فلسطين قطعه سنك بر مدت موقته
ايجنده خليفه المطيع طرفندن ضبط اولنسي اوزرينه اوآراق بالذات خليفه نامنه
ضرب واخراج اولندينى احتمالي بعض ارباب ميکوکاتک ظننه عطفاً بيان الملشدر.
بو ظنياتک صحتنى تايبه ايدر معلومات تاريخيه يوقدر.

علي بن اشيد نامى حاوی بالاده کوستريلان التون سكه نك تاريخنده
وفلسطينده مضروب بر قاج کوش سكه انکتره قتالوغنده مندرجدر.
اشيديلردن ابو بکر محمدک وابو القاسمک فلسطين ومصرده وعلينک کذلک
مصرده کسلش سکه لری دخی مذکور قتالوقده کورلشدر.

— ماوراء النهرده آل سامان —

مجریه		
۲۶۱	۱	نصر بن احمد سامانی
۲۷۹	۲	اسماعيل بن احمد
۲۹۵	۳	احمد {۲} بن اسماعيل
۳۰۱	۴	نصر {۲} بن احمد {۲}
۳۳۱	۵	نوح {۱} بن نصر {۲}
۳۴۳	۶	عبدالمک {۱} بن نوح
۳۵۰	۷	منصور {۱} بن نوح
۳۶۶	۸	نوح {۲} بن منصور
۳۸۷	۹	منصور {۲} بن نوح {۲}
۳۸۹	۱۰	عبدالمک {۲} بن نوح {۲}

— احمد {۲} بن اسماعیل —

کوش

الشاش

— ۸۰۱ —

تاریخی ۲۹۷

دبروی مرکزنده: لا اله الا

الله وحده

لا شریک له

دوره سنده (داخلاً): بسم الله ضرب هذا الدرهم بالشاش

سنة سبع وتسعين ومائتين

» (خارجاً): لله الامر من قبل (الح)

ظروى بر دائره ایچنده: لله

محمد

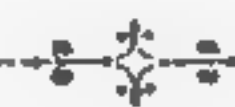
رسول الله

المقتدر بالله

احمد بن اسمعيل

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدى (الح)

وزنى ۱۳ ط. قطری ۲۷

— نصر {۲} بن احمد {۲} —

التون

المحمدیه

— ۸۰۲ —

تاریخی ۳۱۴

دبروی بر دائره ایچنده:

لا اله الا

الله وحده

لا شریک له

دوره سنده (داخلاً): بسم الله ضرب هذا الدين بالمحمدیه

سنة اربع عشرة وثلثمائة

» (خارجاً): لله الامر من قبل (الح)

ظروى چفته دائره ایچنده: لله

محمد

رسول الله

المقتدر بالله

نصر بن احمد

بنح

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدى (الح) المشركون

سکری اطرافنده کی چفته دائره اوزرنده خلقه: ۰۰ ۰۰ ۰۰ ۰۰

التون، وزنى ۱ م ۲ ط. قطری ۲۴

— ۸۰۳ —

تاریخی ۳۱۷

بالمحمدیه سنه سبع عشرة وثلثمائة

ظهرینک مرکزی زیرنده (بخ بخ) نقش اولفامشدر.

مرکزی اطرافنده چفته دائره اوزرنده خلقه: ○ ○ ○ ○

التون، وزی ۱ م، ۳ ۲ ط. قطری ۲۶

نیسابور

— ۸۰۴ —

تاریخی ۳۰۲

دورهی مرکزنده: لا اله الا

الله وحده

لا شریکله

دوره سنده (داخلاً): بسم الله ضرب هذا الدينر بنيسابور سنه

اثنين وثلثمائة

» (خارجاً): لله الامر من قبل (الخ)

ظهری بردائره ایچنده: لله

محمد

رسول الله

المقتدر بالله

نصر بن احمد

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدى (الخ)

التون، وزی ۱ م، ۴ ۲ ط. قطری ۲۳

لوحه ۵

کوش

آندرابه

— ۸۰۵ —

تاریخی ۳۰۵

دورهی مرکزنده: لا اله الا

الله وحده

لا شریکله

دوره سنده (داخلاً): بسم الله ضرب هذا الدرهم بأندرابه

سنه خمس وثلثمائة

» (خارجاً): لله الامر من قبل (الخ) بنصر

اطرافنده اوج دائره اولوب اوزرنده خلقه: ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

ظهری چفته دائره ایچنده: لله

محمد

رسول الله

المقتدر بالله

نصر بن احمد

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدى (الخ)

اطرافنده ایکی دائره اولوب خارجنده خلقه: ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

وزی ۱ م، قطری ۲۹

بایخ

— ۸۰۶ —

تاریخی ۳۲۳

دبهری مرکزنده :

لا اله الا

الله وحده

لا شریکله

نوح بن نصر

دوره سنده (داخلاً) : بسم الله ضرب هذا الدرهم بایخ سنه

ثلاث عشرين وثمانماية

» (خارجاً) : لله الامر من قبل (الح)

ظهری بر دائره ایچنده :

محمد

رسول الله

الراضی بالله

نصر بن احمد

دوره سی دیکرلری کیدر .

اشبهو سکه نك وجهنده نصرک مخدومی اولان (نوح) ك اسمی دخی درج اولمشدر . بونك آریجه سکه لری همان آشاغیده کوریلجکدر .

وزنی ۱ م ، ۱۴ ط . قطری ۳۰

سمرقند

— ۸۰۷ —

تاریخی ۳۰۶

دبهری بر دائره ایچنده :

لا اله الا

الله وحده

لا شریکله

دوره سنده (داخلاً) : بسم الله ضرب هذا الدرهم بسمرقند

سنه ست وثلثمماية

» (خارجاً) : لله الامر من قبل (الح)

ظهری بر دائره ایچنده :

محمد

رسول الله

المقتدر بالله

نصر بن احمد

دوره سی دیکرلری کیدر .

(دلیکی) وزنی ۱۴ ط . قطری ۲۷

—*—*—*—

باقر

بخارا

— ۸۰۸ —

تاریخی ۳۰۱

دورهی برداره ایچنده:

لا اله الا الله

محمد

دوره سنده: بسم الله ضرب هذا الفاس ببخارا سنة احدى وثلاثماية

ظهری نقطه لی دائره ایچنده: الله

محمد

رسول

الله

نصر

دوره سنده: مما امر به الامير نصر بن احمد اعزته الله

قطری ۲۰

اشبو سكه تك وجهك مركزى زیرنده محرر اولان (محمد) امير نصرك وزیرى ابو عبد الله محمد بن احمد الجیهانینك اسی اولاق کرکدر . (ترجہ صحایف الاخبار جلد ۲ صفحہ ۲۴۸)

— نوح {۱} بن نصر {۲} —

کوش

سمرقند

— ۸۰۹ —

تاریخی ۳۳۴

دورهی برداره ایچنده: لا اله الا

الله وحده

لا شریکله

ء ء

دوره سنده (داخلاً): بسم الله ضرب هذا الدرهم بسمرقند

سنة ارب [بع و] ثلثین وثلاثماية

» (خارجاً): لله الامر من قبل (الح)

ظهری برداره ایچنده: الله

محمد

رسول الله

المستکفی بالله

نوح بن نصر

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدی (الح)

وزنی ۱ م، ۱ ۱/۴ ط . قطری ۲۹

باقر

— ۸۱۰ —

محل ضربی یازلامشدر : تاریخ ۳۳۳

دورهی بردائره ایچنده :

لا اله الا

الله وحده

لا شریک له

دوره سنده : بسم الله ضرب هذا الفلح سنة ثلث وثلثین وثلاثمائة

ظهری نقطه لی دائره ایچنده : عبد

الملک

دوره سنده : مما امر به الامیر السند نوح بن نصر اعز الله

لوحة ۵ قطری ۱۸

اشبو سکه نك ظهري مرکزنده اسمی بولسان (عبد الملک) نوح بن نصرک
مخدومی اولوب کندوسندن صکره امیر اولشدر . آبروجه سکه سی کورلامشدر .
امرای سامانیه (الامیر السند) عنوانیه دخی تلقب ایتمشدر .
(استانی — لان — پول) انکاتره موزه سی قتالوغنده بو عنوانی (السید)
دیو تخریر ایدمور .

— منصور {۱} بن نوح —

باقر

بخارا

— ۸۱۱ —

تاریخی ۳۵۴

دورهی نقطه لی دائره ایچنده : لا اله الا

الله وحده

لا شریک له

دوره سنده : بسم الله ضرب هذا الفلح سنة اربع وخمسين وثلاثمائة

ظهری نقطه لی دائره ایچنده : الله

محمد

رسول الله

منصور

بن نوح

دوره سنده : لله الامر من قبل ومن بعد و يومئذ يفرح المؤمنون
قطری ۲۱

— ۸۱۲ —

تاریخی ۳۵۴

بخارا سنه اربع وخمسين وثلاثمائة
بالاده کینه مشابه اولوب یازیلری براز بوزقدر .

قطری ۲۱

— نوح {۲} بن منصور —

التون

نيسابور

— ۸۱۳ —

تاريخي ۳۷۴

ما

دورهی بر دأثره ایچنده : لا اله الا

الله وحده

لا شريك له

ء ء

دوره سنده (داخلاً) : بسم الله ضرب هذا الدينار بنيسابور

سنة اربع وسبعين وثلاثماية

» (خارجاً) : لله الامر من قبل (الح)

ظهری بر دأثره ایچنده : ربي الله

محمد رسول الله

الطابع لـ

نوح بن منصور

ابو ؟ حسام

الدولة :

» دوره سنده : محمد رسول الله ارسله بالهدى (الح)

التون، وزني ۱ م ، ۲ ۱/۴ ط . قطري ۲۶

ابو العباس تاش حسام الدولة ۳۷۱ سالنده امير نوح طرفدن مسند وزارت

تعيين قلنش ايدي . (ترجمة صحايف الاخبار جلد ۲ . صحيفه ۲۵۷) اشبوسكه دهكي

اسم لك : وله جقدر . فقط (ابو) لك او كنده كي كله اكلاشيله ميوز .

باقر

بخارا

— ۸۱۴ —

تاريخي ۳۷۵

دورهی تيرتيللي دأثره ایچنده :

لا اله الا

الله وحده

لا شريك له

دوره سنده : بسم الله ضرب هذا الفلص بخارا سنة خمس وسبعين

وثلاثماية

ظهری تقطه لي دأثره ایچنده : لله

محمد

رسول الله

نوح بن منصور

دوره سنده : مما امر به الامير السند الملك المنصور ايد الله

قطري ۲۵

اشبو سكه نك ظهرينك دوره سنده محرر (الملك المنصور) امير نوحك

القابندندر . (ترجمة صحايف الاخبار جلد ۲ . صحيفه ۲۵۶)

— ۸۱۵ —

تاریخی ۳۸۰

دہری

نقطہ لی دائرہ ایچندہ :

لا الہ الا

اللہ وحدہ

لا شریک لہ

دورہ سندہ : بسم اللہ ضرب هذا الفلّس یخارا سنہ ثمانین وثلثمایہ

ظہری

نقطہ لی دائرہ ایچندہ :

اللہ

محمد

رسول

الہ

نوح

دورہ سی بالادہ کی کیدر .

ظری ۲۳

— ۸۱۶ —

تاریخی سیکرہ .

دہری

بر دائرہ ایچندہ :

احمد

لا الہ الا

اللہ وحدہ

لا شریک لہ

بن علی

دورہ سندہ : بسم اللہ ضرب هذا الفلّس یخارا سنہ .....

ظہری - نقطہ لی دائرہ ایچندہ : اللہ

محمد رسول

اللہ نوح بن

منصور

الامیر السند

دورہ سندہ : مما امر به الامیر السند الملک المنصور .....

ظری ۱۹

اشبو سکھ نک وجہی مرکزندہ کی (احمد بن علی) ابو نصر کنیہ سیلہ ترکستانک
ایک خانلری عائلہ سندن اولوب ۳۸۴ تاریخلرندہ امیر نوحک نزدندہ ایدی .
بالآخرہ مقام ایٹخانیہ کاوب عمالک سامانیہ بونک زمانندہ تسخیر قلمشدر .
(ترجمہ صحایف الاخبار جلد ۲ صفحہ ۲۶۰)

— عراق عرب و جزیره ده بنو حمدان — [*]

ناصر الدولة ابو محمد حسن بن ابو اليهجا بن حمدان
سیف الدولة ابو الحسن علی « « « ۳۳۰

[*] بنو حمدان ایکی شعبه به آریلوب بریسی موصله ۳۸۰ دیکری حلیده ۳۹۴
تاریخلرینه قدر حکومت ایتشلزدر. برنجیسنک وؤسی ابو محمد حسن وایکنجیسنک
ابوالحسن علیدر.

خليفة المتقی لله ۳۳۰ سنه سنده ابو محمد حسن ناصر الدولة لقبيله تلقیب ایدوب
بغدادده امیرالامرا نصب ایتش و برادری ابو الحسن علی بنی دخی سیف الدولة
تلقیب ایتلشدر.

ایشته بونلر تاریخ مذکور دن اعتباراً ۳۴۰۰ سالنه قدر اداره امور مملکتده
برابر بولندقلری کی عراق عربده و موصل و ثوابنده ضرب اولشان سکه لرده
دخی اشبو ایکی برادرک اسملری مشترکاً درج و تحریر اولمشدر.
اشبو قتالوقده یالکز مشارالیهماک نامنی حاوی اولان مسکوکاتدن یولتمسیله
بنو حمدان دن دیکر اسمراک اسامیسنی بوراده ذکر ایتکه لزوم کورمدک.

— ناصر الدولة ابو محمد حسن و سیف الدولة ابو الحسن علی —

التون

مدينة السلام

— ۸۱۷ —

الابرینیه، تاریخى ۳۳۱

دجهری مرکزنده:

ح
لا اله الا الله

وحده لا شریکله

ابو منصور بن

امیر المؤمنین

سیف الدولة

ابو الحسن

دوره سنده (داخلاً): بسم الله ضرب هذا الدين بمدينة السلام

سنه احدى وثلاثين وثلثمائة

» (خارجاً): لله الامر من قبل (الخ)

ظهري بر دائره ایچنده:

الله

محمد رسول الله

صلى الله عليه

المتقى لله

ناصر الدولة

ابو محمد

ابرز

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدى (الخ)

وزنى ۱ م، ۷ ط. قطری ۲۳

ناصر الدولة ۳۳۰ سنه سنده بغدادك التون سکه لری عیارنده نقصان کورمکه

اصلاح ایدوب خالص التوندن (الابریزیه) اسمیله سکه ضرب ایتدیرمشدور. اولجه هر بر دینار اون درهمه رایج ایکن مذکور یکی دینار ایله اون اوج درهمه یکمک اوزره نظام ویرلمشدور. (ابن اثیر جلد ۹ صحیفه ۱۲۵) الابریز خالص التون معناسندهر. بالاده کوستریلان ۳۳۱ تاریخی دینار انلردندور. بویه بر سکه بی (استانلی - لان - پول) دخی نشر ایتمشدور. Add. Vol. IX, P. 484.

کوش

مدينة السلام

— ۸۱۸ —

تاریخی ۳۳۰

دجهری مرکزنده: لا اله الا

الله وحده

لا شریکله

ابو منصور بن

امیر المؤمنین

سیف الدولة

ابو الحسن

دوره سنده (داخلاً): بسم الله ضرب هذا الدرهم بمدينة السلام

سنة ثلثین وثلثمائة

» (خارجاً): لله الامر من قبل (الح)

ظهری بردائرة اینجده: لله

محمد رسول الله

صلى الله عليه

المتقسی لله

ناصر الدولة

ابو محمد

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدی (الح)

قطری ۲۴ وزنی ۱۴ ط.

— ۸۱۹ —

تاریخی ۳۳۳

دجهری مرکزنده: لا اله الا الله

وحده لا شریکله

ابو منصور بن

امیر المؤمنین

سیف الدولة

ابو الحسن

دوره سنده (داخلاً): بسم (الح) بمدينة السلام سنة احدى

وثلاثین وثلثمائة

ظهری بالاده کی (۸۱۸) نومرونک عینیدر.

لوحة ۵ وزنی ۱ م، ۲ ط. قطری ۲۳

— ۸۲۰ —

تاریخی ۳۳۱

رسم خطی فرقلیدر.

قطری ۲۳

— ۸۲۱ —

تاریخی ۳۳۱

فرقلیجه در.

قطری ۲۵

— ۸۲۲ —

تاریخی ۳۳۱
بودن فرقلیدر.

وزنی ۱ م، ۳ ط. قطری ۲۴

— ۸۲۳ —

تاریخی ۳۳۱
بونك دخی فرقی واردر.

وزنی ۱۰ ۲/۳ ط. قطری ۲۲

— ۸۲۴ —

تاریخی ۳۳۱
ظهرینك شكل خطی بشقه در.

(دلیکی) قطری ۲۴

— ۸۲۵ —

تاریخی ۳۳۱
وجهنك مرکزی اطرافنده برداره واردر.

قطری ۲۳

— ۸۲۶ —

تاریخی ۳۳۱
وجهنك مرکزنده دائره اولیوب فقط ظهرینك مرکزی اطراف بریرینه ایکی
دائره ایله مستدیردر.

قطری ۲۴

— ۸۲۷ —

تاریخی ۳۳۱
بالاده کینه مشاهددر.

قطری ۲۲

الموصل

— ۸۲۸ —

تاریخی ۳۳۰

وجهی مرکزنده: لا اله الا

الله وحده

لا شریکله

ابو منصور بن

امیر المؤمنین

سیف الدوله

ابو الحسن

دوره سنده (داخلاً): بسم (الح) بالموصل سنه ثلاثین وثلثمایه
» (خارجاً): لله امر من قبل (الح)

ظهري برداره ایچنده: لله

محمد رسول الله

صلى الله عليه

المتقى للسله

ناصر الدوله

ابو محمد

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدی (الح)

(چاتلاق) وزنی ۱ م، ۲ ۲/۳ ط. قطری ۲۵

— ۸۲۹ —

تاریخی ۳۳۰

یازیلری جزئی فرقلیدر.

قطری ۲۷

— ۸۳۰ —

تاریخی ۳۳۳

بالموصل سنه ثلث وثلثین وثلثمایه

وجهنک مرکزی الی سطرلی اولوب (۸۱۹) نومرویه مشاهددر.

ظهرینک مرکزی چفته دائره ايله محاطدر.

قطری ۲۸

نصیبین

— ۸۳۱ —

تاریخی ۳۳۰

بنصیبین سنه ثلثین وثلثمایه

وجهنک مرکزی یدی سطرلی اولوب (۸۱۸) نومرویه مشاهددر.

وزنی ۱ م، ۷ ۱/۴ ط. قطری ۲۳

بورایه قدر اولان سکه لر خلیفه المتقینک زمان خلافتنده ضرب اولشددر.

بوندن صکره کیلر دخی خلیفه المطیعک زماننده کلشددر.

— ۸۳۲ —

تاریخی ۳۳۴

دجری بردائرة ایچنده: . . .

لا اله الا الله

وحده لا شریکله

سيف الدولة

ابو الحسن

بنخ

دوره سنده (داخلاً): بسم (الخ) بنصیبین سنه اربع وثلثین

وثلثمایه

» (خارجاً): لله الامر من قبل (الخ)

ظهری بز دائرة ایچنده: لله

محمد رسول الله

صلى الله عليه وسلم

المطيع لله

ناصر الدولة

ابو محمد

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدی (الخ)

وزنی ۱۰ ۱/۲ ط. قطری ۲۱

— ۸۳۳ —

تاریخی ۳۳۷

بنصیبین سنه سبع وثلثین وثلثمایه

وجهنک مرکزی زیرنده (بنخ) یوقدر. ایکی دورمسی پیننده بردائرة وارددر.

وزنی ۱ م، ۴ ۱/۴ ط. قطری ۲۵

— ۸۳۴ —

تاریخی ۳۳۸

دورهی بردارته ایچنده :

لا اله الا الله
وحده لا شريكه
سيف الدولة
ابو الحسن

دوره سنده (داخلاً) : بسم (الح) بنصيبين سنة ثمان وثلثين
وثلاثمائة

» (خارجاً) : لله امر من قبل (الح)

» ايکي دوره آره سنده دخی بردارته واردر .

ظهري ديكر لرینك عینی عیسارده اولوب مرکزینك دائره سی کنیش
چیز کیلیدر .

(بمثل) قطری ۲۷

— ۸۳۵ —

تاریخی ۳۴۰

بنصيبين سنة اربعين وثلثماية

وجهك مرکزی بالاسنده (۴) وزیرنده (علی) یازلامشدر . دوره لرنده
دخی دائره لر یوقدر .

وزنی ۹۶ ط . قطری ۲۵

— ۸۳۶ —

تاریخی ؟ — ۳۴

بنصيبين . . . . عین وثلثماية

ایکي دوره ییتنده بردارته واردر .

وزنی ۹۶ م ط . قطری ۲۵

— ۸۳۷ —

تاریخی ؟ — ۳۴

دورهی مرکزنده : لا اله الا الله

وحده لا شريكه

سيف الدولة

ابو الحسن

مصفا

حرف

دوره سنده (داخلاً) : بسم الله ضرب هذا الدرهم بنصيبين

. . . . اربعين وثلثماية

» (خارجاً) : لله الامر من قبل (الح)

ظهري ديكر لرینك عینی عیسارده ده در .

وزنی ۱۴۶ ط . قطری ۲۵

اشبو سکه نك وجهی مرکزینك زیرنده محرد اولان (مصفا حرف) مستعمل بر
تعبیر دکدر . (خالص الوجه) ویاخود (صحیح العیار) مناسنی افاده ایتمکله بوراده
سکه نك اغتشاشدن تاری بولندیفی کوسترمک اوزره یازلش اولق لازم کلور .

(استانلی - لان - پول) انکتره موزمسی مسکوکات قتالوغنده درج ایدوب
مصادف نظر من اولان ناصر الدوله ایله مخدومی ابو تغلب غضنفرک اسملرینی شامل اوله رق
نصیبینده و ۳۵۶ سنه سنده ضرب اولمش بر سکه ده دخی اشبو (مصفا حرف)
تعبیری محرددر . (Add. Vol. IX, P 276.) شمعی به قدر مسکوکات سائرده
بوتعبیره تصادف ایدمده مدك .

— عراقین وفارسده آل بویه — [۰]

سنة حکومت	سنة وفات	
— ۳۳۸		عماد الدولة ابو الحسن علی بن ابو شجاع بویه
— ۳۵۶ — ۳۲۲		معز الدولة ابو الحسين احمد بن «
— ۳۶۶		رکن الدولة ابو علی حسن بن «
— ۳۷۲ — ۳۳۸		عضد الدولة ابو شجاع فنا خسرو بن رکن الدولة
— ۳۸۷ — ۳۶۶		فخر الدولة ابو الحسن علی بن «
— ۳۷۲		شرف الدولة ابو الفوارس شیرذیل بن عضد الدولة
— ۳۷۹		صمصام الدولة ابو کلتجار المرزبان بن «
— ۳۸۵		بهاء الدولة ابو نصر شا هنشاه بن «
— ۴۱۵ — ۴۰۳		سلطان الدولة ابو شجاع بویه بن بهاء الدولة

[۰] آل بویه اوج شعبه منقسم اوله رق معز الدولة ايله رکن الدولة تک اولاد واحفادندن اون سکز نفره بالغ اولان اسرای بویه عراق عرب و عجم وفارس و کرمانده یوز یکریمی سنه یی متجاوز برمدت اجرای حکومت الملشردر.

بوراده اسرای مذکورده تک صر مسیله اسملرینی تصریح لزوم کورمده. یالکر اشبو قولکسیونده موجود اولان مسکوکاتده اسمایی منفرداً وبالخاصه مقام خلافت عباسیه دن ترخیص اولنان صورتله مشترکاً درج و تحریر ایدلش بولنانلرک بوجه بالا علی مراتبهم اسملرینی وسنه حکومت و وفاتلرینی اراته ایتمکله اکتفا ایلده.

(بویه) اسمی عربلر طرفندن بانک ضمی و واوک قحی ویا ايله هانک سکونيله تلفظ اولنه یور. بونک اصلی (بویه) اولوب اسماء فارسیه دن (مهرویه) (کاکویه) و سائره مثلوه تعریب اولنه رق (بویه) دنیلدیکی مرویدر.

— علی بن بویه —

کوش
شیراز
— ۸۳۸ —
تاریخی ۳۲۸

برداره ایچنده: لا اله الا

الله وحده

لا شریکله

علی بن بویه

دوره سنده (داخلاً): بسم الله ضرب هذا الدرهم بشيراز

سنه ثمان وعشرين وثلثمائة

» (خارجاً): لله الامر من قبل (الح)

ظهری برداره ایچنده: الله

محمد

رسول

الله

الراضی بالله

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدی (الح)

وزی ۱ م، ۲ ط. قطری ۲۶

— علی و احمد بنو بویه —

کوش

الاهواز

— ۸۳۹ —

تاریخی ۳۲۹

دجری مرکزنده: لا اله الا

الله وحده

لا شریک له

احمد بن بویه

دوره سنده (داخل): بسم (الح) بالاهواز سنه تسع و عشرين
و ثلثمائة

» (خارجاً): لله الامر من قبل (الح)

ظهري چفته دائره ایچنده: لله

محمد

رسول

الله

المتقی لله

علی بن بویه

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدی (الح)

وزنی ۱ م، ۳ ط. قطری ۲۷

کرك ابو الحسن علی و کرك ابو الحسن احمد اشو مسکوکائی ضرب ایتدیردکری
تاریخلرده هنوز برکونه القابلی حائر دکالر ایدی. اشاغیکی مسکوکاتک
ایضاحاتنه مراجعت اولنه.

تستر من الاهواز

— ۸۴۰ —

تاریخی ۳۳۳

بتستر من الاهواز سنه ثلث و ثلثین و ثلثمائة
وجهنک مرکزیه دورهلری آره سنده بر دایره واردر.

قطری ۲۸

سوق الاهواز

— ۸۴۱ —

تاریخی ۳۲۹

بسوق الاهواز سنه تسع و عشرين و ثلثمائة
وجهنده دائره لوقدر.

(دلیکی) وزنی ۱۲ ط. قطری ۲۶

— عماد الدولة ابو الحسن علي معز الدولة ابو الحسين احمد —

— بنو بويه —

كموش
✽ البصرة ✽

— ۸۴۲ —

تاریخی؟ [۴] ۳۳

دورهی مرکزنده: لا اله الا الله

وحده لا شریک له

معز الدولة

ابو الحسن

بویه

دوره سنده (داخلاً): بسم الله ضرب هذا الدرهم بالبصرة

سنه ... [ثله] بن وثلاثماية

» (خارجاً): لله الامر من قبل (الخ)

الله

محمد رسول الله

صلى الله عليه وسلم

المطيع لله

عماد الدولة

ابو الحسن

بویه

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدى (الخ)

قطری ۲۰

✽ مدينة السلام ✽

— ۸۴۳ —

تاریخی ۳۳۴

بمدينة السلام سنة اربع وثلاثين وثلاثماية

بالاده کی ۸۴۲ نومروك مبارات واسماری شامل وعینی نقشده در

وزنی ۱۰ ط . قطری ۲۴

— ۸۴۴ —

تاریخی ۳۳۴

رسم خطی جزئی فرقلیدر

قطری ۲۴

— ۸۴۵ —

تاریخی ۳۳۵

بمدينة السلام سنة خمس وثلاثين وثلاثماية

وجهك مركزی بردائره ايله مستدیر در

قطری ۲۴

— ۸۴۶ —

تاریخی ۳۳۷

بمدينة السلام سنة سبع وثلاثين وثلاثماية

قطری ۲۴

ابو الحسن احمد بن بويهك ۳۳۴ سالنده بغداده داخل اولمسیله برابر خلیفه وقت اولو المستكن بالله طرفندن كندوسی (معز الدولة) وبيوك برادری ابو الحسن علی (عماد الدولة) وديكر قرنداشی ابو علی حسن (رکن الدولة) القابيله تلقيب قلمش واسم ولقبليكنك التون وكوش مسكوكاته سبك وضرب اولمسی اصرا اولمشدر. (ابن اثیر جلد ۸ صحیفه ۱۴۸)

همان سنه مذكورهده المطيع لله مقام خلافته كلمكه مسكوكات مذكوره دن

المستقى بالله نامنى شامل اوله رق سكه ضرب اولمىوب خليفه المطيع لله زمانده
امراى بويه بوجه مجرر نام مشترك الله سكه ضرب ايتديرمكه باشلامشردر.
فقط الله بولتوب كرك بالاده وكرك زيده اراثة اولسان مسكوكاتدن
اكلاشدينى اوزره اوج برادرلك اعلرنى حاوى سكه ضرب اولتامشدر: اول
عماد الدوله على الله معز الدوله احمد و عماد الدوله تك و فائق تاريخى اولان ۳۲۸
سنه سندن صكره معز الدوله احمد الله ركن الدوله حسن نام مشترك الله سكه ل
ضرب و اخراج ايتديرمشردر. دها صكره لى اشاغى به طوغرى كوريله جى وجهه
امراى مذكوره تك اخلافى بمضا يانكز كدى نامليله و بمضا دنى پدر
و مخدوملرينك نامنى علاوه الله سكه چيقارمشردر.

— معز الدوله ابو الحسين احمد ركن الدوله ابو على حسن —

— بنو بويه —

كموش

البصرة

— ۸۴۷ —

تاريخى ۳۴۶

دجهرى : مر كرنده : لا اله الا الله

وحده لا شريكه

معز السـدولة

ابو الحسين

بويه

دوره سنده (داخلا) : بسم (الح) بالبصرة سنه ست و اربعين

و ثلثمائة

» (خارجا) : لله الامر من قبل (الح)

الله

محمد رسول الله

صلى الله عليه وسلم

المطيع لله

ركن الدولة

ابو على

بويه

دوره سى ديكرلى كيدر.

قطرى ۲۴

— ۸۴۸ —

تاریخی ۳۴۶

بالبصرة سنة ست واربعين وثلاثماية

نقش بشفه در .

قطری ۲۴

تستر من الاهواز

— ۸۴۹ —

تاریخی ۳۴۳

بتستر من الاهواز سنة ثلث واربعين وثلاثماية

وجهك دوره لری آره سنده بر دائره واردر .

ظهرينك مركزي چفته دائره ابله مستدير اولوب يازيلرك صباغ وصول

بوشقلارنده بر : (.)

وزن ۱ م ، ۵ ط . قطری ۲۶

سوق الاهواز

— ۸۵۰ —

تاریخی ۳۴۶

بسوق الاهواز سنة ست واربعين وثلاثماية

وجهك دوره لری آره سنده كي دائره لایله ظهرينك مركزنده كي نقطه لری بوقدر .

وزن ۱ م ، ۸ ط . قطری ۲۵

مدينة السلام

— ۸۵۱ —

تاریخی ۳۴۴

وجهی مرکزنده :

لا اله الا

الله وحده

لا شريك له

معز الدولة

ابو الحسين

بویه

دوره سنده (داخل) : بسم (الح) بمدينة السلام سنة ار [بع]

واربعين وثلاثماية

» (خارجا) : لله الامر من قبل (الح)

ظهری برداره ایچنده :

الله

محمد رسول الله

صلى الله عليه وسلم

المطيع لله

ركن الدولة

ابو علي بويه

دوره سی دیگر لری کیدر .

وزن ۱ م ، ۳ ط . قطری ۲۶

الموصل

— ۸۵۲ —

تاریخی ۳۴۵

و جهری مرکزنده: لا اله الا الله

وحده لا شریکله

مغز الدوله

ابو الحسن

بویه

دوره سنده (داخلاً): بسم (الح) بالموصل سنه خمس واربعین
وثلاثمائة

» (خارجاً): لله الامر من قبل (الح)

ظهوری بردآره ایچنده: لله

محمد رسول الله

صلی الله علیه وسلم

المطیع لله

رکن الدولة

ابو علی

بویه

دوره سی دیگرلری کیدر.

وزنی ۱۰ م، ۱۰۴ ط، قطری ۲۶

— ۸۵۳ —

تاریخی ۳۴۷

بالموصل سنه سبع واربعین وثلاثمائة

وجهنك دوره لری خارجنده چفته دائره اولوب انلرك خارجنده و تمام سكه نك

زیرنده (معروف) کله سی یازیلیور.

(بیشل) وزنی ۱۵ ط، قطری ۲۷

اشبو سكه ده مندرج اولان (معروف) مسكوكاتك و واجی ایچون مستعمل
برکله اولوب تاریخلرك و پردیکی معلوماته کوره بنو حمدان ايله آل بویه بیننده
عقد اولنان مصالحه موجبجه حمدانلر بوییلره مقدار معین و برککو و بره جك
و مسكوكات بونلرك اسمنه ضرب اولنه جق ایدی. بناء علیه اوسنه لره تصادف ایدن
بعض سكه لره تفریق ایچون (معروف) کله سنك یازلش اولسی متبادر خاطر در.

— رکن الدوله ابو علی بن بویه —

— عضد الدوله ابو شجاع بن رکن الدوله — [*]

کوش

شیراز

— ۸۵۴ —

تاریخی ۳۴۸

دورهی مرکزنده: لا اله الا الله

وحده لا شریکله

رکن الدوله

ابو علی

دوره سنده: بسم الله ضرب هذا الدرهم بشیراز سنه ثمان

واربعین وثلاثمائه

« اطرافی نقطه لی یکی دائره ابله محاطدر »

ظهری نقطه لی چفته دائره ایچنده: لله

محمد رسول الله

المطیع لله

الامیر العدل

عضد الدوله

ابو شجاع

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدی (الح)

قطری ۲۵ وزنی ۱ م، ۶ ط

[*] زبرده ۳۵۱ صحیفه قدر کوستریلان مسکوکات فارس حاکی اولان عضد الدوله نیک اولوب مسکوکات مذکورده پدربنک اسمی دخی علاوه وکندوسنه (الامیر) عنواتی استعمال المشرده

— ۸۵۵ —

تاریخی ۳۵۶

بشیراز سنه ست وخمسن وثلاثمائه

وجهنک مرکزی بالاسنده: (م)

ظهربنک مرکزی بردائره ابله محاطدر

قطری ۲۶

— ۸۵۶ —

تاریخی ۳۵۶

وجهنک مرکزی بالاسنده: (۰) وزیرنده: (۰۰)

اطرافنده نقطه لی دائره اولوب خارجنده خلقه: ۰۰ ۰۰ ۰۰ ۰۰

قطری ۲۶

— ۸۵۷ —

تاریخی ۳۶۰

بشیراز سنه ستین وثلاثمائه

وجهنک مرکزی بالاسنده: (م) وزیرنده: (۰)

اطرافنده خلقه: ۰ ۰ ۰ ۰ ۰ ۰

قطری ۲۶

— ۸۵۸ —

تاریخی ۳۶۰

بالاده کینه مشابه اولوب رسم خطی جزئی فرقلیدر

قطری ۲۵

— ۸۵۹ —

تاریخی ۳۶۰

وجهنک مرکزی بالاسنده: (ابن) وزیرنده: (بویه)

ظهربنک مرکزی بالاسنده (لله) یرینه (ف)

قطری ۲۷ وزنی ۱ م، ۵ ط

— ۸۶۰ —

تاریخی ۳۶۱

بشیراز سنه احدى وستين وثلاثماية
بالاده كينك عيني طرز نقشده در.

قطری ۲۷

— ۸۶۱ —

تاریخی ۳۶۱

بودخی بالاده كينه مشاهد در.

قطری ۲۷

— ۸۶۲ —

تاریخی ۳۶۱

وجهك مركزى بالاسنده : (ل) وزیرنده : (و)
ظهرينك مركزى بالاسنده : (لله)

قطری ۲۷

— ۸۶۳ —

تاریخی ۳۶۱

مشاهد در.

قطری ۲۸

— ۸۶۴ —

تاریخی ۳۶۳

بشیراز سنه ثلث وستين وثلاثماية
وجهك مركزى بالا وزیرنده بر : (و)
وزن ۱ م، ۷ ط. قطری ۲۹

— ۸۶۵ —

تاریخی ۳۶۳

وجهك مركزى بالاسنده : (ر) واكنجی ايله اوخنجی سطر آره لنده (و)
وزیرنده : (و)

(دلیکی) قطری ۲۷

— ۸۶۶ —

تاریخی ۳۶۳

(۸۵۹) نومرویه مشاهد در : یعنی وجهك مركزى بالاسنده (ابن)
زیرنده : (بویه) وظهرينك مركزى بالاسنده : (ف)

قطری ۲۵

— ۸۶۷ —

تاریخی ۳۶۶

بشیراز سنه ست وستين وثلاثماية
وجهك مركزى بالاسنده : (ل) زیرنده : (بویه)
ظهرينك مركزى بالاسنده : (لله)

وزن ۱ م، ۲ ط. قطری ۲۷

شیرین

— ۸۶۸ —

تاریخی ۳۶۱

وهری مرکزنده : این

لا اله الا الله

وحده لا شریکله

رکن الدواة

ابو علی

بویه

دوره سنده : بسم الله ضرب هذا الدرهم بشیرین سنه احدى

وستين وثلاثماية

اطرافنده نقطه لی برداژه اولوب خارجنده خلقه : ○ ○ ○ ○ ○

ظہری نقطہ لی دائرہ ایچندہ : ق

محمد رسول الله

المطيع لله

الامير العدل

عضد الدولة

ابو شجاع

دوره سنده : محمد رسول الله ارساله بالهدی (الح)

(بمیل) وزنی ۱۲ ط . قطری ۲۷

— ۸۶۹ —

تاریخی ۳۶۱

نقشی جزئی فرقلیدر .

(بمیل) قطری ۲۶

اشبو سکه لک محل ضربی (قصر شیرین) اوراق لازم کلور ایسده احتصاراً
ساده جه (شیرین) یازلمشدر .

فسا

— ۸۷۰ —

تاریخی ۳۵۸

بفسا سنة ثمان وخمسين وثلاثماية

وجهنك مركزى بالاسنده (○) وزیرنده : (●●) اولوب ابن بویه یوقدر .

خلقه : ○ ○ ○ ○ ○

ظهرينك مركزى بالاسنده : (الله)

وزنی ۱ م . قطری ۲۶

کرد فنا خسره

— ۸۷۱ —

تاریخی ۳۶۰

بکرد فنا خسره سنة ستين وثلاثماية

۸۶۸ نومروك عینی نقشده در ؛ یعنی وجهنك مركزى بالاسنده : (ابن)

وزیرنده : (بویه) اطرافنده خلقه : ○ ○ ○ ○

ظهرينك مركزى بالاسنده : (ف)

لوحه ○ (بمیل) وزنی ۱۱ ط . قطری ۲۵

— ركن الدولة ابو علي عضد الدولة ابو شجاع —

صمصام الدوله ابو الفوارس المرزبان

كموش

عمان

— ٨٧٢ —

تاريخي ٣٦٤

وجهي مركزنده:

لا اله الا الله

وحده لا شريك له

ركن الدولة ابو علي

المرزبان بن عضد

الدلة

دوره سنده: بسم الله ضرب هذا الدرهم بعمان سنة اربع وستين
وثلاثماية

اطرافنده نقطه الى دائره اولوب خارجنده خلقه: . . . . .

ظهي تيرتيللي دائره ايجنده: و

محمد رسول الله

الطابع لله

الامير العدل

عضد الدولة

ابو شجاع

*

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدى (الح)

ورني ١٤ ط . قطري ٢٥

اشبو ٨٧٢ نومرولى سكه نك وجهنده اسمى بولنان (المرزبان) صمصام الدوله نك
اسميدر . بيوك پدرى ركن الدوله نك حال حياتنده و پدرى فارس حاكمى عضد الدوله نك
٣٦٣ تاريخنده عراق عربى استيلا سنده موسى اليه (مرزبان) عمان واليسى ايدى .
ابن اثير اولوقنده عراقين حكومتنده بولنان عز الدوله بختيارك مخدومى (المرزبان) ك
بصره واليكنندن بحث ايدى بور ايسنده بيوك پدرى ركن الدوله نك اسمنى تصريح
ايلاه برابر پدرى عضد الدوله نامنه اوله رق عمانده ضرب ايتديرلمش اولان مذكور
سكه دن تظاهر ايدن حقيقتنه نظراً مؤرخ موسى اليهك روايتي محتاج تدقيقدر .
(تاريخ كامل جلد ٨ صفحه ٢١٥)

— ركن الدولة ابو علي ، عضد الدولة ابو شجاع —

شرف الدولة ابو الفوارس شیرذیل

کوش

اردشیر

— ۸۷۳ —

تاریخی ۳۶۶

دورهی مرکزنده:

لا اله الا الله

وحده لا شریکة

رکن الدولة

ابو علی

دوره سنده: بسم الله ضرب هذا الدرهم بآردشیر سنه ست

وستین وثلثمائة

اطرافنده نقطه لی دائره اولوب خارجنده خلقه: ○ ○ ○ ○ ○

ظهري نقطه لی دائره ایچنده: الله

محمد رسول الله

الطایع لسنه

الملك العدل عضد

الدولة ابو شجاع

شیرذیل بن عضد

الدولة

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدی (الح)

وزنی ۱۳ ط. قطری ۲۷

— ۸۷۴ —

تاریخی ۳۶۶

رسم خطی براز فرقلیدر.

وزنی ۱ م، ۱ ۱/۴ ط. قطری ۲۸

اشبو سکه لک محل ضربی (آردشیرخره) اوله جق ایسه ده سادمه جه (آردشیر)
یازلمشدر. شرف الدولة شیرذیل پدری عضد الدولة طرفندن (آردشیرخره) ولایتنده
والی بولندی بی زمان ضرب اولمش سکه لردندر.

شمدی به قدر عضد الدولة (الامیر) عنوانیله یاد اولندی بی حالد ۳۶۶
سنه سندن صکره کک مشارالیه وکک آل بویه دن ساثرلی (الملك) عنوانیله
تلقب ایتمشدر.

— صمصام الدولة ابو كالتجار المرزبان بن عضد الدولة —
— فخر الدولة ابو الحسن علي —

كموش
شیراز
— ۸۷۵ —

تاریخی ۳۸۱

وهری مرکزنده:

لا اله الا الله
وحده لا شریکله
الطابع لله
فخر الدولة
وفلک الامه

دوره سنده: بسم الله ضرب هذا الدرهم بشیراز سنه احدى
وثمانین وثلاثمائه

اطرافنده نقطه لی بردائرة اولوب اوزرنده خلقه: . . . . .

ظهری نقطه لی دائره ایچنده: لله

محمد رسول الله
الملک العدل
صمصام الدولة
وشمس المسلة
ابو کالتجار

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدی (الح)

وزن ۱ م، ۳ ۱/۴ ط. قطری ۲۵

— ۸۷۶ —

تاریخی ۳۸۱

وجهك مرکزی بالاسنده هلال وکوکب پرینه بر: (ع-)
ظهريك مرکزی زیرنده دخی: (۳۸۱)

قطری ۳۰

— ۸۷۷ —

تاریخی ۳۸۱

وجهك مرکزی بالاسنده وزیرنده وظهريك دخی مرکزی زیرنده برشی منقوش
اولیوب بوشدر.

(دلیکی) قطری ۲۴

— ۸۷۸ —

تاریخی ۳۸۲

وهری مرکزنده:

لا اله الا الله
وحده لا شریکله
القادر بسا بالله
فخر الدولة
وفلک الامه

دوره سنده: بسم الله ضرب هذا الدرهم بشیراز سنه اثنتین
وثمانین وثلاثمائه

اطرافنده نقطه لی بردائرة اولوب اوزرنده خلقه: . . . . .

ظہری تیرتیلی دائرہ ایچندہ: اللہ

محمد رسول اللہ

الملک العدل

صمصام الدولہ

وشمس الملة

ابو کالتجار

دورہ سی دیکر لری کیدر.

وزنی ۱ م، ۷ ۱/۴ ط. قطعی ۲۷

— ۸۷۹ —

تاریخی ۳۸۲

وجهنک مرکزی بالاسندہ: میم یرینہ (ن) وزیرندہ (ه)

اطرافندہ خلقہ: ۰ ۰ ۰ ۰ ۰ ۰

وزنی ۱ م، ۹ ط. قطری ۲۸

— ۸۸۰ —

تاریخی ۳۸۲

یازیلری براز فرقلیدر.

خلقہ: ۰ ۰ ۰ ۰ ۰ ۰ ۰ ۰

وزنی ۱۲ ۱/۴ ط. قطری ۲۷

— ۸۸۱ —

تاریخی ۳۸۳

بشیراز سنہ ثلث وثمانین وثلثمایہ

وجهنک مرکزی بالاسندہ: (ن) وزیرندہ: (۰ ۰ ۰ ۰)

ظہرینک مرکزی زیرندہ: (ه)

وزنی ۱ م، ۱۳ ۱/۴ ط. قطری ۲۶

فارس

— ۸۸۲ —

تاریخی ۳۸۴

بفارس سنہ اربع و ثما وثلثمایہ

وجهنک مرکزی بالاسندہ: (م) وزیرندہ: (۰ ۰ ۰)

«ثمانین ده یالکز (ثما) یازلمشدر.»

خلقہ: ۰ ۰ ۰ ۰ ۰ ۰

وزنی ۱ م، ۷ ط. قطری ۲۵

— ۸۸۳ —

تاریخی ۳۸۴

تاریخندہ (ثمانین) تمام یازلمشدر.

وزنی ۱ م. قطری ۲۵

فسا

— ۸۸۴ —

تاریخی ۳۸۲

بفسا سنہ اثنتین وثمانین وثلثمایہ

وجهنک مرکزی بالاسی بوش اولوب زیرندہ: (۰)

ظہرینک مرکزی زیرندہ: (۰ ۰ ۰)

خلقہ: ۰ ۰ ۰ ۰ ۰ ۰ ۰ ۰

وزنی ۱۴ ۱/۴ ط. قطری ۲۶

بالادہ کی سکہ ل فارس حاکی صمصام الدولہ نک اولوب برطاقی خلیفہ الطایع اللہ و برطاقی دخی القادر باللہ زمانندہ ضرب اولمش و بونلرک و جہندہ رکن الدولہ نک مخدومی و صمصام الدولہ نک عمی فخر الدولہ ابوالحسن علینک نامی دخی درج و علاوہ قلمشدر. مشارالیہ فخر الدولہ او عصر لردہ ری واصنہان و ہمدان حاکی ایدی.

— بهاء الدولة ابو نصر شاهانشاه بن عضد الدولة —

کوش

البصرة

— ۸۸۵ —

تاریخی ۳۸۵

وهری مرکزنده:

ح

لا اله الا الله

وحده لا شریکله

القادر

بالله

دوره سنده: بسم الله ضرب هذا الدرهم بالبصرة سنة خمس
وثلثين وثلثمائة

اطرافنده نقطه لی دائره ل اولوب خارجنده و دیگر دائره آره سنده
خلقه: ۰۰ ۰۰ ۰۰ ۰۰

ظهری تیرتیلی دائره ایچنده: لله

محمد رسول الله

صلی الله علیه وسلم

الملك العدل شاهها

نشاء بهاء الدولة وضياً

الملة وغيث الامة

ابو نصر

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدى (الخ)

وزنی ۱ م . قطری ۲۹

— ۸۸۶ —

تاریخی ۳۸۵

یالکنز رسم خطی براز فرقلیدر.

وزنی ۱ م ، ۱ ط . قطری ۲۸

مشارالیه بهاء الدولة هم عراق عرب و همده عراق مجنده حکومت ایتمشدر.

— سلطان الدوله ابو شجاع بويه بن بهاء الدوله —

کوش

شیراز

— ۸۸۷ —

تاریخی ۴۰۴

دهری مرکزنده: لا اله الا الله

وحده لا شریکاه

القادر (* بالله

ولی عهده الغالب بالله

دوره سنده: بسم الله الرحمن الرحيم ضرب هذا الدرهم بشيراز

سنة اربع واربع مائة

اطرافنده تیرتیلی بردارم اولوب خارجنده دوت محله:
سلطان • الدوله • سلطان • الدوله •

ظهری زنجیری دائره ایچنده: عدل *

محمد رسول الله

صلى الله عليه وسلم

الملك العادل شاها

نشاء عمادالدين سلطان

الدولة وعز المسلة

ومغيث الامة ابو شجاع

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدى (الح)

اطرافنده زنجیری بردارم دها اولوب خارجنده دوت محله:

عز • الملة • مغيث • الامة •

وزن ۱ م • قطری ۲۹

— ۸۸۸ —

تاریخی ۴۰۴

مشاهدرد بالاده کنده سیلنمش اولان بعض کله لر بونده اوقنیور.

قطری ۲۸

— ۸۸۹ —

تاریخی ۴۰۴

بودخی عینیدر.

قطری ۲۹

— ۸۹۰ —

تاریخی ۴۰۴

نقشی فرقی و کنارلری دها اوقوناقلیدر.

وزن ۱۳ ۱/۴ ط • قطری ۲۸

— ۸۹۱ —

تاریخی ۴۰۴

یازیلری جزئی فرقلیدر.

وزن ۱ م، ۲ ۱/۴ ط • قطری ۲۸

سلطان الدوله ابو شجاع ۴۱۵ سنه سنده وفاة ایتشدرد. اشبو سکه لرك
وجهنده مندرج اولان (الغالب بالله) خليفه القادر باللهك مخدومی ابی الفضل اولوب
۳۹۱ سنه سی ربیع الاولنده (الغالب بالله) لقیله تلقیب اولنمش و ۴۰۹ سالنده
وفاة ایتشدرد. (ابن اثیر جلد ۹ صحیفه ۵۷ و ۱۰۷)

سلطان الدوله تك (عماد الدين) اسمنده براوغلی اولوب پدرینك حال حیانتده
عراقین و کرمانده بعض والیکلرده بولنمش و پدرینك وفاتندن صکره فارس حاکمی
اولشدرد. ایشته بالاده کی سکه لرك ظاهرندد محرر اولان (عماد الدين) بوذاتك اسمی
اوله جق ایسه ده سیاق عبارته کوره سلطان الدوله تك مخلصی اولق دخی محملدر.

— دیاربکرده بنو مروان — [*]

۳۸۰	۱	ابو علی حسن بن مروان
۳۸۷	۲	محمد الدوله ابو منصور بن مروان
۴۰۲	۳	نصر الدوله ابونصر احمد بن «
۴۵۳	۴	سعید بن نصر الدوله
۴۵۵	۵	نظام الدوله نصر بن نصر الدوله
۴۷۲	۶	منصور بن نصر

[*] بنو مروان آل حمدان دن صکره آمد و میافارقین و حصن کیفا و توابعنده ۳۸۰ سنه سندن ۴۸۹ ساله قدر حکومت ایشلردر . بو حائله مسکوکاننده امثالی وجهله خلفای عباسیه ناملرینی ذکر ایلدکاری کی بوییلرک زیر جایه سنده بولندقلرینه دلالت ایتک اوزره اسرای بوییه دن معاصر اولنلرک اسملرینی دخی کذلک سکه لرنده درج ایشلردر .

— ۲ محمد الدوله ابو منصور بن مروان —

کوش
میافارقین

— ۸۹۲ —

تاریخی ۳۹۶

دجری مرکزنده : لا اله الا الله

وحده لا شریک له

الغالب باله

محمد الدوله

ابو منصور

دوره سنده (داخلاً) : بسم الله ضرب هذا الدرهم بمافرقین

سنه ست وتسعين وثلاثمائة

» (خارجاً) : لله الامر من قبل (الح)

ظہری بر دائره ایچنده : لله

محمد رسول الله

صلى الله عليه وآله

القادر بالله

المالك بها الدولة

قطب الملة

دوره سنده : محمد رسول الله ارسله بالهدی (الح)

وزی ۱ م ، ۱۴ ۱ ط . قطری ۲۷

ظہر سکه ده اسمی محرز اولان (ملك بهاء الدولة) آل بویهدن اولوب اوزمانلر غراقینده حاکم ایدی . بوییلرک مسکوکانی صره سنده مشارالیهک سکه سی دخی کوسترلشیدی .

۳ - نصر الدوله ابو نصر احمد [محمد] بن مروان -

کوش

آمد

۸۹۳ -

تاریخی ۴۱۲

برداره ایچنده: لا اله الا الله

وحده لا شریکله

نصر الدوله

ابو نصر

محمد

دوره سنده (داخلاً): بسم الله ضرب هذا الدرهم بامد سنه

اثنین عشر واربیع مایه

(خارجاً): لله امر من قبل (الح)

الله

ظہری برداره ایچنده:

محمد رسول الله

صلى الله عليه وآله

القادر بالله

الملک شاهانشاه

ابو شجاع

د

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدی (الح)

وزنی ۱ م، ۵ ط، قطری ۲۵

۸۹۴ -

تاریخی ۴۱۲

بالاده کینه مشابه اولوب نقشی جزئی فرقلیدر.

قطری ۲۵

أنبر

۸۹۵ -

تاریخی ۴۱۱

دائرة ایچنده: لا اله الا الله

وحده لا شریکله

نصر الدوله

ابو نصر

دوره سنده: بسم الله ضرب هذا الدرهم بأنبر سنه احدى عشرة

واربع مایه

الله

ظہری بر دائرة ایچنده:

محمد رسول الله

صلى الله عليه وآله

القادر بالله

الملک شاهانشاه

ابو شجاع

ر

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدی (الح)

وزنی ۱ م، ۱۳ ط، قطری ۲۸

(الأنبار) بغدادك جهت غربیه سنده و فرات اوزرنده بر بلده اولوب اشبو

سکه ده اسمی الفسز اوله رق (أنبر) یازلمشدر.

الجزيرة

— ۸۹۶ —

تاریخی ۴۱۰

وجهی دائره ایچنده: لا اله الا الله
وحده لا شریکله
نصر السدولة
ابو نصر
محمد

دوره سنده: بسم الله ضرب هذا الدرهم بالجزيرة في سنة عشرة
واربع مائة

ظهری مرکزی بالاسنده (الله) ك ياننده و اوچنجی سطارك صاغ وصو.
لنده بر: (۵) وزیرنده اشارت: (۴۶ سم)؟
وزن ۱ م، ۱۰ ۱/۴ ط. قطری ۲۶

— ۸۹۷ —

تاریخی ۴۱۲

بالجزيرة في سنة اثنتين عشرة واربعمائة

وجهك وظهرينك مركز لرنده بالاده کی سكه ده كوستري لان نقش
واشارت لر يوقدر.

قطری ۲۵

دینیسر

— ۸۹۸ —

تاریخی ۴۱۰

بدنيسر سنة عشر واربع مائة

وجهك دورة خارج سنده: لله الامر من قبل (الح)
ظهرينك مركزی زیرنده: (ه) موضوعدر.
وزن ۱ م، ۴ ۱/۴ ط. قطری ۲۴

— ۸۹۹ —

تاریخی ۴۱۱

بدنيسر سنة احدى عشر واربع مائة

وجهك مركزی زیرنده (محمد) اسمی یازلامشدر.
ظهرينك مركزی زیرنده دخی (ه) یرینه (ب) وارددر.
قطری ۲۷

— ۹۰۰ —

تاریخی ۴۱۲

بدنيسر سنة اثنتين عشر واربع مائة

ظهرينك زیرنده: (I) بویه بر اشارت منقوشدر.
قطری ۲۷

میافارقین

— ۹۰۱ —

تاریخی ۴۰۷

دورهی بردارته ایچنده : لا اله الا الله

وحده لا شریکله

نصر السدولة

ابو نصیر

دوره سنده (داخلاً) : بسم الله ضرب هذا الدرهم بمافرقین

فی سنة سبع واربع مایة

د (خارجاً) : لله الامر من قبل (الح)

ظهری بالاده کیلره مشابه اولوب انحق مرکزینک زیرنده هیج برایش
رت یوقدر.

وزنی ۱ م، ۹۴ ط . قطری ۲۰

(میافارقین) اسمی بو سکه لرده علی الاکثر زبازد اولدینی وجهله (مافرقین)
یازلمشدر.

— ۹۰۲ —

تاریخی ۴۰۸

بما فرقین فی سنة ثمان واربع مایة

وجهنک مرکزى زیرنده اوج تقطه یرینه : (محمد)

ظهرینک مرکزى زیرنده : (ف)

قطری ۲۴

— ۹۰۳ —

تاریخی ۴۰۹

بما فرقین فی سنة تسع واربع مایة
بالاده کینه مشاهددر.

قطری ۲۰

— ۹۰۴ —

تاریخی ۴۱۰

بما فرقین سنة عشر واربع مایة

(فی) اداتی موضوع دکلددر .

وجهنک مرکزى زیرنده (محمد) اسمی یازیلی دکلددر .

ظهرینک مرکزى زیرنده : (ص)

وزنی ۱ م، ۸۴ ط . قطری ۲۹

لوحة ۵

— ۹۰۵ —

تاریخی ۴۱۰

بالاده کینک عینیددر .

قطری ۲۷

— ۹۰۶ —

تاریخی ۴۱۰

یازیلری براز بشقه در .

وجهنک دوره خارجه سنده کی عباره کیسکدر .

قطری ۲۰

— ۹۰۷ —

تاریخی ۴۱۱

بماقرقین سنه احدى عشر واربع مایة

ظهرینک مرکزى زیرنده : (ص)

وزى ۱ م ، ۷ ط . قطرى ۲۷

— ۹۰۸ —

تاریخی ۴۱۲

بماقرقین سنه اثنتین عشر واربع مایة

وزى ۱ م ، ۱۴ ط . قطرى ۲۹

— ۹۰۹ —

تاریخی ۴۱۳

بماقرقین سنه ثلث عشر واربع مایة

وزى ۱ م ، ۱۴ ط . قطرى ۲۶

نصرالدوله بن مروانك بالاده كوستریلان سكه لرندن بر طاقنده و جهلرك
 زیرنده (نصرالدوله) دن صكره (محمد) اسمى یازلشدره . حالبو كه تاریخلرده
 مشارالیهك اسمى (احمد) اوله رق كوستریلوب بناء علیه یا اقوال مؤرخینده بر سهو
 اولق و یا خود اشبو سكه لرده کی (محمد) اسمى بر بشفه سنك نامى بولنقى اقتضا ایده یوز .
 مسكوكات مذكوره نك ظهرلرنده مندرج اولان (الملك شاهانشاه ابو شجاع)
 دخی ملوك بویه دن مشارالیهك معاصرى اولان سلطان الدوله نك عنوان و کنیه
 سیدر كه بونك کندی سكه لری بالاده آل بویه سكه لری صره سنده كوسترلشیدی .
 بنو مروان دن اشبو قولكسیونده یالکز ایکی ذاتك سكه لری موجوددر .

— — — — —

— علاوه —

ساسانیان سکه لری طرزنده

در ولایت الحجاج بن یوسف

کموش

بیضا [بیش]

— ۹۱۰ —

علاوه نومرو — ۱۸ (ب) —

تاریخی ۷۸

دیگر لری مثالو خسرو ثانی تصویری

و بصری

صولنده : ام { (خط پهلوی) افزود

صاغنده : الحجاج بن یوسف { (خط کوفی)

دیگر لری کبی ایکی انسان وو آشکده رسمی

ظهری

صاغنده : بیش (پهلوی)

صولنده : هشت هفتاد »

قطری ۲۸

— ۹۱۱ —

علاوه نومرو — ۱۸ (ج) —

تاریخی ۷۹

بالاده کی نقشده و او عبارده واسمی شاملدره

و بصری

دائر لری خارجنده کوفی ایله :

بسم الله لا اله الا الله وحده محمد رسول الله

دیگر لری ینک عینی رسمده دره

ظهری

صاغنده : بیش (پهلوی)

صولنده : ناو هفتاد »

قطری ۲۷

طبرستانه

در ولایت عمر ابن العلاء

کموش

— ۹۱۲ —

علاوه نومرو — ۱۹ (ا) —

تاریخی ۱۱۸ سنه طبریه = ۱۵۲ سنه هجریه

خسرو تاینک تصویری

و بصری

صولنده : ام { (خط پهلوی) افزود

صاغنده : عمر { (خط کوفی)

زبرنده بولنان هلال و کوبک صاغ و صولنده : عبد || آرون (خط پهلوی)

قائماً ایکی انسان تصویری و اوزر لرنده آشکده رسمی

ظهری

صاغنده : تبورستان (خط پهلوی)

صولنده : هشت ده هشت »

اطرافنده کی درت عدد هلال و کوب و آره لرنده : . . . . .

(خلقه مربوط) قطری ۲۴

— ۹۱۳ —

علاوه نومرو — ۱۹ (ب) —

تاریخی ۱۱۸ ط = ۱۵۲ هـ.

بالاده کی سکه نك عینی رسم و عبارت ده در.

دلپکی (خلقه مربوط) قطری ۲۳

عمر ابن الملائك اشبو ایکی سکه سنك متن قتالوقده کوسترلش اولان دیگر سکه لرندن فرق تاریخلرنك بشقه و وجهنك دائره سی خارجنده خط پهلوی ایله (عبد || طیب) کله لری برینه (عبد || آرون) یازلش اولسیدر.

— ۹۱۴ —

علاوه نومرو — ۲۳ (ا) —

تاریخی ۱۲۴ ط = ۱۵۸ هـ.

بالاده کیلرک عینی نقشده در. یالکز فرق:

صاغده: اومر (خط پهلوی)

ظهری کذلک بالاده کیلرک عینیدر.

سنه سی: چهار ویست ست (پهلوی)

(خلقه مربوط) قطری ۲۳

عمر ابن الملائك قولکسیونده موجود دیگر سکه لرنده (عمر) اسمی خط کوفیه یازلش اولدیفی حالد اشبو سکه ده خط پهلوی ایله (اومر) تحریر قلمشدر. بونک عینی اوله رق لاووا قتالوغنده ایکی سکه واردر. Lavoix, Kha. Ori. P. 56.

یزانتین مسکوکاتی طرزنده

مقلد بالسيف اوله رق حکمدار تصویر منقوسه

مضروبی شکله

باقر

ایلیا فلسطین

— ۹۱۵ —

علاوه نومرو — ۵۲ (ا) —

قائماً بر حکمدار تصویر. صاغ الیه صدری اوزرنده قلیچنک

قبضه سی طوتوب اوجنی صوله طوغری اوزاتمشدر.

صولنده: محمد ر صاغنده: سول الله

(شکلی غیر منتظمدر) قطری ۲۴

ظهری

درعصر عبد الملك بن مروان

باقر

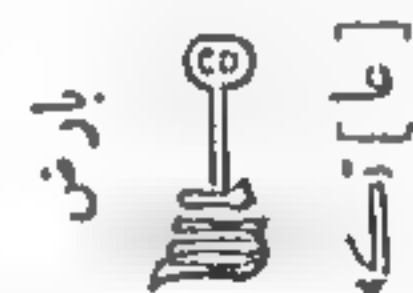
أرض غاتك

— ۹۱۶ —

علاوہ نومرو — ۵۴ (۱) —

دہری بالادہ کی ۹۱۵ نومرو لی سکہ مثلاًو حکمدار تصویری
 صاغندہ: لعبدالله عبدالمک صولندہ: امیر المؤمنین

ظہری اورتہدہ:

دورہ سندہ: لا الہ الا اللہ وحدہ محمد [رسول اللہ]

(بمئل) قطری ۱۹

حَرین

— ۹۱۷ —

علاوہ نومرو — ۵۴ (ب) —

دہری بالادہ کی ۹۱۶ نومرونک عینی تصویر ایلہ عبارہ ونقشدہ در.

ظہری اورتہدہ کی علامتک صاغندہ: [رسول اللہ] صولندہ:

دورہ سندہ: لا الہ الا اللہ محمد رسول اللہ

(بمئل) قطری ۱۹

سرمین

— ۹۱۸ —

علاوہ نومرو — ۵۴ (ج) —

دہری بالادہ کی ۹۱۵ نومرویہ مشابہ تصویری اولوب
 صاغندہ: امیر المؤمنین صولندہ: عبدالمک

ظہری اورتہدہ کی علامتک صاغندہ: [رسول اللہ] صولندہ:
 دورہ سندہ: لا الہ الا اللہ وحدہ محمد [رسول اللہ]

قطری ۱۵

مسکوبات امویہ

— ﴿﴾ ۷ سلیمان بن عبدالمک — ﴿﴾ —

کوش

سبور

— ۹۱۹ —

علاوه نومرو — ۱۳۸ (۱) —

تاریخی ۹۷

وہمی مرکز زنده: لا اله الا

الله وحده

لا شریک له

دورہ سندہ: بسم الله ضرب هذا الدرهم بسبور في سنة سبع

وتسعين

خارجندہ درت دائرہ اوزرندہ خلقہ: . . . . .

ظہری دائرہ ایچندہ: الله احد الله

الصمد لم يلد و

لم يولد ولم يكن

له كفوا احد

دورہ سندہ: محمد رسول الله ارسله بالهدى (الح)

خارجندہ نقطہ لی ایکی دائرہ آرہ سندہ خلقہ: . . . . .

قطری ۲۶

— ﴿﴾ —

مسکوبات عباسیہ

— ﴿﴾ ۳ المہدی ﴿﴾ —

التون

— ۹۲۰ —

علاوه نومرو — ۴۲۰ (ب) —

محل ضربی یازلامسدر . تاریخی ۱۶۶

سنہ ست وستین ومیہ

وجہنک مرکز زنده ایکنجی ایله اوچنجی سطر آرہ سندہ (۰)

التون، وزی ۱ م، ۴ ط . قطری ۱۹

— ۹۲۱ —

علاوه نومرو — ۴۲۰ (ج) —

محل ضربی یازلامسدر . تاریخی ۱۶۸

سنہ ثمان وستین ومیہ

وجہنک مرکز زنده سطر آرہ سندہ کی نقطہ یوقدر .

التون، وزی ۱ م، ۴ ط . قطری ۱۹

— ﴿﴾ —

— ﴿﴾ هـ هازون الرشيد ﴿﴾ —

التون

- 922 -

علاوہ نومرو — ۴۷۶ (ب) —

محل ضربی بازار مشهور . تاریخی ۱۹۱

وہابی مرکز زندہ : محمد

رسول

14

4

دوره سنده : بسم الله ضرب هذا الدين سنة احدى وتسعين ومية

ظہری مرکز زدہ: لا الہ الا

الله وحده

لا شریک له

دوره سنده: محمد رسول الله ارساله بالهدی (الخ) کله

التون، وزني ١ م، $1\frac{3}{4}$ ط. قطري ١٨

- 974 -

علاوه نومرو — ۴۷۶ (ج) —

فصل ضربی بازار مشهور . تاریخ ۱۹۲

سنة اثنان وتسعين ومية

وَجَهَنكَ مَرْكَزِي زِيرِنْدَه (هـ) پَرِيشَه (الْخَلِيفَةُ) مَحْرُور.

التون، وزني ١٠ م، $4\frac{2}{3}$ ط. قطري ١٨

کوش

الحمد لله

— 973 —

علاوہ نومرو — ۴۹۸ (ب) —

تاریخی ۱۷۱

و بعضی مراکز زنده : لا اله الا

الله وحده

لا شریک

دوره سندھ: بسم اللہ ضرب هذا الدرهم بالمحديه سنه احدى

وسبعان ومئة

اطرافندہ اوج دائرہ اولوب خارجندہ خلقه : ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

ظہری دائرہ ایچندہ : حارث

محمد رسول الله

الخليفة الرشيد

عبدالله بن محمد

بن امير المؤمنين

٥

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدى (الخ)

(بمثل) قطری ۲۵

— ﴿الامين﴾ —

التون

— ۹۲۵ —

علاوه نومرو — ۵۵۱ (۱) —

محل ضربی بازطاشدر . تاریخى ۱۹۵

وجهرى مرکزنده:

الخلیفة

محمد

رسول .

الله

الامين

دوره سنده: بسم الله ضرب هذا الدين سنة خمس وتسعين ومية

ظهرى مرکزنده:

لا اله الا

الله وحده

لا شريك له

دوره سده: محمد رسول الله ارسله بالهدى (الح)

التون، وزى ۱ م، ۵ ط . قطرى ۱۸

— ﴿الهادى﴾ —

كموش

المرونيه

— ۹۲۶ —

علاوه نومرو — ۴۷۲ (ب) —

تاریخى ۱۶۹

بالمرونية سنة تسع وستين ومية

وجهك اطرافنده خلقه ; ۵۵ ۵۵ ۵۵ ۵۵ ۵۵ ۵۵

ظهرى برداثره ایچنده: خزیه

الخلیفة الهادى

مما امر به هرون

بن امیر المؤمنین

بن خازم

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدى (الح)

(بمثل) قطرى ۲۵

— ﴿المأمون﴾ —

التون

— ۹۲۷ —

علاوه نومرو — ۵۵۹ (ب) —

محل ضربی یازدهم. تاریخ ۱۹۸

دورهی مرکزنده: الامام

محمد

رسول

الله

المأمون

دوره سنده: بسم الله ضرب هذا الدين سنة ثمان وتسعين ومية

ظهري مرکزنده: لا اله الا

الله وحده

لا شريك له

الفضل

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدى (الح) صكه

(بمئل) التون، وزني ۱ م، ۵ ط. قطري ۱۷

(الفضل) بن سهل كه ذوالرياستين عنوانيله ملقبدر. خليفه مأمونك وزيري اولديني ۱۸۶. محيقيه كوسترلمشدر.

﴿مصر﴾

— ۹۲۸ —

علاوه نومرو — ۵۶۳ (ب) —

تاريخي ۲۰۱

بمصر سنة احدى وميتين

(۵۶۳) نومرولى سكهك عيني عياره واسملى شاملدر.

بالكنز تاريخي بشقه در.

التون، وزني ۱ م، ۴ ط. قطري ۱۷

الري بن الحكمك برنجي واليكنده ضرب اولمش سكه لردندر.

— ۹۲۹ —

علاوه نومرو — ۵۶۳ (ج) —

تاريخي ۲۰۴

دورهی مرکزنده: بالله الطاهر

محمد

رسول

الله

الري

دوره سنده: بسم الله ضرب هذا الدين بمصر سنة اربع وميتين

ظهري مرکزنده: لا اله الا

الله وحده

لا شريك له

المغرب

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدى (الح)

التون، وزني ۱ م، ۵ ط. قطري ۱۷

الري بن الحكمك ايكنجي واليكنده ضرب اولمش سكه لردندر.

— ﴿ ۸ المعتصم بالله ﴾ —

التون

﴿ دمشق ﴾

— ۹۳۰ —

علاوه نومرو — ۵۸۷ (۱) —

تاریخی ۲۲۵

وجهری مرکزنده : لا اله الا

الله وحده

لا شریک له

دوره سنده (داخلاً) : بسم الله ضرب هذا الدين بدمشق سنة

خمس وعشرين ومائتين

» (خارجاً) : لله الامر من قبل (الح)

ظهري دائره ايجنده : الله

محمد

رسول

الله

المعتصم بالله

دوره سنده : محمد رسول الله ارسله بالهدى (الح)

(بمثل) التون، وزنى ۱ م، ۴ ط، قطري ۲۱

— ﴿ ۱۰ المتوكل على الله ﴾ —

التون

﴿ مدينة السلام ﴾

— ۹۳۱ —

علاوه نومرو — ۵۹۳ (ب) —

تاریخی ۲۴۴

وجهری مرکزنده : لا اله الا

الله وحده

لا شریک له

المعتز بالله

دوره سنده (داخلاً) : بسم الله ضرب هذا الدين بمدينة السلام

سنة اربع واربعين ومائتين

» (خارجاً) : لله الامر من قبل (الح)

ظهري دائره ايجنده : الله

محمد

رسول

الله

المتوكل على الله

دوره سنده : محمد رسول الله ارسله بالهدى (الح)

(بمثل) التون، وزنى ۱ م، ۵ ط، قطري ۲۱

مرو

— ۹۳۲ —

علاوه نومرو — ۵۹۴ (۱) —

تاریخی ۲۳۹

دجری مرکزنده: لا اله الا

الله وحده

لا شریکله

ابو عبدالله

دوره سنده (داخل): بسم الله ضرب هذا الدين بمرور سنة

تسع وثلاثين ومائتين

» (خارجاً): لله الامر من قبل (الح)

ظہری بالادہ کی سکھنک عینیدر۔

(بمیل) التون، وزنی ۱ م، ۵ ط. قطری ۲۱

(ابو عبد الله) خليفه متوكل على الله محمد بن (المعتز بالله) كنيه سيدر.
 خليفه مشار اليك ۲۴۰ تاريخن مقدم جيقاريلان بعض سكھلنده اشبو كنيه
 مندرجدر. ۲۰۸ صحيفه ده کی شرحه مراجعت اولته.

— ❦ —

— ❦ ۱۲ المستعين بالله ❦ —

التون

الشاش

— ۹۳۳ —

علاوه نومرو — ۵۹۹ (۱) —

تاریخی ۲۵۰

دجری مرکزنده: لا اله الا

الله وحده

لا شریکله

العباس ابن

امير المؤمنين

دوره سنده (داخل): بسم الله ضرب هذا الدين بالشاش سنة

خمسين ومائتين

» (خارجاً): لله الامر من قبل (الح)

ظہری دائره ایچنده: لله

محمد

رسول

الله

المستعين بالله

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدى (الح)

التون، وزنی ۱ م، ۵ ط. قطری ۲۱

— ❦ —

— ﴿ ۱۳ ﴾ المعتز بالله —>

التون

﴿ سمرقند ﴾

— ۹۳۴ —

علاوه نومرو — ۶۰۱ (۱) —

تاریخی ۲۵۳

وهری مرکزنده : لا اله الا

الله وحده

لا شریک له

دوره سنده (داخل) : بسم الله ضرب هذا الدينر بسمرقند سنة

ثلث وخمسين ومائتين

» (خارجاً) : لله الامر من قبل (الح)

ظهری دائرة ایچنده : لله

محمد

رسول

النبی

المعتز بالله

امیر المؤمنین

دوره سنده : محمد رسول الله ارسله بالهدی (الح)

التون، وزنی ۱ م، ۱/۴ ط، قطری ۲۲

﴿ مصر ﴾

— ۹۳۵ —

علاوه نومرو — ۶۰۱ (ب) —

تاریخی ۲۵۲

بمصر سنة اثنتين وخمسين ومائتين

بالاده کی سکه نک نقش و عبارت سنده در.

التون، وزنی ۱ م، ۱/۴ ط، قطری ۲۵

فتالوغک متنی تنظیم اولندی فی زمان مشارالیه المعتز بالله التون سکه سندن
هنوز قولکسیونده، وجودی یوق ایدی.

— ﴿ ۱۴ ﴾ —

— ﴿ ۱۵ ﴾ المعتمد على الله ﴿ —

التون .

﴿ سمرقند ﴾

— ۹۳۶ —

علاوه نومرو — ۶۰۵ (ب) —

تاریخی ۲۶۰

دورهی مرکزنده : لا اله الا

الله وحده

لا شریک له

دوره سنده (داخلاً) : بسم الله ضرب هذا الدين بسمرقند

سنة ستين ومائتين

» (خارجاً) : لله الامر من قبل (الح)

ظهری دائرة ایچنده : لله

محمد

رسول

الله

المعتمد على الله

دوره سنده : محمد رسول الله ارسله بالهدی (الح)

(بمثل) التون، وزی ۱ م، ۱۰ ط. قطری ۲۱

﴿ مدينة السلام ﴾

— ۹۳۷ —

علاوه نومرو — ۶۰۶ (ا) —

تاریخی ۲۵۸

دورهی مرکزنده : لا اله الا

الله وحده

لا شریک له

جعفر

دوره سنده (داخلاً) : بسم الله ضرب هذا الدين بمدينة السلام

سنة ثمان وخمسين ومائتين

» (خارجاً) : لله الامر من قبل (الح)

ظهری دائرة ایچنده : لله

محمد

رسول

الله

المعتمد على الله

دوره سنده : محمد رسول الله ارسله بالهدی (الح)

التون، وزی ۱ م، ۱۰ ط. قطری ۱۹

الموصل

— ۹۳۸ —

علاوه نومرو — ۶۰۶ (ج) —

تاریخی ۲۶۳

دورهی مرکزنده : لا اله الا

الله وحده

لا شریکله

المفوض الی الله

دوره سنده (داخل) : بسم الله ضرب هذا الدين بالموصل سنة

ثلث وستين [ومايتين]

» (خارجاً) : لله الامر من قبل (الح)

ظهری دوره ایچنده : الله

محمد

رسول

الله

المعتمد علی الله

یحیی

دوره سنده : محمد رسول الله ارسله بالهدی (الح)

(یمثل) التون، وزنی ۱ م، ۱/۲ ط. قطری ۲۱

امیر یحیی بن سلیمان ۲۶۰ تاریخده موصل والیسی ایدی. عزل ونصبی حقنده
ابن اثیر معلومات کافیہ ویرماتشدر. (تاریخ الکامل جلد ۷ صحیفه ۸۸)

خلفای امریه باقر تسکوناننده

باقر

الرملة

— ۹۳۹ —

علاوه نومرو — ۲۷۴ (ا) —

تیرتیللی دوره ایچنده :

دورهی

دوره سنده : لا اله الا الله وحده

تیرتیللی دوره ایچنده :

ظهری

دوره سنده : ضرب هذا الفاس بالرملة

قطری ۲۰

خلفای عباسیه باقر مسکوفاننده

— ۱۵ المعتمد علی الله —

باقر

— ۹۴۰ —

علاوه نومرو — ۷۸۹ (۱) —

محل ضربی یازلامشدر ؟ تاریخش ۲۵۶

دجری برداره ایچنده : امیر

المؤ

منین

دوره سنده : بسم الله ضرب سنه ست و [خسین] و مایتین

ظہری چفته دائره ایچنده : لاله

المعتمد

علی الله

دوره سنده : لا اله الا الله محمد رسول الله

(اوفق قطعه ده) قطری ۱۲

— ۱۲ —

فهرست تواریخ

ساسانیان طرز زده کی مسکوفات

پهلوی — عربی

سنة ضرب	نوع	دار الضرب	زمان خلافت	اسمى ولاة	مردم	تاریخ
۲۰	کوش	هراة	حضرت عمر رضی	—	۱	۲
۲۸	»	»	حضرت عثمان	—	۲	۳
۲۹	»	بصره	»	—	۳	۴
۳۷	»	بیضا	حضرت علی	—	۴	۵
۴۳	»	دارا بجرد	امویه دن معاویه	—	۵	۶
۴۷	»	بیضا	»	—	۶	۷
۵۱	»	اضطخیر	»	(زیاد)	۷	۸
۵۲	»	بیضا	»	»	۸	۹
۵۳	»	بصره	»	(عبید الله)	۹	۱۰
۵۴	»	»	»	»	۱۰	۱۱
۵۷	»	زادرا قارته	»	»	۱۱	۱۲
۶۰	»	بصره	یزید اول	»	۱۲	۱۳
۶۱	»	»	»	»	۱۳	۱۴
۶۲	»	»	»	»	۱۴	۱۵
۶۳	»	»	»	»	۱۵	۱۶
۶۵	»	دارا بجرد	عبد الملك	—	۱۶	۱۷
۶۶	»	»	»	»	۱۷	۱۸
۷۲	»	بیضا	»	(مر)	۱۸	۱۹
۷۸	»	»	»	الحجاج	۱۹	۲۰
۷۹	»	»	»	»	۲۰	۲۱
۱۵۲	»	طبرستان	عباسیه دن المنصور	مر	۲۱	۲۲
۱۵۲	»	»	»	»	۲۲	۲۳
۱۵۴	»	»	»	»	۲۳	۲۴
۱۵۶	»	»	»	»	۲۴	۲۵
۱۵۷	»	»	»	»	۲۵	۲۶
۱۵۸	»	»	»	»	۲۶	۲۷
۱۵۸	»	»	»	»	۲۷	۲۸

طرز مخصوص اسلاميه مضروب مسكولات

سنة ضرب	نوع	دار الضرب	دولة	اسمى خلفاء	ولاة وامرا	م	م
٧٨	التون	—	اموية	عبد الملك	—	٥٦	٢٨
٧٩	كوش	البصرة	»	»	—	٥٧	٢٨
٨٠	»	»	»	»	—	٥٩	٢٩
٨٠	»	نهر تيرى	»	»	—	٦٦	٢٩
٨١	»	البصرة	»	»	—	٦١	٣٠
٨٢	»	دمشق	»	»	—	٦٣	٣٠
٨٤	التون	—	»	»	—	٥٨	٢٩
٨٤	كوش	واسط	»	»	—	٦٧	٣١
٨٥	»	دمشق	»	»	—	٦٥	٣١
٨٥	»	واسط	»	»	—	٦٨	٣٢
٨٦	»	»	»	»	—	٧١	٣٢
٨٧	»	حرا	»	الوليد	—	٨٢	٣٧
٨٧	»	واسط	»	»	—	٩٩	٤٠
٨٨	»	»	»	»	—	١٠٠	٤١
٨٩	»	»	»	»	—	١٠١	٤١
٩٠	»	دمشق	»	»	—	٨٥	٣٧
٩٠	»	سابور	»	»	—	٨٨	٣٨
٩٠	»	ماهي	»	»	—	٩٥	٤٠
٩٠	»	واسط	»	»	—	١٠٤	٤١
٩٠	باقر	—	»	»	—	٢٩٠	٩٩
٩١	التون	—	»	»	—	٧٦	٣٤
٩١	كوش	دمشق	»	»	—	٨٦	٣٧
٩١	»	السوس	»	»	—	٩١	٣٩
٩١	»	كرمان	»	»	—	٩٤	٣٩
٩١	»	واسط	»	»	—	١٠٨	٤٢
٩٢	»	»	»	»	—	١١٢	٤٣
٩٣	التون	—	»	»	—	٧٧	٣٤
٩٣	كوش	سرق	»	»	—	٨٩	٣٨
٩٣	»	واسط	»	»	—	١١٦	٤٤
٩٣	»	همدان	»	»	—	١٣٦	٤٨
٩٤	»	جندی سابور	»	»	—	٨٣	٣٦
٩٤	»	دوبجرد	»	»	—	٨٤	٣٧
٩٤	»	سوق الاهواز	»	»	—	٩٢	٣٩
٩٤	»	ماهي	»	»	—	٩٧	٤٠
٩٤	»	واسط	»	»	—	١٢٢	٤٥
٩٥	»	ازدشير خره	»	»	—	٧٨	٣٥

سنة ضرب	نوع	دار الضرب	زمان خلافت	اسمى ولاة	م	م
١٥٩	كوش	طبرستان	عباسه دن المهدى	عمر	٢٤	١٣
١٦٠	»	»	»	»	٢٥	١٤
١٦١	»	»	»	»	٢٦	١٤
١٦٢	»	»	»	»	٢٧	١٤
١٦٢	»	»	»	سعيد	٢٩	١٥
١٦٣	»	»	»	»	٣٠	١٥
١٦٣	»	»	»	نجي	٢٣	١٧
١٦٨	»	الري	»	اسد	٤٦	٢٢
١٧٢	طبرستان	مارون الرشيد	»	سليمان	٣١	١٦
١٧٢	»	»	»	هاني	٣٥	١٨
١٧٣	»	»	»	»	٣٧	١٨
١٧٣	»	»	»	مقاتل	٣٩	١٩
١٧٣	»	»	»	عبد الله	٤١	٢٠
١٧٤	»	»	»	»	٤٢	٢٠
١٧٤	»	»	»	جبر	٤٣	٢١
١٧٤	»	»	»	ابراهيم	٤٤	٢١
١٧٥	»	»	»	»	٤٥	٢١

سنة ضرب	نوع	دار الضرب	دولت	اسامی خلفا	ولایة وامرا	م ع	م ع
۹۵	کوش	جندی سابور	امویه	الولید	—	۸۲	۳۶
۹۵	»	سرق	»	»	—	۹۰	۲۸
۹۵	»	الفراب	»	»	—	۹۳	۳۹
۹۵	»	نهر تیری	»	»	—	۹۸	۴۰
۹۵	»	واسط	»	»	—	۱۲۷	۴۶
۹۶	»	اصطخر	»	»	—	۷۹	۳۶
۹۶	»	دمشق	»	»	—	۸۷	۳۸
۹۶	»	واسط	»	»	—	۱۳۲	۴۷
۹۷	»	سابور	سلیمان	»	—	۹۱۹	۳۸۰
۹۷	»	مرو	»	»	—	۱۳۹	۵۰
۹۷	»	واسط	»	»	—	۱۴۱	۵۱
۹۷	باقر	الموصل	»	»	—	۲۸۲	۹۵
۹۸	التون	—	»	»	—	۱۳۷	۴۹
۹۸	کوش	ماهی	»	»	—	۱۳۸	۵۰
۹۹	»	مرو	»	»	—	۱۴۰	۵۱
۹۹	»	واسط	»	»	—	۱۵۱	۵۴
۱۰۰	التون	—	»	»	—	۱۴۴	۵۲
۱۰۰	کوش	البصرة	»	»	—	۱۴۵	۵۳
۱۰۰	»	دمشق	»	»	—	۱۴۷	۵۳
۱۰۰	»	الکوفه	»	»	—	۱۵۰	۵۴
۱۰۳	»	واسط	»	»	—	۱۵۸	۵۷
۱۰۴	التون	—	»	»	—	۱۵۶	۵۶
۱۰۴	کوش	دمشق	»	»	—	۱۵۷	۵۶
۱۰۴	»	واسط	»	»	—	۱۵۹	۵۷
۱۰۵	»	»	»	»	—	۱۶۰	۵۷
۱۰۶	»	»	»	»	—	۱۷۰	۶۰
۱۰۷	»	»	»	»	—	۱۷۲	۶۰
۱۰۸	»	»	»	»	—	۱۷۳	۶۰
۱۱۰	»	»	»	»	—	۱۷۰	۶۱
۱۱۰	باقر	الرها	»	»	—	۲۷۵	۹۱
۱۱۱	کوش	واسط	»	»	—	۱۷۶	۶۱
۱۱۲	»	»	»	»	—	۱۷۷	۶۱
۱۱۳	»	»	»	»	—	۱۷۸	۶۱
۱۱۳	باقر	الری	»	»	—	۲۷۶	۹۲
۱۱۴	التون	—	»	»	—	۱۶۴	۵۸
۱۱۴	کوش	واسط	»	»	—	۱۸۰	۶۲
۱۱۵	»	الاندلس	»	»	—	۱۶۷	۵۹
۱۱۵	»	واسط	»	»	—	۱۸۳	۶۲
۱۱۶	»	»	»	»	—	۱۸۴	۶۳

سنة ضرب	نوع	دار الضرب	دولت	اسامی خلفا	ولایة وامرا	م ع	م ع
۱۱۷	کوش	واسط	امویه	هشام	—	۱۸۵	۶۳
۱۱۸	»	المبرکه	»	»	—	۱۶۸	۵۹
۱۱۸	»	واسط	»	»	—	۱۸۶	۶۳
۱۱۸	باقر	»	»	»	—	۲۸۹	۹۸
۱۱۹	کوش	المبرکه	»	»	—	۱۶۹	۵۹
۱۱۹	»	واسط	»	»	—	۱۸۸	۶۳
۱۲۰	»	»	»	»	—	۱۹۱	۶۴
۱۲۱	»	»	»	»	—	۱۹۶	۶۵
۱۲۲	»	»	»	»	—	۲۰۰	۶۶
۱۲۳	»	»	»	»	—	۲۰۳	۶۶
۱۲۴	»	»	»	»	—	۲۰۶	۶۷
۱۲۵	»	افریقیه	»	»	—	۱۶۶	۵۸
۱۲۵	»	واسط	»	»	—	۲۰۸	۶۷
۱۲۶	»	»	»	الولید ثانی	—	۲۱۱	۶۹
۱۲۶	»	»	»	یزید ثالث	—	۲۱۶	۷۱
۱۲۷	»	الجزیره	»	ابراهیم	—	۲۲۱	۷۳
۱۲۷	»	واسط	»	»	—	۲۲۲	۷۳
۱۲۸	»	الجزیره	»	سروان ثانی	—	۲۲۷	۷۶
۱۲۸	»	رامهرمز	»	»	—	۲۲۹	۷۶
۱۲۸	»	واسط	»	»	—	۲۳۳	۷۸
۱۲۹	التون	—	»	»	—	۲۲۵	۷۵
۱۲۹	کوش	الجزیره	»	»	—	۲۲۸	۷۶
۱۲۹	»	واسط	»	»	—	۲۳۶	۷۸
۱۳۰	التون	—	»	»	—	۲۲۶	۷۵
۱۳۰	کوش	واسط	»	»	—	۲۳۷	۷۸
۱۳۱	»	السامیه	»	»	—	۲۳۰	۷۷
۱۳۱	»	واسط	»	»	—	۲۴۰	۷۹
۱۳۲	»	مرو	»	»	—	۲۳۲	۷۷
۱۳۲	»	الکوفه	عباسیه	السفاح	—	۳۰۲	۱۰۷
۱۳۳	التون	—	»	»	—	۲۹۳	۱۰۴
۱۳۳	کوش	البصرة	»	»	—	۲۹۷	۱۰۶
۱۳۳	باقر	قنسرین	»	»	—	۷۷۵	۲۸۷
۱۳۴	التون	—	»	»	—	۲۹۴	۱۰۴
۱۳۴	کوش	اردشیر خره	»	»	—	۲۹۵	۱۰۵
۱۳۴	»	البصرة	»	»	—	۲۹۸	۱۰۶
۱۳۵	»	»	»	»	—	۲۹۹	۱۰۶
۱۳۵	»	جندی سابور	»	»	—	۳۰۱	۱۰۶
۱۳۶	»	اردشیر خره	»	»	—	۲۹۶	۱۰۵
۱۳۶	»	البصرة	»	»	—	۳۰۰	۱۰۶

سنة ضرب	نوع	دار الضرب	دولت اسامي خلفا	ولاة وامرا	م ج
۱۵۲	كوش	العباسية	عباسية	عمر	۱۲۰۳۴۷
۱۵۲	»	المحمديه	»	المهدي	۱۲۷۳۷۹
۱۵۲	»	مدينة السلام	»	—	۱۳۱۳۹۷
۱۵۳	»	أرمينية	»	المهدي، بكر	۱۱۰۳۱۱
۱۵۳	»	المحمديه	»	المهدي	۱۲۷۳۸۱
۱۵۳	»	مدينة السلام	»	—	۱۳۱۳۹۹
۱۵۴	»	المحمديه	»	المهدي	۱۲۸۳۸۴
۱۵۴	»	مدينة السلام	»	—	۱۳۲۴۰۲
۱۵۵	»	المحمديه	»	المهدي	۱۲۸۳۸۶
۱۵۵	»	مدينة السلام	»	—	۱۳۲۴۰۶
۱۵۵	باقر	بلد	»	موسی بن كعب	۲۸۲۷۶۵
۱۵۶	التون	—	»	—	۱۰۸۳۰۷
۱۵۶	كوش	مدينة السلام	»	—	۱۳۳۴۰۹
۱۵۷	»	مدينة السلام	»	—	۱۳۳۴۱۱
۱۵۸	التون	—	»	—	۱۰۸۳۰۸
۱۵۸	كوش	البصرة	»	—	۱۱۸۳۴۱
۱۵۸	»	مدينة السلام	»	—	۱۳۴۴۱۵
۱۵۸	باقر	الموصل	المهدي	خالد بن برمك	۲۹۴۷۸۶
۱۵۹	كوش	مدينة السلام	»	—	۱۴۵۴۵۰
۱۶۰	»	العباسية	»	يزيد	۱۴۰۴۲۹
۱۶۰	»	مدينة السلام	»	—	۱۴۶۴۵۳
۱۶۱	»	أرمينية	»	—	۱۳۷۴۲۱
۱۶۱	»	البصرة	»	محمد	۱۳۸۴۲۴
۱۶۱	»	العباسية	»	يزيد	۱۴۱۴۳۲
۱۶۱	»	المحمديه	»	—	۱۴۳۴۴۲
۱۶۱	»	مدينة السلام	»	—	۱۴۶۴۵۶
۱۶۲	التون	—	»	—	۱۳۶۴۱۹
۱۶۲	كوش	أرمينية	»	—	۱۳۷۴۲۲
۱۶۲	»	مدينة جی	»	یحیی	۱۳۹۴۲۶
۱۶۲	»	العباسية	»	يزيد	۱۴۱۴۳۳
۱۶۲	»	مدينة السلام	»	—	۱۴۷۴۵۸
۱۶۳	»	العباسية	»	يزيد	۱۴۱۴۳۴
۱۶۳	»	مدينة السلام	»	—	۱۴۷۴۶۱
۱۶۴	»	العباسية	»	يزيد	۱۴۱۴۳۵
۱۶۴	»	مدينة السلام	»	—	۱۴۸۴۶۵
۱۶۵	التون	—	»	—	۱۳۶۴۲۰
۱۶۵	كوش	المحمديه	»	—	۱۴۴۴۴۴
۱۶۵	»	مدينة السلام	»	—	۱۴۹۴۶۷
۱۶۵	»	الجمامة	»	بشر	۱۴۹۴۶۹

سنة ضرب	نوع	دار الضرب	دولت اسامي خلفا	ولاة وامرا	م ج
۱۳۶	كوش	السكره	عباسية	السفاح	۱۰۷۳۰۵
۱۳۷	»	البصرة	»	المنصور	۱۱۰۳۱۲
۱۳۷	»	السكره	»	»	۱۲۰۳۴۸
۱۳۸	»	البصرة	»	»	۱۱۱۳۱۴
۱۳۹	»	»	»	»	۱۱۱۳۱۶
۱۳۹	»	السكره	»	»	۱۲۱۳۴۹
۱۴۰	»	البصرة	»	»	۱۱۲۳۱۸
۱۴۰	»	السكره	»	»	۱۲۱۳۵۲
۱۴۱	»	البصرة	»	»	۱۱۲۳۱۹
۱۴۱	»	السكره	»	»	۱۲۲۳۵۴
۱۴۲	»	البصرة	»	»	۱۱۲۳۲۰
۱۴۲	»	السكره	»	»	۱۲۲۳۵۶
۱۴۳	»	البصرة	»	»	۱۱۳۳۲۳
۱۴۳	»	السكره	»	»	۱۲۲۳۵۸
۱۴۴	»	البصرة	»	»	۱۱۴۳۲۵
۱۴۴	»	السكره	»	»	۱۲۳۳۶۰
۱۴۵	»	البصرة	»	»	۱۱۵۳۲۸
۱۴۵	»	السكره	»	»	۱۲۳۳۶۲
۱۴۵	باقر	الموصل	»	مهام بن عمرو، جعفر	۲۹۲۷۸۲
۱۴۶	كوش	أردشير خره	»	—	۱۰۹۳۱۰
۱۴۶	»	البصرة	»	سلم	۱۱۵۳۳۱
۱۴۶	»	»	»	المهدي	۱۱۶۲۳۳
۱۴۶	»	الری	»	—	۱۱۸۳۴۲
۱۴۶	»	السكره	»	—	۱۲۴۳۶۵
۱۴۶	باقر	خزنة حلب	»	صالح بن علی	۲۸۴۷۶۹
۱۴۷	كوش	البصرة	»	—	۱۱۶۳۳۵
۱۴۷	»	»	المهدي	—	۱۱۷۳۳۹
۱۴۷	»	الری	»	»	۱۱۹۳۴۴
۱۴۸	»	البصرة	»	—	۱۱۸۳۴۰
۱۴۸	»	المحمديه	»	المهدي	۱۲۴۳۶۷
۱۴۸	»	مدينة السلام	»	—	۱۲۹۳۸۸
۱۴۸	باقر	الموصل	»	جعفر	۲۹۳۷۸۵
۱۴۹	كوش	المحمديه	»	المهدي	۱۲۵۳۶۹
۱۴۹	»	مدينة السلام	»	—	۱۲۹۳۹۱
۱۵۰	»	المحمديه	»	المهدي	۱۲۶۳۷۵
۱۵۰	»	مدينة السلام	»	—	۱۳۰۲۹۳
۱۵۱	»	المحمديه	»	المهدي	۱۲۶۳۷۷
۱۵۱	»	مدينة السلام	»	—	۱۳۰۲۹۵
۱۵۲	»	اران	»	—	۱۰۹۳۰۹

سنة ضرب	نوع	دار الضرب	دولة الاسم خلفه	ولاية وامرا	م	م
١٦٥	باقر	الكوفة	عباسية	المهدي	٢٨٨	٧٧٦
١٦٦	التون	—	»	»	٢٨١	٩٢٠
١٦٦	كوش	العباسية	»	يزيد	١٤٢	٤٣٦
١٦٦	»	المحمديه	»	—	١٤٤	٤٤٥
١٦٦	باقر	الكوفة	»	—	٢٨٩	٧٧٧
١٦٧	كوش	العباسية	»	—	١٤٢	٤٤٠
١٦٧	»	المحمديه	»	—	١٤٤	٤٤٦
١٦٨	التون	—	»	—	٢٨١	٩٢١
١٦٨	كوش	اصهان	»	نصر	١٣٨	٤٢٣
١٦٨	»	العباسية	»	يزيد	١٤٣	٤٤١
١٦٨	»	المحمديه	»	—	١٤٤	٤٤٧
١٦٨	»	مدينة السلام	»	—	١٤٩	٤٦٨
١٦٩	»	ارمينيه	الهادي	الرشيد	١٥١	٤٧١
١٦٩	»	الهرونية	»	خزعة بن خازم	٢٨٥	٩٢٦
١٧٠	التون	—	»	علي	١٥٠	٤٧٠
١٧٠	كوش	المحمديه	»	—	١٥٢	٤٧٢
١٧٠	»	العباسية	هارون الرشيد	يزيد	١٦٣	٤٩٠
١٧٠	»	المحمديه	»	داود	١٦٥	٤٩٧
١٧١	»	العباسية	»	يزيد	١٦٣	٤٩٢
١٧١	»	المحمديه	»	داود	١٦٥	٤٩٨
١٧١	»	»	»	حارث	٢٨٢	٩٢٤
١٧٢	»	»	»	داود	١٦٥	٤٩٩
١٧٣	التون	—	»	—	١٥٣	٤٧٣
١٧٣	كوش	ارمينيه	»	—	١٥٦	٤٧٧
١٧٣	»	العباسية	»	يزيد	١٦٤	٤٩٣
١٧٤	»	»	»	»	١٦٤	٤٩٤
١٧٦	»	افريقية	»	»	١٥٧	٤٧٨
١٧٦	»	العباسية	»	»	١٦٤	٤٩٥
١٧٧	التون	—	»	جعفر	١٥٤	٤٧٤
١٧٧	كوش	العباسية	»	يزيد	١٦٤	٤٩٦
١٧٧	باقر	المحمديه	»	العباس بن محمد	٢٩٠	٧٨٠
١٧٨	كوش	مدينة السلام	»	—	١٧٤	٥٢٤
١٧٩	»	»	»	الامين، جعفر	١٧٤	٥٢٥
١٨٠	»	مدينة زرنج	»	جعفر	١٦٠	٤٨٥
١٨٠	»	المحمديه	»	الامين، جعفر	١٦٦	٥٠١
١٨٠	»	»	»	محمد	١٦٧	٥٠٣
١٨٠	»	»	»	الامين، محمد، جعفر	١٦٧	٥٠٤
١٨٠	»	مدينة السلام	»	الامين، جعفر	١٧٥	٥٢٧
١٨١	»	البصرة	»	الامين	١٥٧	٤٧٩

سنة ضرب	نوع	دار الضرب	دولة الاسم خلفه	ولاية وامرا	م	م
١٨١	كوش	المحمديه	عباسية هارون الرشيد	الامين، جعفر	١٦٨	٥٠٥
١٨١	»	مدينة السلام	»	»	١٧٥	٥٢٩
١٨٢	»	مدينة بلخ	»	الامين	١٥٨	٤٨٠
١٨٢	»	مدينة زرنج	»	علي، اطريف؟	١٦١	٤٨٦
١٨٢	»	بالمحمديه	»	الامين، جعفر	١٦٨	٥٠٨
١٨٢	»	مدينة السلام	»	»	١٧٦	٥٣١
١٨٣	»	بالمحمديه	»	»	١٧٠	٥١٣
١٨٣	»	»	»	صبر؟	١٧٠	٥١٤
١٨٣	»	مدينة السلام	»	الامين، جعفر	١٧٦	٥٣٣
١٨٤	»	مدينة بلخ	»	الامين	١٥٨	٤٨١
١٨٤	»	المحمديه	»	الامين، جعفر	١٧١	٥١٦
١٨٥	»	مدينة بلخ	»	المأمون	١٥٩	٤٨٢
١٨٥	»	مدينة زرنج	»	علي ابن برکه	١٦١	٤٨٧
١٨٥	»	المحمديه	»	محمد، جعفر	١٧١	٥١٧
١٨٦	التون	—	»	الامين	١٥٥	٤٧٥
١٨٦	كوش	مدينة بلخ	»	المأمون	١٥٩	٤٨٣
١٨٦	■	المحمديه	»	الامين، جعفر	١٧٢	٥١٨
١٨٧	■	مدينة السلام	»	—	١٧٧	٥٣٥
١٨٨	■	»	»	—	١٧٧	٥٣٨
١٨٩	»	مدينة بلخ	»	المأمون، علي	١٦٠	٤٨٤
١٨٩	»	مدينة السلام	»	—	١٧٨	٥٤
١٩٠	التون	—	»	—	١٥٥	٤٧٦
١٩٠	كوش	معدن الشاش	»	المأمون، علي، النصر	١٦٢	٤٨٨
١٩٠	»	المحمديه	»	—	١٧٢	٥١٩
١٩٠	»	مدينة السلام	»	—	١٧٨	٥٤٢
١٩١	التون	—	»	—	٢٨٢	٩٢٣
١٩١	كوش	المحمديه	»	—	١٧٣	٥٢١
١٩١	»	مدينة السلام	»	—	١٧٩	٥٤٤
١٩٢	التون	—	»	—	٢٨٢	٩٢٣
١٩٢	كوش	المحمديه	»	—	١٧٣	٥٢٣
١٩٢	»	مدينة السلام	»	—	١٧٩	٥٤٦
١٩٢	باقر	دمشق	»	—	٢٨٥	٧٧١
١٩٣	كوش	مدينة السلام	»	—	١٧٩	٥٤٨
١٩٣	»	مدينة بلخ	الامين	المأمون	١٨٢	٥٥٢
١٩٤	■	المحمديه	»	المأمون، الفضل	١٨٣	٥٥٤
١٩٥	التون	—	»	—	٢٨٤	٩٢٥
١٩٥	كوش	مدينة سمرقند	»	المأمون، الفضل	١٨٣	٥٥٣
١٩٥	■	مدينة السلام	»	عبد الله، العباس	١٨٤	٥٥٥
١٩٥	»	مدينة بلخ	المأمون	الفضل	١٩٣	٥٧٠

سنة ضرب	نوع	دار الضرب	دولت اسامی خلفا	ولاة وامرا	م	ج
۱۹۵	كوش	مدينة سمرقند	عباسيه	المأمون	۱۹۴	۵۷۱
۱۹۵	باقر	الكوفه	»	الامين	۲۸۹	۷۷۹
۱۹۶	كروش	مدينة السلام	»	عبد الله ، العباس	۱۸۴	۵۵۸
۱۹۶	»	الحمدية	»	ذو الرياستين	۱۹۹	۵۷۷
۱۹۷	التون	—	»	—	۱۸۱	۵۵۱
۱۹۷	»	—	»	عباد	۱۸۵	۵۵۹
۱۹۷	كروش	مدينة اصبهان	»	هرثمه	۱۹	۵۶۵
۱۹۷	»	مدينة سمرقند	»	الفضل	۱۹۴	۵۷۲
۱۹۷	»	مدينة نيسابور	»	عبد الله ، ذو الرياستين	۲۰۲	۵۸۶
۱۹۸	التون	—	»	الفضل	۳۸۶	۹۲۷
۱۹۸	كروش	مدينة اصبهان	»	هرثمه	۱۹۱	۵۶۶
۱۹۸	»	مدينة السلام	»	ذو الرياستين	۲۰۰	۵۸۱
۱۹۹	»	مدينة اصبهان	»	»	۱۹۱	۵۶۷
۱۹۹	»	مدينة السلام	»	»	۲۰۱	۵۸۲
۲۰۰	التون	مصر	»	ذو اليمينين ، السرى	۱۸۸	۵۶۳
۲۰۰	كروش	مدينة سمرقند	»	ذو الرياستين	۱۹۵	۵۷۳
۲۰۰	»	الكوفه	»	»	۱۹۸	۵۷۶
۲۰۰	»	الحمدية	»	»	۱۹۹	۵۷۸
۲۰۱	»	»	»	»	۱۹۹	۵۷۹
۲۰۱	التون	مصر	»	ذو اليمينين ، السرى	۳۸۷	۹۲۸
۲۰۲	كروش	مدينة السلام	»	—	۲۰۱	۵۸۴
۲۰۳	التون	—	»	—	۱۸۶	۵۶۰
۲۰۳	كروش	ارمينيه	»	حاتم	۱۸۹	۵۶۴
۲۰۳	»	مدينة اصبهان	»	—	۱۹۲	۵۶۹
۲۰۳	»	فارس	»	الرضا ، ذو الرياستين	۱۹۷	۵۷۵
۲۰۳	»	مدينة السلام	»	—	۲۰۱	۵۸۵
۲۰۴	التون	مصر	»	الطاهر ، السرى	۳۸۷	۹۲۹
۲۰۴	كروش	الحمدية	»	الرضا ، ذو الرياستين	۲۰۰	۵۸۰
۲۰۷	التون	—	»	عبيد الله بن السرى	۱۸۷	۵۶۲
۲۰۹	كروش	صفها	»	—	۱۹۶	۵۷۴
۲۰۰	التون	—	»	ذو الرياستين	۱۸۶	۵۶۱
۲۱۷	باقر	بالرمله	»	—	۲۸۶	۷۷۳
۲۲۳	التون	مصر	المعتصم بالله	—	۲۰۴	۵۸۸
۲۲۴	»	مدينة السلام	»	—	۲۰۳	۵۸۷
۲۲۵	»	دمشق	»	—	۳۸۸	۹۳۰
۲۲۷	»	سرو	الواثق بالله	—	۲۰۶	۵۹۰
۲۳۰	»	مدينة السلام	»	—	۲۰۵	۵۸۹
۲۳۳	»	مصر	المنوكل على الله	—	۲۱۰	۵۹۵
۲۳۴	»	سرمين راي	»	—	۲۰۷	۵۹۱

سنة ضرب	نوع	دار الضرب	دولت اسامی خلفا	ولاة وامرا	م	ج
۲۳۴	التون	الحمدية	عباسيه المنوكل على الله	—	۲۰۹	۵۹۳
۲۳۹	»	سرو	»	ابو عبد الله	۲۹۰	۹۳۲
۲۴۱	»	»	»	المعتز بالله	۲۰۹	۵۹۴
۲۴۴	»	مدينة السلام	»	»	۳۸۹	۹۳۱
۲۴۵	»	مصر	»	»	۲۱۰	۵۹۶
۲۴۷	»	المدينة المنوكلية	»	»	۲۰۸	۵۹۲
۲۴۷	»	مصر	»	»	۲۱۱	۵۹۷
۲۴۷	كروش	مدينة السلام	»	»	۲۱۱	۵۹۸
۲۴۹	التون	صفها	المستعين بالله	العباس	۲۱۳	۵۹۹
۲۴۹	»	مصر	»	»	۲۱۴	۶۰۰
۲۵۰	»	الشاش	»	»	۳۹۱	۹۳۳
۲۵۱	كروش	سرمين راي	المعتز بالله	—	۲۱۵	۶۰۱
۲۵۲	التون	مصر	»	—	۳۹۳	۹۳۵
۲۵۳	»	سمرقند	»	—	۳۹۲	۹۳۴
۲۵۶	»	سرمين راي	المعتصم على الله	جعفر	۲۱۹	۶۰۴
۲۵۶	باقر	—	»	—	۳۹۸	۹۴۰
۲۵۷	كروش	سرمين راي	»	جعفر	۲۲۱	۶۰۷
۲۵۸	التون	مدينة السلام	»	»	۳۹۵	۹۳۷
۲۶۰	»	سمرقند	»	—	۳۹۴	۹۳۶
۲۶۱	»	مدينة السلام	»	جعفر	۲۲۰	۶۰۶
۲۶۳	»	الموصل	»	المفوض ، يحيى	۳۹۶	۹۳۸
۲۷۰	»	مصر	طولونيه	احمد بن طولون	۳۰۳	۷۹۷
۲۷۱	»	الرافقه	عباسيه	احمد بن الموفق ، المفوض	۲۱۸	۶۰۳
۲۷۱	»	سرمين راي	»	المفوض ، ذو الوريثين	۲۲۰	۶۰۵
۲۷۳	كروش	فارس	»	المفوض ، عمرو ، محمد	۲۲۲	۶۰۸
۲۷۸	التون	حمص	طولونيه	خارويه بن احمد	۳۰۴	۷۹۸
۲۸۲	كروش	—	عباسيه المعتضد بالله	—	۲۲۳	۶۰۹
۲۸۴	»	مدينة السلام	»	—	۲۲۴	۶۱۱
۲۸۷	»	شيراز	»	—	۲۲۴	۶۱۰
۲۸۸	»	مدينة السلام	»	—	۲۲۵	۶۱۲
۲۹۰	التون	مصر	طولونيه	هرون بن خارويه	۳۰۵	۷۹۹
۲۹۱	كروش	رأس العين	عباسيه المكتفي بالله	ولى الدوله	۲۲۳	۶۱۴
۲۹۱	»	الكوفه	»	»	۲۲۸	۶۱۶
۲۹۱	»	مدينة السلام	»	»	۲۲۸	۶۱۷
۲۹۲	»	مصر	»	—	۲۲۹	۶۲۵
۲۹۳	»	تسترمن الاهواز	»	—	۲۲۶	۶۱۳
۲۹۳	»	مدينة السلام	»	—	۲۲۸	۶۲۰
۲۹۴	»	سرمين راي	»	—	۲۲۷	۶۱۵
۲۹۵	»	مدينة السلام	»	—	۲۲۹	۶۲۲

سنة ضرب	نوع	دار الضرب	دولت	اسامی خلفا	ولاة وامرا	م	س
۲۹۵	كوش	مدينة السلام	عباسيه	المقتدر بالله	ابو العباس	۲۳۷	۶۴۱
۲۹۶	»	»	»	»	—	۲۳۷	۶۴۲
۲۹۷	التون	اردبیل	»	»	الوزير ابو الحسن، يوسف	۲۳۰	۶۲۶
۲۹۷	كوش	نصيبين	»	»	—	۲۴۳	۶۷۲
۲۹۷	»	الشاش	سامانيه	—	احمد بن اسمعيل	۳۱۰	۸۰۱
۳۰۰	»	مدينة السلام	عباسيه	»	ابو العباس	۲۳۷	۶۴۴
۳۰۱	»	الاهواز	»	»	»	۲۳۵	۶۳۵
۳۰۱	»	مدينة السلام	»	»	»	۲۳۸	۶۴۶
۳۰۱	باقر	بخارا	سامانيه	—	نصر، محمد	۳۱۶	۸۰۸
۳۰۲	كوش	سرمن رای	عباسيه	»	ابو العباس	۲۳۶	۶۳۷
۳۰۲	»	مدينة السلام	»	»	»	۲۳۸	۶۴۷
۳۰۲	التون	نيسابور	سامانيه	—	نصر بن احمد	۳۱۲	۸۰۴
۳۰۴	كوش	مدينة السلام	عباسيه	»	ابو العباس	۲۳۹	۶۵۰
۳۰۵	»	»	»	»	»	۲۳۹	۶۵۲
۳۰۵	باقر	سوق الاهواز	»	»	ابو جعفر	۲۸۷	۷۷۴
۳۰۵	كوش	اندرايه	سامانيه	—	نصر بن احمد	۳۱۳	۸۰۵
۳۰۶	التون	الاهواز	عباسيه	»	ابو العباس	۲۳۱	۶۲۷
۳۰۶	»	مدينة السلام	»	»	»	۲۳۴	۶۳۳
۳۰۶	كوش	»	»	»	»	۲۳۹	۶۵۳
۳۰۶	»	سمرقند	سامانيه	—	نصر بن احمد	۳۱۵	۸۰۷
۳۰۷	»	شيراز	عباسيه	»	ابو العباس	۲۳۶	۶۳۸
۳۰۷	»	مدينة السلام	»	»	»	۲۳۹	۶۵۴
۳۰۸	»	»	»	»	»	۲۴۰	۶۵۶
۳۰۹	التون	المحمديه	»	»	ابو العباس، احمد بن علي	۲۳۲	۶۳۲
۳۰۹	كوش	شيراز	»	»	ابو العباس	۲۳۶	۶۳۹
۳۱۱	التون	حلب	»	»	»	۲۳۲	۶۲۸
۳۱۱	»	ماما الكوفة	»	»	»	۲۳۳	۶۳۱
۳۱۱	كوش	مدينة السلام	»	»	»	۲۴۰	۶۵۸
۳۱۲	التون	»	»	»	»	۲۳۴	۶۳۴
۳۱۲	كوش	»	»	»	»	۲۴۱	۶۶۰
۳۱۳	»	»	»	»	»	۲۴۱	۶۶۱
۳۱۴	التون	سوق الاهواز	»	»	»	۲۳۲	۶۲۹
۳۱۴	كوش	مدينة السلام	»	»	»	۲۴۱	۶۶۳
۳۱۴	التون	المحمديه	سامانيه	—	نصر بن احمد	۳۱۱	۱۰۲
۳۱۵	كوش	مدينة السلام	عباسيه	»	ابو العباس	۲۴۲	۶۶۵
۳۱۷	»	حرا	»	»	»	۲۳۵	۶۳۶
۳۱۷	»	مدينة السلام	»	»	»	۲۴۲	۶۶۷
۳۱۷	التون	المحمديه	سامانيه	—	نصر بن احمد	۳۱۲	۸۰۳
۳۱۸	كوش	مدينة السلام	عباسيه	»	»	۲۴۲	۶۶۹

سنة ضرب	نوع	دار الضرب	دولت	اسامی خلفا	ولاة وامرا	م	س
۳۱۹	كوس	الكوفة	عباسيه	المقتدر بالله	ابو العباس	۲۳۶	۶۴۰
۳۱۹	»	مدينة السلام	»	»	»	۲۴۳	۶۷۱
۳۲۰	التون	سوق الاهواز	»	»	ابو العباس، عميد الدولة	۲۳۲	۶۳۰
۳۲۱	كوش	حلوان	القاهر بالله	»	ابو القاسم	۲۴۴	۶۷۳
۳۲۱	»	سرمن رای	»	»	»	۲۴۵	۶۷۴
۳۲۲	»	مدينة السلام	»	»	»	۲۴۵	۶۷۵
۳۲۲	التون	»	الراضي بالله	»	—	۲۴۶	۶۷۶
۳۲۲	كوش	البصرة	»	»	—	۲۴۸	۶۷۸
۳۲۲	»	مدينة السلام	»	»	—	۲۵۰	۶۸۴
۳۲۳	»	سرمن رای	»	»	—	۲۴۸	۶۷۹
۳۲۳	»	مدينة السلام	»	»	—	۲۵۱	۶۸۷
۳۲۳	»	بلخ	سامانيه	—	نصر بن احمد، نوح بن نصر	۳۱۴	۸۰۶
۳۲۴	»	مدينة السلام	عباسيه	»	—	۲۵۱	۶۸۸
۳۲۵	»	»	»	»	—	۲۵۲	۶۹۲
۳۲۶	»	—	»	»	عمر، احمد	۲۴۷	۶۷۷
۳۲۶	»	الكوفة	»	»	—	۲۴۹	۶۸۲
۳۲۶	»	مدينة السلام	»	»	—	۲۵۳	۶۹۶
۳۲۶	»	واسط	»	»	—	۲۵۵	۷۰۸
۳۲۷	»	مدينة السلام	»	»	ابو الفضل	۲۵۴	۷۰۰
۳۲۸	»	الكوفة	»	»	»	۲۵۰	۶۸۳
۳۲۸	»	مدينة السلام	»	»	»	۲۵۴	۷۰۳
۳۲۸	»	واسط	»	»	»	۲۵۶	۷۰۹
۳۲۸	»	شيراز	بويهيه	—	علي بن بويه	۳۳۵	۸۳۸
۳۲۹	»	مدينة السلام	عباسيه	»	—	۲۵۵	۷۰۶
۳۲۹	»	الكوفة	المتقي لله	»	ابو منصور	۲۵۸	۷۱۲
۳۲۹	»	مدينة السلام	»	»	»	۲۵۸	۷۱۳
۳۲۹	»	»	»	»	ابو الحسين يحكم	۲۵۹	۷۱۵
۳۲۹	»	الاهواز	بويهيه	—	علي واحمد بنو بويه	۳۳۶	۸۳۹
۳۲۹	»	سوق الاهواز	»	—	»	۳۳۷	۸۴۱
۳۳۰	»	البصرة	عباسيه	»	ابو منصور	۲۵۷	۷۱۰
۳۳۰	»	مدينة السلام	»	»	»	۲۶۱	۷۱۹
۳۳۰	»	»	حمدانيه	—	ناصر الدولة، وسيف الدولة	۳۲۶	۸۱۸
۳۳۰	»	الموصل	»	—	»	۳۲۹	۸۲۸
۳۳۰	»	نصيبين	»	—	»	۳۳۰	۸۳۱
۳۳۱	التون	مدينة السلام	»	—	»	۳۲۵	۸۱۷
۳۳۱	كوش	»	»	—	»	۳۲۷	۸۱۹
۳۳۳	»	»	عباسيه	المتقي لله	ابو منصور	۲۶۲	۷۲۱
۳۳۳	باقر	—	سامانيه	—	نوح، عبد الملك	۳۱۸	۸۱۰
۳۳۳	كوش	الموصل	حمدانيه	—	ناصر الدولة، وسيف الدولة	۳۳۰	۸۳۰

سنة ضرب	نوع	دار الضرب	دولت	اسامی خلفا	ولاة وامرا	ح. ع.	ح. ع.
۳۳۳	كوش	نسترمين الاهواز	بويهيه	—	علي واحد بنو بويه	۲۳۷	۸۴۰
۳۳۳	»	مدينة السلام	عباسيه	المستكن بالله	المظفر ابو الوفا	۲۶۳	۷۲۳
۳۳۴	»	»	»	»	ابو الحسن محمد	۲۶۵	۷۲۸
۳۳۴	»	سمرقند	سامانيه	—	نوح بن نصر	۳۱۷	۸۰۹
۳۳۴	»	نصيبين	حمدانيه	—	ناصر الدولة، سيف الدولة	۳۳۱	۸۳۲
۳۳۴	»	البصرة	بويهيه	—	عماد الدولة، معز الدولة	۳۳۸	۸۴۲
۳۳۴	»	مدينة السلام	»	»	»	۳۳۹	۸۴۳
۳۳۵	»	»	»	»	»	۳۳۹	۸۴۵
۳۳۷	»	»	»	»	»	۳۳۹	۸۴۶
۳۳۷	»	نصيبين	حمدانيه	—	ناصر الدولة، سيف الدولة	۳۳۱	۸۳۳
۳۳۸	»	»	»	»	»	۳۳۲	۸۳۴
۳۴۰	»	»	»	»	»	۳۳۲	۸۳۵
۳۴۳	»	نسترمين الاهواز	بويهيه	—	معز الدولة، ركن الدولة	۳۴۲	۸۴۹
۳۴۴	»	مدينة السلام	»	»	»	۳۴۳	۸۵۱
۳۴۵	»	الموصل	»	»	»	۳۴۴	۸۵۲
۳۴۶	»	البصرة	»	»	»	۳۴۱	۸۴۷
۳۴۶	»	سوق الاهواز	»	»	»	۳۴۲	۸۵۰
۳۴۷	»	الموصل	»	»	»	۳۴۵	۸۵۳
۳۴۸	»	شيراز	»	»	ركن الدولة، عضد الدولة	۳۴۶	۸۵۴
۳۵۳	التون	فلسطين	اخشيديه	—	علي بن الاخشيد	۳۰۷	۸۰۰
۳۵۴	باقر	بخارا	سامانيه	—	منصور بن نوح	۳۱۹	۸۱۱
۳۵۶	كوش	شيراز	بويهيه	—	ركن الدولة، عضد الدولة	۳۴۷	۸۵۵
۳۵۸	»	فسا	»	»	»	۳۵۰	۸۷۰
۳۶۰	»	شيراز	»	»	»	۳۴۷	۸۵۷
۳۶۰	»	کردفناخره	»	»	»	۳۵۱	۸۷۱
۳۶۱	»	شيراز	»	»	»	۳۴۸	۸۶۰
۳۶۱	»	شيرين	»	»	»	۳۴۹	۸۶۸
۳۶۳	»	شيراز	»	»	»	۳۴۸	۸۶۴
۳۶۴	»	عمان	»	»	المرزبان	۳۵۲	۸۷۲
۳۶۶	»	شيراز	»	»	ركن الدولة، عضد الدولة	۳۴۹	۸۶۷
۳۶۶	»	اردشير	»	»	شيرذيل	۳۵۶	۸۷۳
۳۷۴	التون	نيسابور	سامانيه	—	نوح بن منصور	۳۲۰	۸۱۳
۳۷۵	باقر	بخارا	»	»	»	۳۲۱	۸۱۴
۳۸۰	»	»	»	»	نوح	۳۲۲	۸۱۵
۳۸۱	كوش	شيراز	بويهيه	—	فخر الدولة، مصمم الدولة	۳۵۶	۸۷۵
۳۸۲	»	»	»	»	»	۳۵۷	۸۷۸
۳۸۲	»	فسا	»	»	»	۳۵۹	۸۸۴
۳۸۳	»	شيراز	»	»	»	۳۵۸	۸۸۱
۳۸۴	»	فارس	»	»	»	۳۵۹	۸۸۲

سنة ضرب	نوع	دار الضرب	دولت	اسامی خلفا	ولاة وامرا	ح. ع.	ح. ع.
۳۸۵	كوش	البصرة	بويهيه	—	بهاء الدولة	۳۶۰	۸۸۵
۳۹۶	»	ميفارقين	مروانيه	—	محمد الدولة ابو منصور	۳۶۵	۸۹۲
۴۰۴	»	شيراز	بويهيه	—	سلطان الدولة	۳۶۲	۸۸۷
۴۰۷	»	ميفارقين	مروانيه	—	نصر الدولة ابو نصر	۳۷۰	۹۰۱
۴۰۸	»	»	»	»	»	۳۷۰	۹۰۲
۴۰۹	»	»	»	»	»	۳۷۱	۹۰۳
۴۱۰	»	الجزيره	»	»	»	۳۶۸	۸۹۶
۴۱۰	»	دنيسر	»	»	»	۳۶۹	۸۹۸
۴۱۰	»	ميفارقين	»	»	»	۳۷۱	۹۰۴
۴۱۱	»	أنبر	»	»	»	۳۶۷	۸۹۵
۴۱۱	»	دنيسر	»	»	»	۳۶۹	۸۹۹
۴۱۱	»	ميفارقين	»	»	»	۳۷۲	۹۰۷
۴۱۲	»	آبد	»	»	»	۳۶۶	۸۹۳
۴۱۲	»	الجزيره	»	»	»	۳۶۸	۸۹۷
۴۱۲	»	دنيسر	»	»	»	۳۶۹	۹۰۰
۴۱۲	»	ميفارقين	»	»	»	۳۷۲	۹۰۸
۴۱۳	»	»	»	»	»	۳۷۲	۹۰۹
۵۸۴	الزون	مدينة السلام	عباسيه	الناصر لدين الله	—	۲۶۹	۷۳۱
۶۲۴	»	»	»	المستنصر بالله	—	۲۷۰	۷۳۲
۶۳۶	كوش	»	»	»	—	۲۷۱	۷۳۳
۶۳۷	»	»	»	»	—	۲۷۲	۷۳۴
۶۳۸	»	»	»	»	—	۲۷۲	۷۳۵
۶۳۹	»	»	»	»	—	۲۷۲	۷۳۷
۶۴۰	»	»	»	»	—	۲۷۲	۷۳۸
۶۴۰	التون	»	»	»	—	۲۷۴	۷۴۱
۶۴۰	كوش	اربيل	المستنصر بالله	»	—	۲۷۶	۷۴۵
۶۴۰	»	مدينة السلام	»	»	—	۲۷۸	۷۴۹
۶۴۱	»	»	»	»	—	۲۷۹	۷۵۱
۶۴۲	»	»	»	»	—	۲۷۹	۷۵۴
۶۴۳	»	»	»	»	—	۲۸۰	۷۵۶
۶۴۴	الزون	»	»	»	—	۲۷۵	۷۴۲
۶۴۴	كوش	اربيل	»	»	—	۲۷۶	۷۴۶
۶۴۴	»	مدينة السلام	»	»	—	۲۸۰	۷۵۸
۶۴۵	»	»	»	»	—	۲۸۰	۷۵۹
۶۴۸	»	اربيل	»	»	—	۲۷۷	۷۴۷
۶۴۸	»	مدينة السلام	»	»	—	۲۸۱	۷۶۰
۶۵۰	»	»	»	»	—	۲۸۱	۷۶۱ (نوسرو)
۶۵۳	»	اربيل	»	»	—	۲۷۷	۷۴۸
۶۵۵	»	مدينة السلام	»	»	—	۲۸۱	۷۶۴

فهرست دار الضرب

سامانیان طرز زده کی مسکولات

پهلوی — عربی

دار الضرب	نوع	سنة ضرب	دولت	زمان خلافت	ولاء و امرا	م.ع.	م.ع.
اضطخضر	کروش	۵۱	امویه	معاویه	زیاد بن ابی سفیان	۷	۵
بصره	"	۲۹	—	حضرت عثمان رضی	—	۲	۲
"	"	۵۳	امویه	معاویه	عبید الله بن زیاد	۹	۶
"	"	۵۴	"	"	"	۱۰	۷
"	"	۶۰	"	یزید اول	"	۱۲	۸
"	"	۶۱	"	"	"	۱۳	۸
"	"	۶۲	"	"	"	۱۴	۹
"	"	۶۳	"	"	"	۱۵	۹
بیضا	کروش	۴۷	—	حضرت علی رضی	—	۴	۴
"	"	۴۷	امویه	معاویه	—	۶	۵
"	"	۵۲	"	"	زیاد بن ابی سفیان	۸	۶
"	"	۷۲	"	عبد الملك	عمر بن عبید الله	۱۸	۱۱
"	"	۷۹	"	"	الحجاج بن یوسف	۱۱۰	۳۷۴
"	"	۷۹	"	"	"	۱۱۱	۳۷۴
دارا بجرد	کروش	۴۳	امویه	معاویه	—	۵	۴
"	"	۶۵	"	عبد الملك	—	۱۶	۱۰
"	"	۶۶	"	"	—	۱۷	۱۱
الری	کروش	۱۶۸	عباسیه	المنصور	—	۴۶	۲۲
زاد راقارته	"	۵۷	امویه	معاویه	عبید الله بن زیاد	۱۱	۷
هراة	کروش	۲۰	—	حضرت عمر رضی	—	۱	۲
"	"	۲۸	—	حضرت عثمان رضی	—	۱	۳
طبرستان	کروش	۱۵۲	عباسیه	المنصور	عمر	۱۱۲	۳۷۵
"	"	۱۵۲	"	"	"	۱۱۳	۳۷۵
"	"	۱۵۴	"	"	"	۱۹	۱۲
"	"	۱۵۶	"	"	"	۲۰	۱۳

دار الضرب	نوع	سنة ضرب	دولت	زمان خلافت	ولاء و امرا	م.ع.	م.ع.
طبرستان	کروش	۱۵۷	عباسیه	المنصور	عمر	۲۲	۱۳
"	"	۱۵۸	"	"	"	۲۳	۱۳
"	"	۱۵۸	"	"	"	۲۳	۱۳
"	"	۱۵۹	"	المهدی	"	۲۴	۱۳
"	"	۱۶۰	"	"	"	۲۵	۱۴
"	"	۱۶۱	"	"	"	۲۶	۱۴
"	"	۱۶۲	"	"	"	۲۷	۱۴
"	"	۱۶۲	"	"	"	۲۹	۱۵
"	"	۱۶۳	"	"	سعيد	۳۰	۱۵
"	"	۱۶۳	"	"	"	۳۳	۱۷
"	"	۱۷۲	"	هارون الرشید	یحیی	۳۱	۱۶
"	"	۱۷۲	"	"	سنان	۳۵	۱۸
"	"	۱۷۳	"	"	هانی	۳۷	۱۸
"	"	۱۷۳	"	"	"	۳۹	۱۹
"	"	۱۷۳	"	"	مقاتل	۴۱	۲۰
"	"	۱۷۴	"	"	عبد الله	۴۲	۲۰
"	"	۱۷۴	"	"	"	۴۳	۲۱
"	"	۱۷۴	"	"	حریر	۴۴	۲۱
"	"	۱۷۴	"	"	ابراهیم	۴۴	۲۱
"	"	۱۷۵	"	"	"	۴۵	۲۱

یزانیان طرز زده کی مسکولات

رومی — عربی

ارض عاتکه	باقر	—	امویه	عبد الملك	—	۹۱۶	۳۷۸
ایلیا فلسطین	"	—	"	معاویه ؟	—	۹۱۵	۳۷۷
بعلبک	"	—	"	—	—	۴۹	۲۳
خران، حراز	"	—	"	معاویه ؟	—	۵۳	۲۵
حرین	"	—	"	عبد الملك	—	۹۱۱	۳۷۸
حلب	"	—	"	"	—	۵۴	۲۶
حمص	"	—	"	—	—	۴۸	۲۳
دمشق	"	—	"	—	—	۵۱	۲۴
سرمین	"	—	"	عبد الملك	—	۹۱۸	۳۷۹
طبریه	"	—	"	—	—	۵۰	۲۴
فلسطین	"	—	"	معاویه ؟	—	۵۳	۲۵
قنسرین	"	—	"	عبد الملك	—	۵۵	۲۶

طرز مخصوص اسلامی

دار الضرب	نوع	سنة ضرب	دولت	اسمى خلفا	ولاة وامرا	م	س
اران	كوش	۱۵۲	عباسيه	المنصور	—	۳۰۹	۱۰۹
اربيل	»	۶۴۰	عباسيه	المستعصم بالله	—	۷۴۵	۲۷۶
	»	۶۴۴	»	»	—	۷۴۶	۲۷۶
	»	۶۴۸	»	»	—	۷۴۷	۲۷۷
	»	۶۵۳	»	»	—	۷۴۸	۲۷۷
اردبيل	التون	۲۹۷	عباسيه	المقتدر بالله	ابو الحسن ويوسف	۶۲۶	۲۳۰
اردشير	»	۳۶۶	بويهيه	—	شير ذيل	۸۷۳	۳۵۴
اردشير خره	»	۹۵	امويه	الوليد اول	—	۷۸	۳۵
	»	۱۳۴	عباسيه	السفاح	—	۲۹۵	۱۰۵
	»	۱۳۶	»	»	—	۲۹۶	۱۰۵
	»	۱۴۶	»	المنصور	—	۳۱۰	۱۰۹
الاردن	باقر	—	امويه	—	—	۲۶۰	۸۵
ارمينيه	كوش	۱۵۳	عباسيه	المنصور	المهدي، بكار	۳۱۱	۱۱۰
	»	۱۶۱	»	المهدي	—	۴۲۱	۱۳۷
	»	۱۶۲	»	»	—	۴۲۲	۱۳۷
	»	۱۶۹	»	الهادي	الرشد	۴۷۱	۱۵۱
	»	۱۷۳	»	هارون الرشيد	—	۴۷۷	۱۵۶
	»	۲۰۳	»	المأمون	حاتم	۵۶۲	۱۸۹
اصبهان	»	۱۶۸	عباسيه	المهدي	نصر	۴۲۳	۱۳۸
[مدينة]	»	۱۹۷	»	المأمون	هرثم	۵۶۵	۱۹۰
	»	۱۹۸	»	»	»	۵۶۶	۱۹۱
	»	۱۹۹	»	»	ذو الرياستين	۵۶۷	۱۹۱
	»	۲۰۳	»	»	—	۵۶۹	۱۹۲
اضطخر	»	۹۶	امويه	الوليد	—	۷۹	۳۶
افريقه	»	۱۲۵	»	هشام	—	۱۶۶	۵۸
	»	۱۷۶	عباسيه	هارون الرشيد	يزيد	۴۷۸	۱۵۷
آمد	»	۴۱۲	سروانيه	—	ابو نصر	۸۹۳	۳۶۶
أنبر	»	۴۱۱	»	—	»	۸۹۵	۳۶۷
أداربه	»	۳۰۵	سامانيه	—	نصر بن احمد	۸۰۵	۳۱۳
الاندلس	»	۱۱۵	امويه	هشام	—	۱۶۷	۵۹

دار الضرب	نوع	سنة ضرب	دولت	اسمى خلفا	ولاة وامرا	م	س
الاهواز	التون	۳۰۶	عباسيه	المقتدر بالله	ابو العباس	۶۲۷	۲۳۱
	كوش	۳۰۱	»	»	»	۶۳۵	۲۳۵
	»	۳۲۹	بويهيه	المتقي لله	علي واحد بنو بويه	۸۳۹	۲۳۶
بخارا	باقر	۳۰۱	سامانيه	—	نصر، محمد	۸۰۸	۳۱۶
	»	۳۵۴	»	—	منصور بن نوح	۸۱۱	۳۱۹
	»	۳۷۵	»	—	نوح بن منصور	۸۱۴	۳۲۱
	»	۳۸۰	»	—	»	۸۱۵	۳۲۲
	»	۳۹	»	—	نوح، احمد بن علي	۸۱۶	۳۲۲
باغ [مدينة]	كوش	۱۸۲	عباسيه	هارون الرشيد	الامين	۴۸۰	۱۵۸
	»	۱۸۴	»	»	»	۴۸۱	۱۵۸
	»	۱۸۵	»	»	المأمون	۴۸۲	۱۵۹
	»	۱۸۶	»	»	»	۴۸۳	۱۵۹
	»	۱۸۹	»	»	المأمون، علي	۴۸۴	۱۶۰
	»	۱۹۳	»	الامين	المأمون	۵۵۲	۱۸۲
	»	۱۹۵	»	المأمون	الفضل	۵۷۰	۱۹۳
باغ البصره	»	۳۲۳	سامانيه	—	نصر، نوح	۸۰۶	۳۱۴
	»	۷۹	امويه	عبد الملك	—	۵۹	۲۹
	»	۸۰	»	»	—	۶۰	۳۰
	»	۸۱	»	»	—	۶۱	۳۰
	»	۱۰۰	»	عمر	—	۱۴۵	۵۳
	»	۱۳۲	عباسيه	السفاح	—	۲۹۷	۱۰۶
	»	۱۳۴	»	»	—	۲۹۸	۱۰۶
	»	۱۳۵	»	»	—	۲۹۹	۱۰۶
	»	۱۳۶	»	»	—	۳۰۰	۱۰۶
	»	۱۳۷	»	المنصور	—	۳۱۲	۱۱۰
	»	۱۳۸	»	»	—	۳۱۴	۱۱۱
	»	۱۳۹	»	»	—	۳۱۶	۱۱۱
	»	۱۴۰	»	»	عبد	۳۱۸	۱۱۲
	»	۱۴۱	»	»	—	۳۱۹	۱۱۲
	»	۱۴۲	»	»	—	۳۲۰	۱۱۲
	»	۱۴۳	»	»	—	۳۲۳	۱۱۳
	»	۱۴۴	»	»	—	۳۲۵	۱۱۴
	»	۱۴۵	»	»	—	۳۲۸	۱۱۵
	»	۱۴۶	»	»	سلم	۳۳۱	۱۱۵
	»	۱۴۶	»	»	—	۳۳۲	۱۱۶
	»	۱۴۷	»	»	—	۳۳۵	۱۱۶

دار الضرب	نوع	سنة ضرب	دولة	زمان خلافت	ولاية وامرا	م	هـ
البصرة	كوش	١٤٧	عباسيه	المنصور	المهدي	١١٧	٣٣٩
	»	١٤٨	»	»	—	١١٨	٣٤٠
	»	١٥٨	»	»	—	١١٨	٣٤١
	»	١٦١	»	المهدي	محمد	١٣٨	٤٢٤
	»	١٨١	»	هارون الرشيد	الامين	١٥٧	٤٧٩
	»	٣٢٢	»	الراضي بالله	—	٢٤٨	٦٧٨
	»	٣٣٠	»	المتقي لله	ابو منصور	٢٥٧	٧١٠
	»	٣٣٤	بويهيه	—	عماد الدولة - معز الدولة	٣٣٨	٨٤٢
	»	٣٤٦	»	—	معز الدولة، ركن الدولة	٣٤١	٨٤٧
	»	٣٨٥	»	—	بهاء الدولة	٣٦٠	٨٨٥
بعلبك	باقر	—	امويه	—	—	٨٥	٢٦٢ و ٢٦١
بلد	»	١٥٥	عباسيه	—	موسى	٢٨٢	٧٦٥
تستر من الاهواز	كوش	٢٩٣	»	المكتفي بالله	—	٢٢٦	٦١٣
	»	٣٣٣	بويهيه	—	علي واحد بنو بويه	٣٣٧	٨٤٠
	»	٣٤٣	»	—	معز الدولة، ركن الدولة	٣٤٢	٨٤٩
الجزيره	»	١٢٧	امويه	ابراهيم	—	٧٣	٢٢١
	»	١٢٨	»	سروان ثاني	—	٧٦	٢٢٧
	»	١٢٩	»	»	—	٧٦	٢٢٨
	باقر	—	عباسيه	المنصور	امير عباس	٢٨٢	٧٦٦
	»	—	»	»	»	٢٨٢	٧٦٧
	»	—	»	»	»	٢٨٣	٧٦٨
	كوش	٤١٠	سروانيه	—	نصر الدولة ابو نصر	٣٦٨	٨٩٦
	»	٤١٢	»	»	»	٣٦٨	٨٩٧
جندی سابور	»	٩٤	امويه	الوليد اول	—	٣٦	٨١
	»	٩٥	»	»	—	٣٦	٨٢
	»	١٣٥	عباسيه	السفاح	—	١٠٦	٣٠١
جى [مدينة]	»	١٦٢	»	المهدي	يحيى	١٣٩	٤٢٦
حران	»	٨٧	امويه	الوليد اول	—	٣٧	٨٣
	»	٣١٧	عباسيه	المقتدر بالله	ابو العباس	٢٣٥	٦٣٦
حلب	التون	٣١١	»	»	»	٢٣٢	٦٢٨
حلب [حزنه]	باقر	١٤٦	»	المنصور	الامير صالح	٢٨٤	٧٦٩

دار الضرب	نوع	سنة ضرب	دولة	اسم خلفا	ولاية وامرا	م	هـ
حصن	باقر	—	امويه	—	—	٨٦	٢٦٤ و ٢٦٣
حلوان	التون	٢٧٨	طولونيه	—	خارويه بن احمد	٣٠٤	٧٩٨
	كوش	٣٢١	عباسيه	القاهر بالله	ابو القاسم	٢٤٤	٦٧٣
دربجرد	»	٩٤	امويه	الوليد اول	—	٣٧	٨٤
دستوا	باقر	—	»	—	—	٨٧	٢٦٥
دمشق	كوش	٨٢	»	عبد الملك	—	٣٠	٦٣
	»	٨٥	»	»	—	٣١	٦٥
	»	٩٠	»	الوليد اول	—	٣٧	٨٥
	»	٩١	»	»	—	٣٧	٨٦
	»	٩٦	»	»	—	٣٨	٨٧
	»	١٠٠	»	عمر	—	٥٣	١٤٧
	»	١٠٤	»	يزيد ثاني	—	٥٦	١٥٧
	باقر	—	»	—	—	٨٧	٢٧٢ و ٢٦٦
	»	١٩٢	عباسيه	—	—	٢٨٥	٧٧٢ و ٧٧١
	التون	٢٢٥	»	المستعصم بالله	—	٣٨٨	٩٣٠
دينسر	كوش	٤١٠	سروانيه	—	ابو نصر	٣٦٩	٨٩٨
	»	٤١١	»	—	»	٣٦٩	٨٩٩
	»	٤١٢	»	—	»	٣٦٩	٩٠٠
رأس العين	»	٢٩١	عباسيه	المكتفي بالله	ولي الدولة	٢٢٧	٦١٤
الرافقه	التون	٢٧١	»	المعتد علي الله	احمد، المفوض	٢١٨	٦٠٣
رامهرمز	كوش	١٢٨	امويه	سروان ثاني	—	٧٦	٢٢٩
الرقه	باقر	—	»	—	—	٩٠	٢٧٣
الرملة	»	—	»	—	—	٩١	٢٧٤
	»	—	»	—	—	٣٩٧	٩٣٩
	»	٢١٧	عباسيه	—	—	٢٨٦	٧٧٣
الرها	»	١١٠	امويه	—	—	٩١	٢٧٥
الري	باقر	١١٣	»	—	—	٩٢	٢٧٦
	كوش	١٤٦	عباسيه	المنصور	المهدي	١١٨	٣٤٢
	»	١٤٧	»	»	»	١١٩	٣٤٤
زرنج [مدينة]	»	١٨٠	»	هارون الرشيد	جعفر	١٦٠	٤٨٥
	»	١٨٢	»	»	علي، اطريرق؟	١٦١	٤٨٦
	»	١٨٥	»	»	علي، ابن بركه	١٦١	٤٨٧

دار الضرب	نوع	سنة ضرب	دولت	اسمى خلفا	ولاة وامرا	م.ع.	م.ع.
سابور	كوش	۹۰	امويه	الوليد اول	—	۳۸	۸۸
	»	۹۷	»	سليمان	—	۳۸	۹۱۹
الساميه	»	۱۳۱	»	مروان ثاني	—	۷۷	۲۳۰
سرق	»	۹۳	»	الوليد اول	—	۳۸	۸۹
	»	۹۵	»	»	—	۳۸	۹۰
سرمين راي	التون	۲۳۴	عباسيه	المعتز بالله	—	۲۰۷	۵۹۱
	كوش	۲۵۱	»	المعتز بالله	—	۲۱۵	۶۰۱
	التون	۲۵۶	»	المعتز بالله	—	۲۱۹	۶۰۴
	»	۲۷۱	»	المعتز بالله	المفوض ، ذوالوزارتين	۲۲۰	۶۰۵
	كوش	۲۵۷	»	»	—	۲۲۱	۶۰۷
	»	۲۹۴	»	المعتز بالله	—	۲۲۷	۶۱۵
	»	۳۰۲	»	المعتز بالله	ابو العباس	۲۳۶	۶۳۷
	»	۳۲۱	»	القاهر بالله	ابو القاسم	۲۴۵	۶۷۴
	»	۳۲۳	»	الراضي بالله	—	۲۴۸	۶۷۹
سروج	باقر	—	امويه	—	—	۹۲	۲۷۸ و ۲۷۷
سمرقند [مدينة]	كوش	۱۹۵	عباسيه	الامين	المأمون ، الفضل	۱۸۳	۵۵۳
	»	۱۹۵	»	المأمون	الفضل	۱۹۴	۵۷۱
	»	۱۹۷	»	»	»	۱۹۴	۵۷۲
	»	۲۰۰	»	»	ذوالرياستين	۱۹۵	۵۷۳
سمرقند	التون	۲۵۳	»	المعتز بالله	—	۳۹۲	۹۳۴
	»	۲۶۰	»	المعتز بالله	—	۳۹۴	۹۳۶
	كوش	۳۰۶	سامانيه	—	نصر بن احمد	۳۱۵	۸۰۷
	»	۳۳۴	»	—	نوح بن نصر	۳۱۷	۸۰۹
السوس	»	۹۱	امويه	الوليد اول	—	۳۹	۹۱
سوق الاهواز	»	۹۴	»	»	—	۳۹	۹۲
	التون	۳۱۴	عباسيه	المعتز بالله	ابو العباس	۲۳۲	۶۲۹
	»	۳۲۰	»	»	ابو العباس ، عميد الدولة	۲۳۲	۶۳۰
	باقر	۳۰۵	»	—	ابو جعفر	۲۸۷	۷۷۴
	كوش	۳۲۹	بويهيه	—	علي ، احمد	۳۲۷	۸۴۱
	»	۳۴۶	»	—	ابو الحسين ابو علي	۳۴۲	۸۵۰
الشاش [معدن]	»	۱۹۰	عباسيه	هارون الرشيد	المأمون ، الناصر	۱۶۲	۴۸۸
الشاش	التون	۲۵۰	»	المستعين بالله	العباس	۳۹۱	۹۳۳
	كوش	۲۹۷	سامانيه	—	احمد بن اسمعيل	۳۱۰	۸۰۱

دار الضرب	نوع	سنة ضرب	دولت	اسمى خلفا	ولاة وامرا	م.ع.	م.ع.
شيراز	كوش	۲۸۷	عباسيه	المعتز بالله	—	۲۲۴	۶۱۰
	»	۳۰۷	»	المعتز بالله	ابو العباس	۲۳۶	۶۳۸
	»	۳۰۹	»	»	»	۲۳۶	۶۳۹
	»	۳۲۸	بويهيه	—	علي بن بويه	۳۳۵	۸۳۸
	»	۳۴۸	»	—	ركن الدولة ، عضد الدولة	۳۴۶	۸۵۴
	»	۳۵۶	»	—	»	۳۴۷	۸۵۵
	»	۳۶۰	»	—	»	۳۴۷	۸۵۷
	»	۳۶۱	»	—	»	۳۴۷	۸۶۰
	»	۳۶۳	»	—	»	۳۴۸	۸۶۴
	»	۳۶۶	»	—	»	۳۴۹	۸۶۷
	»	۳۸۱	»	—	فخر الدولة ، صمصام الدولة	۳۵۶	۸۷۵
	»	۳۸۲	»	—	»	۳۵۷	۸۷۸
	»	۳۸۳	»	—	»	۳۵۸	۸۸۱
	»	۴۰۴	»	—	الغالب بالله ، سلطان الدولة	۳۶۲	۸۸۷
شيرين	»	۳۶۱	»	—	ركن الدولة ، عضد الدولة	۳۴۹	۸۶۸
صنعا	»	۲۰۹	عباسيه	المأمون	—	۱۹۶	۵۷۴
	التون	۲۴۹	»	المستعين بالله	العباس	۲۱۳	۵۹۹
طبريه	باقر	—	امويه	—	—	۹۳	۲۸۰ و ۲۷۹
العباسيه	كوش	۱۵۲	عباسيه	المنصور	عمر	۱۲۰	۳۴۷
	»	۱۶۰	»	المهدي	يزيد	۱۴۰	۴۲۹
	»	۱۶۱	»	»	»	۱۴۱	۴۳۲
	»	۱۶۲	»	»	»	۱۴۱	۴۳۳
	»	۱۶۳	»	»	»	۱۴۱	۴۳۴
	»	۱۶۴	»	»	»	۱۴۱	۴۳۵
	»	۱۶۶	»	»	»	۱۴۲	۴۳۶
	»	۱۶۷	»	»	»	۱۴۲	۴۴۰
	»	۱۶۸	»	»	»	۱۴۳	۴۴۱
	»	۱۷۰	»	هارون الرشيد	»	۱۶۳	۴۹۰
	»	۱۷۱	»	»	»	۱۶۳	۴۹۲
	»	۱۷۳	»	»	»	۱۶۴	۴۹۳
	»	۱۷۴	»	»	»	۱۶۴	۴۹۴
	»	۱۷۶	»	»	»	۱۶۴	۴۹۵
	»	۱۷۷	»	»	»	۱۶۴	۴۹۶
عمان	»	۳۶۴	بويهيه	—	المرزبان	۳۵۲	۸۷۲

دار الضرب	نوع	سنة ضرب	دولت	اسامي خلفا	ولاة وامرا	ح.ع.	ح.ق.
فارس	كوش	۲۰۳	عباسيه	المأمون	الرضا ذو الرياستين	۱۹۷	۵۷۵
	»	۲۷۳	»	المعتد على الله	المفوض، عمرو، محمد	۲۲۲	۶۰۸
	»	۳۸۴	بويهيه	—	فخر الدولة، صمصام الدولة	۳۵۹	۸۸۲
القراب	»	۹۵	امويه	الوليد اول	—	۳۹	۹۳
فسا	»	۳۵۸	بويهيه	—	ركن الدولة، عضد الدولة	۳۵۰	۸۷۰
	»	۳۸۲	»	—	فخر الدولة، صمصام الدولة	۳۴۹	۸۸۴
فلسطين	التون	۳۵۳	اخشيديه	—	علي بن الاخشيد	۳۰۷	۸۰۰
قدسرين	باقر	—	امويه	—	—	۹۴	۲۸۱
	»	۱۳۳	عباسيه	—	—	۲۸۷	۷۷۵
کرد فنا خسره	كوش	۳۶۰	بويهيه	—	ركن الدولة، عضد الدولة	۳۵۱	۸۷۱
كرمان	»	۹۱	امويه	الوليد اول	—	۳۹	۹۴
الكوفه	»	۱۰۰	»	عمر	—	۵۴	۱۵۰
	»	۱۳۲	عباسيه	السفاح	—	۱۰۷	۳۰۲
	»	۱۳۶	»	»	—	۱۰۷	۳۰۵
	»	۱۳۷	»	المنصور	—	۱۲۰	۳۴۸
	»	۱۳۹	»	»	—	۱۲۱	۳۴۹
	»	۱۴۰	»	»	—	۱۲۱	۳۵۲
	»	۱۴۱	»	»	—	۱۲۲	۳۵۴
	»	۱۴۲	»	»	—	۱۲۲	۳۵۶
	»	۱۴۳	»	»	—	۱۲۲	۳۵۸
	»	۱۴۴	»	»	—	۱۲۳	۳۶۰
	»	۱۴۵	»	»	—	۱۲۳	۳۶۲
	»	۱۴۶	»	»	—	۱۲۴	۳۶۵
	»	۲۰۰	»	المأمون	ذو الرياستين	۱۹۸	۵۷۶
	»	۲۹۱	»	المكتفي بالله	ولي الدولة	۲۲۸	۶۱۶
	»	۳۱۹	»	المقتدر بالله	ابو العباس	۲۳۶	۶۴۰
	»	۳۲۶	»	الراضي بالله	—	۲۴۹	۶۸۲
	»	۳۲۸	»	»	ابو الفضل	۲۵۰	۶۸۳
	»	۳۲۹	»	المتقي لله	ابو منصور	۲۵۸	۷۱۲
باقر	»	۱۶۵	»	المهدي	—	۲۸۸	۷۷۶
	»	۱۶۶	»	»	—	۲۸۹	۷۷۷
	»	۱۶۶	»	»	—	۲۸۹	۷۷۸
	»	۱۹۵	»	الامين	—	۲۸۹	۷۷۹

دار الضرب	نوع	سنة ضرب	دولت	اسامي خلفا	ولاة وامرا	ح.ع.	ح.ق.
ماه الكوفه	التون	۳۱۱	عباسيه	المقتدر بالله	ابو العباس	۲۲۳	۶۳۱
ماهي	كوش	۹۰	امويه	الوليد اول	—	۴۰	۹۵
	»	۹۴	»	»	—	۴	۹۷
	»	۹۸	»	سليمان	—	۵۰	۱۳۸
المبركه	»	۱۱۸	»	مشام	—	۵۹	۱۶۸
	»	۱۱۹	»	»	—	۵۹	۱۶۹
المتوكليه [المدينه]	التون	۲۴۷	عباسيه	المتوكل على الله	المعتز بالله	۲۰۸	۵۹۲
المحمديه	كوش	۱۴۸	»	المنصور	المهدي	۱۲۴	۳۶۷
	»	۱۴۹	»	»	»	۱۲۵	۳۶۹
	»	۱۵۰	»	»	»	۱۲۶	۳۷۵
	»	۱۵۱	»	»	»	۱۲۶	۳۷۷
	»	۱۵۲	»	»	»	۱۲۷	۳۷۹
	»	۱۵۳	»	»	»	۱۲۷	۳۸۱
	»	۱۵۴	»	»	»	۱۲۸	۳۸۴
	»	۱۵۵	»	»	»	۱۲۸	۳۸۶
	»	۱۶۱	»	المهدي	—	۱۴۳	۴۴۲
	»	۱۶۵	»	»	—	۱۴۴	۴۴۴
	»	۱۶۶	»	»	—	۱۴۴	۴۴۵
	»	۱۶۷	»	»	—	۱۴۴	۴۴۶
	»	۱۶۸	»	»	—	۱۴۴	۴۴۷
	»	۱۷۰	»	الهادي	—	۱۵۲	۴۷۲
	»	۱۷۰	»	هارون الرشيد	داود	۱۶۵	۴۹۷
	»	۱۷۱	»	»	»	۱۶۵	۴۹۸
	»	۱۷۱	»	»	حارث	۳۸۳	۹۲۴
	»	۱۷۲	»	»	داود	۱۶۵	۴۹۹
	»	۱۸۰	»	»	الامين، جعفر	۱۶۶	۵۰۱
	»	۱۸۰	»	»	محمد	۱۶۷	۵۰۳
	»	۱۸۰	»	»	الامين، محمد وجعفر	۱۶۷	۵۰۴
	»	۱۸۱	»	»	الامين، جعفر	۱۶۸	۵۰۵
	»	۱۸۲	»	»	»	۱۶۸	۵۰۸
	»	۱۸۳	»	»	»	۱۷۰	۵۱۳
	»	۱۸۳	»	»	الامين، صبر؟	۱۷۰	۵۱۴
	»	۱۸۳	»	»	الامين وجعفر	۱۷۱	۵۱۵
	»	۱۸۴	»	»	»	۱۷۱	۵۱۶
	»	۱۸۵	»	»	محمد، جعفر	۱۷۱	۵۱۷
	»	۱۸۶	»	»	الامين، جعفر	۱۷۲	۵۱۸
	»	۱۹۰	»	»	—	۱۷۲	۵۱۹

دار الضرب	نوع	سنة ضرب	دولة	اسم خلفا	ولاية وامرا	م. هـ	م. ق. هـ
المحمدية	كموش	١٩١	عباسية	هارون الرشيد	—	١٧٣	٥٢١
	»	١٩٢	»	»	—	١٧٣	٥٢٣
	»	١٩٤	»	الامين	المأمون، الفضل	١٨٣	٥٥٤
	»	١٩٦	»	المأمون	ذو الرياستين	١٩٩	٥٧٧
	»	٢٠٠	»	»	»	١٩٩	٥٧٨
	»	٢٠١	»	»	»	١٩٩	٥٧٩
	»	٢٠٤	»	»	الرضا، ذو الرياستين	٢٠٠	٥٨٠
التون	»	٢٣٤	»	التوكل على الله	—	٢٠٩	٥٩٣
»	»	٣٠٩	»	المقتدر بالله	ابو العباس، احمد	٢٣٣	٦٣٢
باقر	»	١٧٧	»	»	العباس	٢٩٠	٧٨٠
التون	»	٣١٤	سامانية	»	نصر بن احمد	٣١١	٨٠٢
»	»	٣١٧	»	»	»	٣١٢	٨٠٣
مدينة السلام	كموش	١٤٨	عباسية	المنصور	—	١٢٩	٣٨٨
	»	١٤٩	»	»	—	١٢٩	٣٩١
	»	١٥٠	»	»	—	١٣٠	٣٩٣
	»	١٥١	»	»	—	١٣٠	٣٩٥
	»	١٥٢	»	»	—	١٣١	٣٩٧
	»	١٥٣	»	»	—	١٣١	٣٩٩
	»	١٥٤	»	»	—	١٣٢	٤٠٢
	»	١٥٥	»	»	—	١٣٢	٤٠٦
	»	١٥٦	»	»	—	١٣٣	٤٠٩
	»	١٥٧	»	»	—	١٣٣	٤١١
	»	١٥٨	»	»	—	١٣٤	٤١٥
	»	١٥٩	»	المنهي	—	١٤٥	٤٥٠
	»	١٦٠	»	»	—	١٤٦	٤٥٣
	»	١٦١	»	»	—	١٤٦	٤٥٦
	»	١٦٢	»	»	—	١٤٧	٤٥٨
	»	١٦٣	»	»	—	١٤٧	٤٦١
	»	١٦٤	»	»	—	١٤٨	٤٦٥
	»	١٦٥	»	»	—	١٤٩	٤٦٧
	»	١٦٨	»	»	—	١٤٩	٤٦٨
	»	١٧٨	»	هارون الرشيد	—	١٧٤	٥٢٤
	»	١٧٩	»	»	الامين، جعفر	١٧٤	٥٢٤
	»	١٨٠	»	»	»	١٧٥	٥٢٧
	»	١٨١	»	»	»	١٧٥	٥٢٩
	»	١٨٢	»	»	»	١٧٦	٥٣١
	»	١٨٣	»	»	»	١٧٦	٥٣٣
	»	١٨٧	»	»	—	١٧٧	٥٣٥

دار الضرب	نوع	سنة ضرب	دولة	اسم خلفا	ولاية وامرا	م. هـ	م. ق. هـ
مدينة السلام	كموش	١٨٨	عباسية	هارون الرشيد	—	١٧٧	٥٣٨
	»	١٨٩	»	»	—	١٧٨	٥٤٠
	»	١٩٠	»	»	—	١٧٨	٥٤٢
	»	١٩١	»	»	—	١٧٩	٥٤٤
	»	١٩٢	»	»	—	١٧٩	٥٤٦
	»	١٩٣	»	»	—	١٧٩	٥٤٨
	»	١٩٥	»	الامين	عبد الله، العباس	١٨٤	٥٥٥
	»	١٩٦	»	»	»	١٨٤	٥٥٨
	»	١٩٨	»	المأمون	ذو الرياستين	٢٠٠	٥٨١
	»	١٩٩	»	»	»	٢٠١	٥٨٢
	»	٢٠٢	»	»	—	٢٠١	٥٨٤
	»	٢٠٣	»	»	—	٢٠١	٥٨٥
التون	»	٢٢٤	»	المستعصم بالله	—	٢٠٣	٥٨٧
»	»	٢٣٠	»	الوائف بالله	—	٢٠٥	٥٨٩
»	»	٢٤٤	»	التوكل على الله	المعتز بالله	٢٨٩	٩٣١
كموش	»	٢٤٧	»	»	»	٢١١	٥٩٨
التون	»	٢٥٨	»	المعتد على الله	جعفر	٢٩٤	٩٣٦
»	»	٢٦١	»	»	»	٢٢٠	٦٠٦
كموش	»	٢٨٤	»	المعتد بالله	—	٢٢٤	٦١١
»	»	٢٨٨	»	»	—	٢٢٥	٦١٢
»	»	٢٩١	»	المكتفي بالله	ولي الدولة	٢٢٨	٦١٧
»	»	٢٩٣	»	»	—	٢٢٨	٦٢٠
»	»	٢٩٥	»	»	—	٢٢٩	٦٢٢
التون	»	٣٠٦	»	المقتدر بالله	ابو العباس	٢٣٤	٦٣٣
»	»	٣١٢	»	»	»	٢٣٤	٦٣٤
كموش	»	٢٩٥	»	»	»	٢٣٧	٦٤١
»	»	٢٩٦	»	»	—	٢٣٧	٦٤٢
»	»	٣٠٠	»	»	—	٢٣٧	٦٤٤
»	»	٣٠١	»	»	ابو العباس	٢٣٨	٦٤٦
»	»	٣٠٢	»	»	»	٢٣٨	٦٤٧
»	»	٣٠٤	»	»	»	٢٣٩	٦٥٠
»	»	٣٠٥	»	»	»	٢٣٩	٦٥٢
»	»	٣٠٦	»	»	»	٢٣٩	٦٥٣
»	»	٣٠٧	»	»	»	٢٣٩	٦٥٤
»	»	٣٠٨	»	»	»	٢٤٠	٦٥٦
»	»	٣١١	»	»	»	٢٤٠	٦٥٨
»	»	٣١٢	»	»	»	٢٤١	٦٦٠
»	»	٣١٣	»	»	»	٢٤١	٦٦١
»	»	٣١٤	»	»	»	٢٤١	٦٦٣

دار الضرب	نوع	سنة ضرب	دولة	اسم خلفا	ولاية وامرا	سنة	سنة
مدينة السلام	كوش	٣١٥	عباسية	المقتدر بالله	ابو العباس	٢٤٢	٦٦٥
»	»	٣١٧	»	»	»	٢٤٢	٦٦٧
»	»	٣١٨	»	»	»	٢٤٢	٦٦٩
»	»	٣١٩	»	»	»	٢٤٣	٦٧١
»	»	٣٢٢	»	القاهر بالله	ابو القاسم	٢٤٥	٦٧٥
»	»	٣٢٢	»	الراضي بالله	—	٢٥٠	٦٨٤
»	»	٣٢٣	»	»	—	٢٥١	٦٨٧
»	»	٣٢٤	»	»	—	٢٥١	٦٨٨
»	»	٣٢٥	»	»	—	٢٥٢	٦٩٢
»	»	٣٢٦	»	»	—	٢٥٢	٦٩٦
»	»	٣٢٧	»	»	ابو الفضل	٢٥٤	٧٠٠
»	»	٣٢٨	»	»	»	٢٥٤	٧٠٣
»	»	٣٢٩	»	»	—	٢٥٥	٧٠٦
»	»	٣٢٩	»	المتقي لله	ابو منصور	٢٥٨	٧١٣
»	»	٣٢٩	»	»	ابو الحسين بحكم	٢٥٩	٧١٥
»	»	٣٣٠	»	»	ابو منصور	٢٦١	٧١٩
»	»	٣٣٣	»	»	»	٢٦٢	٧٢١
»	»	٣٣٣	»	المسكتي بالله	المظفر ابو الوفا	٢٦٣	٧٢٣
»	»	٣٣٤	»	»	ابو الحسن محمد	٢٦٥	٧٢٨
التون	»	٥٨٤	»	الناصر لدين الله	—	٢٦٩	٧٣١
»	»	٦٢٤	»	المستنصر بالله	—	٢٧٠	٧٣٢
كوش	»	٦٣٦	»	»	—	٢٧١	٧٣٣
»	»	٦٣٧	»	»	—	٢٧٢	٧٣٤
»	»	٦٣٨	»	»	—	٢٧٢	٧٣٥
»	»	٦٣٩	»	»	—	٢٧٢	٧٣٧
»	»	٦٤٠	»	»	—	٢٧٢	٧٣٨
التون	»	٦٤٠	»	المستنصر بالله	—	٢٧٤	٧٤١
»	»	٦٤٤	»	»	—	٢٧٥	٧٤٢
»	»	٦٤٤	»	»	—	٢٧٥	٧٤٣
كوش	»	٦٤٠	»	»	—	٢٧٨	٧٤٩
»	»	٦٤١	»	»	—	٢٧٩	٧٥١
»	»	٦٤٢	»	»	—	٢٧٩	٧٥٤
»	»	٦٤٣	»	»	—	٢٨٠	٧٥٦
»	»	٦٤٤	»	»	—	٢٨٠	٧٥٨
»	»	٦٤٥	»	»	—	٢٨٠	٧٥٩
»	»	٦٤٨	»	»	—	٢٨١	٧٦٠
»	»	٦٥٠	»	»	—	٢٨١	٧٦١
»	»	٦٥١	»	»	—	٢٨١	٧٦٣
»	»	٦٥٥	»	»	—	٢٨١	٧٦٤

دار الضرب	نوع	سنة ضرب	دولة	زمان خلافت	ولاية وامرا	سنة	سنة
مدينة السلام	باقر	٦-٩	عباسية	المستنصر بالله	—	٢٩١	٧٨١
التون	»	٣٣١	حمدانية	—	ناصر الدولة، سيف الدولة	٣٢٥	٨١٧
كوش	»	٣٣٠	»	—	»	٣٢٦	٨١٨
»	»	٣٣١	»	—	»	٣٢٧	٨١٩
»	»	٣٣٤	بويهية	—	عماد الدولة، معز الدولة	٣٣٩	٨٤٣
»	»	٣٣٥	»	—	»	٣٣٩	٨٤٥
»	»	٣٣٧	»	—	»	٣٣٩	٨٤٦
»	»	٣٤٤	»	—	معز الدولة، ركن الدولة	٣٤٣	٨٥١
مرو	»	٩٧	اموية	سليمان	—	٥٠	١٣٩
»	»	٩٩	»	»	—	٥١	١٤٠
»	»	١٣٢	»	سروان ثاني	—	٧٧	٢٣٢
التون	»	٢٢٧	عباسية	الواثق بالله	—	٢٠٦	٥٩٠
»	»	٢٣٩	»	المتوكل على الله	ابو عبد الله	٣٩٠	٩٣٢
»	»	٢٤١	»	»	المعتز بالله	٢٠٩	٥٩٤
مصر	»	٢٠٠	»	المأمون	ذو اليمنين، السرى	١٨٨	٥٦٣
»	»	٢٠١	»	»	»	٣٨٧	٩٢٨
»	»	٢٠٤	»	»	الطاهر، السرى	٣٨٧	٩٢٩
»	»	٢٢٣	»	المعتصم بالله	—	٢٠٤	٥٨٨
»	»	٢٢٣	»	المتوكل على الله	—	٢١٠	٥٩٥
»	»	٢٤٥	»	»	المعتز بالله	٢١٠	٥٩٦
»	»	٢٤٧	»	»	»	٢١١	٥٩٧
»	»	٢٤٩	»	المستعين بالله	العباس	٢١٤	٦٠٠
»	»	٢٥٢	»	المعتز بالله	—	٣٩٣	٩٣٥
كوش	»	٢٩٢	»	المسكتي بالله	—	٢٢٩	٦٢٥
التون	»	٢٧٠	طولونية	—	احمد بن طولون	٣٠٣	٧٩٧
»	»	٢٩٠	»	—	مرون بن خارويه	٣٠٥	٧٩٩
الموصل	باقر	٩٧	اموية	—	—	٩٥	٢٨٢
»	»	—	»	—	امير الحر	٩٥	٢٨٣
»	»	—	»	—	الوايد بن تليد	٩٦	٢٨٤
»	»	—	»	—	الوايد بو بكر	٩٦	٢٨٦
»	»	—	»	—	الوايد . . . ؟	٩٧	٢٨٧
»	»	—	»	—	—	٩٧	٢٨٨
»	»	١٤٥	عباسية	—	جعفر، هشام	٢٩٢	٧٨٣
»	»	—	»	—	هشام بن عمرو	٢٩٣	٧٨٤
»	»	١[٤]٨	»	—	جعفر	٢٩٣	٧٨٥
»	»	١٥٨	»	—	خالد بن برمك	٢٩٤	٧٨٦
»	»	—	المهدي	—	بكر	٢٩٥	٧٨٨

دار الضرب	نوع	سنة ضرب	دولت	اسمى خلفا	ولاة وامرا	م.ع.	م.ع.
الموصل	النون	۲۶۳	عباسيه	المعتد على الله	المفوض، مجي	۲۹۶	۹۳۸
	كروش	۳۳۰	حمدانيه	—	ناصر الدولة، سيف الدولة	۲۲۹	۸۲۸
	»	۳۳۳	»	—	»	۳۳۰	۸۳۰
	»	۳۴۵	بويهيه	—	معز الدولة، ركن الدولة	۳۴۴	۸۵۲
	»	۳۴۷	»	—	»	۳۴۵	۸۵۳
	»	۳۹۶	سروانيه	—	محمد الدولة ابو منصور	۳۶۵	۸۹۲
ميفارقين	»	۴۰۷	»	—	نصر الدولة ابو نصر	۳۷۰	۹۰۱
	»	۴۰۸	»	—	»	۳۷۰	۹۰۲
	»	۴۰۹	»	—	»	۳۷۱	۹۰۳
	»	۴۱۰	»	—	»	۳۷۱	۹۰۴
	»	۴۱۱	»	—	»	۳۷۲	۹۰۷
	»	۴۱۲	»	—	»	۳۷۲	۹۰۸
	»	۴۱۳	»	—	»	۳۷۲	۹۰۹
نصيبين	»	۲۹۷	عباسيه	المقتدر بالله	—	۲۴۳	۶۷۲
	»	۳۳۰	حمدانيه	—	ناصر الدولة، سيف الدولة	۳۳۰	۸۳۱
	»	۳۳۴	»	—	»	۳۳۱	۸۳۲
	»	۳۳۷	»	—	»	۳۳۱	۸۳۳
	»	۳۳۸	»	—	»	۳۳۲	۸۳۴
	»	۳۴۰	»	—	»	۳۳۲	۸۳۵
	»	۳۴۹	»	—	»	۳۳۲	۸۳۶
	»	۳۴۹	»	—	»	۳۳۳	۸۳۷
نهر تيرى	»	۸۰	امويه	عبد الملك	—	۳۱	۶۶
	»	۹۵	»	الوليد اول	—	۴۰	۹۸
نيسابور [مدينة]	»	۱۹۷	عباسيه	المأمون	عبد الله، ذوالرياستين	۲۰۲	۵۸۶
نيسابور	التون	۳۰۲	سامانيه	—	نصر بن احمد	۳۱۲	۸۰۴
	»	۳۷۴	»	—	نوح بن منصور	۳۲۰	۸۱۳
واسط	كروش	۸۴	امويه	عبد الملك	—	۳۱	۶۷
	»	۸۵	»	»	»	۳۲	۶۸
	»	۸۶	»	»	»	۳۲	۷۱
	»	۸۷	»	الوليد اول	—	۴۰	۹۹
	»	۸۸	»	»	»	۴۱	۱۰۰
	»	۸۹	»	»	»	۴۱	۱۰۱
	»	۹۰	»	»	»	۴۱	۱۰۴
	»	۹۱	»	»	»	۴۲	۱۰۸
	»	۹۲	»	»	»	۴۳	۱۱۲
	»	۹۳	»	»	»	۴۴	۱۱۶

دار الضرب	نوع	سنة ضرب	دولت	اسمى خلفا	ولاة وامرا	م.ع.	م.ع.
واسط	كروش	۹۴	امويه	الوليد اول	—	۴۵	۱۲۲
	»	۹۵	»	»	—	۴۶	۱۲۷
	»	۹۶	»	»	—	۴۷	۱۳۲
	»	۹۷	»	سليمان	—	۵۱	۱۴۱
	»	۹۹	»	عمر	—	۵۴	۱۵۱
	»	۱۰۳	»	يزيد ثاني	—	۵۷	۱۵۸
	»	۱۰۴	»	»	—	۵۷	۱۵۹
	»	۱۰۵	»	»	—	۵۷	۱۶۰
	»	۱۰۶	»	هشام	—	۶۰	۱۷۰
	»	۱۰۷	»	»	—	۶۰	۱۷۲
	»	۱۰۸	»	»	—	۶۰	۱۷۳
	»	۱۱۰	»	»	—	۶۱	۱۷۵
	»	۱۱۱	»	»	—	۶۱	۱۷۶
	»	۱۱۲	»	»	—	۶۱	۱۷۷
	»	۱۱۳	»	»	—	۶۱	۱۷۸
	»	۱۱۴	»	»	—	۶۲	۱۸۰
	»	۱۱۵	»	»	—	۶۲	۱۸۳
	»	۱۱۶	»	»	—	۶۳	۱۸۴
	»	۱۱۷	»	»	—	۶۳	۱۸۵
	»	۱۱۸	»	»	—	۶۳	۱۸۶
	»	۱۱۹	»	»	—	۶۳	۱۸۸
	»	۱۲۰	»	»	—	۶۴	۱۹۱
	»	۱۲۱	»	»	—	۶۵	۱۹۶
	»	۱۲۲	»	»	—	۶۶	۲۰۰
	»	۱۲۳	»	»	—	۶۶	۲۰۳
	»	۱۲۴	»	»	—	۶۷	۲۰۶
	»	۱۲۵	»	»	—	۶۷	۲۰۸
	»	۱۲۶	»	الوليد ثاني	—	۶۹	۲۱۱
	»	۱۲۶	»	يزيد ثالث	—	۷۱	۲۱۶
	»	۱۲۷	»	ابراهيم	—	۷۳	۲۲۲
	»	۱۲۸	»	سروان ثاني	—	۷۸	۲۳۳
	»	۱۲۹	»	»	—	۷۸	۲۳۶
	»	۱۳۰	»	»	—	۷۸	۲۳۷
	»	۱۳۱	»	»	—	۷۹	۲۴۰
	»	۱۱۸	»	—	—	۹۸	۲۸۹
	باقر	۲۲۶	عباسيه	الراضي بالله	—	۲۵۵	۷۰۸
	كروش	۳۲۸	»	»	ابو الفضل	۲۵۶	۷۰۹
الهرويه	»	۱۶۹	»	الهادي	خزيمة بن خازم	۳۸۵	۹۲۶
همدان	»	۹۳	امويه	الوليد اول	—	۴۸	۱۳۶
اليمامة	»	۱۶۵	عباسيه	المهدي	بشر	۱۴۹	۴۶۹

فهرست اسماء والقباب

— سامانیانہ طرزندہ —

ابراہیم ٤٤، ٤٥ نومرو

اسد ٤٦

جریر ٤٣

الحجاج بن یوسف ٩١٠، ٩١١

زیاد بن ابی سفیان ٨٠٧

سعید ٢٩، ٣٠

سلیم ٣١، ٣٢

عبدالله ٤١، ٤٢

عبدالمک امیر المؤمنین ١٦، ١٧

عبدالله بن زیاد ٩ — ١٥

عمر ١٩ — ٢٨، ٩١٢ — ٩١٤

عمر بن عبیدالله ١٨

مقاتل ٣٩، ٤٠

ہانی ٣٥ — ٣٨

ہوسروی ١ — ٦

یحییٰ ٣٣، ٣٤

— یزانیانہ طرزندہ —

عبدالمک امیر المؤمنین ٥٥، ٩١٨

لعبدالله عبدالمک امیر المؤمنین ٥٤، ٩١٦، ٩١٧

— طبرستان خصوصاً اسماء —

— ١ —

ابن برکک — ٤٨٧ نومرو

ابو جعفر ٧٧٤

ابو الحسن (مراجعت) الوزير.

ابو الحسن (مر) سیف الدولة، عماد الدولة.

ابو الحسن علی (مر) سیف الدولة.

ابو الحسن محمد بن امیر المؤمنین ٧٢٨ — ٧٣٠

ابو الحسن یحکم مولى امیر المؤمنین ٧١٥ — ٧١٨

ابو الحسن (مر) معز الدولة.

ابو شجاع (مر) عضد الدولة، سلطان الدولة، شاهانشاه.

ابو العباس بن امیر المؤمنین ٦٢٧ — ٦٤١، ٦٤٤ — ٦٧١

ابو عبدالله ٩٣١

ابو علی (مر) رکن الدولة.

ابو الفضل بن امیر المؤمنین ٦٨٣، ٧٠٠ — ٧٠٥، ٧٠٩

ابو القاسم بن امیر المؤمنین ٦٧٣ — ٦٧٥

ابو کالتجار (مر) صمصام الدولة.

ابو محمد (مر) ناصر الدولة.

ابو منصور بن امیر المؤمنین ٧١٠ — ٧١٤، ٧١٩ — ٧٢٢، ٨١٧ — ٨٣١

ابو منصور (مر) محمد الدولة.

ابو نصر (مر) بہاء الدولة، نصر الدولة.

ابی طالب (مر) الرضا.

احمد ٦٧٧

احمد (مر) نصر

احمد بن اسمعیل ٨٠١

احمد بن بويه ٨٣٩ — ٨٤١
احمد بن طولون ٧٩٧ (مر) بخارويه، هرون.
احمد بن علي ٦٣٢، ٨١٦
احمد بن الموفق بالله ٦٠٣
الاخشيد (مر) علي.
اسماعيل (مر) احمد بن اسمعيل
اطريف ٤٨٦.
امام الحق (مر) المستكفي بالله.
الامام (مر) المأمون، الماصر لدين الله، المستنصر بالله، المستعصم بالله.
الامير السند (مر) نوح بن منصور.

الامين ٥٥١

عبدالله الامين محمد امير المؤمنين ٥٥٥ — ٥٥٨

محمد امير المؤمنين ٧٧٩

محمد بن امير المؤمنين ٩٢٤

الامير الامين محمد بن امير المؤمنين ٤٧٥، ٤٧٩، ٥٠١ — ٥٠٢، ٥٠٤

٥٣٤ — ٥٢٥، ٥١٧

الامير الامين محمد بن امير المؤمنين ولي ٠٠ — ٤٨٠

الامير محمد ولي ٠٠ — ٥٠٣

الامير ولي ٠٠ الامين محمد بن امير المؤمنين ٤٨١

الامير ولي ٠٠ الامير محمد بن امير المؤمنين ٥١٧

الخليفة الامين ٩٢٥

الامين

ب —

بجكم (مر) بجكم
بركة (مر) ابن بركة
بركة ٧٩٦
برمك (مر) خالد

بشر ٤٦٩

بكار ٣١١

بكر (علي يدى) ٧٨٨

بن خازم (مر) خزيمه

بن منصور (مر) نوح

بن نصر (مر) نوح

بو بكر (مر) الوليد

بويه (مر) احمد، علي، ركن الدولة، عماد الدولة، معز الدولة، بهاء الدولة
وضياء الملة وغيث الامة ابو نصر (الملك العدل شاهنشاه) ٨٨٥ — ٨٨٦
بهاء الدولة قطب الملة (الملك) ٨٩٢

ت —

تليد (مر) الوليد بن تليد

ج —

جعفر ٤٧٤، ٤٨٥، ٥٠١ — ٥٠٢، ٥٠٤ — ٥١٣، ٥١٥ — ٥١٨، ٥٢٥ —

٥٣٤، ٦٠٤، ٦٠٧، ٧٨٥، ٧٨٩، ٩٣٧

جعفر (مر) ابو جعفر

الامير — جعفر بن امير المؤمنين (مر) هشام

ح —

حاتم ٥٦٤

حارث ٩٢٤

الامير — الحر بن يوسف ٢٨٣

حسام الدولة ٨١٣

الحسن (مر) ابو الحسن

الحسين (مر) ابو الحسين

— خ —

خالد بن برمك ٧٨٦ — ٧٨٧

خزيمه بن خازم ٩٢٦

الخليفة ٤٧٦، ٩٢٣ (مر) الامين، المهدي، الهادي، الرشيد، المأمون،
المستكفي بالله.

الخليفة الله (مر) المأمون.

خارويه بن احمد ٧٩٨ (مر) هرون.

— د —

داود ٤٩٧ — ٥٠٠

ديوداد (مر) يوسف

— ذ —

ذوالرياستين ٥٦١، ٥٦٧، ٥٧٣، ٥٧٥ — ٥٨٣، ٥٨٦

ذوالوزارتين ٦٠٥

ذواليمينين ٥٦٣، ٩٢٨

— ر —

الراضي بالله ٦٧٦ — ٧٠٩، ٨٠٦، ٨٣٨

الرشيد ولي ٠٠ — ٤٧١

هرون بن امير المؤمنين ٩٢٦

الخليفة هرون ٤٧٧

الخليفة الرشيد ٤٨٥ — ٤٨٧، ٤٩٧ — ٥٠٠، ٩٢٤

الامير — الرضا ولي ٠٠٠ غلي بن موسى بن علي بن ابي طالب ٥٧٥

الامير — الرضا ولي ٠٠٠ — ٥٨٠

ركن الدولة ابو علي ٨٥٤ — ٨٥٨، ٨٦٢ — ٨٦٥، ٨٧٠، ٨٧٢ — ٨٧٤

ركن الدولة ابو علي بويه ٨٤٧ — ٨٥٣، ٨٦٧

ركن الدولة ابو علي بن بويه ٨٥٩ — ٨٦١، ٨٦٦، ٨٦٨ — ٨٦٩، ٨٧٢

— س —

السري ٥٦٣، ٩٢٨ — ٩٢٩ (مر) عبيد الله.

سلطان الدولة وعزالملة ومغيث الامة ابو شجاع (الملك العادل شاهانشاه.

عماد الدين ٨٨٧ — ٨٩١

سلم ٣٣١ — ٣٣٢

سلم (مر) عمر بن سلم

سيف الدولة ابو الحسن ٨١٧ — ٨٣٣، ٨٣٧

سيف الدولة ابو الحسن علي ٨٣٤ — ٨٣٦

— ش —

شاهانشاه ابو شجاع (الملك) ٨٩٣ — ٩٠٩

شاهانشاه (مر) بهاء الدولة، سلطان الدولة

شعيب ٢٩١ — ٢٩٢

شير ذيل بن عضد الدولة ٨٧٣ — ٨٧٤

— ص —

الامير — صالح بن علي ٧٦٩ — ٧٧٠

صنصام الدولة وشمس الملة ابو كاتنجار (الملك العدل) ٨٧٥ — ٨٨٤

— ط —

طالب (مر) الرضا

طاهر ٥٦٣، ٩٢٧

الطاهر ٩٢٨

الطابع لله ٨١٣، ٨٧٢ — ٨٧٧

— ظ —

الظاهر بامر الله

— ع —

عباد ٥٥٩

العباس ٥٥٥ — ٥٥٨

العباس (مر) ابو العباس

العباس بن امير المؤمنين ٥٩٩ — ٦٠٠

العباس ابن امير المؤمنين ٩٣٢

الامير — العباس بن محمد ٧٦٦ — ٧٦٨، ٧٨٠

عبدالله ٥٨٦ (مر) الامين، المأمون، ابو عبدالله

عبد الملك ٨١٠

عبيد الله بن السري ٥٦٢

عضد الدولة ابو شجاع (الامير العدل) ٨٥٤ — ٨٧٢

عضد الدولة ابو شجاع (الملك العدل) ٨٧٣ — ٨٧٤

على ٤٧٠، ٤٨٢، ٤٨٦ — ٤٨٩

على بن الاخشيذ ٨٠٠

على بن بويه ٨٣٨ — ٨٤١

على (مر) احمد، الرضا، صالح، سيف الدولة

عماد الدولة ابو الحسن بويه ٨٤٢ — ٨٤٦

عماد الدين (مر) سلطان الدولة

عمر ٣٤٧، ٦٧٧

عمر بن سالم (على يدى) ٧٩٣ — (مر) المهدي

عمرو بن الليث ٦٠٨ (مر) محمد بن عمرو

عمرو (مر) هشام

عميد الدولة ٦٢٩

— غ —

الغالب بالله ولى ٨٨٧ — ٨٩١

الغالب بالله ٨٩٢

— ف —

فخر الدولة وفلك الملة ٨٧٥ — ٨٨٤

الفضل ٥٥٣ — ٥٥٤، ٥٧٠ — ٥٧٢، ٩٢٧

الفضل (مر) ابو الفضل

— ق —

القاسم (مر) ابو القاسم

القاهر بالله ٦٧٣ — ٦٧٤

القاهر بالله المتقدم من اعداء الله لدين الله ٦٧٥

— ك —

كعب (مر) الامير — موسى

— ل —

الليث (مر) عمرو

— م —

الامير المأمون عبدالله بن امير المؤمنين ولى ٤٨٢ — ٤٨٤

الامير المأمون عبدالله بن امير المؤمنين ولى ٤٨٨ — ٤٨٩

الامير المأمون ولى عبدالله بن امير المؤمنين ٥٥٢، ٥٥٤

الامام المأمون ولى عبدالله بن امير المؤمنين ٥٥٣

الخليفة المأمون ٥٥٩، ٥٦٢

الامام المأمون ٥٧٠، ٩٢٧

الامام المأمون امير المؤمنين ٥٧١ — ٥٧٢

المأمون خليفة الله ٥٧٥، ٥٨٠

المأمون

المتقي لله ٧١٠ — ٧٢٢، ٨١٧ — ٨٣١، ٨٣٩ — ٨٤١
 المتوكل على الله ٥٩١ — ٥٩٨، ٩٣١ — ٩٣٢
 محمد ٤٢٤ — ٤٢٥، ٨٠٨
 محمد (مر) الأمين، المهدي
 محمد (مر) أبو الحسن
 محمد (مر) أبو محمد
 محمد (مر) الأمير عباس
 محمد (مر) نصر الدولة
 محمد بن عمرو ٦٠٨
 الأمير — محمد بن موسى ٧٩٠ — ٧٩١
 محمد (في ولاية) بن يحيى ٥٠٤
 المرزبان بن عضد الدولة ٨٧٢
 مروان ٢٦٤
 المستعصم بالله أمير المؤمنين ٧٤١ — ٧٦٤
 المستعين بالله ٥٩٩ — ٦٠٠، ٩٣٣
 المستكفي بالله } المستكفي بالله ٧٢٦ — ٧٢٧، ٨٠٩
 المستكفي بالله خليفة ٧٢٣ — ٧٢٥
 المستكفي بالله ٧٢٨ — ٧٣٠
 المستنصر بالله أمير المؤمنين ٧٣٢ — ٧٤٠، ٧٨١ — ٧٨٢
 المسز بن م... ٧٩٤
 المطيع لله ٨٠٠، ٨٣٢ — ٨٣٧، ٨٤٢ — ٨٧١
 المظفر أبو الوفا ٧٢٣ — ٧٢٧
 الممنون بالله ٥٩٢، ٥٩٤، ٥٩٦ — ٨٩٥، ٩٣١
 الممنون بالله أمير المؤمنين ٦٠١ — ٦٠٢، ٩٣٤ — ٩٣٥
 المعتضد بالله ٥٨٧ — ٥٨٨، ٩٣٠
 المعتضد بالله أمير المؤمنين ٦٠٩
 المعتضد بالله ٦١٠ — ٦١٢

المعتمد على الله ٦٠٣ — ٦٠٨، ٧٩٧ — ٧٩٨، ٩٣٦ — ٩٣٨
 المعتمد على الله أمير المؤمنين ٩٤٠
 معز الدولة أبو الحسين بويه ٨٤٢ — ٨٥٣
 المفوض إلى الله ٦٠٣، ٦٠٨، ٧٩٧ — ٧٩٨، ٩٣٨
 المقدر بالله ٦٢٦ — ٦٧٢، ٨٠١ — ٨٠٧، ٨٠٥
 المكتفي بالله ٦١٣ — ٦٢٥، ٧٩٩
 محمد الدولة أبو منصور ٨٩٢
 المنتقم من أعداء الله لدين الله (مر) الفاهر بالله
 منصور بن نوح ٨١١ — ٨١٢
 منصور (مر) أبو منصور، بن منصور
 المنصور (مر) نوح الأمير السند الملك المنصور
 الأمير — موسى بن كعب ٧٦٥
 موسى (مر) الرضا
 موسى (مر) الأمير — محمد
 الموفق بالله (مر) أحمد
 مولى أمير المؤمنين (مر) أبو الحسين يحكم
 المهدي محمد بن أمير المؤمنين ٣١١، ٣٣٩، ٣٤٢ — ٣٤٦
 ٣٦٧ — ٣٨٧، ٧٩٢
 الخليفة المهدي ٤٢١ — ٤٢٨، ٤٤٢ — ٤٦٩
 الخليفة المهدي محمد أمير المؤمنين ٧٨٨
 المهدي محمد أمير المؤمنين ٧٧٦ — ٧٨٨
 ... المهدي علي يد عمر بن سلم ٧٩٣
 المهدي

— ن —

الناصر لدين الله أمير المؤمنين ٧٣١
 ناصر الدولة أبو محمد ٨١٧ — ٨٣٧

ناصر ٤٢٣

النصر ٤٨٨ — ٤٨٩

نصر بن احمد ٨٠٢ — ٨٠٧
 نصر ٨٠٨
 الامير نصر بن احمد ٨٠٨

نصر الدولة ابو نصر ٨٩٥، ٨٩٩ — ٩٠١، ٩٠٤ — ٩٠٩

نصر الدولة ابو نصر محمد ٨٩٣ — ٨٩٤، ٨٩٦ — ٨٩٨، ٩٠٢ — ٩٠٣

نوح بن نصر ٨٠٦، ٨٠٩

نوح } الامير السند نوح بن نصر ٨١٠

نوح بن منصور ٨١٣

نوح } نوح بن منصور الامير السند الملك المنصور ٨١٤، ٨١٦
 نوح ٨١٥

— و —

الواثق بالله ٥٨٩ — ٥٩٠

الوزير ابو الحسن ٦٢٦

الوليد بن ابو بكر ٢٨٦

الامير — الوليد بن تليد ٢٨٤ — ٢٨٥

الامير — الوليد ٢٨٧، ٢٩٠

ولي الدولة ٦١٤، ٦١٦ — ٦١٩

ولي ... (مر) الامين، الرشيد، الرضا، المأمون.

ولي ... (مر) الغالب بالله.

ولي ولي (مر) المأمون.

— ه —

الهادي : — الخليفة الهادي ٤٧١ — ٤٧٢، ٤٧٦

هـ ٥٦٥ — ٥٦٦

هرون (مر) الرشيد

هرون بن خارويه ٧٩٩

هشام } هشام بن عمرو فاقل الامير جعفر بن امير المؤمنين ٧٨٣
 هشام } الامير هشام بن عمرو ٧٨٤

— ي —

يحيى (مر) ابو الحسين

يحيى ٤٢٦ — ٤٢٨، ٩٣٨

يحيى (مر) محمد في ولاية

يزيد ٤٢٩ — ٤٤١، ٤٧٨، ٤٩٠ — ٤٩٦

يوسف بن ديوداد ٦٢٦

يوسف (مر) الامير الحر بن.

آية كريمه وتوحيد واثنيه

— سامانيان ويزانين طرزنه —

بسم الله

بسم الله ربي

بسم الله لا اله الا الله وحده محمد رسول الله

لا اله الا الله وحده محمد رسول الله

لا اله الا الله محمد رسول الله

محمد رسول الله ٩١٥، ٥٢

طرز مخصوص اسلاميه

— امويه —

بسم الله

بسم الله لا اله الا الله وحده

الله احد الله الصمد

الله احد الله الصمد لم يلد ولم يولد

الله احد الله الصمد لم يلد ولم يولد ولم يكن له كفواً احد

محمد رسول الله ارسله بالهدى ودين الحق ليظهره على الدين كله

محمد رسول الله ارسله بالهدى ودين الحق ليظهره على الدين كله ولو كره المشركون

محمد رسول الله ارسله بالهدى ودين الحق

قل لا اسئلكم عليه اجراً الا المودة في القربا

لا اله الا الله وحده لا شريك له

لا اله الا الله وحده

لا اله الا الله

محمد رسول الله

عبده محمد رسول الله

امر الله بالوفا والعدل

— عباسيه وفروع عباسيه —

بسم الله

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله

ربي الله

الله

الله ربي

محمد رسول الله، ارسله بالهدى ودين الحق ليظهره على الدين كله

محمد رسول الله، ارسله بالهدى ودين الحق ليظهره على الدين كله ولو كره المشركون

الله الامر من قبل ومن بعد ويومئذ يفرح المؤمنون بنصر الله

نصر من الله وفتح قريب وبشر المؤمنين

لا اله الا الله

لا اله الا الله وحده

لا اله الا الله وحده لا شريك له

لا اله الا الله محمد رسول الله صلى الله عليه وسلم

لا اله الا الله محمد رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم تسليماً

محمد رسول الله

محمد رسول الله صلى الله عليه

محمد رسول الله صلى الله عليه وسلم

محمد رسول الله صلى الله عليه وعلى آله .

— تصحیح سہو ترتیب —

صحیفہ	
۱۰	(۱۶) نومرولی سکھنک بالاسنہ : تاریخ ۶۵
۱۶	(ج) کلمہ سنہ دائر شرحک ایکنجی سطرندہ (اموی و عباسی) یرینہ یالکز : عباسی
۱۱۰	(۲۱۲) نومرونک یرینہ : ۳۱۲
۱۵۰	صحیفہ زیرندہ کی شرحک ایکنجی سطرندہ (ولایۃ) یرینہ : ولایۃ
۱۷۶	مکرر اولہرق یازیلان ۵۳۲ نومرونک ایکنجیسی یرینہ : ۵۳۳
۱۸۱	(۵۵۱) نومرولی سکھدہ مکرر دیزیلان (ظہری) کلمہ سنک برنجیسنہ : وجرہی
۳۲۷	(۸۰۹) نومرولی سکھنک (تاریخی ۳۳۳) یرینہ : تاریخ ۳۳۱
۳۶۷	صحیفہ لورک بالاسندہ (آل بویہ) یرینہ : بنی مروان
۳۶۸	
۳۸۵	(۴) الہادی) سکھسی ۳۸۲ صحیفہ دہ ہارون الرشیددن اول یازملق لازم ایکن صرہ سنز وضع اولنشددر .
۴۱۶	دار الضرب فہرستندہ (اسامیٰ خلافا) : اسامیٰ خلفا
۴۱۶	» (اردشیر) اسمنک قارشوسندہ والتونک زیرندہ (») یرینہ : کوش
۴۱۶	» (آندارہ) یرینہ : آندارہ

٨

٥٥

٢١

٥٦

١٦٦

٨٣

١٦٧

٢٢١

٢١٦

٢١١

٢٥٤

٢٤٢

٢٦٢

٢٥٨

٢٧١

٢٦٧

٢٧٧

٢٧٤

٢٧٦

٢٨٢

٢٨٦

٢٨٣

٢١٠

٢٩٤

٥٠٣

٤٧٥

٥٦٢

٥٥١

٥٧٤

٥٦٥

٥٨٧

٥٧٥

٥٩٤

٥٩٢

٦٠٣

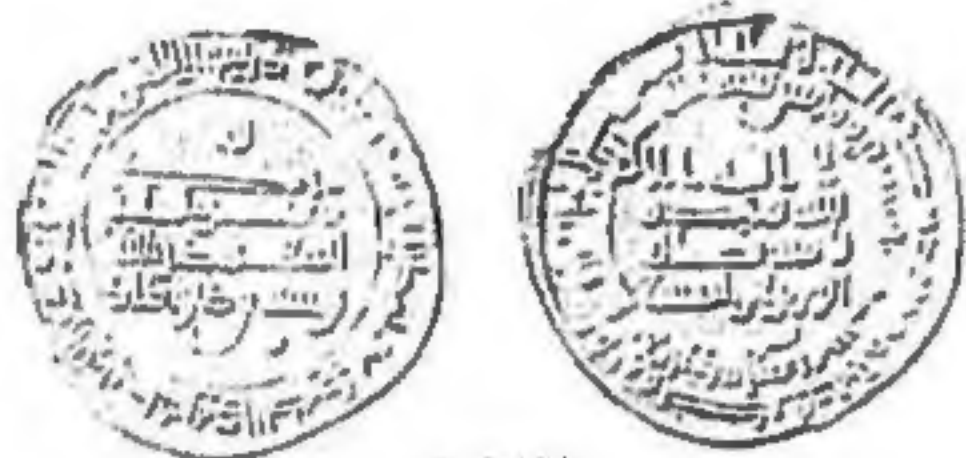
٥٩٩

٦٠٩

٦١٤

٦٢٦

٦٢٥

٦٤٠

٦٣٠

٦٧٦

٦٧٣

٧١٨

٦٨٣

